

AVRUPA SENDİKACILIK HAREKETİ

TÜRK-İŞ YAYINLARI No.42

İngiltere
İsveç
Fransa
Norveç
Finlandiya
Danimarka
Hollanda
Belçika
Lüksemburg
Almanya
Avusturya
İtalya

332.88

AMR

1966

1057

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

AVRUPA SENDİKACILIK HAREKETİ

TÜRK-İŞ
Bilgi Merkezi

Tarih:.....

Demirbaş No: *1057*

Tasnif No: *331.88.Avr* 1966

TÜRK - İŞ YAYINLARI No. 42

Bilgi sayacı istenmiştir

İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
İngiltere : Genel Bilgi	9
Sendikacılık hareketi	16
İsveç : Genel Bilgi	32
Sendikacılık hareketi	37
Fransa : Genel Bilgi	59
Sendikacılık hareketi	63
Norveç : Genel Bilgi	68
Sendikacılık hareketi	72
Finlandiya : Genel Bilgi	80
Sendikacılık hareketi	83
Danimarka : Genel Bilgi	87
Sendikacılık hareketi	91
Hollanda : Genel Bilgi	104
Sendikacılık hareketi	108
Belçika : Genel Bilgi	115
Sendikacılık hareketi	119
Lüksemburg : Genel Bilgi	122
Sendikacılık hareketi	125
Almanya : Genel Bilgi	127
Sendikacılık hareketi	134
Avusturya : Genel Bilgi	142
Sendikacılık hareketi	144
İtalya : Genel Bilgi	152
Sendikacılık hareketi	156
İsviçre : Genel Bilgi	159
Sendikacılık hareketi	163
İspanya : Genel Bilgi	165
Sendikacılık hareketi	168
Yunanistan : Genel Bilgi	170
Sendikacılık hareketi	175
Uluslararası kuruluşlar	180
Kitabın hazırlanmasında faydalanan eserler	181

Ö N S Ö Z

Hızla gelişen sendikacılığımızın en önemli problemlerinden biri, bu konudaki yayınların azlığıdır. Türk-İş uzun bir süreden beri, bu alandaki eksikliği kısmen de olsa gidermek için yaptığı çalışmalara, şu anda elinizde bulunan bu kitapla bir yenisini eklemiş bulunuyor.

Bu kitap hazırlanırken sendikacılığımız için bir kaç yönden faydalı olması düşünüldü. Yurdumuzda kendimize özgü bir sendikacılık hareketi yaratırken bu devreyi uzun yıllar evvel atlatmış bulunan yabancı ülkelerin sendikalarının ve sendikacılarının tecrübelerinden istifade etmek, çeşitli sorunların çözümlenmesinde başvurdukları yolları öğrenmek zararlı olmayacaktır kanaatiyle çalışmalara başlandı. Uluslararası hür sendikacılık hareketinin bir parçasını teşkil eden sendikalarımızın ve sendikacılarımızın kardeş kuruluşların mücadelelerini, bugünkü durumlarını bilmeleri gerekir düşünceyle hareket edildi ve elinizdeki kitap hazırlandı.

Bu kitabı «Uluslararası Sendikacılık Tarihi ve ICFTU» izleyecektir.

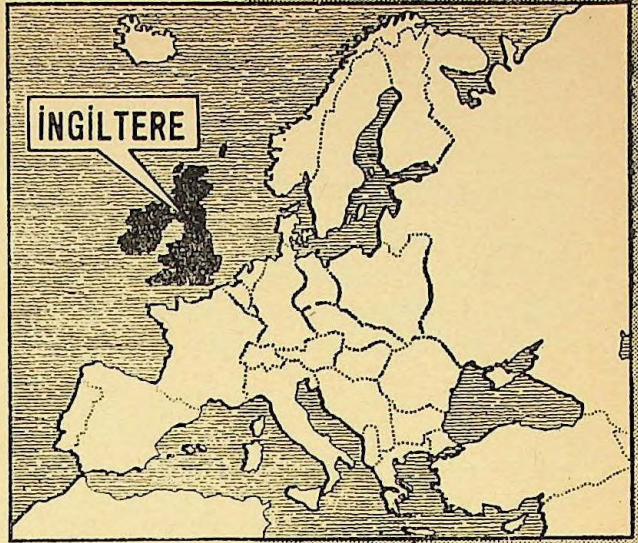
Avrupa ve uluslararası sendikacılık tarihinin yanısıra **bizim** için asıl önemli olan, kendi sendikacılık tarihimizdir. Ancak Türk-İş yayımlayacağı bir Türk sendikacılık tarihinin her yönüyle, kusursuz, dört başı mamur olması gerektiğini biliyor. Ve gene biliyor ki, böyle bir kitabın hazırlanması kısa bir süreye sığmayacaktır.

Avrupa sendikacılık hareketini izlerken, ülkelerin, coğrafi ve ekonomik durumları, tarihleri ve politik yapıları hakkında da bilgi verildiğini göreceksiniz. Sendikacılık hareketini büyük ölçüde etkileyen bu unsurların bilinmesinin faydalı olacağına kaniyiz. Ülkelerin sendikacılık hareketleri hakkında değerlendirmeleri yapılırken, bu faktörler dikkate alınmak gerekir düşünce-sindeyiz.

Daha öncekilerle de olduğu gibi, bu ve bundan sonraki yayınlarımızla, sendikacılık hareketimizin bir boşluğunu doldurabilirsek, kendimizi mutlu sayacağız.

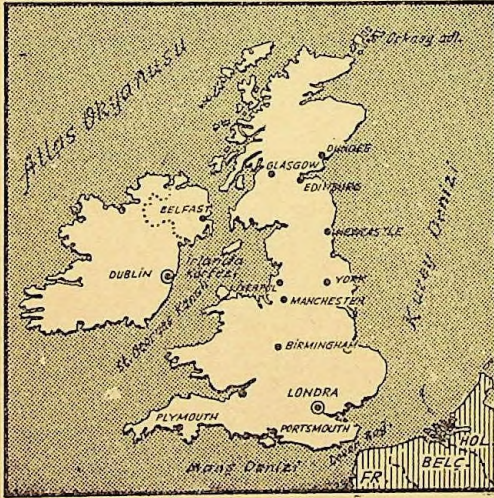
Türk-İş İcra Kurulu

İngiltere

Genel Bilgi

İngiltere, kuzeybatı Avrupa'da meşruti bir kiralıktır. İskoçya, Galler Ülkesi (Wales), Kuzey İrlanda (Ulster), Man Adası, Anglo- Norman Adaları ve İngiltere kısımlarından meydana gelen bu siyasi birliğin resmî adı «**Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı**» dır. Bizde eskiden beri bu topluluk için İngiltere adı kullanılır. Halbuki İngiltere, Büyük Britanya Adası'nın İskoçya ve Galler Ülkesi kesimi çıktıktan sonra kalan bölümünün adıdır.

İngiltere, Büyük Britanya Adası ile İrlanda Adası'nın kuzeydoğu bölümünü içine alır; İngiliz Milletler Topluluğu'nun merkezidir. İngiltere bir büyük, birçok küçük adalar üzerinde kurulmuştur. Doğusunda Kuzey Denizi, güneyinde Manş Denizi vardır. İrlanda, İngiltere'nin batısı na düşer. İki ada arasındaki İr-

landa Denizi, dolayısıyla Atlas Okyanusu İngiltere'nin batı sınırını meydana getirir.

COĞRAFİ DURUMU :

Kıyılarının çok girintili çıkıntılı oluşu yüzünden İngiltere topraklarının hemen her yanı denize yakındır. En uzak yer bile, denizden ancak 130 km. mesafededir. Kıyılarının uzunluğu 8000 km. kadardır.

İskoçya, İngiltere'nin engebeli kesimidir. Ancak, buradaki dağlar da fazla yüksek değildir. İskoçya'nın hemen güneyinden başlayan Pennine Dağları, «Midlands» diye anılan orta kesime kadar iner. Bu bölge alçak tepelerle ve verimli vadilerle kaplıdır. Tarım, en geniş ölçüde bu kesimde yapılır.

İngiltere'nin batısında Cambrian Dağları yer alır; güneydoğu kesimi ise ovalıktır. İngiltere'nin güneybatısındaki hafif engebeli, kayalık Cornwell yarımadası da Manş Denizi'nin kuzeyinde uzanır.

İngiltere'nin başlıca akarsuları Thames, Trent, Avon, Sesern ve Merseydir. İngiltere'nin doğu kıyılarından Kuzey Denizi'ne dökülen Thames Nehri'nin uzunluğu 336 km. dir. Batı kıyısı yakınlarından doğan bu nehir, doğuya doğru akar, Londra'nı içinden geçerek denize dökülür.

İngiltere'nin önemli bir gölü yoktur. Ülkenin batısındaki Göller Bölgesi'nde 16 göl bulunur. Bunların hepsinin yüzölçümü 75 kilometre kare kadardır. Windermere, bu bölgedeki göllerin en büyüğüdür.

İngiltere, Türkiye'ye göre daha kuzeyde bulunmasına karşılık, iklimi daha ılıktır. Bunun sebebi Golfstrim'in (sıcak su akıntısı) İngiltere kıyılarını devamlı olarak ısıtmasıdır. Hele Güneybatı İngiltere'de kışlar çok ılık geçer; kar, burada yaşayanlar için alışılmamış bir şeydir. Orta ve doğu kesimler nisbeten daha soğuk olur. Bütün İngiltere'de Ocak ayı sıcaklık ortalaması 5 derece, Temmuz ortalaması ise 17 derece kadardır. İngiltere'ye çok yağmur yağar. Yağışlar bütün mevsimlere dağılmış gibidir. En çok yağış alan yer, batı kıyısı ile Göller Bölgesi'dir. Ülkenin en kurak yeri doğu kesimidir. Buranın yıllık yağış ortalaması 65 cm. kadardır.

YÜZÖLÇÜMÜ

İngiltere'nin genel yüzölçümü 256,862 kilometre karedir.

NÜFUSU :

İngiltere'nin genel nüfusu 53,500,000'dir

NÜFUS YOĞUNLUĞU :

Kilometre kare başına 220 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ :

İngiltere'nin başlica şehirleri, Londra (başkent) (8,220,000), Birmingham (1,100,000), Glasgow (1,000,000), Liverpool (700,000) ve Manchester (700,000) dir.

TARİHÇE :

İngiltere'nin M.Ö. 1000 yıllarında Manş Denizi'ni geçen Keltler tarafından işgal edildiği biliniyor. Keltler savaşçı bir kavimdir. M.Ö. 55 — M.S. 43 yıllarında Roma İmparatorlarından önce Caesar, sonra Claudius İngiltere'ye'yi zapta giriştiler. Caesar, Kelt kabile başkanlarını kendine boyun eğdirdi. Claudius da İngiltere'yi doğrudan doğruya Roma'ya kattı. Bu durum 400 yıllarına kadar sürdü.

Roma İmparatorluğu, 400 yıllarında İngiltere'deki birliklerini kendi ülkelerini korumak üzere Roma'ya çağırdı. Çünkü Germen kavimleri Avrupa'yı istila etmeğe başlamışlardı. Romalıların çekilmesi üzerine İngiltere savunmadan büsbütün yoksun kaldı. German kabilelerinden Angllar, Saksonlar ve Jütler İngiltere'yi işgal ettiler. İlk yerleşen Germen kabileleri küçük krallıklar kurdular. VI. Yüzyılda Galler ülkesi dışında İngiltere'de sekiz krallık vardı. Sonraları bunların sayısı dörde indi.

IX. Yüzyılda Danlar adaya hücum ettiler. Bu hücumlara yalnız Wessex Kralı Alfred karşı koyabildi ve sonraları ülkeyi bir tek krallık halinde birleştirdi. Bu, onun «**Büyük Alfred**» diye anılmasını sağladı.

İngiltere XI. Yüzyılda yeni bir istilaya sahne oldu. Bu defa Normandiya Dükü William, 1066 yılında İngiltere'yi işgal etti. Londra'da kral olarak taç giydi. Bütün ülke Norman Kralları tarafından paylaşılmıştı. Anglo-Saksonlar serf durumdaydı. Aradan geçen yıllar, bu ayrı kavimler arasındaki düşmanlığı unutturarak Anglo-Saksonlarla Normanları kaynaştırdı ve bir toplum meydana getirdi.

Çok geçmeden İngiltere'de de, başka Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, krallarla asiller arasında savaş başladı. Asiller şatolar yapmak ve bölgelerinde bağımsız kalmak istiyorlardı. Kral I. Henry krallığın hükümranlığını kuvvetlendirdi.

MAGNA CHARTA

İngiltere Kralı Aslan Yürekli Richard III. Haçlı Seferini yaptığı sırada, İngiltere'de halktan çok ağır vergiler alınmaya başlandı. Kardeşi John tahata çıktığında, memleketi idare edememeğe başladı. Bu devrede İngiltere Fransa'daki topraklarını kaybetti. Üstelik kilise de Kral John'un tutumunu tasvip etmiyordu. Kral John'un Fransa'da bulunduğu bir sırada baronlar

toplanaarak «Magna Charta»yı hazırladılar ve Kral John'a imzalattılar. Buna göre vergiler ancak kanun dairesinde toplatılacak ve alenen muhakeme edilmeksizin hiçbir kimse hapse atılmayacaktı (1215).

PARLAMENTONUN BAŞLANGICI

İngiltere'de parlamento, ülkeyi Magna Charta'da belirlenen ülkelere göre yönetmek isteyen I. Edward zamanında kuruldu. İlk parlamento 1295'de toplandı. I. Edward, kralın koyduğu vergilerin parlamento tarafından değiştirilebileceğini de kabul etti. Gallar ülkesi bu devrede İngiltere'nin kontrolüne girdi; Kral I. Edward İskoçya'yı da kontrolü altına almak istediysen de bunca başarı kazanamadı.

100 YIL SAVAŞLARINDAN ZAMANIMIZA

XIV. Yüzyılda İngiltere ile Fransızlar arasında hemen, hemen bir asır süren sürekli savaşlar yapıldı; bunun sonucunda, İngiltere, Fransa'daki bütün topraklarını kaybetti... Daha sonra da İngiliz tarihinde taht kavgaları başladı.

İngiltere, tarihinin en parlak zamanlarını XVI. yüzyılda tahta çıkan I. Elizabeth zamanında yaşamıştır. Bu tarihte İngiltere, özellikle denizcilikte son derece ileri gitmiş ve kuvetlenmiştir. 1603'de varissiz kalan İngiltere tahtına, Kraliçe I. Elizabeth'in vasiyeti ile, İskoçya Kralı James Stuart geçmiş ve böylece İngiltere ile İskoçya bir kralın hakimiyeti altında birleşmişlerdir. 1640 yılında Puritenlerin isyanı ile iç savaş başlamış Kral I. Charles idam edilmiş ve 1660'a kadar İngiltere Oliver Cromwell'in idaresinde bir Cumhuriyet olarak yönetilmiştir. Cromwell'in ölümüyle İngiltere'de kraliyete dönmüş ve Stuart Hanedanı tekrar iş başına geçmiştir. 1688 yılı İngiltere için bir kansız ihtilal yılıdır. Bu tarihte hanedan değişmiş, İngiltere'de «Torry» ve «Whig» isimli iki siyasi parti kurularak, demokratik bir idare memlekete yerleşmeye başlamıştır.

1714 yılında tahta geçen Hanover Hanedanı bugün de İngiltere tahtını işgal etmektedir. XVIII. yüzyılda İngiltere bütün dünyada ve özellikle Hindistan ve Kuzey Amerika'da genişlemiş; bu yayılmaya karşı ilk tepki Kuzey Amerika'dan gelmiştir. Kuzey Amerika'daki İngiliz sömürgeleri Kral George'a baş kaldırmışlar ve yapılan savaşlar sonunda Amerika Birleşik Devletleri bağımsızlığına kavuşmuştur. Bundan sonra, 1793 de başlayıp 1815 Waterloo zaferi ile sonuçlanan İngiliz-Fransız savaşları başlamıştır.

1837'den 1901'e kadar devam eden Viktoria devrinde, İngiltere endüstrileşme ve demokrasi alanlarında önemli merhaleler aşmıştır. Bu devrede de iki önemli savaş yapılmıştır: 1853-56 Rus Harbi, 1899-1902 Boer Harbi.

XX. yüzyılda gittikçe büyüyen İngiltere, iki büyük savaş geçirmiştir : Birinci ve İkinci Dünya Savaşları. Bunlardan birincisinde İngiltere, Rusya ve Fransa ile birlikte Türkiye, Almanya, Avusturya, Macaristan, Bulgaristan'a karşı savaşmıştır. Bu savaşı kazanmakla beraber, memleket içinde büyük buhranlar doğmuştur. Aradan yirmi yıl geçtikten sonra, bu defa da İkinci Dünya Savaşı çıkmış, bu da İngiltere'ye çok büyük mal ve can kaybına malolmuştur. Bu savaş da İngiltere ile safında bulunduğu müttefiklerin zafariye sonuçlanmıştır. 1768'den beri dünyanın en büyük devleti sayılan İngiltere, 1940'da bu sıfatını kaybederek üçüncülüğe düşmüştür.

Savaştan sonra İngiltere hızla kalkınmış, Kral VI. George'un 1952'de ölümü üzerine yerine kızı II. Elizabeth kraliçe olmuştur.

POLİTİK TEŞKİLAT VE İDARE

İngiliz Parlamentosu iki meclisten kuruludur. Lordlar Kamarası'nın 840 üyesi vardır. Kral tarafından paye verilmesi yüzünden bu sayı durmadan değişir.

İngiltere'nin asıl kudreti elinde bulunduran meclisi ise, Avam Kamarası'dır. Avam Kamarasının 625 üyesi vardır. Bunun 507'sini İngiltere, 35'ini Galler ülkesi, 71'ini İskoçya, 12'sini de Kuzey İrlanda seçer. Meclis üyeleri 5 yıl için seçilirler.

İcra Kuvveti lafzi olarak Kraliyet makamında toplanmakta ise de, gerçekte Hükümetin elindedir.

Halen İngiltere Avam Kamarasında siyasi partiler şu şekilde temsil olumaktadırlar :

İşçi Partisi	316
Muhafazakarlar	304
Liberaller	10

TARIM

İngiltere'de tarıma uygun alanlarda buğday, arpa, yulaf, mısır, çavdar, patates, şeker pancarı, çeşitli sebze ve meyva yetiştirilir.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

İngiltere'de meralarda kocabaş hayvan, koyun, domuz ve at beslenmekte, kümes hayvanları yetiştirilmektedir.

İngiltere'nin Kuzey Denizi kıyısındaki limanları canlı birer balıkçılık merkezidir. Bu kıyılar balık bakımından dünyanın en zengin köşelerindendir. Buralarda bilhassa morina ve ringa balıkları büyük ölçüde avlanır. Bu kıyıda Grimsby İngiltere'nin ve dünyanın en faal balıkçılık merkezlerinden biridir.

Ormancılık :

Bir zamanlar İngiltere'de bol miktarda bulunan ormanlar, kesile kesile pek az kalmıştır. Bu yüzden İngiltere, hemen hemen bütün kereste ihtiyacını dışardan sağlamak zorundadır.

ENDÜSTRİ

Britanya adaları XIX. yüzyılda dünyanın en zengin ve ekonomisi en kuvvetli ülkesi olmuştur. Daha önceki yüzyıllar boyunca, bir taraftan deniz ticaretinin, diğer taraftan da kömür ve demirin zenginleştirdiği bu memleket, Birinci Dünya Harbine kadar, rakipsiz bir endüstri ülkesi olarak kalmıştır. Dünyada büyük endüstri hayatının doğmasıyla Britanya'da köy nüfusu ve dolayısıyla tarım hayatı yerini şehir nüfusuna, ticaret ve endüstri hayatına terketmiştir. Endüstri hayatı o derece gelişmiştir ki, toprak işleri ile uğraşan nüfusun oranı yüzde 7'ye düşmüştür.

İngiltere endüstrisi eski endüstri kolları ve yeni endüstri kolları olmak üzere iki bölümde incelenebilir :

Eski Endüstri Kolları — Bunlar kömür, demir ve dokumacılıktır. İngilterenin kömür yedekleri azalmaktadır. 1890 yıllarında İngiltere dünya kömürünün yüzde 39'unu çıkarıyordu. Bu nisbet 1938 de yüzde 19'a ve İkinci Dünya Harbinin bittiği 1945 yılında ise yüzde 11'e düşmüştür. Bununla ilgili olarak kömür ihracatı da azalmıştır. Bu düşüşler sentetik petrol imalatı, elektrik enerjisi üretimini hızlandırmak suretiyle telafi edilmeye çalışılmaktadır. Demir, ihtiyaca yetmez; ancak 2/3 sini karşılar. Dışarıdan, İspanya, Cezayir ve İsveç'ten demir cevheri, Fransa ve Lüksemburg'dan font satın alır. Çelik imalinde uzun zaman dünyada birinci iken, bugün dördüncülüğe düşmüştür. (ABD, Sovyet Rusya ve Almanya'yı takiben). İngiliz endüstrisinin en canlı kolunu dokumacılık teşkil eder. Yünün çok az bir kısmı hariç olmak üzere her türlü ham madde (pamuk, keten, jüt, ipek, tiftik) dışarıdan gelir. Ancak kalite üstünlüğü dolayısıyla, özellikle yünlü dokumalar dünya pazarlarında müşteri bulabilir.

Yeni Endüstri Kolları — Bunlar çok çeşitlidir. Kâğıtçılık, cam eşyalar kimyevi maddeler ve ilâçlar, petrol tasfiyehaneleri, her türlü makina, uçak, otomobil gibi taşıtlar, gemi, tarım ve elektrik âletleri ve muhtelif eşya imal eden sayısız fabrikalar gibi.

MADENLER

İngiltere'nin en önemli madenleri kömür, demir, aliminyum, magnezyum ve nikeldir.

TİCARET

İngiltere dünyanın her tarafı ile ticaret yapar.. Diğer kıtalarda ve özellikle Asya ve Afrikadaki eski İngiltere sömürgelerinden pekçoğu bugün birer bağımsız devlet haline gelmiştir. Fakat bu devletlerle Birleşik Krallık arasında politik ve ekonomi bakımından sıkı bir işbirliği kurulmuştur. İşte bu ülkeler ve A. B. Devletleri ticaret bakımından başta gelir.

İngiltere'ye ait dış ticaret rakamları son yıllarda şöyledir (**Dolar olarak**):

	1962	1963	1964
İthalat	12,576,000,000	13,497,000,000	15,444,000,000
İhracat	11,064,000,000	11,855,000,000	12,336,000,000

CARİ PARA

İngiliz lirası (**Sterlin**). Bir Sterlin : 25.20 TL.

Sendikacılık Hareketi

İngiltere, dünyada, sendikacılığın doğmasına imkân veren ekonomik sosyal ve politik faktörleri sinesinde ilk olarak toplayan ülkedir. Sosyal politika tedbirlerinin alındığı ilk ülke de, İngiltere olmuştur. Ekonomik kapitalizmin, sanayi devriminin ve parlamenter sistemin İngiltere'de başlayıp yayılması, sendikacılığın ilk önce İngiltere'de doğmasını etkileyen faktörlerdir.

Onsekizinci yüzyılın sonlarına doğru, sanayi devrimi ile birlikte, makine kuvveti kullanılması ve fabrika sistemi İngiltere'de yeni bir devrin başlangıcı olmuştur. Makineleşme, siyasî bakımdan «Laissez-faire» (**Bırakınız geçsinler - bırakınız yapsınlar**) doktrinin zaferini doğururken, nüfus da büyük bir hızla artmış, topraktan ayrılmak zorunda kalan işçiler şehirlere göç etmiş, produktivite yükselmiş ve bu arada bazı kimseler de büyük servetler yapma imkânlarına kavuşmuşlardır. Ancak, çalışanların büyük bir çoğunluğu da yeni makinelerin esiri olmaktan kurtulamamıştır. Böylelikle, sanayi devrimi ile birlikte, büyük fabrika hayatının doğuşu da, gayri insanî çalışma şartlarına maruz kalan büyük işçi topluluklarını biraraya getirmiş; birbirleriyle temaslarını mümkün kılmış, aynı problemlerle karşı karşıya bulunan aynı ızdırabı çeken insanlar olarak, çalışma ve yaşama şartlarını düzeltmek için topluca harekete geçmelerinde etkili olmuştur.

YENİ BİR SOSYAL VE EKONOMİK GÖRÜŞ

Bu arada, 18 inci yüzyıl ortalarına kadar İngiltere'de Hükümet, toplumun refahı için gerekli olduğu kanaatıyla ekonomik hayata müdahale etme lüzumuna inanmış ve bu yönde hareket etmiştir. Ancak, sanayi devrimi, yeni bir sosyal ve ekonomik görüş getirerek, özellikle Hükümetin ekonomik ve sosyal meselelere müdahale anlayışında değişiklikler yaratmıştır. Bu devrede, hükümet, ekonomik ve sosyal hayata müdahaleden vazgeçmiştir. Hakim olan kanaate göre, müdahale, ferdin menfaatlerini, serbest rekabet şartları altında kovuşturmasına imkân vermeyen bir davranıştır. Dolayısıyla, müdahale anlayışının toplumun refahını da sağlaması mümkün değildir.

Bu liberal «laissez-faire» felsefesi İngiltere'de Adam Smith ile başlamıştır. «Milletlerin Serveti» adlı eseriyle liberal doktrinin temel ilkelerini ortaya koyan Adam Smith, her ferdin kendi ekonomik ve sosyal şartlarını düzeltmek arzusuyla dolu olduğunu, bunun için de mümkün olduğu kadar fazla

servet elde etmeğe çalışacağını, ferdin bu arzusunun gerçekleşmesine imkân vermek için rekabetin serbest bırakılması, gümrük ve tekelin kaldırılması ve teşebbüs serbestisine engel olunmaması gerektiğini belirtiyor, «bundan dolayı, devlet ekonomik ve sosyal hayata her türlü müdahaleden kaçınmalı, ancak, sınırları savunma, asayiş ve adaleti sağlama, büyük bayındırlık işlerini yapma ile yetinmelidir» diyordu. Bu doktrinin yayılmasıyla, hükümetler ekonomik ve sosyal hayatta her çeşit müdahaleden kaçınmağa başlamışlardır.

Bu görüşlerin tesiri altında kalan İngiltere'de, daha önce kabul edilmiş, devletin müdahalesine imkân veren yasalar ve bu arada işçilerin teşkilâtlanma hakları da yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu devirde Adam Smith'e paralel olarak, Malthus, Darwin, Richardo ve Steward Mill nazariyeleri ile sosyal ve ekonomik hayatı etkilemişlerdir.

Nüfus nazariyesinde Malthus, fakirleri, fakirliklerinin sorumlusu olarak kabul ve sefaleti, fazla nüfusu gideren bir çare olarak mütalâa ediyor; Darwin, tabii istifade nazariyesini, bu görüş çerçevesinde savunuyor; Richardo, ücretlerin, ancak, yaşamayı sağlayabilecek bir seviyede teşekkül edilebileceğini ve emeğin normal fiyatının yalnız yaşamağa imkân verebilecek bir hadde yükseleceğini ileri sürüyordu. Malthus ve Richardo, ücret seviyesini, mevcut nüfus ve sermaye arasındaki ilişkilere bağlıyor, sendikaların işe, lüzumsuz değişmeye ve tabii ekonomik kanunlara karşı bir mukavemet sayılabileceklerini iddia ediyorlardı. Bu arada, Steward Mill ücret seviyelerinin sendikalar tarafından yükseltilebileceğini kabul ediyordu.

İşte, İngiltereyle birlikte, sanayi devriminin doğmakta olduğu diğer ülkelerde sendikacılığın doğuşundan önceki devre içinde ve sonraki yıllarda böyle bir düşünce tarzı hakim olmuştur. Genel olarak, bu devrede klâsik ekonomistlerin görüşleri, sendikacılık hareketleriyle mücadelede bir silâh olarak kullanılmıştır. İngiliz sendikacılığı bu düşüncelerin benimsendiği bir ortamda vücut bulmuş ve gelişebilmek için zamanın sosyal ve ekonomik görüşü ile mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu yüzdendir ki, İngiliz sendikacılığının doğuşu, uzun ve mücadeleye yıllar sonunda gerçekleşebilmiştir.

TOPLU HAREKET FİKRİNİN YERLEŞMESİ

Yukarıda kısaca belirtilen düşünce tarzının hakim olduğu yıllar içinde, İngiltere'de işçiler tek başlarına kalarak, sermaye karşısında zayıf bir duruma düşmüşler, devlet himayesinden yoksun, çok ağır çalışma şartlarına boyun eğmek zorunda bırakılmışlardır. İşte bu ortam içinde, toplu olarak hareket edilmesi halinde, hakların korunması mücadelesinin daha kolaylıkla yapılabileceği fikri, işçilerin zihninde yerleşmeğe ve gün geçtikçe taraftar bulmağa başlamıştır. Bu tarihlerde ortaya çıkan yardımlaşma cemiyetleri toplu

hareketlere örnek olarak, 18 inci yüzyıl sonlarındaki İngiliz sendikacılığında büyük önem taşırlar. Fakat bu arada, toplu hareketlerin gelişmesi ve de vamlılık arzetmesi, İngiliz Hükümetini ve Parlamentosunu endişeye düşür müştür. Sendikaların gelişmesinin yarattığı endişe 1799 ve 1880 yıllarında işçi birliklerinin kurulmasını yasaklayan «Combination Acts» adlı kanunların çıkartılmasına sebep olmuştur. Ancak, bu kanunlar, ne sendikaların kurulmasını, ne de grevleri önleyebilmiş; 1807 yılında Preston'da marangozlar, 1813 yılında da fiçi imalâthanelerinde çalışan işçiler yardımlaşma dernekleri kurmaktan geri kalmamışlardır.

Bu arada, Napolyon harplerinin sebep olduğu ekonomik kriz içinde, sanayide huzursuzluğu arttırarak, çalışma şartlarının daha da kötüleşmesi sonucunu doğuran bu kanunların kaldırılması için işçiler, 1817 ile 1819 yıllarında çeşitli sokak gösterileri yapmışlardır. Sonraki tarihlerde Fransa ve Belçika'da, işçiye toplu olarak hareket edebilme imkânını yasaklayan kanunları protesto amacıyla girilen teşebbüslere karşı İngiltere'deki gösterilere daha ziyade, çalışma şartlarını pazarlık yoluyla elde etme gayreti hakim olmuştur.

YENİ KANUNLAR ÇIKARILIYOR

Sanayideki huzursuzluk, hüküm süren ekonomik kriz ve sefalet içindeki işçilerin davranışlarının kontrolünde karşılaşılan meseleler, işçilerin teşkilatlanmasını önleyen kanunların derhal kaldırılması gerektiği yolunda bir fikir cereyanının doğmasına ve hızla gelişmesine sebep olmuştur. Bunun sonucu olarak, özel bir komite, kanunları incelemek üzere Parlâmento tarafından görevlendirilmiştir. Komitenin vermiş olduğu rapor sayesinde, sakıncaları ortaya çıkan kanunlar, 1824 yılında yürürlükten kaldırılmış ve İngiltere'de sendika kurma hakkının tanındığı yeni bir devir başlamıştır.

Ancak, işçilerin yeni hak ve hürriyetlerini kullanmada, sendikalarını geliştirmede ve çalışma şartlarını düzeltmede şiddet ve grev yollarına başvurmaları, iş anlaşmazlıklarının hızla artması, Parlâmentoyu tekrar sendikal faaliyetleri kısıtlamaya sevketmiştir. 1825 yılında yürürlüğe girip, tesirlerini aşağı yukarı elli yıl müddetle hissettiren bir kanunla sendikal faaliyetler tahdit edilmiştir. Bu elli yıllık devre içinde, İngiltere'de büyük millî sendikalar kurulmuş, ancak, bu sendikalar, yalnız kalifiye işçileri teşkilâtlandırmış, kalifiye olmayanlar ise, her türlü teminattan yoksun, sendikasız olarak hayatlarını idame ettirmeye çalışmışlardır. Bunun tek istisnasına, tekstil sanayii ile kömür madenlerinde rastlanılmıştır.

Öte yandan, İngiliz sendikacılık tarihi, bu devrede işçilerin sendikalarına ödedikleri yüksek aidatlar sayesinde, sosyal sigortaların olmadığı o tarihler-

de işçiye yardım imkânının sendikalarca sağlandığını, sosyal güvenliğin bir dereceye kadar yerleştirildiğini kaydetmektedir.

KONFEDERASYON'UN KURULUŞU

19 uncu asır sonlarına doğru, sendikacılık diğer birtakım ülkelerde olduğu kadar, İngiltere'de de yeni bir anlam kazanmağa başlamıştır. Nitekim, memleketlerinde birer kuvvet halini alan sendikacılık hareketinin öncüleri, 1864 yılından itibaren de sendikaların uluslararası seviyede teşkilâtlanması fikrini savunmaya başlamışlardır. İlk teşebbüsler, sendikaları uluslararası alanda, işkolu esasına göre teşkilâtlandırmaya yönelmiş ve 1901 tarihine kadar, uluslararası seviyedeki bağları, «Uluslararası İşkolu Federasyonları» gerçekleştirmiştir.

İngiliz sendikacılarının öncülüğünü yaptıkları işkolu federasyonlarından, başlıcaları 1890 yılında Manchester'de kurulan Maden İşçileri Federasyonu, 1896 yılında Londrada kurulan Lithographlar (basın teknisyenleri) dir.

İngiliz sendikacılık hareketi, uluslararası teşkilâtlanma çalışmalarına girişmeden önce, işbirliğini kendi bünyesinde gerçekleştirmeye çalışmıştır. 1867 yılında düzenlenen ilk sendikalar kongresinde bir Parlâmento komitesi kurulmuş ve komiteye, siyasî meselelere eğilme yetkisi verilmiştir.

Bu komite 1901 yılında kurulan İngiltere İşçi Partisinin nüvesini teşkil etmiştir.

Nihayet bir millî merkez etrafında toplanma fikri yaygın hale gelerek benimsenmiş ve 1868 yılında İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) kurulmuştur.

«ÇALIŞANLARIN ENTERNASYONAL BİRLİĞİ»

Kendi bünyesinde birlik ve beraberliği sağlayan İngiliz sendikacılık hareketi, uluslararası alandaki mücadelesini de ihmal etmemiş, bu arada 19 uncu yüzyılın sonlarına doğru uluslararası bir teşkilâtın kurulmasında büyük rol oynamıştır. «Çalışanların Enternasyonal Birliği» adı verilen ilk uluslararası teşkilât 1864 yılında meydana getirilmiştir. Ancak, bu kuruluş 1867 yılına kadar ayakta durabilmiştir.

GREV HAKKININ TANINMASI

İngiliz sendikacılık hareketinin tam bir şuur ve dayanışma içinde çalışmaya başlaması, İngiltere'deki işçilere yeni birtakım hak ve menfaatlerin sağlanmasında en büyük âmil olmuştur. Bu arada, 1871, 1875 ve 1876 yıllarında, sendikaların hukukî statülerini takviye eden kanunlar kabul edilmiş

ve bunlarla, işçi sendikalarına tüzel kişilik kazanma hakkı, sendika fonlarının kanunla himayesi, grev hak ve hürriyeti tanınmıştır. Bu kanunların çıkarılmasında, 1825 yılından sonraki devrede, İngiliz sendikalarının büyük bir sorumluluk içinde olmaları da önemli bir rol oynamıştı. Sendikalar ihtiyatlı hareket etmişler, şiddetli mücadelelerini gidermeğe çalışmışlar ve faaliyetlerini daha ziyade teşkilâtlandırmaya yöneltmişlerdir.

1876 yılından sonra, kalifiye olmayan işçileri de teşkilâtlandırma yolunda büyük gayretler sarfeden İngiliz sendikacılık hareketi, kısa zamanda bunu da gerçekleştirmiş ve çok daha faal bir hüviyete bürünmüştür.

1890 da işçiler lehine sosyal kanunların kabul ettirilmesi amacıyla, İngiliz sendikacılık hareketi, doğrudan doğruya siyasi faaliyetlere girişmiş ve bu çalışmalar sonucu 1900 yılında «İşçileri Temsil Komitesi» adlı bir komite kurulmuştur. Bu devrede yapılan siyasi seçimlerde işçiler, Parlamente'ye 29 milletvekili sokmayı başarmışlar; «İşçileri Temsil Komitesi» de bir süre sonra «İşçi Partisi» adını almıştır.

TOPLU SÖZLEŞME HAKKI

1910 yılından, Birinci Dünya Harbinin başlangıcına kadar olan devrede İngiltere'de hareketli ve mücadeleli bir sendikacılık görülmektedir. Bu devrenin en önemli olayı, işçinin toplu pazarlık ve toplu iş sözleşmesi yapabilme hakkını elde etmesidir. Bu hakların kullanılması ile ilgili olarak 1910 yılında yapılan bir araştırma, İngiltere'de 2.400.000 işçinin toplu iş sözleşmelerinin kapsamına girdiğini göstermiştir.

Uluslararası sendikacılık temaslarına, Birinci Dünya Harbinin başlamasıyla bir süre ara verilmişse de, İngiliz sendikacılık hareketi bu devre içinde dahi çalışmalarına devam etmiş, ancak, uluslararası faaliyetlerin olumlu bir sonucu olarak 1903 yılında Dublin'de kurulmuş olan «İlk Uluslararası Sendika Sekreterliği» de bu dönemde savaş yüzünden çalışamaz hâle gelmiştir. Sekreterliğin çalışamaz duruma gelmesinin sebeplerini, sekreterlik merkezinin o tarihlerde Berlin'de bulunmasında, millî sendikacılık merkezlerinin siyasi alandaki tarafsızlıklarını ve emperyalizme karşı geleneksel tutumlarını bırakarak, hükümetlerin politikasına paralel bir davranış içine girmelerinde aramak gerekir. Birinci Dünya Savaşı sırasında, tarafsız Sendikalar Sekreterliğinin gayretiyle, İngiltere'nin Leeds şehrinde ilginç bir konferans daha düzenlenmiştir. İşgal altında bulunan ülkelerdeki sendika temsilcilerinin katıldığı bu konferansta, sendikacılık hareketlerinin hükümetce kabul edilmesini istedikleri bir takım talepler belirlenmiştir. Bu konferansta, çalışma hakkı, sendikal haklar, sosyal sigorta hakları, çalışma saatleri v.s. gibi konularda kararlar alan delegeler, taleplerinin savaş sonunda yapılacak barış andlaşması içinde yer almasını da istemişlerdir. Daha sonra 1918 yılında, gene Londra'da iki konferans daha yapılarak barış andlaşmasına, sendikaların dahil etmek

istedikleri istekler tesbit edilmiştir. Bu çalışmalarda İngiliz sendikacılığı genellikle ön plânda rol oynamıştır.

Bu arada, kendi iç meselelerinde de büyük başarılar kazanan İngiliz sendikacılık hareketi, Birinci Dünya Harbinden sonra İngiliz İşçi Partisiyle olan ilişkilerini daha da geliştirmiştir. İlişkilerin gelişmesi özellikle, 1926 yılında başvuru genel bir grev hareketinden sonra başlamıştır.

«ULUSLARARASI SENDİKALAR FEDERASYONU»

Uluslararası faaliyetlerin gelişmesi ve temasların artması sonucu, nihayet 1919 Temmuzunda, aralarında İngiliz İşçi Sendikaları Konfederasyonunun da (TUC) bulunduğu 14 ülkenin milli merkezleri, Amsterdam'da «Uluslararası Sendikalar Federasyonu (IFTU)» nu kurmuşlardır. Uluslararası Federasyonun merkezi, İkinci Dünya Savaşı başlayınca Paris'ten Londra'ya nakledilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı yüzünden çalışmaları kesilen uluslararası sendikacılık hareketini yeniden kurmak ve birliği canlandırmak amacıyla, İngiliz sendikaları, Anglo-Amerikan-Sovyet Birliği meydana getirmek ve o tarihte müttefikler arasında bulunan Sovyet Rusya sendikalarını IFTU'ya üye yapmak için uğraşmışlardır. 1943 yılında İngiliz sendikaları şartların uygun olduğu bir devrede, Dünya İşçileri Konferansı düzenlenmesini Genel Konseylerine teklif etmişler, bu meydana İngiliz, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyet Rusya sendika liderleri 1944 Aralık ayında Londra da bir ön toplantı yapmışlardır. Burada alınan karar gereğince, 1945 Şubatında 53 millî merkezin temsil edildiği Dünya Sendikalar Konferansı toplanmış, bu konferans, 1945 Eylül-Ekiminde Paris'te ikinci bir konferansa ve Dünya Sendikalar Federasyonunun (WFTU) kurulmasına yol açmıştır.

1945 ile 1949 yılları arasında Amerikan - Sovyet Rusya gerginliğinin, sendikacılık hareketini de etkilediği görülmeye başlanmıştır. Özellikle, Marshall Plânının uygulanmasına sendikaların da katılması yolundaki teklifler Sovyet Bloku mensuplarınca reddedilirken, İngiliz İşçi Sendikalarının öncülüğünü yaptığı ikinci bir grup, Marshall Yardım Programını kabul etmiştir. İngilizlerin WFTU'nun çalışmalarına geçici bir süre için son verilmesini, anlaşılmayan grupların durumunun tekrar gözden geçirilmesini teklif etmeleri üzerine yapılan 1949 Paris Konferansı olumlu sonuç vermemiş, ama, WFTU'da da büyük ayrılıklar meydana gelmiştir.

1949 Haziranında, yine İngiliz TUC'nin gayret ve teklifiyle Cenevre'de bir Dünya Hür Sendikalar Konferansı düzenlenmiştir. 43 milyon işçi ve 35 ülkeyi temsilen 127 delegenin katıldığı bu konferanstan sonra, 28 Kasım-7 Aralık tarihleri arasında Londra'da Dünya Hür Sendikalar Konferansı yapılarak Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) kurulmuştur.

Sendikacılık Hareketi

1962

yılı sonunda, 8.312.875 üyesiyle İngiltere İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TUC) memleket içindeki sendikalı işçilerin yüzde 85 ini temsil etmekte olup, mahallî hükümet hizmetleriyle, öğretmenlerin kuruluşları dışında diğer bütün büyük sendikaları bünyesinde toplamıştır. Konfederasyon yapısında, kalifiye işçileri teşkilâtlandırmış ufak meslekî sendikalar bulunduğu gibi, işkolu esasına göre kurulmuş büyük sendikalar da vardır.

Büyük Britanyada tek bir teşkilâtlanma düzeni uygulanmış olmamasına rağmen, son zamanlarda Konfederasyon'un liderliğini yaptığı bir görüş, oldukça yaygın bir hale gelmiştir. Bu fikre göre, aynı işkolundaki sendikaların birleştirilmeleriyle, sendika sayısını azaltmak ve böylelikle sendikaların üye sayılarını fazlaştırmak yerinde bir hareket olacaktır. Bu konuda hazırlanan bir raporda, işkolları bakımından birbirleriyle ilgili sendikaların birleşmeleri tavsiye edilmiş, tam bir birleşme mümkün olmadığı takdirde, sendikaların federal birlikler halinde biraraya gelmeleri teklif olunmuştur. Ancak, bugün işverenlerle ve hükümetle yapılmakta olan toplu, pazarlık ve benzeri temaslarda, sendikalar, ortak komiteler kurarak, ya da geçici şekillerde birbirleriyle işbirliği yaparak, bağlı oldukları işkolunu imkân ölçüsünde bir bütün olarak temsil etmeğe çalışmaktadırlar. Öte yandan, özellikle, inşaat, gemi yapıcılık sanayii ve basın işkolunda bazı federasyonlar, ayrı ayrı işkollarına mensup sendikaları bünyelerine toplamakta bir sakınca görmemişlerdir. Ancak, tabiatıyla bu çeşit federasyonların gaye ve yetkileri büyük değişiklikler göstermektedir. Bu arada, birkaç işkoluyla ilgisi bulunan bazı sendikaların, bu federasyonlardan bir kaçına birden üye oldukları da görülmektedir.

Sendikalar TUC'ye üye olmak için başvurmakta serbesttirler; fakat kongrenin yönetim organı olan Genel Konsey, sendikaları üye olmak için zorlayamaz. TUC dışında kalan sendikalar, üye olup olmayacaklarını kendiliklerinden kararlaştırırlar ve müracaatlarını ona göre yaparlar. Bunu kabul edip etmemek de TUC'nin yetkisindedir.

Üye olmak için başvuran bir sendika, Genel Konseye, üyeleri, tüzüğü ve malî durumu hakkında ayrıntılı bilgi vermek zorundadır. Genel Konsey'in diğer bir görevi de, TUC'ye üye olan ve aynı işkolunda teşkilâtlanmış diğer sendikaların, yeni müracaatlarının kabul edilip, edilmemesi yolundaki fikirlerini öğrenmektir.

Uygulanan bu usulün önemi büyüktür; çünkü üye olduktan sonra hiçbir sendika kendi isteğiyle TUC'den ayrılmamaktadır.

Üye sendikalar TUC'nin yıllık kongresine her beşbin üye için bir temsilci göndermek hakkına sahiptirler. Bu temsilciler kendi mesleklerinde fiilen çalışan kimseler olabileceği gibi, sendikaların devamlı görevlilerinden biri de olabilir.

TUC KONGRESİNİN ÇALIŞMALARI

Kuruluş statüsüne göre, kongre her yıl Eylül ayının ilk pazartesi günü toplanır ve bu toplantı beş gün sürer. İngiltere'de muntazaman toplanan ve aşağı yukarı bin kadar delegeye sahip olan en büyük toplantılardan biri de TUC kongreleri olmaktadır. Deniz aşırı ülkelerden de birçok ziyaretçinin katıldığı bu toplantılar halka açıktır. Çeşitli bakanlıklar temsilcileri ve insangücü konusunu inceleyen kimseler de bu toplantıları gözlemci olarak izler.

Kongrenin başlıca üç fonksiyonu vardır: 1) Üye sendikalar tarafından gündeme alınması istenmiş konuları görüşerek, kararlar almak; 2) Genel Konsey tarafından hazırlanan geçmiş yılın raporunu incelemek; 3) Gelecek yıl kongresine kadar, yönetim çalışmalarını düzenleyecek olan Genel Konseyin 35 üyesini gizli oyla seçmek.

Kongre kararları, genel olarak, el kaldırmak suretiyle verilecek oylarla alınır. Herhangi bir delege, el kaldırılarak yapılmakta olan oylamanın daha resmî bir şekle sokulmasını isterse, karton usulü oylamaya gidilir. Bu usule göre her sendika delegasyonu, üzerinde bir yazılı olan kartonu havaya kaldırır; kartondaki rakam, bin üye için bir oyu belirtir. Bu sistemin işleyişi, kongrenin önceden tâyin ettiği kimseler tarafından kontrol edilir.

335 üyeden kurulu Genel Konsey, iki genel kurul toplantısı arasındaki sürede İngiliz sendikacılık hareketini temsil ve Konfederasyon'un yönetimiyle sorumludur. Üyeler Konseyde görevlerini muhafaza eder, işleri karşılığı herhangi bir ödenek almazlar. Konsey seçimleri, üye sendikaları 18 ayrı kategoriye ayırarak yapılır, dolayısıyla, Genel Kurula katılan sendikaların konseyde makul oranlarda temsil edilmeleri mümkün olur. Bu meyanda, konseyde genel olarak, iki kişilik kontenjan da kadın işçiler için ayrılmaktadır. Öte yandan, görevinin özelliği yüzünden Genel Sekreter Genel Konseyin tabii üyesi olup, diğer üyeler gibi her yıl seçime katılmamaktadır.

Yukarda sözü edilen kategoriler ve bu kategoriler için tanınan konsey üyelik sayıları şöyledir:

Maden ve taş ocakları	3	Pamuk	2
Demiryolları	3	Tekstil (pamuk hariç)	1
Ulaştırma vasıtaları (DDY hariç)	3		

Gemi inşaatı	1	Giyim eşyası	1
Mühendislik, dökümcülük, taşıt		Deri, çizme ve	1
vasıtaları imalâtçıları	3	ayakkabı	
Demir çelik ve ufak çapta madenler	2	Cam, Gömlekçi-	
İnşaat, tahta işleri ve		lik, kimya, gıda	
mobilyacılık	2	maddeler, içki,	
Baskı işleri ve kâğıtçılık	1	tütün, fırçacılık	
Kamu hizmetleri	1	ve dağıtım	2
Memurlar	2	Tarım	1
		Fikir işçileri	1
		Genel işçiler	3
		Kadın işçiler	2

TUC GENEL KONSEYİ

İş başında bulunduğu süre içinde, Genel Konsey, her ay bir toplantı yapar. Görüşmeler genel olarak alt komitelerde olur. Belli başlı alt komiteler şunlardır : **Maliye, Genel hedefler, ekonomi, eğitim, teşkilâtlanma, uluslararası ilişkiler, sosyal sigortalar, iş anlaşmazlıkları.**

Genel Konseyin merkezde devamlı olarak çalışan bir personel kadrosu vardır. Bu kadronun başında Genel Sekreter bulunmaktadır. Genel Sekreter sendikaların gösterdikleri adaylar arasından ve kongre tarafından seçilir.

Genel Sekreterle birlikte, bir genel sekreter yardımcısı, bir de sekreter yardımcısı çalışır. Bu yardımcılardan her ikisi de Genel Konsey tarafından atanırlar. Kadro, Genel Konseyin belli başlı alt komiteleri gözönüne alınarak meydana getirilir. Her servisin başında bulunan kimse, kendi ihtisası ile ilgili komitenin sekreterliği görevini de yüklenmiştir.

TUC'nin tüzüğü ve kararları, Genel Konseyle sendikalar arasındaki ilişkileri geniş çapta belirtebilecek niteliktedir. Uygulamada Konsey, sendikaların günlük ve iç meseleleri ile mümkün olduğu kadar az ilgilenir. Sendikalar tam mânâsıyla muhtar olup, çalışmalarından tamamen kendileri sorumludurlar. Hiçbir üye kuruluş, Kongre veya Konseyin aldığı kararlara harfiyen uyma zorunluğunda bırakılmamaktadır. Ancak, Kongre ve Genel Konseyin kararlarına uymak, manevî zorunluluk sayılmaktadır. Kaldı ki, tüzükte, kurulmuş bulunan düzeni bozucu hareketleri önleyici tedbirler de yer almış bulunmaktadır. Tüzüğe göre, üye sendikalardan biri genel olarak güdülen gayeye aykırı hareket ediyor, veyahut TUC'nin açıklanmış olan ilke ve direk-

tiflerine karşı koyuyorsa, Genel Konsey, sendikanın gidişatı hakkında soruşturma açma yetkisine sahiptir. Ancak, Genel Konsey soruşturma sonucunda bir karara varmadan önce, ilgili sendika temsilcileriyle iyi niyet esasları içinde temas kurmak zorunludur. Sendika suçlu görüldüğü takdirde, konsey, sendikadan davranışını değiştirmesini ve TUC ilkelerini baltalamamasını isteyebilir. Bu istek, sendika tarafından reddedildiği takdirde, Konsey, adı geçen teşkilâtın üyeliğini, o tarihten sonra yapılacak ilk Genel Kurul toplantısına kadar durdurabilir. Sendika hakkındaki kesin karar, ancak, ilgili sendikanın temsilcilerine Genel Kurul toplantısında son bir savunma hakkı tanındıktan sonra verilebilir. TUC'den ihraç edilmek bir sendikaya verilebilecek en büyük cezadır. İhraç kararını ise yalnız kongre alabilir.

Tüzükteki ikinci bir madde iş anlaşmazlıklarında sendikaların ve konseyin tutacakları yolu belirtmektedir. Sendikaların, işverenlerle olan ilişkilerinde herhangi bir anlaşmazlık başgösterdiği zaman, genel konsey, ilgili sendikanın arzusuna aykırı olarak arabuluculuk yapmaya kalkışmazsa da, işin durması, geniş çapta işçi kitlesine zarar verecekse ve genel sendikacılık çıkarlarını baltalıyorsa, Genel Konsey müdahale ihtiyacını kendiliğinden hissedebilir.

Konsey müdahaleye başlar başlamaz, ilk yapacağı, ilgili sendikalara danışarak, âdil bir anlaşma zemini yaratmağa ve konuyla ilgili olarak sendikalara en iyi yolu göstermeğe çalışmak olacaktır. Sendikalar yapılan tavsiyeyi kabul etmezlerse, Konsey bunu kongreye bildirmek zorundadır.

SENDİKALARARASI İLİŞKİLER VE TUC

Sendikalar arasında meydana gelebilecek anlaşmazlıklar ise, TUC'nin sendikalar arası ilişkileri düzenleyici birtakım tedbirleriyle önlenmiş bulunmaktadır. Bir sendika, diğer bir sendikanın yetki sınırları içine girebilecek durumdaki işçileri teşkilâtlandırabilmek için, TUC'nin 1939 Bridlington toplantısında hazırladığı «**Bridlington Andlaşmasının**» şartlarını gözönüne almak zorundadır. Bu andlaşma hükümleri, uzun zamandan beri uygulanmakta olan birer ilke halini almışlardır. Ancak, sendikalar arasında doğabilecek bir anlaşmazlıkta taraflardan biri, meselenin bir uyuşmazlık komitesi tarafından incelenmesini TUC Genel Kurulundan isteyebileceği gibi, uyuşmazlık komitesinin kusurlu bulacağı tarafa da, TUC'den ihraç cezasına kadar, çeşitli cezalar verilebilmektedir.

KONFEDERASYON'UN TEŞKİLATI

Diğer ülkelerin ulusal sendika hareketlerinden değişik olarak, İngiltere'de TUC'nin klâsik bölge ve mahallî teşkilâtları yoktur. Bununla beraber, özel bir teşkilâtla TUC, bütün ülkeyi çalışmalarıyla kapsamına almıştır. Bu çalışmalar, Bölge Danışma Komiteleri (**Regional Advisory Committees**), Meslek Konseyleri (**Trade Councils**) ve Meslek Konseyleri Federasyonu (**Federations of Trades Councils**) yoluyla yürütülmektedir.

İngiltere'de 13 tane TUC Bölge Danışma Komitesi bulunmaktadır. Bu komiteler, bölgedeki sendikaların yönetici ve üyelerinden seçilen kimselerle kurulur. Komite üyeleri bölgelerde yapılan genel toplantılarda seçilirler ve bir yıl boyunca muntazam toplantılar yaparlar. Bölge Danışma Komitesinde görevlendirilen kimsenin kendi teşkilâtındaki görevi de devam eder.

Sendikaların çeşitli görevlilerinden kurulu bu teşkilâtların başkanları genellikle Genel Konsey üyesidirler. Bu komiteler, belirli bölgelerde sendikacıların birbirleriyle temaslar kurarak, işbirliği yapmalarını sağlamağa çalışırlar. Komiteler ayrıca bölge içindeki hastahane yönetim kurullarına temsilciler gönderip yine bölge seviyesindeki endüstriyel ve sosyal konularda çalışmalar yapan kuruluşlarda, işveren ve hükümet temsilcileriyle birlikte görüşmelere katılacak işçi temsilcilerini atarlar. Bu komitelerin diğer bir görevi de, bölgedeki işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden kurulu bölge endüstriyel yönetim kurullarına, çalıştırma ve üretim şartlarını etkileyen hususlarda gerekli bilgiyi vermek ve çeşitli tavsiyelerde bulunmaktır.

TUC'nin çalışmalarına yardımcı teşkilâtlardan biri de Meslek Konseyleri olmaktadır. Bunlara TUC'nin «bölgesel teşkilâtları» denilebilmektedir. Meslek Konseyleri çeşitli şehir, ilçe ve köylerin sendika kollarından seçilmiş delegelerden kurulmaktadır; kongreye doğrudan doğruya üye olmadıkları gibi, TUC'nin sendikal politikasıyla ilgili olarak, herhangi bir karar alma yetkileri de yoktur. Her yıl TUC'ye başvurarak, kendilerinin o bölge içinde temsilci kaydedilmelerini ve bu şekilde TUC çalışmalarının daha yaygın bir hale getirilmesi için gayret sarfedeceklerini belirtirler. Meslek Konseyleri, sayıları her gün artmakta olan, endüstriyel ve sosyal meselelerle ilgili Bölge Danışma Komitelerine işçi temsilcilerini seçerler. Sendikal teşkilâatlanmada gayet faal olan bu konseyler, mahallî çapta ve özellikle kamu ve eğitim işlerinde faydalı çalışmalar yaparlar.

Öte yandan konseyler çalışmalarını yurt çapında koordine etmek gayesiyle, çeşitli federal birlikler meydana getirirler. Meslek konseylerinin her yıl kendilerine mahsus konferansları vardır. Bu konferanslar sayesinde TUC Genel Konseyine mahallî seviyedeki meseleler ulaştırılmış olur. Ayrıca, bu konseylerin özel sorunlarıyla ilgilenmek ve gerekli yardımlarda bulunmak

için, Genel Konsey katında bir de komite kurulmuştur. Konseyler içinde devamlı çalıştırılan bir sekreterliğe sahip olanların sayısı çok azdır.

SENDİKALARIN YÖNETİMİ

İngiltere'de bütün sendikalar, kendi teşkilâtlarının yönetiminde söz sahibidirler. Demokratik ve muhtar idare sistemi en alt kademede olan şubelerde başlar, şehir ve bölge teşkilâtlarında devam ederek, en yüksek organlar olan Yönetim Kurulu ve yıllık kongre seviyesine ulaşır. Her seviyede bir kısmı gönüllü, bir kısmı aylık alan sendika görevlileri üyelerin hizmetinde bulunur ve çalışmalarını muntazam raporlar şeklinde sendikalara sunarlar. Birçok işyerinde, işçilerin günlük davranışlarıyla dahi ilgilenen sendika temsilcileri vardır.

Her erkek veya kadın işçi kendi işiyle ilgili sendikaya katılma hakkına sahiptir. Bazı sanayi kollarında, işverenlerle yapılan anlaşmalar sonunda, sendika üyeliği, işçi alma şartlarından biri haline gelmiştir.

Bölgesel şube teşkilâtları, İngiltere'de bütün sendikal çalışmaların en alt kademesi ve temeli sayılır. Üyeler ayda en az bir kere toplanıp, sendika yönetimi hakkında görüşlerini belirtirler. Son çalışma raporları burada görüşülürken, sendika yönetiminde yapılması gereken değişikliklere yine burada karar verilir. Ayrıca, şube işlerinde gönüllü olarak çalışacak kimselerle, bölge komitelerine katılacak temsilciler de burada seçilirler.

Şubeler üye sayısı bakımından birbirlerinden farklıdırlar. Sendikalarından bazılarının iki üç bin üyesi varken, bunların yanı sıra yirmi otuz bin üyeye sahip sendikalar da vardır. Genel olarak, sendikalar aynı bölgede çalışan işçileri kapsar. Fakat, metod ve teşkilât bakımından, İngiltere'de sendikacılığın pek çok değişik yönü vardır.

Birçok sendikalarda, Genel Sekreterlik tek esaslı görevdir ve devamlı çalışmayı gerektirir. Genel Sekreter, kendisi gibi devamlı bir personel ile kongre ve yönetim kurulunca belirlenmiş olan politikayı yürütür ve toplu pazarlıklarda genel olarak en önemli rolü oynar.

Genel Sekreter, bazı sendikalarda seçimle, bazı sendikalarda da tâyinle göreve getirilir; bazı sendikalarda ölüncüye, ya da emekliye ayrılıncaya kadar iş başında kalırken bazılarında her yıl yeniden seçilirler. Sendikaların bazılarında sürekli bir başkan vardır. Bununla beraber, başkanlık, devamlı bir görev olmayıp, belli aralarla ve seçimle düzenlenir. Başkanın önemli görevlerinden biri de yönetim kurulu toplantılarına başkanlık yapmaktır.

İyi çalışan ve gayesine ulaşmak amacıyla kurulan sendikaların, muntazam ve iyi idare edilen bir gelire ihtiyaçları vardır. Bu teşkilâtlar, aidat top-

lamak ve sistemli bir bütçeye sahip olmak amacıyla esaslı metodlar kurmuşlardır. Aidat toplama usulleri değişik olup, bazı sendikalarda her üyeden teker teker alınırken, bazılarında da toplu olarak bordrolardan kesilerek elde edilir.

Sendikalar gelirlerinin büyük bir kısmını idarî işlerde ve üyelerine yardım için kullanırlar. Bazı teşkilâtlar ise, gelirlerinin bir kısmını hastalık, işsizlik ve beklenmedik felâketlerde kullanmak üzere ayırırlar. Bu görevleri yerine getiren teşkilâtlarda aidatlar nisbeten yüksek tutulmuştur.

İNGİLTEREDE TOPLU SÖZLEŞMELER

İngiltere'de toplu pazarlık sisteminin uygulanmaya başlayışından bu yana, pazarlık metodu sanayiden sanayie değişik ve karışık bir şekil almıştır. Anlaşmalar genel olarak memleket çapında yapıldıkları gibi, bölge ve mahallî seviyelerde de yapılabilirler. Toplu sözleşmeler, iş saatleri, fazla maaş, yemek izinleri, işyeri usul ve kaideleri gibi hususları içine alabileceği gibi, çıraklık eğitimi, iş değerlendirmesi, terfi ve işten çıkarma gibi konuları da kapsarlar.

Memleket veya bölge çapında imzalanan sözleşmelerde, özellikle, ücretlerin bölgeler ve değişik işyerlerinin şartlarına uyabilmesi için gerekli bazı düzenlemeler de yapılabilir.

Normal pazarlık düzeni dışında, İngiltere'de toplu pazarlıklar bir de, ortak sanayi konseyleri kanalıyla yapılmaktadır. «Whitley Konseyleri» adı verilen bu konseyler, genel olarak tarafların çok iyi bir şekilde teşkilâtlanmış oldukları sektörlerde kendini göstermekte ve işçi ile işveren, kendi aralarından seçtikleri delegeleri bu konseylere göndermektedirler. Bu konseyler, sık sık yapılan toplantılarda, kendi işkollarıyla ilgili her türlü konuyu görüşmekte ve her iki taraf da, anlaştığı takdirde, ücret ve çalışma şartlarında yapılması uygun görülen değişiklikler, tavsiyeler halinde bütün işverenlere iletilmektedir. Gerçekte pek de olumlu sonuç verebilecek gibi görünmeyen bu sistem, İngiltere'de karşılıklı anlayış havası içersinde ve gayet verimli bir şekilde uygulanmakta, yararlı olmaktadır.

ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMLENMESİ

Zaman zaman işçi ile işverenler arasında çeşitli anlaşmazlıkların ortaya çıktığı da görülmektedir. Ancak, gerek sendikalar, gerekse işverenler, anlaşmazlıkların grev ya da lokavt yolundan ziyade, tarafsız aracılardan müdahalesiyle daha kolay çözümlenebileceğine inanmaktadırlar. Bu meyanda, İngiltere Çalışma Bakanlığı bünyesinde, çeşitli uzlaştırma kurulları kurulmuştur. Bu kurulların en büyük görevi, işçi ve işverenleri biraraya getirerek,

uzlaşma zemini yaratmaktır. Bu kurallar sayesinde de uzlaşmaya varılamadığı takdirde, taraflar anlaşmazlık konusunun halli için özel hakeme gitmeye teşvik edilirler.

İşçi ve işveren kuruluşları, anlaşmazlıklarını özel hakeme götürmek zorunda olmamalarına rağmen, genellikle tarafların özel hakem müessesesini ihmal etmedikleri görülmektedir. Bazı sektörlerde, taraflar doğabilecek anlaşmazlıkları halletmek için, kendilerine özgü bir sistem kurmuşlardır. Hakem kurullarının kararları kesin olmamakla beraber, her iki tarafın arzusuyla hakeme gidildiği için, yapılan tavsiyeleri kabul etmek manevi görev sayılmaktadır. Ayrıca, gerektiğinde, taraflardan biri İngiltere'de 1919 yılından beri kurulmuş olan İş Mahkemelerine de başvurabilir. Anlaşmazlık ciddi ise ve başvuru bütün yollar sonuç vermemişse, Çalışma Bakanlığı bir uzlaştırma kurulu teşkil edebilir. Bu kurul, anlaşmazlıkla ilgili bütün dökümanları biraraya getirip, taraflara çeşitli tavsiyelerde bulunabileceği gibi elde ettiği bilgiyi ilgili yerlere ulaştırır. Bütün çalışmalara rağmen, taraflar bir türlü anlaşamazlarsa, grev ve lokavt yolları açık bulunmaktadır.

TUC'NİN İŞÇİ PARTİSİ VE HÜKÜMETLE İLİŞKİLERİ

İngiltere'de sendikacılık hareketi ile İşçi Partisi arasındaki bağlar bazı tereddütlere sebep olmaktadır. Meselâ, İngiltere'deki TUC teşkilâtının tamamen bir işçi organı olduğu ve sendikaların hiçbir siyasi bağlı bulunmadığı fikri her zaman kabul edilmemektedir. Geçen savaş yılları süresince ve onu takip eden yıllarda, sendikalarla hükümet arasında sıkı danışma ilişkileri kurulmuş, genel seçimler sonucu meydana gelen siyasi değişiklikler dahi, bu olumlu münasebetleri zedeleyememiştir.

1951 yılının ekim ayında İngiltere'de yapılan genel seçimler sonunda savaştan sonraki altı yıl iktidarda kalmış olan İşçi Partisi devrilmiş ve yerine Muhafazakâr Parti gelmiştir. TUC, yeni iktidar partisine karşı takınacağı tavrı tâyin etmenin zamanı geldiğine inanarak, bir bildiri yayınlamıştır. Bu bildiride, şöyle denilmiştir: «Hangi hükümet iktidarda olursa olsun, onunla dostça işbirliği yapabilme yollarını aramak bizim birinci gayemizdir; bu suretle memleketin sosyal ve ekonomik meselelerine hal çaresi bulabiliriz. Sendikacılık hareketi her zaman özgür olup, kendi politikasını kendisi düzenlemiştir. Ve düzenlemeye de devam edecektir. Geçmişte olduğu gibi gelecekte de, tecrübelerimiz sayesinde memleket yararına olduğuna inandığımız politikayı izlemesi için hükümete ısrar edeceğiz. Yine aynı düşünce ile, hükümetle aynı fikirde olmadığımız zamanlar, anlaşamadığımız noktaları belirterek, hükümeti tasvip etmediğimiz konularda fikirlerimizi halka açıklamayı faydalı görüyoruz.»

DANIŞMA KOMİTELERİ

TUC'nin hükümetle ilişkileri birçok istişari organlar yoluyla sağlanmakta ve bu danışma sistemi, sendikacılık için büyük başarı sayılmaktadır. Savaş yıllarında, milletçe girilen çabanın çeşitli yönlerine sendikacılığın katılması ile başlayan Hükümet - TUC danışma toplantıları, savaştan sonra da devam etmiştir. Bununla ilgili olarak işgücü, prodüktivite, sanayide ilişkiler, millî gelir ve buna benzer konularda incelemeler yapan konsey ve komiteler vardır.

TUC Genel Konsey üyelerinden bazıları İngiltere Ekonomik Plânlama Komitesinde de görevlidirler. Bu arada birçok sendikacının da, millî sigortalar ve kaza sigortaları resmî danışma komitelerinde yer aldıkları görülmektedir. TUC Genel Konseyinin işbirliği yaptığı en yüksek kademeli danışma organlarından biri, Çalışma Bakanlığının «**Müşterek Millî Danışma Konseyi**» dir. Bundan sonra «**Millî Üretim Danışma Konseyi**» gelir. Bu konsey de verimliliği etkileyen faktörler üzerinde çalışmalar yapar. Bu danışma sistemi dışında, TUC delegasyonları sık sık, İşçi Partisi ve Muhafazakâr Partinin bakan ve temsilcileriyle, önemli konuları görüşmek üzere toplantılar yaparlar.

SIYASÎ AİDATLAR

Sendika çalışmalarında, parti politikası önemli bir rol oynamaktadır. Çalışmalar 1913 yılında Parlâmentodan geçmiş olan kanunlarla düzenlenir «**Beğistrar**» adı verilen bir hükümet memurunun kontrolünde bulunan bu kanunlar, sendikalara, tüzüklerine siyasî hedefleri alma hakkını tanımaktadır. Ancak, ana tüzüğe böyle bir madde, bütün üyelerin katıldığı bir toplantıda gizli oylama ile sokulabilir. Çoğunluk, siyasî gayeleri sendika tüzüğü içine almaya karar verirse, sendika bu yolda kullanmak üzere ayrı bir fon ayırmak zorundadır. Siyasî amaçlarla toplanan aidatlar, bu fona yatırılır. Ancak, sendikanın esas fonlarından, siyasî gayeler için herhangi bir harcama yapılamıyacağı gibi, siyasî amaçlar için meydana getirilen özel fonlara da, üyeler aidat yatırmak istemediklerini, ya da bundan vazgeçtiklerini her an için sendikaya bildirebilirler. Bunu yapmakla, normal sendika aidatlarını aksatmadan ödedikleri sürece, üyeliklerinden hiçbir şey kaybetmeyecekleri gibi, sendika hak ve yardımlarından da hiçbir şekilde yoksun bırakılamazlar.

Siyasî gayelerle ödenen aidat miktarları, genellikle, normal sendika aidat miktarlarından az olmakla beraber, normal aidatlar gibi bunların da miktarları her sendikada değişiktir.

Siyasî fon kurmuş sendikaların, genel olarak, işçi partisini destekledikleri görülmekte ve bunun izahı şu şekilde yapılmaktadır : Son yüzyılın başlarında, İngiltere'de sendikalar, işçinin sesini bağımsız olarak Parlâmen-

toda duyurmak, aynı zamanda Liberal ve Muhafazakâr Partinin karşısında işçinin korunmasını sağlayabilmek için İşçi Partisi'nin Kuruluşuna yardım etmişlerdir.

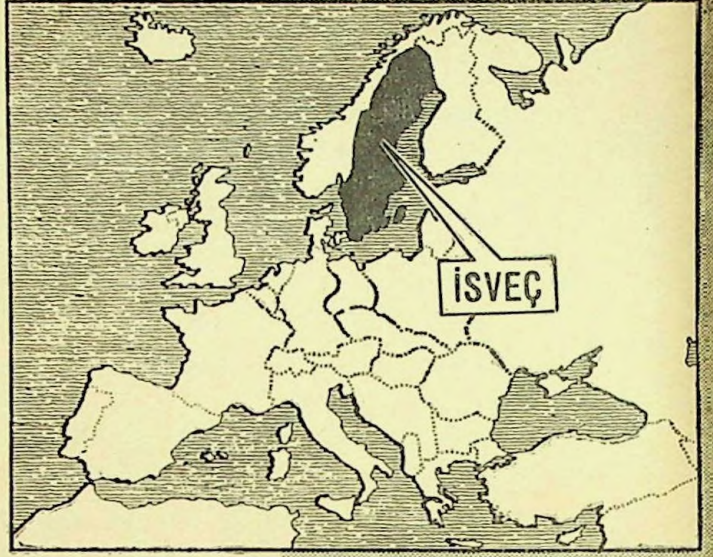
1959 yılında, 88 sendikadan 5,5 milyon işçi, İşçi Partisine yazılmıştır. Aynı yıl içinde, TUC'ye bağlı sendikaların sayısı 185'e yükselmiş ve TUC 8,5 milyon üyeyi bünyesinde toplamıştır. Buna göre yüz kadar sendikanın İşçi Partisine üye olmaması ya da, üyelerinin gizli oylamalarda aleyhte oy vermesine rağmen, TUC ile işçi partisinin ortak üyeleri pek çoktur. Her iki kuruluş kendi politikalarını ayrı olarak belirlemekle beraber, politikalarındaki paralelliği üyelik konusu izah etmektedir.

Herhangi bir sendika İşçi Partisine üye olduğu zaman, siyasi üyelerinin her biri için yılda 9 Penny (96.6 kuruş) öder. Sendikalar ayrıca, seçim kampanyaları için özel ödenekler ayırıp, İşçi Partisi adaylarının kazanma şanslarını arttırabilmek için harcamalarda bulunurlar.

İşçi Partisinin genel politikasının belirlenmesinde sendikaların da önemli rolü olmaktadır. Partinin yıllık kongrelerine delege gönderen sendikalar, gerektiğinde parti politikasının değiştirilmesini isteyebilirler.

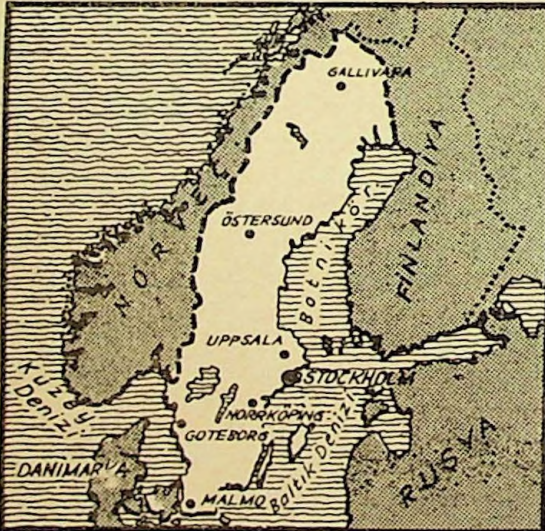
İşçi Partisinin Parlâmento adayları arasında, sendika görevlilerinden çeşitli kimseler de yer almaktadır. Ancak, herhangi bir sendika lideri seçimlerinde başarı kazanarak, Parlâmentoya girdiği takdirde, iki işi birden yürütmeyeceği için, sendikadaki görevini muhafaza edememekte, ancak, tek yerde görev alabilmektedir.

İsveç

Genel Bilgi

İsveç Kuzey Avrupa'da İskandinav Yarımadasının doğu bölümü üzerinde bir devlettir. Batısında Norveç, kuzeydoğusunda Finlandiya vardır. Doğuda Botni Körfezi, İsveç'le Finlandiya'yı birbirinden ayırır. Daha güneyde Baltık Denizi, İsveç'i Baltık ülkelerinden, güney de de Polonya ve Almanya'dan ayırır

COĞRAFİ DURUMU

İskandinav Dağları, Oslo Fi-yordu'ndan kuzeye doğru, Norveç'le İsveç arasında uzanır, Atlas Okyanusu'nun Kuzey Buz Denizi'nden ayrıldığı bölgede biter. Kuzeyde, 2128 metreye yükselen tepeler vardır. Bu ihtiyar dağlardan uzaklaştıkça arazi alçalır; güney ve doğu kıyıları büyük ovalar halindedir. İsveç'te akarsuların sayısı fazladır. Baltık Denizi ile onun kuzey uzantısı olan Botni Körfezi'ne birbirinin yanısıra dökülen akarsular İsveç'i sular. İsveç'te pek çok da göl vardır.

İsveç'in kuzeyden güneye doğru uzanan bir takım bölgelerine Kuzey Laponya denir; burası Kuzey Kutup Dairesi'nin de kuzeyinde kalır. Daha güneye Norrland denir. Bunun daha güneyinde Svealand, en güneyde Götaland bölgeleri vardır. Ülkenin güney yarısında Orta Avrupa iklimi, kuzey yarısında soğuk Doğu Avrupa iklimi hüküm sürer. Bütün doğu kıyıları kışın donar. Ortalama ısı Stokholm'de 5 derecedir. Yıllık yağış 50 cm. kadardır; güneyde fazlalır. Tipik bitki örtüsü, güneyde kışın yapraklarını döken ağaçlar, kuzeyde çam ve dağ ormanları, İskandinavya Dağları bölgesinde alp bitkileridir.

YÜZ ÖLÇÜMÜ

İsveç'in yüzölçümü 449,165 kilometrekaredir.

NÜFUSU

İsveç'in nüfusu 7,680,000 dir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 17 kişidir.

TARİHÇE

İsveçliler İskandinav kavimlerindenidir. Bu kavmin, bugün bulundukları bölgeye taş devrinde yerleştikleri sanılmaktadır, İsveç Krallığı 1397'den 1521'e kadar İsveç - Norveç - Danimarka krallıklarının meydana getirdiği «**Kaımar Birliğine**» bağlı kaldı. Sonra, Vasa Hanedanı zamanında yeniden tek başına krallık oldu. II. Gustaf Adolf devrinde (1611-1632) 30 yıl savaşlarına katıldı; Avrupanın en büyük askeri devletlerinden biri oldu.

1629'dan 1721'e kadar 92 yıl İsveç, dünyanın en büyük devletleri arasındaydı. 1700'de 1,278,023 kilometrekare toprağı, 4,500,000 nüfusu vardı; Bugünkü toprakları dışında Finlandiya, Almanya'da Kuzey Pomeranya (800 kilometrekare) Letonya, Estonya, Karelya, İngirya'yı kaplıyan büyük bir kuzey krallığı idi. Hatta bir ara Almanya'da Hanovra Devletlerinden Bremen ve Verden; Prusya Devletlerinden Stettin; Danimarka'dan da Sund şehir ve bölgelerini almış, toprağına katmıştı. XII. Carl, bir ara Rusya'yı yok ederek, Doğu Avrupanın hakimi olacak gibi göründüyse de Poltava felaketinden sonra, Rusya'ya karşı İsveç'in büyük dostu ve bağlağı Türkiye'ye sığınmak zorunda kaldı. XVIII. yüzyılın ilk yarısında büyük krallık, fetihlerini koruyamadı. 1750'de 794,278 kilometrekare toprağı ve 3,5 milyon nüfusu kalmış, büyük devletler arasından çıkmıştı; bugünkü İsveç'den başka, ancak, Finlandiya ile kuzey Pomeranya'yı muhafaza ediyordu.

1815 Viyana Andlaşması, İsveç'i kuzey Pomeranya'dan ve Rusya'ya verilten Finlandiya'dan yoksun bıraktı; yalnız Norveç krallığını Danimarka'dan

olarak, İsveç Krallığı'na kattı. Böylece 835.989 kilometrekare büyüklüğünde 3,300,000 nüfuslu önemli bir krallık kurulmuş oldu. 1818'de eski hanedandan kimsenin kalmaması üzerine, Fransız Mareşali Bernadotte İsveç kralı seçildi. 1905'de Norveç İsveç'den ayrıldı, kendisine, 1814'e kadar bağlı olduğu Danimarka Hanedanından bir prensi kral seçti. Bu büyük buhrana rağmen İsveç her iki dünya savaşında tarafsızlığını koruması sayesinde çok büyük bir refah ve zenginliğe erişti.

POLİTİK TEŞKİLAT VE İDARE

İsveç meşruti bir krallıktır. Kraliyet milli birliği temsil eder; siyasi partilerin dışında ve üstündedir. Yürütme erkinin hakiki başı, kabine ve başbakanıdır. Başbakan kral tarafından, parlâmentoda çoğunluğu temsil eden siyasi partiden atanır. İsveç'te çift meclis sistemi vardır. Üst Meclis 19 eyalet tarafından kurulur ve hizmet süresi 8 yıldır. Alt Meclis ise, doğrudan doğruya halk tarafından 4 yıllık bir süre için seçilir. İsveç'te oy kullanabilmek için 21 yaşı doldurmuş olmak gerekir. Savaş zamanı ve bazı devreler dışında Sosyal Demokrat Parti 1932 yılından beri iktidardadır.

Halen İsveç Parlamentosu'nda siyasi partiler şu şekilde temsil olunmaktadır :

Üst Meclis		Alt Meclis	
Muhafazakârlar	26	Muhafazakârlar	32
Merkez Partisi	18	Merkez Partisi	35
Liberaller	27	Liberaller	42
Sosyal Demokratlar	78	Sosyal Demokratlar	113
Komünistler	2	Komünistler	8
		Bağımsızlar	3

TARIM

İsveç'in iklimi ve toprağı tarıma tamamiyle uygun değildir. En önemli tarım bölgeleri İsveç'in güneyinde bulunur; fakat, toplam olarak, ekilmiş tarlalar, yüzeyin yüzde 10'unu kaplar. İsveç'in başlıca ürünleri buğday, arpa, yulaf, patatestir. Yılda ortalama olarak elde edilen 600.000 ton buğday halka yetmediğinden, her yıl 154,000 ton kadar ithal edilir. Pancar da İsveç'in başlıca ürünleri arasındadır.

HAYVANCILIK VE BALIKÇILIK

Son 20 yıl zarfında İsveç'de yetiştirilmekte olan inek, at ve koyun sayısında önemli düşme olmuştur. Buna rağmen, hâlen sığır ve at büyük ölçüde

yetiştirilmektedir. Çiftlik gelirlerinin yüzde 80'ini et ve süt teşkil etmektedir. Süt üretimi çok önemlidir.

İsveç kıyılarında balıkçılık yapılmaktadır.

ORMANLAR

Orman işletmeciliği İsveç'de son derece uygun bir alan bulmuştur. İsveç ulusal ekonomisi için ormanların önemi, iki dünya savaşı sırasında, orman işletmeleri ve ağaç sanayii ürünleri ihracatının toplam İsveç ihracatının yüzde 33-50 sine vardığı göz önüne alınınca anlaşılır. Ormanlar arazinin yüzde 60'ını kaplar. Kereste ve kâğıt hamuru ihracatının dörtte üçünü teşkil eder. İsveç'in kuzey ormanları işletilmeğe daha uygundur.

ENDÜSTRİ

İsveç halkının çalışkanlığı sayesinde, tarım ile geçinen bir ülke olmaktan kurtulup ileri bir endüstri merkezi olmuştur. İsveç ekonomisi bir refah devresi içindedir. 1955-1963 yılları arasında gayrisafi milli gelir, sabit fiyatlarla yüzde 34 artış göstermiştir. Aynı yıllar içinde gayrisafi milli gelirden fört başına düşen gelir yüzde 28 artış göstermiştir.

İsveç'in çelik endüstrisi pek ünlüdür. En iyi çelikler eskiden beri İsveç'de yapılır. Yılda 18 milyon ton kadar demir elde edilir, 1.8 milyon ton kadar çelik yapılır. Otomobil yapımında İsveç, dünyada onuncudur. Bunların dışında teneke fabrikaları, elektrik sanayii, deniz inşaat şantiyeleri, taş ocakları, çimento fabrikaları, cam sanayii hızar ve rendeleme atölyeleri, ev eşyası fabrikaları, kâğıt hamuru fabrikaları, kâğıt ve mukavva imalathâneleri, şeker fabrikaları, bira fabrikaları, süthaneler, pamuk sanayii, yün sanayii, triko fabrikaları, ayakkabı fabrikaları, kimya sanayii vs. gelişmiş endüstrilerdendir.

İsveç gemi yapımında, Japonya, İngiltere ve Almanya'dan sonra dünyada dördüncüdür.

MADENLER

İsveç'de elde edilen başlıca madenler şunlardır: Yılda 71.000 ton çinko, gümüş, 42.000 ton kurşun, 14.000 ton aliminyum, 124.000 ton tuz, 1.000 ton mangenez ve altın.

TİCARET

İsveç maden kömürü ve kok, buğday, madeni yağlar, deri, yağlı tohumlar ve yağlar, meyveler, kahve, hayvan yemi, tütün, gübre, şarap ve ispiertolu

içkiler ithal eder. İsveç'in ihraç maddeleri şunlardır : kâğıt hamuru, gemi, otomobil, makina ve elektrik malzemesi, kereste, demir, kâğıt, mukavva, madeni eşya, madeni halita, tel, boru, çelik, domuz eti, kürk ve kibrit.

İsveç'e ait dış ticaret rakamları 1962 - 1964 yıllarında şöyledir. (dolar olarak):

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	31,240,000,000	33,860,000,000	36,000,000,000
İhracat	29,260,000,000	31,990,000,000	34,000,000,000

CARİ PARA

İsveç Kuru. (1 İsveç Kuru : 1.73 TL.)

Sendikacılık Hareketi

İsveç'in 7,5 milyon olan nüfusunun 2,8 milyonunu ücretliler meydana getirir. İsveç'deki bütün sendikalar, bu 2.8 milyonluk ücretli sınıfın 2 milyonunu kendi çatıları altında toplayabilmiş ve teşkilâtlandırmışlardır. Sendikalaştırılmış olan bu iki milyon işçinin 1.5 milyonu İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nu (LO) meydana getiren sendikaların üyesidir. Bu 1.5 milyon LO üyesinin 375.000'i kadındır. Böylece LO, İsveç'in en kuvvetli kadın teşkilatına da sahip olmaktadır.

LO üyesi olan işçilerin çeşitli işkollarına dağılışı şöyledir: 910.000 madenlerde ve çeşitli imalat işlerinde; 185.000 ticaret ve diğer hizmetlerde; 105.000 ulaştırma ve haberleşmede; 60.000 tarım ve ormancılık; 225.000 merkezi ve mahalli hükümet işlerinde.

Genel olarak İsveç işçi hareketi, bugün sahip olduğu kuvveti çeşitli kaynaklardan elde etmektedir. Bunların arasında İsveç'de sanayileşme hareketlerinin toplumun bütünü için tahripkar olmayan bir gelişme seyri izlemesinin, sosyal bünyenin, endüstriyel gelişme ile aynı tempoda yürümesinin ve İsveç toplumunun homojen yapıda olmasının, LO'nun bugünkü gücünün ortaya çıkmasında en etken sebepler olduğu söylenebilir.

Bunların sonucu olarak işçi hareketi; dinî ve politik ayrılıklara, dinî ve politik inançlardan dolayı birbirine rakip sendikaların veya konfederasyonların ortaya çıkmasına tanık olmamıştır. Bunun dışında, hükümetler, işçi işveren ilişkilerinin normal akışını ve gelişmesini kanunlarla ters yönden etkilemek yoluna gitmemişlerdir.

LO ve üyesi bulunan bütün milli sendikalar sosyal, ekonomik ve politik bütün konularda, tam görüş birliği içinde üyelerinin hak ve menfaatlarını korumak gayesine yönelmişlerdir. Bu görüş birliği, merkezi otoritenin daha akıcı ve seyyâl olmasını, kolay kolay yanılmayan bir karar verme mekanizmasının kurulmasını sağlamıştır.

İSVEC İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

İsveç işçi sendikalarının en üst kuruluşu olan İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Landsorganisationen i Sverige — LO), milli sendikalar arasında çalışma ahengini gerçekleştirmek üzere 1898'de kurulmuştur. İlk önceleri LO, çıkacak iş anlaşmazlıklarında destek olmak, istatistikî bilgile-

GENEL KURUL : Kongreler arasında en yüksek karar verme organı Genel Kurul'dur. Genel Kurul üyeleri, milli sendikaların kongrelerinde, üye sayılarına oranla seçilirler. 1963 yılında Genel Kurul'un 140 üyesi vardı. LO'nun Yürütme Kurulu üyeleri, Genel Kurul'un tabii üyeleridir.

LO Genel Kurul'u, yıllık toplantısını her yılın Nisan ayında yapar, ve LO Yürütme Kurulunun hazırladığı yıllık çalışma raporunu inceler. Bu raporlar, Genel Kurulun kabul veya red kararları ile birlikte kongrenin incelemesine sunulur.

LO Genel Kurulu, her yıl ikinci defa sonbahar aylarında, LO'nun ücret politikasını görüşmek için toplanır. Ücret politikasını tayin toplantıları, gelişmekte olan sendikalar için çok önemli sayılabilecek niteliktedir. Bu toplantılarda LO Yürütme Kurulu Genel Kurul üyelerine, memleketin ekonomik durumu üzerinde geniş bilgi verir ve reel ücretlerdeki artışın ne olması gerektiği konusunda Yürütme Kurulunun görüşünü sunar. Gizli olarak yapılan toplantılarda LO'nun ve milli sendikaların, toplu sözleşme görüşmelerinde ücretlerle ilgili taktiklerinin ne olacağı, işverenlerle ilişki politikasının nasıl belirleneceği, ücret artışlarının hangi oranda yapılması gerekeceği, hangi ücret gruplarının ve hangi işkollarının, genel ücret artışının üzerinde bir artış elde etmesi gerektiği, bütün ayrıntıları ile görüşülür ve bu konuda Genel Kurulun görüşü oybirliği ile tesbit edilir.

YÜRÜTME KURULU : LO Yürütme Kurulu 13 üyeden kurulur. Bunlardan Başkan, Başkanvekili ve Genel Sekreter sendikal gayeler için iyi niyetle çalıştıkları sürece, her kongrede seçime girmek zorunda olmayan kişilerdir. Yani bunların görevleri, seçilmelerinden itibaren ancak, ya Yürütme Kurulu tarafından istifaya davet edilmeleri ile, ya da kendiliklerinden istifa etmeleri yoluyla son bulabilir. LO Yürütme Kurulundaki bu üç görev, sahiplerine, iyi niyetle çalışabilecekleri sürece «görev emniyeti» veren niteliktedir. Bunlar dışındaki 10 üye, her kongrede değişik işkollarını temsil edecek şekilde beş yıllık bir süre için seçilirler.

Haftada bir defa toplanmak zorunda olan Yürütme Kurulu, kongrenin tayin ettiği genel politikanın ışığı altında günlük işlerin tedviri ve kongre tarafından tesbit edilen hedeflere varılmasına gayret etmekten yükümlü ve sorumludur.

MİLLİ SENDİKALAR VE YAPILARI

İşkolu esasına göre teşkilâtlanmış olan 38 milli sendikanın organik yapısı aşağı yukarı LO'nun yapısına benzemektedir.

Milli sendikaların karar organları, LO modelini tâkiben kongre, genel

kurul ve yürütme kurulu olarak ortaya çıkmaktadır. Genel olarak bütün milli sendikalarda kongre her dört ya da beş yılda bir toplanır. Kongrelerin delege adedi 300'ü aşmaz.

Milli Sendikaların genel kurulları genellikle 36 kişiden meydana gelir. Yürütme kurulu üyeleri Genel Kurulun tabii üyeleri sayılmaktadır. Genel Kurul üyeleri, iki kongre arası süre için seçilmekte ve Genel Kurulun görevi, LO Genel Kurulunun görevi ile aynı sayılmaktadır.

Yürütme Kurulu, beşi maaşlı olan 11 üyeden meydana gelir. Bunlar Kongrelerinde seçilirler. Milli sendikaların niteliğine, göre, yürütme kurulu-na dahil olan başkan, başkanvekili, genel sekreter ve bazı durumlarda da genel sayman ile toplu sözleşmelerde baş görüşmeci olacak şahıs, kongre tarafından bir defaya mahsus olarak seçilmektedir. Gelecek kongrelerde, delegeler sadece bu şahıslar dışında kalanların seçimini yaparlar.

Milli sendikalarda yukarıda adını ettiğimiz üç, bazı hallerde beş kişinin devamlı olarak görev almaları, sendika politikasını sağlam bir temele oturtmak amacını taşımaktadır. Yürütme kurulunun en sorumlu şahısları her dört, ya da beş yılda bir yeniden seçime girmek zorunda bırakılırlarsa, sendikacılıktan çok sendika - içi politika ile uğraşmak zorunda kalacakları, bundan da sendikanın zarar göreceği anlaşıyor, İsveç Sendikacılığına hakim bulunmaktadır. Geleceğinden emin olan sorumluların, daha iyi düşünecekleri ve daha iyi kararlar alma imkânına sahip olacaklarına inanılmaktadır.

Devamlı olarak seçilen şahısların iyi çalışmaları halinde, Sendika 6 aylık ihbar ile işlerine son verebilmektedir. Bu gibi tedbirlerle, İsveç sendikacılığı sendikalarda huzursuzluğun en büyük kaynağı olan iç çekişmelerin ortadan kaldırılması yönünde önemli bir adım atması bulunmaktadır.

Genel olarak milli sendikalarda, genel saymanlar tayinle işbaşına getirilmektedirler. İsveç Sendika liderleri, bu konuda «... seçimle işbaşına gelen bir şahsın mâli bilgisi, sendikaya esaslı bir fayda sağlayamayacak kadar az olabilir; ayrıca, böyle şahıslar seçim endişesi altında bulunduğundan, sendikanın gayeleriyle bağdaşmayan harcamalar yapabilir, ya da harcamalarda yürütme kurulunun etkisi altında bulunabilir. Buraya getirilecek şahsın sağlam bir maliyeci olması, hem politik endişeleri ortadan kaldırır, hem de sendikanın maliyesini ehil ellere bırakır...» demektedirler.

Milli sendikalarda çeşitli büroların görev ayrımı şu şekilde yapılmaktadır :

GENEL SAYMANLIK BÜROSU :

- a) Aidatları toplamak,

- b) Harcamaları yapmak,
- c) Üyelik kayıtlarını tutmak,
- d) İşsizlik sigortasının gelirlerini toplamak ve harcamalarını yapmak.

SEKRETERLİK BÜROSU :

Genel sekreterin sorumluluğunda bulunan bu büronun başlıca önemi, toplu sözleşmelerin yürütülmesi ve kayıtların tutulması şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu büroda çalışanlar, özel bir ihtisaslaşmaya gitmişler ve işkolunun durumuna göre, meselâ tekstil sendikasında, büronun bir kısım elemanları dokuma, başka bir kısmı basma vs. gibi özel bilgi isteyen işlerden sorumlu tutulmuşlar ve toplu sözleşmelerin bu kısımlarını kendileri hazırlayıp, görüşmelerini kendileri yürütür olmuşlardır. Ayrıca sekreterlik bürosunda iş değerlendirmesi, zaman ve hareket etüdüleri ile ilgili yetkililer çalıştırılmaktadır.

EĞİTİM BÜROSU :

Milli sendikaların kendi başlarına yapacakları eğitim faaliyetlerinin plânlanmasından bu büro sorumludur.

ARAŞTIRMA BÜROSU :

Genel olarak 5-7 kişinin çalıştığı bu büro, kendi işkollarında çalışma şartları, emek arzı ve talebi işkoluna giriş ve çıkışların hacmi, işkolunda üretimin seyri, işkolunun ülke ekonomisi içindeki yeri gibi işkolunun ve ülke ekonomisinin meseleleriyle uğraşmaktadır.

ÜCRET İSTATİSTİKLERİ BÜROSU :

Toplu sözleşme görüşmeleri sırasında, sendikanın ücretlerle ilgili taleplerini, istatistiki bilgilerle desteklemek için kurulan bu bürolar, işverenlerin aynı maksatla kurdukları istatistik büroları ile işbirliği yaparak çalışırlar. Milli sendikaların büroları tek başlarına, kendi işkollarına giren her hususda gerekli bilgiyi toplayamadıklarından, sendikalara nazaran daha avantajlı durumda bulunan işverenlerle, istatistiki bilgiler toplama konusunda işbirliği yapmaktadırlar. İşverenler ve sendika tarafından birlikte finanse edilen istatistik bürosu, ücret meseleleri ile ilgili her konuda gerekli bilgiyi toplayıp, incelenmek üzere sendikaya verir. Sendikanın ücret istatistikleri bürosunca kontrol edilen rakamlar, toplu sözleşme görüşmelerinde ücretlerle ilgili taleplerin dayanak noktasını teşkil eder.

AİDATLAR

İsveç'te sendika üyesi olan her işçi, aylık ücretinin yüzde 3 ü oranında ki meblâğı, sendikasına aidat olarak vermektedir.

Sendikaya ödenen aidatın bir kısmı mahalli sendikanın kasasına, bir kısmı milli sendikaya, bir kısmı da işsizlik sigortası kasasına girer. Mahalli şube, aidatlarından hissesinin ne olacağını kendisi tayin etmektedir. Aidatın ne kadarının işsizlik sigortasının kasasına yatırılacağı, bu hususta kurulmuş, özel bir komite tarafından kararlaştırılmaktadır.

Sendika üyesi olan kimse 19 yaşından küçükse, normal aidatın yarısını ödemektedir.

İsveç'te «Check - Off» sistemi uygulanmadığından aidatlar, işçi - sendika - işveren üçlüsü arasındaki özel bir anlaşmaya göre toplanır. Her ay işveren, işçinin ücretinden, aidat borcunu kapsayacak kadar bir meblâğı, işçinin bankadaki hesabına yatırır. İşçi razı olursa, işveren, işçinin ücretinden, aidat borcunun birkaç mislini keserek, işçinin bankadaki hesabına yatırmaktadır.

İkinci safhada ise işçi, bankaya, kendi hesabından her ay, sendikanın o bankadaki hesabına, aidat borcu kadar parayı aktarmasına yetki vermektedir. Böylece ikili bir işlemle işçi, hem aidat borcunu ödemiş, hem de para biriktirmeye zorlanmış olmaktadır.

İŞYERİ KOMİTELERİ

İşyeri komiteler, LO ile İşverenler Konfederasyonu (SAF) arasında imzalanmış olan çalıştığı işyerinde, gerek sendikanın, gerekse işverenin teklifi üzerine kurulan işyeri komiteleridir. Bugün İsveç'de 4000 civarında işyeri komitesi vardır.

İşyeri komiteler, LO ile İşverenler Konfederasyonu (SAF) arasında imzalanmış olan bir anlaşmaya dayanılarak kurulmuştur. Bu anlaşmanın esası, her işyerinde çalışma huzurunu sağlamaktır. Yapılan bu anlaşmaya göre işyeri komitelerinin görevleri şunlardır:

a) Üretimi ve verimi artırmak için işçilerle işveren arasında devamlı bir irtibat sağlamak;

b) İşçilere, işyerinin ekonomik ve teknik durumu hakkında bilgi vermek;

c) İşçiler işyerinde çalıştıkları sürece kendilerine iş emniyeti sağlamak; işyerinde iş kazalarının azalmasına, işçilerin rahat etmesine gayret etmek;

- d) İşyerinde meslekî eğitim faaliyetlerine girişmek;
- e) İşyerinde çalışma şartlarını daha verimli hale getirmek.

LO ile SAF arasında imzalanan temel anlaşmaya göre işyeri komiteleri işverenlerle, ücretlerle ilgili konuları görüşmeye yetkili değildir.

İşyeri komiteleri her, ay, en az bir defa toplanmak zorundadır. İşyeri komitelerinde çalışacak şahısları, işyerinde çalışan işçiler, aralarında yaptıkları gizli oylama ile seçerler.

İşyeri komitelerinin toplantılarına işveren veya temsilcileri de katılırlar. Bu toplantılarda işveren, komite üyelerine, işyerinin ekonomik durumu, üretim metodlarında yapılan veya yapılması düşünülen değişiklikler hakkında bilgi verir ve komite üyelerinin konu ile ilgili görüşlerini öğrenir. Komite üyeleri bu toplantılarda, asıl olarak, işçilerin üretim faaliyeti, çalışma şartları, verimin artırılması ile ilgili teklif ve dileklerini belirtmek zorundadırlar.

LO, İşyeri komitelerinde görev alanların daha bilgili olmalarını sağlamak amacıyla, her yıl bunlar için özel kurslar açar ve bu kurslarda işletme iktisadı, işletme metodları, pazarlama gibi konular görüşülür.

Bu kısa açıklamadan, işyeri komitelerinin, işçilerin işyeri idaresine katılmalarını sağlamak ve üretim, verim gibi konularda işçiyi söz sahibi yapmak amacıyla kuruldukları anlaşılmaktadır.

EĞİTİM ÇALIŞMALARI

Bugün, bütün dünya sendikacılığı tarafından kabul edildiği üzere, sendika üyelerinin eğitilmesi, sendikacılığın varlık - yokluk sorunu haline gelmiştir. Sendikal faaliyetler, üyelerin sendikal konulara önem verdiği onlarla ilgilediği sürece hayatiyet kazanır. Sendika üyeleri ne kadar kendi meselelerine eğilir, kendi meselelerini ne kadar iyi bilirse, sendika o kadar kuvvet kazanır. Her sendika üyesi, sendikacılığın anlamını, felsefesini, varmak istediği hedefleri çok iyi bilmelidir. Sendika yönetimine katılan her insan, sorumluluğunun gerektirdiği konularda bilgi sahibi olmalıdır. Genel bir kural olarak sendikacılık hareketleri geliştikçe, sendikacılar ve işçilerin bilmeleri gereken konuların sayısı ve niteliği de artmaktadır.

Bu genel kuralı takibeden İsveç Sendikacılığı, her yıl artan bir hızla eğitim faaliyetlerine önem vermiş ve eğitim projelerinin kapsamını genişletmiştir. LO'nun özel bir eğitim bürosu ve işçi eğitimi konusunda ihtisas yapmış elemanlardan kurulu bir eğitim komitesi vardır. Eğitim komitesi, LO'nun eğitim programında işlenecek konuları inceler, ders notlarının hazırlanmasına nezaret eder ve eğitim çalışmalarının daha önceden belirlenen amaçlara varmasına çalışır.

LO'nun, eğitim faaliyetlerinde kullandığı iki koleji vardır. Bu kolejler, Brunnsuik ve Runö kasabalarında kuruludur. Bunlardan Brunnsuik Koleji 75 öğrenciye bir anda eğitim yaptırabilecek büyüklüktedir. Runö Koleji'nde ise aynı anda 200 öğrenci eğitilmektedir.

Bu kolejlerde, genel sendikacılık konularında, altı hafta ve üç ay süreli dersler verilmektedir. Derslerin ağırlık noktası, üç konu üzerinde toplanmak tadır : **sendikacılık, milli ekonomi ve sosyal sigortalar**. Bunların yanında ek ders olarak istatistik, sınaî psikoloji, teşkilatlanma gibi konular, iki veya üç haftalık süre içinde incelenmektedir.

Yukarıda sayılan dersler, esas olarak milli ve mahalli sendikaların idareci kadrosu için düzenlenmektedir. Bundan amaç, toplu sözleşme görüşmelerinde işverenlerin karşısına, ekonomik vergileri derinlemesine inceleyecek kapasitede ekipler çıkarabilmektedir. Bunun dışında işçilerin, işyeri komiteleri üyelerinin eğitimini, milli sendikalar, kendi eğitim faaliyetleri içinde gerçekleştirmektedirler. LO, sendika yöneticileri için yürütmekte olduğu bu kurslar dışında, kadınlar ve gençler için de özel kurslar düzenlemektedir.

LO, sözünü ettiğimiz iki kolejinde her yıl 1500 civarında sendikacıyı eğitmektedir. 1964 yılı için eğitim, yönetim, kayıp ücretler ve yolluklar bakımından LO, her iki koleji için, 12 milyon İsveç Kronu yani 24 milyon Türk Lirası harcamak zorunda kalmıştır. Yıllık bütçesi 50 milyon krona yaklaşan LO'nun eğitime harcadığı meblâğın büyüklüğü, İsveç sendikacılığının eğitime verdiği önemi ortaya koyması bakımından çok ilginçtir.

Milli sendikaların eğitim çalışmaları, LO'ya nazaran daha teferruatlı olup, daha çok işçiyi kapsamaktadır.

38 milli sendika tarafından düzenlenen kursların sayısı yılda 500'ü bulmakta ve tahminen 20.000 kişi bu kurslara katılmaktadır. Milli sendikaların düzenlediği kursların süresi üç gün ile üç hafta arasında değişmektedir. Bu kurslarda her işkolunun özelliğine göre dersler verilmektedir.

Eğitim meselesinin gün geçtikçe önem kazanması üzerine son yıllarda milli sendikalar kendi kolejlerine sahip olmanın yollarını aramaktadırlar. Meselâ Metal İşçileri Sendikası, Runö yakınlarında bir gölün kenarında, 11 milyon kron harcayarak dünyanın en modern sendikacılık kolejinin kurmayı başarmıştır. Bu kolejde öğrencilerin her türlü rahatı sağlanmış ve her sınıf, en modern ders araçları ile donatılmıştır.

LO ve üyesi olan kuruluşlar, eğitim konusunda kendi çalışmaları dışında, bazı özel kuruluşlarla da işbirliği yapmaktadırlar. Bunların başında İşçi Eğitim Kurumu — kısaca ABF — ile yakın bir işbirliği kurulmuştur. Bu kurum ile yapılan işbirliği sonucu sendikalar, sekiz - on kişilik guruplar

meydana getirmekte ve işçiler kendileri için özel şekilde hazırlanan kurslarda, istedikleri her konu üzerinde ders görmektedirler.

İSVEÇ MEMUR SENDİKALARI FEDERASYONU — TCO —

Sendikacılık literatüründe genel olarak «beyaz yakalı işçiler» olarak anılan memur statüsüne tâbi kimselerin İsveç’de sendikal hayata katışmaları bir hayli eskidir. İsveç’de 19 uncu asrın sonlarına doğru üretimde çalışan «mavi yakalı işçiler» sendikalar etrafında teşkilâtlanmaya başlarken, kamu hizmetlerinde çalışan beyaz yakalılar da sendikalar kurmaya başlamışlardır. Bugün İsveç’de maaşla çalışan kimselerin dahil olduğu meslek guruplarının hemen hepsi sendikalaşmışlardır. Bu meslek guruplarını şöyle sıralayabiliriz : mühendisler, teknisyenler, kısım âmirleri, postabaşları, büro personeli, banka ve sigorta şirketlerinde çalışan memurlar, öğretmenler, hastabakıcılar, hemşireler, polis ve itfaiye teşkilatı mensupları ve hükümet dairelerinde çalışan memurlar.

Çeşitli meslek guruplarının kurmuş oldukları sendikalar, önce 1931 yılında Maaşla Çalışanların Merkezî Teşkilatı — **DACO** — adı altında bir araya gelmişlerdir. Altı yıl sonra 1937’de devlet memurlarına da teşkilatlanma hakkı verilmesi üzerine ikinci bir federasyon kurulmuş ve adına Memur Sendikaları Federasyonu adı verilmiştir. 1944 yılında bu iki merkez birleşmiş ve böylece bugünkü İsveç Memur Sendikaları Federasyonu — **TCO** — kurulmuştur. 1964 yılı kayıtlarına göre TCO’ya bağlı 34 sendika ve bu sendikaların 475.000 üyesi vardır. Bu sendikaların en büyüğü 137.642 üyeli İsveç Teknisyenler Sendikası, en küçüğü ise 120 üyeli İsveç Sağır ve Dilsiz Okulları Öğretmenleri Sendikası’dır.

TCO’NUN AMAÇLARI

1) Maaşla çalışan memurların ve onların teşkilâtlarının tam bir ahenk içinde çalışmalarını sağlayarak bunların ekonomik, sosyal ve politik yönlerden menfaatlarını en iyi şekilde korumak;

2) Toplu sözleşme masalarında ve parlamento önünde, maaşla çalışanların haklarını savunmak;

3) Sendikaların ve federasyonun daha sağlam bir politika tayin etmesi için gerekli araştırma ve inceleme yapmak ve yaptırmak;

4) Sendika idarecilerini ve üyelerini, sendikal konularda daha iyi söz sahibi yapmak için gerekli eğitim faaliyetlerine girişmek;

TCO'nun faaliyetlerinde dayandığı ana fikir : «tahsil durumları ne olursa olsun, maaşla çalışan bütün memurlar bir tek teşkilata bağlanmalı ve kendi hak ve çıkarlarını bu yoldan korumağa gayret etmelidirler» fikridir.

TCO, üyelerinin durumlarını toplu sözleşmeler yoluyla korumağa gayret eder. Bu yoldaki çabalar, 1936 yılında kabul edilen toplu sözleşme ve sendikalar kanunları ile büyük bir hız kazanmıştır. Bu kanunlara göre, maaşla çalışanların sendikaya ve sendikal faaliyetlere katılma hakları kabul edilmiştir. Devlet memurlarına grev hakkı 1936 kanunlarında tanınmamıştır. TCO'nun devamlı çalışmaları sonunda 1966 yılında memurlara grev hakkı, yeni bir kanun ile tanınacaktır.

Toplu sözleşmeler yoluyla maaşlara zam elde etme imkânı, genel olarak, işverenlerin anlayışıyla toplu sözleşme masasına oturmasına, özel olarak da sendikanın gücüne ve memurlar adına toplu sözleşme masasına oturan sendika yetkililerinin bilgisine ve kaabiliyetine dayanmaktadır. Bu konuda önemli olan diğer faktörler arasında, ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum, işyerinin kâr durumu ve hükümetin ekonomik ve mâli politikası sayılabilir.

TCO'ya bağlı sendikalar özel işyerleri ile yaptıkları toplu sözleşmeleri genel olarak kendileri yürütürler bunun dışında, devlet sektöründe çalışanlar adına yapılacak toplu sözleşme müzâkerelerini TCO merkezî olarak yürütür.

Toplu pazarlık görüşmelerinde maaşlara istenilecek zam «her memurun yaptığı işin gerektirdiği vasıflar» esasına dayanır. Eğer bir kimse daha çok eğitim, tecrübe ve sorumluluk isteyen bir işde çalışıyorsa o kimse daha çok maaşa hak kazanmıştır denmektedir. TCO'nun «maaş nispetleri politikasına», yukarıda açıklanmasını yaptığımız görüş hâkimdir.

Bütün bunların dışında TCO'nun, sendikacılık ve sendika üyeleri ile dolaylı ilgisi olan konularda önemli bir sorumluluğu vardır. TCO Parlâmento çalışmalarını, ülke içindeki sosyal gelişmeleri, kurduğu özel bürolar vasıtası ile kontrol eder ve üyelerine devamlı bilgi verir.

İSVEÇ İŞVERENLER KONFEDERASYONU (SAF)

İsveç işçi - işveren münasebetleri düzeninde işveren cephesini, İsveç İşverenler Konfederasyonu (SAF) adı verilen kuvvetli bir kuruluş teşkil eder. SAF, 46 işveren birliğinin bir araya gelmesi ile kurulmuştur. 1965 yılı Mayıs ayındaki duruma göre SAF 1,213,000 kişiye iş veren 24.000 işyerini temsil etmektedir. Bu işyerlerinde çalışanlardan 841.000'i ücretli işçi ve 372,000'i de maaşlı memur durumundadır.

SAF 1902 yılında, daha önce kurulmuş olan LO karşısında dengenin sağlanabilmesi amacıyla, işverenler tarafından meydana getirilmiştir.

SAF'ın gayesi işçiler ve onların temsilcileri ile işverenler arasında çıkacak anlaşmazlıklarda işverenlerin çıkarlarını korumaktır. Bunu gerçekleştirmek için, işveren cephesinde kuvvetin bir tek merkezde toplanması gerekir. Bu husus bugün gerçekleştirilmiş ve SAF işverenler cephesinde kuvveti elinde tutan en üst kuruluş haline gelmiştir. Bugünkü uygulamaya göre, SAF'a bağlı olan birlikler, tüzüklerini ve tüzüklerinde yapacakları her değişikliği SAF'a onaylatmak zorundadırlar. İşveren birliklerinin işçi sendikaları ile yapacakları her toplu sözleşmenin mutlaka SAF tarafından da kabul edilmesi gerekmektedir. Ücret görüşmelerinde SAF, kendi üyelerine geniş çapta yardımcı olur. Önemli işkollarında her görüşmeye SAF merkezinden bir temsilci katılır ve işverenlerin çalışmalarına yardımcı olur. Görüşmeler sırasında bir anlaşmazlık çıkar ve bu SAF'ın tüzüğüne uygun bir anlaşmazlık olursa, SAF kendi üyesine geniş ölçüde maddi yardım da yapar.

SAF VE LO ARASINDAKİ ANLAŞMALAR

İsveç'te işçi - İşveren ilişkilerini daha verimli hâle sokmak için SAF ve LO arasında zaman zaman çok önemli prensip anlaşmaları imzalanmıştır. Bunlardan ilki olan 1938 anlaşmasına göre, işçi ve işveren sendikaları kendi yetkilerine giren alanlarda çıkacak anlaşmazlıkları, anlaşmada tâyin edilen usûller dairesinde görüşmeyi kabul etmişlerdir. Bundan başka hiç bir işveren siyasî ve dinî inançlarından ötürü işçilere baskı yapmayacaktır. Son olarak, bu anlaşma ile bir anlaşmazlığa taraf olmayan üçüncü şahıslar, ihtilâfa taraf olanlara karşı kuvvet kullanamayacaklardır.

Bu anlaşma ve getirdiği sınırlamalar konusunda çıkacak ihtilâflar, anlaşma ile kurulmuş olan «İş Pazarı Komitesi» adı verilen ve işverenlerle işçilerin üçer temsilcisinden kurulmuş olan bir komite tarafından sonuca bağlanacaktır. Taraflar «İş Pazarı Komitesi»nin kararlarını kabul etmek zorundadırlar.

LO ile SAF arasında 1942'de yapılan ikinci bir anlaşmayla, İş Kazalarını önleme Komitesi kurulmuştur. İki taraftan eşit sayıda temsilcinin bulunduğu bu komitenin görevi, işyerlerinde gerekli incelemeyi yapıp, işçilerin sağlıklarını korumak için gerekli tedbirleri işverenlere aldırmaaktır.

1944'de yapılan başka bir anlaşma meslekî eğitim konusunda bazı prensipler ortaya koymuş ve işverenlerle sendikalar, işçilerin meslekî bilgilerini arttırmak üzere birlikte seminerler, kurslar açmayı kabul etmişlerdir.

Karşılıklı anlayışın bir gelenek hâline getirildiği İsveç işçi - işveren

ilişkilerinin düzenlenmesinde SAF, işverenler adına, olumlu çalışmalar yapmaktadır denilebilir.

SENDİKA ÜCRET POLİTİKASI

İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) nun ücretlerle ilgili temel görüşü şudur:

a — Geçimini emeği karşılığı bir ücret olarak sağlayan kimselerin milli gelirden âdil bir pay almak;

b — Çeşitli ücret grupları arasında bir denge kurulmasına çalışmak; **(Buna «ücret politikasında birlik ilkesi» denmektedir.)**

c — Ücretlerdeki gelişmenin milli ekonomi üzerindeki etkilerini incelemek.

Bu üç temel esastan birincisi, emeğin sermaye tarafından istismar edilmemesi ilkesine dayanmaktadır. Üretim faaliyetine katılan işçi, alın terinin karşılığını tam olarak almalı ve milli gelirden sermayeye giden pay ile emeğe giden pay arasında, emeğin aleyhine aşırı bir haksızlığın yaratılmasına engel olunmalıdır.

İkinci esas, yani ücret politikasında birlik ilkesi, sendikaların endüstride oynayacakları rol bakımından çok önemlidir. Sendikalar, her iş kolunda aynı işi yapan kimselerin işverene aynı paraya malolmasına gayret etmelidirler.

Bu ilkeye göre, çeşitli işleri yapan işçilerin ücretleri, yapılan işin gerektirdiği eğitim, sorumluluk, tecrübe gibi faktörlerin hesaba katılması ile tayin edilmelidir. Böylece, iş ve işin gerektirdiği nitelikler, sanayide paraleller meydana getirmeli ve aynı sorumluluğu, eğitimi, tecrübeyi gerektiren işleri çeşitli işkollarında yapan işçilerin bazı işverenler tarafından ucuz, bazıları tarafından pahalı çalıştırılmasına fırsat verilmemelidir.

Ücretlerdeki gelişmenin milli ekonomi üzerindeki etkilerine gelince : LO şuna inanmıştır ki, enflasyonist eğilimlerin ülke ekonomisinin dengesini bozması hallerinde sendikalardan, ücret taleplerinde bir fedakârlık bekleme ve isteme, o ülke işçilerinin sırtına haksız bir yük yükleme demektir. Bunun karşısında fiatlarda bir istikrar sağlanmak istenilen devrelerde, sendikalar kendilerine düşen sorumluluğa katlanmaktan kaçmamalıdır.

Bu ücret politikasının gerçekleştirilmesi için en önde gelen şart, sendikalar arasında «hareket birliğini» sağlamaktır. Bu anlayışa uygun olarak, (LO) her toplu sözleşme devresinde (SAF) ile bir ön anlaşma yapar ve eldeki istatistiklere göre işçilerin ücret artışlarındaki yüzdenin ne olması gerektiği, hangi işkollarının genel ücret artışından daha az ya da daha çok bir artış elde etmesi hususlarında anlaşılır. Sonra LO sendikalara, SAF da işveren-

lere, varılan anlaşmanın muhteviyatını bildirir ve toplu sözleşmelerde tâyin edilen yüzdelere uyulmasını ister.

LO genel kurulunun ücret politikası ile ilgili tavsiyeleri genel olarak milli sendikaları bağlamaz. Nazari olarak, her milli sendika istediği ücret zammını istemekte serbesttir; fakat uygulamada, merkezileşmiş bir otorite var olduğundan, milli sendikalar LO'nun ücret zamları ile ilgili tavsiyelerine uymakta, fakat LO'nun, meselâ, «1965 yılında ücretlerde % 5 bir artış yapılması, ekonominin içinde bulunduğu olumlu şartlar yönünden uygun görülmektedir» şeklindeki tavsiyesini, ücret taleplerinde «taban» olarak almakta ve kendi işkollarında şartlar elveriyorsa, tavsiye edilen yüzdenin daha da üstüne çıkmaktadırlar.

İsveç sendikaları, toplu sözleşmeler yoluyla elde edilecek zamlar konusunda, düşük ücretlere yüksek ücretlere oranla daha fazla zam elde edilmesi fikrini benimsemektedirler.

TOPLU SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİ

İsveç'te işçiler ve işverenler, endüstri esasına göre teşkilatlanmış olduklarından, toplu sözleşmelerin işkolu seviyesinde yapılması bir gelenek haline gelmiştir. Her işkolunda, o işkolunu temsil eden işçi ve işveren sendikası, o işkolundaki bütün sendikalı işçileri içine alacak bir tek toplu sözleşme üzerinde görüşür ve o işkolundaki her işyerinde bir tek sözleşme uygulanır. İmzalanan toplu sözleşmenin sadece ücrete ilişkin kısımları işyerlerine göre bir farklılaşma gösterir. Ücret kayması olarak adlandırılan farklılaşma, İsveç'te tam istihdamın gerçekleştirilmiş olmasından doğmaktadır. LO ile SAF arasında yıllık ücret artışları yüzde olarak tâyin edilir ve milli sendikalar bu artışın üzerine çıkabilirler, demiştik. Bir işkolundaki çeşitli işyerlerinde toplu sözleşmenin sadece ücretler bölümü farklılaşma gösterir. Bunun dışında, o işkolundaki milli sendika ile işveren sendikası arasında imzalanan toplu sözleşmenin, diğer bütün hükümleri her işyerinde uygulanır.

Normal olarak bir toplu sözleşme, sona erme süresinden üç ay önce taraflardan birinin sözleşmeyi feshetme yolundaki isteği, diğer tarafa bildirilmedikçe yenilenmiş sayılır. Fakat İsveç'te ekonominin tam istihdama erişmesi, fiatların gittikçe yükselen bir seyir tâkibetmesi yüzünden işçi ücretlerine zam elde etmenin kaçınılmaz bir hâl alması, süresi dolan toplu sözleşmenin aynen yenilenme imkânını ortadan kaldırmaktadır.

Toplu sözleşme çalışmalarına her sendikada, şubelerinden, bu konuda görüşmelere hazırlanmak ve katılmak üzere delege seçilmesi ile başlar. Bu delegeler, LO'nun tavsiyelerini de dikkate alarak işçilerin dileklerini, işverene sunulacak taleplerin gerekçelerini tesbit ederler. Bu toplantıda delegeler ayrıca, toplu sözleşme görüşmelerine katılacak müzakerecileri seçerler.

TÜRK-İŞ

Bilgi Merkezi

Sendika tekliflerinin işverenlere verilmemesinden belirli bir süre sonra, işçi ve işveren temsilcileri, görüşmelere başlamak üzere bir araya gelirler.

Toplu sözleşme görüşmelerinin havasına genel olarak, karşılıklı güven ve saygı hakimdir. Görüşmelerde, önce sendikanın teklifleri tartışılır, sonra işveren karşı tekliflerde bulunur. İki taraf tekliflerinin kapsamı konuşulurken, devamlı olarak sanayinin ve ekonominin durumu tartışma konusu yapılır. İsveç'te toplu sözleşme görüşmelerinin en belirli niteliği, tarafların ekonomik konuları çok iyi bilmeleridir. Ekonomik bilgiler sadece bir tarafın kendi isteğini haklı göstermek için değil, aynı zamanda karşı tarafça ileri sürülen isteğin yersizliğini ortaya koymak için kullanılır.

Belgelere dayanarak yapılan bu tartışmanın, en sağlam örneğini ücret istatistikleri konusunda bulmak kabildir. Ücret istatistikleri, LO ve SAF tarafından ortaklaşa finanse edilen özel bir büro tarafından hazırlandığı için, taraflar ortaya konan rakamların doğru veya yanlış olduğunu değil, bu rakamlara dayanarak elde edilecek ücret zamlarının teknik yapısı ve bu zamların ülke ekonomisi, özellikle fiyatlar üzerindeki etkisinin ne olabileceği konusunu tartışırlar.

Bundan sonraki toplantılar, tarafların birbirlerini yoklamaları şeklinde geçer. Taraflar her zaman birbirlerinin isteklerine karşı anlayış göstermezler. İlk bakışta tarafların anlaşmasına imkân vermeyecek gibi görünen ihtilafların doğması normaldir. Böyle durumlarda taraflardan birinin, diğerine yazılı olarak «görüşmelerin başarısızlığa uğradığını» bildirmesi ile ortaya açık bir anlaşmazlığın çıktığı kabul edilir.

Böyle hallerde resmi bir arabulucu duruma karışır. Bu müdahale kanun gereğidir.

ANLAŞMAZLIKLARDA ARABULUCULUK

İsveç'te toplu sözleşme görüşmeleri sırasında çıkan anlaşmazlıkları bir sonuca bağlamak, hükümet tarafından atanan resmi arabulucuların sorumluluğu altındadır. Toplu sözleşme anlaşmazlıklarının halli yönünden İsveç, sekiz bölgeye ayrılmıştır. Her bölgede çıkacak anlaşmazlıklara karışmak ve bunu, grev veya lokavta gidilmeden bir çözüm şekline bağlamak, o bölgedeki resmi arabulucunun görevidir. Hükümet, zaman zaman özel anlaşmazlıkların çözümlenmesi için özel arabulucular, ya da üç kişilik özel komisyonlar tayin edebilir.

Arabulucunun işe karışması ile, ara verilmiş olan toplu sözleşme görüşmeleri yeniden başlatılır ve oturumlara resmi arabulucu başkanlık eder. Arabulucu, gerektiğinde iki tarafın başkanları ile özel toplantılar yapar, tarafları bir çözüm yolunda anlaştırmaya çalışır. Çoğu zaman bu çalışmala-

rın sonunda arabulucu, iki tarafın da kabul edebileceği bir teklifi ortaya koymayı başarır. Çoğunlukla, işçi ve işveren temsilcileri, arabulucunun teklif ettiği çözüm yolunu kesin olarak kabul etmeye yetkilidirler. Ancak bazen işçi temsilcileri, teklifi sendikanın toplu sözleşme komitesine, işveren temsilcileri de SAF'ın yetkililerine kabul ettirmek zorundadırlar.

Arabulucunun teklifi bu safhalardan geçtikten sonra, işçiler ve işveren arasında anlaşma imzalanmış demektir.

Eğer arabulucunun çalışmaları olumlu bir sonuç vermez ve taraflar bir çözüm yolu üzerinde anlaşırılamazlar ise, o zaman anlaşmazlığın normal bir seyir tâkibetmesi için arabulucu ortadan çekilir.

Milli sendikanın veya LO'nun grev kararı vermesi üzerine, SAF da hemen o işyerinde lokavt ilân eder. Her iki taraf kuvvetli oldukları için birbirleriyle kıyasıya mücadele etmekten kaçınmazlar.

Böyle açık anlaşmazlığa düşmek, İsveç'de olağan değildir. İsveç ekonomisi 1934'den beri bir «barış devri» yaşamıştır. Bu barış devri sadece iki defa olmuş, 1945 de metal sanayiinde ve 1953 de de gıda sanayiinde iki anlaşmazlık çıkmış, üretim bir süre aksamış, fakat sonuçta anlaşma yapılmıştır. İsveçliler, kurmayı başardıkları çalışma barışı ile, pek haklı olarak, dünyanın en sâkin en ihtilafsız düzeni olduğu için övünmektedirler.

TOPLU SÖZLEŞMELER VE İŞ MAHKEMELERİ

İsveç işçi - işveren ilişkilerinin en önemli yönlerinden biri de ,1928'de kurulmuş olan İş Mahkemeleridir. İsveç'deki geleneğe göre, toplu sözleşmelerin ihlâlinden, ya da yorumundan doğan anlaşmazlıkları, taraflar kendi aralarında halledemezlerse, anlaşmazlık, taraflardan herhangi biri tarafından iş mahkemesine götürülür.

İş Mahkemelerinin 7 kişilik bir yargıçlar kurulu vardır. Bunların ikisi ni LO, ikisini de SAF seçimle tâyin eder. Geriye kalan üç kişi, sendikaların ve işverenlerin dışında, Kraliyet Meclisi tarafından seçilirler. Fakat bu üç kişiden ikisinin mutlaka yargıç olması gerekir. Eğer anlaşmazlık memurları ilgilendiriyorsa, o zaman LO'nun iki temsilcisinden birisi TCO tarafından seçilir.

İlk bakışta, böyle kalabalık bir heyetin, anlaşmazlık konusu olan dâvalarda oybirliğine veya oy çoğunluğuna varamıyacıkları düşünülebilir. İlk kuruluş yıllarında, mahkemenin aldığı kararlara, üyelerin bazıları tarafından yapılan muhalefet yüzde 40 civarında idi. Fakat son zamanlarda, muhalefet etme oranı yüzde 10-17'ye düşmüştür. Bu da göstermektedir ki, verilen kararlarda oybirliği sağlanmamakta fakat, Mahkemenin karar verebilmesi için gerekli olan oy çokluğu, gittikçe artan bir oranda elde edilebilmektedir.

İş Mahkemesinin kararları kesindir. Kararlar duruşmalı olarak verilir ve temyizi kâbil değildir. Ancak, ender olarak bir adli hatânın işlendiği şüphesi uyanırsa, Temyiz Mahkemesi, duruşmanın yeniden yapılmasını isteyebilir.

1 Ocak 1929'dan 31 Aralık 1959 yılına kadar İş Mahkemesi 3.100 davaya bakmıştır. Bu davalarda verilen kararlarla Mahkeme, işverenlerin, işçilerin ve toplumun saygısını kazanmıştır. Bu 3.100 davanın % 90'ı sendikalar tarafından Mahkemeye getirilmiştir.

İş Mahkemesinin uygulayabileceği müeyyideler, toplu sözleşmenin ihlâlinden doğan zararı haksız tarafa tazmin ettirmek, işçiler işten çıkarılmışsa, işçiyi işine iade etmektir. Tazmin hallerinde, eğer tazminatla yükümlü olan işçi ise, mahkûm edebileceği tazminat miktarı 200 kuronu (400 TL) geçemez.

İş Mahkemesinin kararları, İsveç'de toplu sözleşmelerin mükemmelleştirilmesine, işveren ve işçi ilişkilerinde tereddüt uyandıran hususların aydınlanmasına geniş ölçüde yardım etmiştir.

İSVEÇ'DE SOSYAL REFAH POLİTİKASI

İsveç, ülkelerin ideolojik ayrımında, birçoklarının düşündüğü gibi sosyalist ülkeler kategorisine girmez. Denebilir ki İsveç, kapitalist yoldan refah devleti politikasını gerçekleştirmeyi başarmış bir ülkedir. Bununla anlatılmak istenen nedir? İsveç, ekonomik alanda özel teşebbüse geniş imkânlar tanımış ve özel teşebbüsü desteklemiştir. Fakat yüksek vergiler yoluyla özel sektörün elde ettiği kârı toplumun ve fertlerin kalkınmasına sarfetmiştir.

İsveç 1961 yılında, toplumun refahı için 8,250 milyon kuron harcamıştır. Bu miktara yatırımlar dahil değildir. Doğrudan doğruya fertlerin yararına harcanan bu para, millî gelirin % 14.3'ünü teşkil etmektedir. Eğer bu miktarı, 1961 yılında İsveç'in toplam nüfusuna bölersek, İsveç'de 1961 yılında toplumsal harcamalardan fert başına 1,097 kuron (yaklaşık olarak 2.200 TL) düşmektedir.

İsveç'de toplumsal harcamalar ve hizmetler, devlet bütçesinin net olarak üçte birini karşılamaktadır.

SİGORTA SİSTEMLERİ

Sosyal refah politikasının temelini, dört ayrı sigorta sistemi meydana getirmektedir :

1 — **Emeklilik sigortası** : Emeklilik sigortası, sosyal güvenlik sigortaları içinde en pahalı olanıdır. 1961 yılında emeklilik sigortasının mâliyeti 2.900 milyon kuron (yaklaşık 3 milyar 800 milyon TL.) tutmuştur.

Emeklilik sigortasından yapılan ödentiler, 67 yaşındaki herkese ödenen yaşlılık aylığını (evli bir çiftte 5.120 kuron, bekâr olanlara 3,325 kuron), sakatlara bağlanan aylığı ve annesi ile babası ölmüş çocuklara bağlanan aile ödentisini ve dul maaşlarını içine almaktadır. İsveç'te her şahıs ve aile, yukarıdaki tutarları almaya yetkilidirler. Kişinin veya ailenin içinde bulunduğu ekonomik durum, bu geliri elde etmesine engel değildir. Parlâmento zaman zaman yükselen hayat şartları karşısında bu miktarları, hayat pahalılığına paralel olarak artırır.

Bu sigorta genel olarak milli ve mahalli hükümetler tarafından finanse edilir. 1962 yılının Ocak ayında, 1 milyon İsveçli bu sigortadan istifade etmekteydi. Bunlardan 760.000'i yaşlılık aylığı, 150.000'i sakatlık ve müzmin hastalık aylığı, 30.000'i de dul ve yetim aylığı almakta idiler.

Hastalık sigortası : Bu sigorta, İsveç'te yaşayan herkesi yaş, cinsiyet, maliyet ve sağlık farkı gözetmeksizin içine alır. Herkes hastanelerde parasız olarak muayene ve tedavi edilir. Hastaların özel doktorlara yaptırdıkları muayeneler, doktora gidiş - geliş paraları ve reçete karşılığı aldıkları ilaçların paraları hastalara geri verilir.

Bütün işçiler ve memurlar, ev kadınları, yaşı 16'dan büyük olan çocuklar hasta oldukları her gün, 5 kuron hastalık tazminatı alırlar. Ücretliler ve maaşların hastalık tazminatlarının hesaplanmasında gelirleri esas tutulur ve tazminat, aylık gelirlerine oranla ödenir. Bu konuda üst limit günde 28 kuronur.

Hastalık sigortasına annelik ikramiyesi de eklenmiştir. Her doğum yapan kadın devletten 900 kuron ikramiye alır. Eğer anne olan kadın aynı zamanda çalışıyorsa, doğum öncesi ve sonrası devrede hükümetten 180 gün için — ücreti ile orantılı — bir para alır.

1961 yılında hastalık sigortaları ve annelik ikramiyeleri ile ilgili olarak yapılan ödemelerin toplamı 2 milyar 200 milyon TL. sı tutmuştur. Bu yoldan ödenen paraların % 50'si işçi ve memurların vergiler yoluyla yaptığı ödemelerden, % 30'u işverenlerden ve % 20 si de devletten sağlanmıştır.

Meslek hastalıkları ve sakatlık sigortası : Bu sigorta, çalışanların ve ailelerinin sağlıklarını ve kazanç kayıplarını korumak için işverenler tarafından yaptırılır.

Bu yoldan işçilere sağlanan menfaatlar konusunda bir örnek vermek gerekirse, bir iş kazası sonucu yüzde yüz sakat kalan bir kimse, ölünceye kadar bu sigortadan yılda 11,000 kuronluk bir gelir elde etmeye hak kazanır.

İşsizlik sigortası : Sendikalar tarafından yönetilen ve devletin de yar-

dım ettiği özel bir sigorta sistemidir. İşsiz kalan bir işçi bu sigortadan günde 20 kurona kadar bir gelir elde eder. Her işsiz kalan işçi sigortadan yararlanmak için 6 gün beklemek zorundadır. İşsizlik sigortası işsiz kalan işçilere yılda en çok 6 ay süre ile para verir.

AİLE YARDIMLARI

Aileye yapılan yardımların başlıca amacı, çocuklu aileler üzerindeki ekonomik yükü hafifletmektir. 16 yaşından küçük çocuğu olan aileler her çocuk için hükümetten yılda 7400 kuronluk bir evlilik kredisi alabilirler. Devlet, anneleri çalışan çocuklar için çocuk bakım evleri kurmuştur. Tamamen parasız olan evlerde her yıl 60.000 çocuk hemşireler tarafından yetiştirilir. Bunun dışında hükümet çalışanların çocukları için yaz kampları açar ve dönemli olarak bütün işçi çocuklarının bu kamplarda kalmasını sağlar.

MESKEN POLİTİKASI

İsveç bugün çok önemli bir mesken problemi ile karşı karşıyadır. Mesken davasını halletmek için hükümet bir yandan kiralama kontrol ederek, meskenlerin ucuza kiraya verilmesini sağlamakta, öte yandan, düşük faizli mesken kredileri vererek mesken inşaatını hızlandırmak yoluna gitmektedir. Kooperatifler yapılacak meskenin tahmini değerinin % 95'i, özel şahıslar ise yapacakları meskenlerin değerlerinin % 85 - 90'ın oranında kredi alabilmektedirler. Devlet mesken kredilerinin faizi % 4 civarındadır. Son yıllarda ortalama olarak, yılda 70.000 - 75.000 ev yapılmış olmasına rağmen mesken derdi çözümlenememiştir.

SAĞLIK HİZMETLERİ

Sağlık hizmetlerinin halka ulaşması yönünden İsveç dünya milletleri arasında önde gelmektedir. Genel olarak İsveç'te sağlık hizmetleri milli ve mahalli hükümetler tarafından finanse edilmektedir. 1959 - 60 yılı rakamlarına göre bu yoldan finanse edilen hastahanelerde 120.000 yatak vardır. Bu, sağlık tesislerinde her 1000 kişiye 16 yatağın düşmesi demektir. İsveç'te her 10.000 kişiye 9,8 doktor, 29,2 hemşire ve 7 diş dokotru düşmektedir. Köy sağlığının korunması için hükümet 500 doktor ve 1500 hemşireden kurulu gezici ekipler kurmuştur.

İSVEÇ'TE SENDİKALAR VE BASIN

Toplumla ve kendi üyeleriyle ilişkiler kurmasında basının ne kadar önemli olduğunu gören ve kendi basını olmayan sendikal hareketlerin amaç-

larına varmasının daima gecikeceği gerçeğini çok önceden kavramış olan İsveç Sendikaları bu yolda batılı diğer ülkelere kıyasla, erken adım atmışlar ve sendikacılığın İsveç toplumunun ayrılmaz bir parçası olmasını gerçekleştirmişlerdir.

İsveç sendikalarının gazete sahibi olmaları 1900 yıllarına rastlar. Mahalli sendikalar bu tarihlerde çıkardıkları gazetelerle işçileri ve halkı sendikacılık fikri etrafında toplanmaya çağırmışlardır. 1930 yılında İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu gazete çıkarmak ve bunu finanse etmek, görevini kendi üzerine almıştır. Her geçen yıl, sendikaların toplum içindeki sorumluluklarını daha açık olarak ortaya çıkarmış ve bu da sendikaların basın konusuna daha çok eğilmelerini gerektirmiştir.

Bugün İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu ve milli sendika merkezleri 30 dan fazla günlük gazetenin sahibidirler. Bu gazetelerin günlük tirajı bir milyonun üzerindedir. Bu bir milyon tiraj İsveç'deki bütün günlük gazete tirajlarının dörtte birini karşılamaktadır. Sendikaların sahip olduğu gazeteler içinde en önemli olan iki tanesi «Stockholms - Tidningen» ve «Aftonbladet» adlı gazetelerdir.

Gazetelerin finansmanı ve yönetimi Gazetecilik Limited Şirketi adlı bir şirket tarafından yürütülmektedir. Bu şirket hisselerinin büyük bir kısmı sendikalar tarafından satın alınmıştır.

Ayrıca LO her yıl 26 sayı olarak «Fackjöreningsrörelsen» adlı bir dergi yayınlanır. Dergi LO'nun resmi organıdır.

LO'nun basın bürosu başkentteki haber ajansları, gazeteler, radyo ve televizyon merkezleri ile temas halindedir. Büro, her gün bu yerlere devamlı olarak sendikalarla ilgili makale, haber ve resim temin eder. Basın bürosunun görevlerinden biri de her ay İsveç İşçi Hareketindeki gelişmeleri İngilizce, Almanca, Fransızca bültenler şeklinde bütün dünyadaki kardeş sendikalara duyurmaktır.

İSVEÇ'DE SENDİKALARIN POLİTİK ORTAMA KATILMASI

İsveç'deki sendikaların politik alanda söz sahibi olma yolundaki çabaları 19 uncu yüzyıl sonlarında başlamıştır. Bu yüzyılın sonlarında İsveç'in ekonomik durumu kötü idi. Sendikalaşma hareketi yeni başlamıştı. İşçiler ekonomik yönden çok zayıftılar. Hızla artan nüfusa yetecek iş sahaları açılmıyor ve geniş bir işsizler ordusu ortaya çıkmaya başlıyordu. Halk çaresizlik içinde bir yandan Amerika'ya göç ediyor (1880 - 1887 arasında 347,000 kişi göç etmiştir), bir yandan da aydınlar duruma bir çare bulunabilmesi için

çaba sarfediyorlardı. Sendikalı işçi sayısı 15,000'i geçmiyordu. İsveç'te sendikacıların bir siyasi parti ile ilişki kurmaları işte bu yıllara raslar.

1900 den önce İsveç'te nüfusun ancak % 9.5'u oy verme hakkına sahipti. Oy verme hakkı toprak sahibi olmağa bağlı olduğundan, ne işçiler, ne de köylüler bu hakka sahip olabiliyorlardı. Ülkede ekonomik, politik ve sosyal devrimler yapabilmek için, köylülerin ve işçilerin uyanması, teşkilâltandırılması gerektiğine inanan zamanın sosyalistleri 1889 yılında Sosyal Demokrat Parti'yi kurmuşlar ve işçilerin teşkilâtlanma çabalarına yardımcı olmuşlardır.

İsveç İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LO) 1898 yılında kurulmuş ve Sosyal Demokrat Parti ile ilişki kurmanın, İsveç sendikacılığı için, yararlı olacağını kabul etmiştir.

İlk kuruluş yıllarında doktriner bir parti hüviyeti ile ortaya çıkan Sosyal Demokrat Parti, işçilerin istek ve dileklerini öğrendikçe, doktriner havasını kaybetmiş, gerçekçi bir parti olmaya başlamıştır. Politik anlayışındaki olumlu değişme yüzünden Sosyal Demokrat Parti İsveç'te kendisine geniş bir etki alanı kurabilmiş ve son seçimlerde oyların % 50.5 ini alabilmiştir. Son tahminlere göre, Sosyal Demokrat Parti'ye üye olan işçilerin sayısı 600,000 civarındadır.

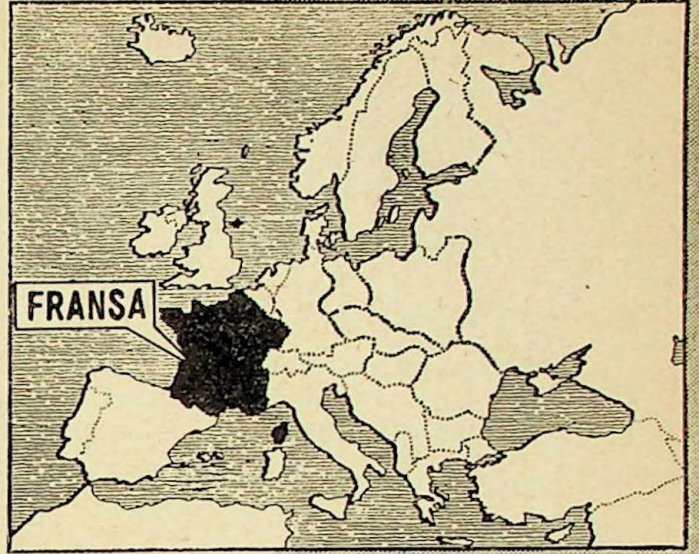
İSVEÇ'DE SANAYİ VE İŞÇİ MÜNASEBETLERİ DÜZENİ

İsveç'te sanayi ve işçi ilişkileri düzeni «**üçlü demokrasi**» olarak izah edilir. Tarımsal bir ülke durumundan, bir endüstri ülkesi haline geçiş, hiç bir sosyal dengesizlik yaratmadığından, radikal ideolojiler devleti, işverenleri ve işçileri birbirine karşı kuşku içinde bırakmamıştır. Bu düzenin üçüncü tarafını teşkil eden devlet, işverenler ve işçileri temsil eden sendikalar, «**özgürlük içinde sorumluluk**» ilkesine inanmışlardır. İşverenler, işçilerin teşkilâtlanma hakkını çok erken bir tarihte kabul etmişlerdir. 1936 senesine kadar işçileri ve onların temsilcilerini kendilerine «**düşman**» olarak kabul eden işverenler, o yıl Stockholm'de çıkan bir anlaşmazlığı çözümlmek için iş temsilcileriyle Saltsjöbaden şehrinde toplanarak, birkaç ay onlarla birlikte kalınca, işçilerin de haklı olduğu bazı dertleri bulunduğunu, mâkul esaslar dairesinde konuşulunca onlarla anlaşmaya varmanın hiç de zor olmadığını farketmişlerdir. Bu birlikte yaşayış, bugün İsveç işverenleri arasında «**Saltsjöbaden Ruhu**» denilen işçiyi tanımaya, anlamaya çalışma ilkesinin doğmasına sebep olmuştur. İşverenlere hâkim olan bu hava, neden son 10 - 15 yıldanberi İsveç'te herhangi bir grevin yapılmadığını açıkça izah eder sanıyorduz.

Buna karşılık sendikalar, işverenlerin bu anlayışını asla kötüye kullanmamayı bir ilke haline getirmişlerdir.

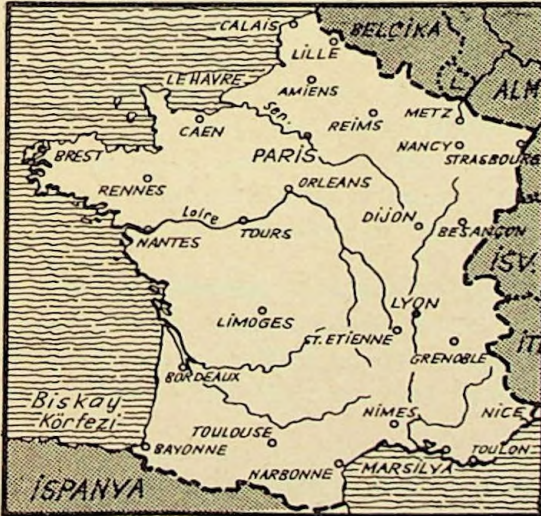
Böyle olgun bir şekilde gelişen işçi - işveren münasebetleri karşısında, hükümetler bu alana, kanunlar yoluyla mümkün olduğu kadar az karışmanın ve tarafların görüş ayrılıklarını herşeyden önce kendi aralarında halletmeye çalışmalarının en iyi yol olacağına inanmışlardır. Hükümetler, bunun için bu konuda iki önemli kanun çıkarmakla yetinmiştir. Bunlar 22 Haziran 1927 tarihinde çıkarılan Toplu Sözleşme ve İş Mahkemeleri Kanunlarıdır. Bunlardan ilki, işçileri temsil eden kuruluşlarla, işverenlerin yapacakları toplu sözleşmeleri bağlayıcı belge olarak kabul etmiş, diğeri ise toplu sözleşmelerden çıkacak anlaşmazlıkların İş Mahkemelerinde nasıl halledileceği konusunu düzenlemiştir.

Fransa

Genel Bilgi

Fransa Orta Avrupa'nın en batısında bulunur. Doğuda Almanya'dan Ren nehri; İsveç'ten Juralar ve Cenevre gölü; İtalya'dan Alpler'le ayrılır. Güneyinde Pirene dağları ile sınırları çizilen İspanya ve Akdeniz bulunur. Batısında Gaskonya ve Atlantik Okyanusu vardır. Kuzeyinde Manş ve Dover Boğazıyla İngiltere'den ayrılan Fransa'nın karadan kuzey komşusu Belçika'dır.

COĞRAFİ DURUM :

Memleketin kuzeyden güneye kadar olan uzunluğu takriben 1949 mil tutar. En geniş yeri 901.21 km'dir.

Avrupa'nın en yüksek dağı olan Mont-Blanc Fransa'dadır. Sen, Luar, Garron, Ron nehirleri Fransa'nın başlıca akar sularıdır.

Fransa ılımlı Akdeniz iklimi'nin etkisindedir. Güney kıyıların da kış ayları gayet yumuşak geçer; Kuzey - doğuda ise kışlar

uzun ve soğuk; yazlar kısa ve sıcaktır. Yağmur miktarı 50-75 santimetre arasındadır. En kurak devre Şubat ayına rastlar.

YÜZ ÖLÇÜMÜ

550.996 km² dir.

NÜFUSU

48.000.000'dur.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 86 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Paris (başkent) 2.811.171; Marsilya (783.738); Liyon (534.748)

TARİHÇE

Yüzyıllardan beri sürüp giden monarşik idare, (1789 - 93) Fransız İhtilâli ile yıkılmış ve yerine ilk Fransa Cumhuriyeti kurulmuştur. Fakat bu da fazla devam etmemiş; 1804'de Napolyon, ilk Fransız İmparatorluğunu kurmuş, 1814 de Napolyon'un mağlubiyetiyle tekrar monarşiye dönmüş ve bu rejim 1848 de ikinci Fransa Cumhuriyetinin ilânına kadar sürmüştür. 1852 de ikinci Cumhuriyet, yerini ikinci İmparatorluğa bırakmıştır. 1870 de ilân edilen Üçüncü Cumhuriyet 1940'da Alman istilâsıyla son bulmuştur. Bundan sonraki 4 yılda Fransa, totaliter bir rejime tâbi olmuştur. 1944-46 yılları, siyasî buhranlarla geçtikten sonra, nihayet 13 Ekim 1946 da yeni Anayasa ile dördüncü Cumhuriyet ilân edilmiştir.

Cezayir savaşı, Fransa'yı siyasî, askeri ve mali yönden büyük güçlüklerle karşı karşıya bırakmıştır. İş başına gelen hükümetler, bu konuyla ilgili Fransızların taassup ve menfaatleri yüzünden, bu meseleyi halledememiş ve nihayet siyasî hayatı sona erdiği sanılan General De Gaulle başa getirilerek, Anayasa değiştirilmiş ve Beşinci Cumhuriyet ilân olunmuştur.

Beşinci Cumhuriyet Anayasasına göre, Cumhurbaşkanı'nın yetkileri geniştir. Cumhurbaşkanı yedi yıl için ve tek dereceli olarak seçilir. Fransız hükümeti Parlamente'ye karşı sorumludur. Bunların, Parlamento üyeliği dahil, başka hiçbir ödev ve sıfatları olamaz. Parlamento Millet Meclisi ve Senatodan kuruludur.

Son genel seçimlerin sonucuna göre Fransız Parlamentosunda siyasî partilerin sahip oldukları sandalye sayısı şöyledir :

Siyasi Partiler	Milli Meclis	Senato
Yeni Cumhuriyet Birliği	233	30
Sosyalistler	68	52
Demokrat Merkez Partisi	55	6
Komünistler	40	13
Bağımsız Cumhuriyetçiler	34	64
Demokratik Sol	—	49
Diğerleri	52	60
	482	274

TARIM

Toprağın yaklaşık olarak yüzde 42'si tarım, yüzde 20'si ormanlara, yüzde 3'ü bağcılığa, yüzde 2'si de bostanlara ayrılmıştır. Güneyde Pirene dağlarıyla doğuda Massif Central arasında kalan Akıtanya havzası Fransa'nın en zengin tarım alanlarından birisidir. Burada özellikle buğday, mısır, üzüm, tütün yetiştirilmektedir.

Fransa'nın Akdeniz kıyılarında ise, yaz aylarının yağışsızlığı sebebiyle büyük çapta tarım yapılmaz. Burada zeytinlikler, dutluklar, bağlar ve turuncgiller yer alır.

HAYVANCILIK VE BALIKÇILIK

Fransa'nın orta ve güney kısımlarında yer alan Massif Central da özellikle koyun ve keçi gibi küçük baş hayvanlar beslenir. Kuzeybatıda Kotentan ve Brötanya yarımadalarının iç kısımlarında ve Korsika bölgesinde de hayvancılık yapılır. Süt, yağ, peynir, yumurta ve kümes hayvanları ihracat maddeleri arasındadır.

Fransada balıkçılık kuzeybatıda Kotentan ve Brötanya bölgelerinde yapılır. Avrupa milletleri arasında Fransa, balıkçılık alanında en önemli yerlerden birini işgal eder.

ORMANLAR

Fransa 26.000.000 dönümden fazla ormana sahiptir. Reçine, trebentin, kereste ve ceviz orman maddeleri üretiminin başında gelir.

ENDÜSTRİ

İkinci Dünya Savaşından sonra, Fransa sanayi alanında büyük ilerlemeler kaydetmiştir. Sen Nehri üzerinde Ruan tarihi bir şehir ve bir pamuklu dokuma merkezidir. Fransa'nın kuzeydoğu bölgesinde zengin kömür havza-

şı yer almaktadır; burada kömür çıkarımından başka keten, pamuklu ve yünü dokumacılık, besin maddeleri sanayii, cam sanayii kurulmuştur. Ayrıca, Massif Central bölgesinde, kömür havzaları yer almaktadır. Fransa'nın doğu bölgesi, en zengin maden ve endüstri alanıdır. Loren'de Avrupa kıtasının zengin demir yataklarından biri bulunur. Le Havre, St. Nazaire ve Toulon'da gemi inşa tezgâhları vardır. Makina sanayii merkezleri Nancy, Lille, Creusot ve St. Etienne'dir. Sanayi mamulleri arasında işlenmiş demir, çelik, kimyevî maddeler, kumaş, otomobil, makina ve şeker vardır.

MADENLER

Memleket ihtiyacının % 70 ini karşılayan kömür madenleri Fransa'nın Kuzeydoğusundadır. Loren'de ve Normandiya'da zengin demir madenleri, Provence'de boksit, Alsas'ta potas ve petrol, Limousin'de kaolin, çinko, kurşun, katran madenleri vardır.

TİCARİ ve MALİ DURUMU

Fransa, dünyada ekonomisi en ileri bir kaç ülkeden biridir. İkinci Dünya Savaşından sonra iyi uygulanan iktisadi plânlar Fransa ekonomisinin yüksek bir kalkınma hızına erişmesinde etkili olmuştur.

Ticaret faaliyeti ve hacmi bakımından Fransa dünyada 5 inci gelmektedir. Bir zamanlar dünyada üçüncü durumda olan Fransız ticaret filosu, son yıllarda yerini kaybetmiştir. Fransa dışardan bazı besin maddeleri (buğday, şeker, tütün, yağlı maddeler, kahve, kakao) hammaddeler (yün, pamuk, keten, ipek, kömür) satın alır. İhraç ettiği maddeler arasında çeşitli dokumalar, otomobil, çeşitli makinalar, lüks eşya, kitap, şarap başta gelir.

Fransa'ya ait dış ticaret rakamları son yıllarda şöyledir. (Dolar olarak):

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	7.524.000.000	8.730.000.000	9.068.000.000
İhracat	7.368.000.000	8.085.000.000	8.000.000.000

CARİ PARA

Fransız Frangı. 1 Fransız Frangı 1.82 TL.

Sendikacılık Hareketi

İngiltere'den sonra, siyasi hürriyetlerin ve insan haklarının anayurdu sayılan Fransa, ekonomik gelişme seyrinin, bünyesinin ve siyasi rejimlerinin karakterinin tabii bir sonucu olarak, sendikacılık alanında, İngiltere ve Almanya'ya oranla, yavaş bir gelişme kaydetmiştir.

Fransa'da loncaların koymuş oldukları, sınırlayıcı ve yenilikleri önleyen kurallar endüstri devriminin başlamasını geciktirmiştir. Ote yandan, Fransa'da siyasi rejimlerin karakteri ancak 1870 yıllarından, yani Üçüncü Cumhuriyetten sonra, sendikacılığın gelişmesine uygun bir ortam yaratmıştır. Loncaların baskısı, siyasi rejimlerin gayrimüsaait yapısı ve «laissez faire» (bırakınız yapınlar, bırakınız geçsinler) anlayışı sendikacılık hareketinin Fransada, İngiltere ve Almanya'ya göre daha yavaş gelişmesinin başlıca sebepleridir.

Liberal doktrin, savunduğu düşünce tarzına sadık kalarak, işçi ve işveren ilişkilerine ferdi sözleşme serbestisini getirmiş, işçilerin hak ve menfaatlerini savunmak için meslekî teşekküller kurmasını yasak etmiştir. Bu yasak, 1791 yılında Kurucu Meclis tarafından kabul edilen «Chapelier Kanunu» ile getirilmiştir. Bu kanunla Fransa'da her çeşit cemiyet ve meslekî kuruluşlar kapatılmış, ilerde de kurulması yasaklanmıştır.

Sözleşme serbestisi ve meslekî cemiyetler kurma yasağı, endüstri devriminin en seri gelişmeler kaydettiği XVIII inci yüzyıl sonu ve XIX uncu yüzyıl başlarında, işçilerin hayat şartlarının kötüleşmesine sebep olmuştur. 1834 yılında Fransa'da işçilerin «günde 20 saat çalışmalarına rağmen ailelerini geçindirecek yeterlikte kazanç elde edemedikleri» ni Fransız sendikacılık tarihi kaydetmektedir. Fransa'da 1832 tarihlerinde bir erkek işçinin günde 1.5 frank, kadınların 90, çocukların ise ancak 50 santim gündelik almakta olduğu düşünülürse, işçinin içinde bulunduğu sefaletin büyüklüğü daha kolaylıkla anlaşılabilir.

Bu sıralarda Almanya'da, İngiltere'de olduğu gibi Fransa'da da kadın ve çocuklar fabrikalarda büyük ölçüde ve en kötü şartlar altında çalıştırılmağa başlanmışlardır. «Kadının kurulan yeni aileye ücreti ile birlikte gelmesi ve doğacak çocukların küçük yaşta çalıştırılarak elde edecekleri ücretle aile bütçesine yardım etmeleri lüzumu» nun bir anlayış olarak benimsenmesi, kadın ve çocukların çalıştırılmaya başlanma-

sının sebebidir. Öteyandan işbölümü ve makinaların sağladığı seri halinde imalât, üretimi basitleştirmiş, kadın ve çocukların özel bir bilgi ile yetiştirilmelerine lüzum kalmaksızın üretimde faal rol oynamalarını mümkün kılmıştır. Çeşitli sanayi kollarında erkeklere nazaran, kadın işçilerin ve çocukların daha fazla başarı göstermeleri, bunlara olan talebi arttırmakta, ödenen ücretin düşüklüğü, kadın ve çocukların tercihi için bir sebep sayılmaktaydı. Bu tarihlerde Fransa'da tekstil fabrikalarında mekik ve bobin taşıyan 6—8 yaşlarındaki çocuklar günde 16—17 saat ayakta kalmaktaydılar.

Napolyon devrinde de Chapelier Kanunu'nun getirdiği yasaklar tekrar kondu. Bununla işçinin tek başına hareket etmesi yasaklanmış, Ceza Kanununa da bununla ilgili hükümler konulmuş oluyordu.

Fransa'da 1848 Sosyalist ihtilâlinin getirmiş olduğu kısa bir devre hariç, bu rejim 1864 yılına kadar devam etti. 1830-1848 tarihleri arasında Fransa işçi hareketinde karşılıklı yardımlaşma dernekleri şeklinde bir hareket görülmektedir. 1831 de Lion ipekli dokuma işçilerinin ve 1834 de Paris işçilerinin isyanları bu devreye rastlar. 1934 de Paris ayaklanmasını bastırabilmek için 40.000 asker kullanılmıştır.

1862 yılından itibaren Fransa'da işçi hareketine karşı daha müsamahalı bir politika izlenilmeğe başlandı. 1864 yılında Birinci Enternasyonal'in kurulmasında Fransız sendikacılığı da temsil edilmiştir. İkinci İmparatorluk da, sendika hareketlerini anlayışla karşılamış ve fakat 1870 yılında, geçici hükümete karşı çıkan ve kanlı bir şekilde bastırılan ayaklanmaya, işçilerin de geniş ölçüde katılmaları, işçi hareketinin kanunî dayanaklarının hazırlanmasını geciktirmiştir.

Fransa'da Üçüncü Cumhuriyetin ilânı ile, demokratik bir siyasî rejime girildi. Artık Fransa'da yurttaşların temel hakları ve siyasî rejim Anayasa ile teminat altına alınmıştı. 1876 ile 1880 yılları arasında Fransa'da 500 kadar işçi sendikasının olduğu bilinmektedir.

1884 yılında sendika hürriyetini tanıyan kanun yürürlüğe girdi. Sendikaların ve sendikalı işçilerin sayısı hızla artmağa başladı. Bu dönemde Fransız sendikacılığı kanunî bir dayanağa sahip olduysa da, Birinci Dünya Savaşına kadar, iktidara gelen hükümetler işçiye yardımcı olmamışlar; politikalarını desteklemedikleri zaman, sendikaları kapatma yoluna gitmişler, mali baskı altında tutmuşlardır. Bu devre içinde grev yapan işçilere ateş açılmış, mitingler, gösteri yürüyüşleri zor kullanılarak dağıtılmağa çalışılmıştır. 1890—1912 yılları arasında sendikalı işçi sayısındaki gelişme şu şekilde gösterilebilir.

Yıllar	Sendikalı işçi sayısı	Yıllar	Sendikalı işçi sayısı
1890	140.000	1902	614.000
1892	288.000	1905	781.000
1895	419.000	1910	977.000
1900	491.000	1912	1.064.000

Bu devrenin en önemli olayı 1895 yılında Fransız Genel İşçi Konfederasyonunun (C.G.T.) kurulması olmuştur. Birinci Dünya savaşından önceki yıllarda Fransa'da 10 milyon kadar işçinin yarısı endüstri yarısı da tarım sektöründe ve ulaştırma işçilerinde çalışmaktaydı. Bunların ancak 1/10 u teşkilâtlanmış bulunuyordu. C.G.T. nin üye sayısı ise 600.000 civarındaydı.

Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arası Fransa'nın bütün sanayii kollarında hızlı bir gelişme kaydettiği dönemdir.

İşçi sayısının arttığı bu dönemde Fransız sendikacılığında bir birlik ve dayanışma yoktur. Sendikal bünyede mutedillerle şiddet taraftarları bir yandan, din ayrımını yapanlar diğer yandan hizipleşmelere sebep olmaktadır.

Fransız sendikacılık hareketinde dinî hizipleşme 1919 yılında başlamış XIII. Papanın 1891 yılında ilân ettiği «Rerum Novarum» daki sosyal politika ilkelerini benimseyen Hristiyan Fransız İşçileri Konfederasyonu kurulmuştur. Bu Konfederasyon sınıf mücadelesi fikrini reddetmiş, toplu pazarlık müessesesi, kanalıyla işverenlerle işbirliği yolunu araştırmış, grâvi, en son baş vurulacak bir vasıta saymıştır.

Fransız sendikacılığı, kuruluşundan beri mutedil ve ihtilâlcî doktrinlerin çarpışmasına sahne olmuş ve bunun etkileri tabii olarak C.G.T. içinde de kendini göstermiştir. Konfederasyonda ilk bölünme 1921 yılında olmuş ve ihtilâlcî sendikacılığın taraftarları, (C.G.T.) den ayrılarak, Birlik Genel İş Konfederasyonu'nu kurmuşlardır (C.G.T.U.). Bu bölünme 1936 yılına kadar uzamış ve 1936 yılında Halk Cephesinin iktidara gelmesi ile sona ermiştir.

1936 yılı, Fransız siyasi hayatında olduğu kadar, sosyal politika hayatında da önemli bir merhale olarak kabul edilir. İktidara gelen Halk Cephesi, sosyal politikasına uygun olarak tedbirler almağa başlamıştır. Bu tarihte işçiler ve işverenler «MATIGNON ANDLAŞMASI» adıyla tanınan bir sözleşme yapmışlardır. Matignon Andlaşması ile

1. Toplu pazarlık müessesesi kabul edilmiş;
2. İşçilerin teşkilâtlanma hakkı tanınmış;
3. Sendika temsilciliği müessesesi kurulmuş;
4. Ücretler ortalama % 12 arttırılmıştır.

Bunlarla ilgili kanunlar derhal çıkarılmışsa da savaş tehlikesinin belirmesi, Almanya'nın hızla silâhlanmaya başlaması sebebiyle 1936 da başlatılan

bu hareket devam ettirilememiş ve Halk Cephesi'nin ekonomik ve sosyal programının uygulanması mümkün olamamıştır.

1939 yılında savaşın başlamasıyla yeni bir devreye girilmiş, Fransız sendikacılığı savaşın sosyal ekonomik ve sosyal zaruretlerini kabul etmek zorunluluğuyla karşı karşıya kalmıştır.

1940 yılında Fransa'nın yarısı Almanya tarafından işgal olundu. 1940 yılından, kurtuluş yıllarının sonuna kadar Fransa'da sendikacılığa normal anlamı içinde yer verilmemiştir. 1941 yılında çıkarılan «**Çalışma Andlaşması**» sınıf mücadelesini, sendikaların dinî ve siyasî hareketlerle ilgilenmelerini yasaklamış, buna karşı da her işçinin bir sendikaya üye olmasını kabul etmiştir. Andlaşma, her yerde bir ticaret veya sanayi kolu için yalnız bir sendika kurulmasını öngörmüştür. Bununla, Fransız sendikacılığında bir nevi korporasyon sistemine gidiliyor ve bu sistem içinde, sendikaların başlıca görevi; korporasyonun çalışma politikasının ana organı olan sosyal komite leri kuruş ve organize etmek olarak kalıyordu. Grev hakkı kaldırılmıştı. Diğer bir deyimle hür sendikacılık silinmiş, sendikalar tamamiyle hükümetin idarî kontrolü altına sokulmuştu.

Bu yeni sisteme karşı derhal mücadeleye girilmiş, hürriyetsiz ve hükümetin kontrolü altındaki sendikacılığın gerçek anlamda olamayacağı ısrarla belirtilmiş ve 1945 yılından sonra Fransız sendikacılığı bütün hakları ile yeniden doğmuştur.

Dördüncü Cumhuriyeti kuran 1946 Anayasası ve 12 yıl sonra Beşinci Cumhuriyeti kuran 1958 Anayasası, bütün Fransız işçilerine sendikalar içinde birleşerek ekonomik ve sosyal menfaatlerini korumak hakkını tanımıştır.

Fransız sendikacılık hareketi içindeki mücadelenin 1936 yılında Halk Cephesinin iktidara gelmesiyle sona erdiği yukarıda belirtilmişti. Ancak bu birleşme ve 1947 yılına kadar devam etmiş ve Fransız Genel İşçi Konfederasyonu'nun (C.G.T.) içinde gene mutedil ve ihtilâlcî fikirlerin çatışması ve C.G.T. nin Komünst Partisi'nin nüfuzu altına girmesinin bir sonucu olarak, 1947 yılında, yeni bir anlaşmazlık başgöstermiştir. İkinci Dünya Savaşı sırasında mukavemet mücadelesinin tabii bir sonucu olarak, hür sendikacılarla komünistler ortak gaye ile birleşik bir işçi hareketi meydana getirmeye çalışmışlardır. 1945 ve 1947 yıllarında Fransız komünistleri federasyonlarda ve sendikalarda ana mevkîleri ele geçirmeye muvaffak olunca hür sendikalar Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonundan ayrılmış, Konfederasyon binası, diğer demirbaşlar, günlük gazete, matbaa komünistlerin ellerinde kalmıştır. Bu suretle 45 yıllık emek bir anda kaybedilmiş ve Fransız sendikacılık hareketi üçüncü defa bölünmüş, parçalanmıştır. Sendikacılık hareketinin fonksiyonlarını hür bir düzen içinde yapması ve dolayısıyla herhangi bir si-

yasî partinin, işverenlerin ve hükümetin kontrolü altına girmemesi gerektiği fikrini savunanlar Fransız Genel İşçi Konfederasyonu İşçi Kuvveti (C.G.T. - F.O.) adıyla yeni bir konfederasyon kurmuşlardır.

1948 yılında ilk kurucu kongresini yapan «Force Ouvrier» eski «Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun ilkelerini muhafaza» kararını alarak, hür ve bağımsız sendikacılığın devam ettirilmesi için gayret sarfetmiştir.

Fransız İşçi Sendikaları Konfederasyonu (Force Ouvrière) bütün çalışmaları ra yeniden başlamak zorunda kalmıştır. Force Ouvrière parası olmadığı gibi, hertürlü imkân ve hattâ arşivlerinden dahi yoksundu; maddî güçlüklerin yanı sıra, politik ve psikolojik engellerle de karşı karşıya bulunuyordu. Hükümetten uzaklaştırılan komünistler, yeni kuruluşu yıpratmaya çalışıyorlardı; üyeler bir zamanlar büyük mücadele vermiş bulunan eski Konfederasyondan, yeni kurulan hür ve bağımsız Konfederasyona geçmekte tereddüt ediyorlardı. Bazıları mücadele günlerinin omuz arkadaşlarını terketmek istemiyor, diğerleri uzun yıllar sonucu elde ettikleri mevkilerini bırakmaya yanaşmıyorlardı.

Sağduyunun hakim olması ve Force Ouvrière'in gerçekten hür, bağımsız ve demokratik sendikacılığı temsil ettiğinin anlaşılmasına başlanması üzerine başlangıçta karşı karşıya kalınan güçlükler yenilmiş ve Force Ouvrière başarıya ulaşmağa başlamıştır.

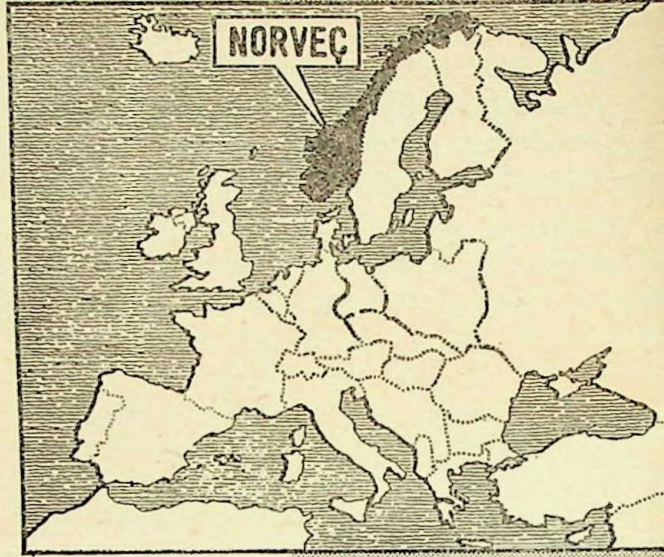
BÜNYESİ

Fransız sendikaları «birlik, federasyon» ve «konfederasyon» şeklinde teşkilâtlanmışlardır. Sendikacılık hareketinin temelini aynı veya yardımcı meslek kollarındaki işçileri biraraya getiren münferit ve mahalli sendikalar teşkil eder. Diğer taraftan aynı işkolundaki sendikalar milli federasyonlar halinde birleşirler. Muhtelif sanayi kollarına mensup sendikalar da coğrafi bölgelere göre birlikler meydana getirirler.

Force Ouvrière bir piramide benzetilebilir, Tabanını mahalli sendikalar teşkil eder. Bunlardan 7000 tane vardır. Sendikaların yapısı iki şekildedir. Aynı işkolunda kurulu sendikaların meydana getirdiği Federasyonlar; (Force Ouvrière bağlı 34 tane federasyon vardır.) (Gıda ve Ziraat; Yapı ve İnşaat, Demiryolları, Metal Sanayii gibi) İşkolu esasına göre değil de bölgesel esasa göre meydana getirilen kuruluşlar.

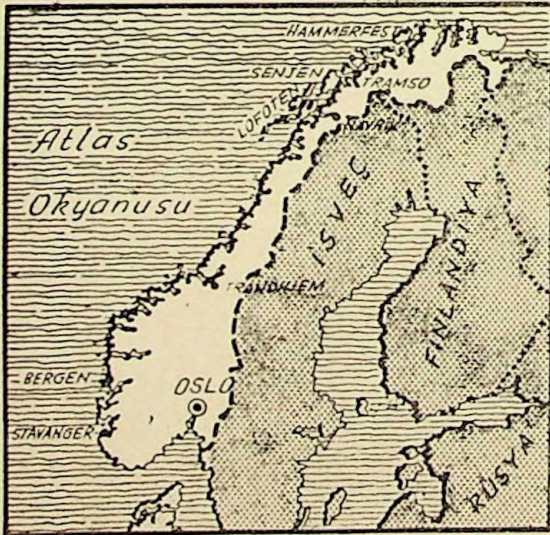
Piramidin üst noktasını işkolu esasına göre kurulu federasyon merkezleri ile bölgesel sendikalar teşkil ederler. Force Ouvrière'in 1.000.000 üyesi vardır. Federasyon ve bölgesel sendikaların temsilcileri ise, iki kongre arasında yönetim kurulu görevi görürler. Buna «Millî Komite» de denilmektedir. Onbir kişilik bir kurul da İcra Kurulu görevini görür. Bunlara Millî Komite tarafından seçilen Genel Sekreter de dahildir.

Norveç

Genel Bilgi

Norveç İskandinav Yarımadasının batısında, kuzeyden güneye doğru 2.000 Km. uzunlukta bir ülkedir. Eni dardır, ancak, güneye doğru nisbeten genişleyerek 500 Km. ye erişir. Norveç, kuzeyden güneye doğru, birbirinden farklı üç bölgeye ayrılır :

1) Kuzey Norveç : Kutup dairesinin ötesinde kalan bölgedir. Yüksek dağlar ve gayet derin oyulmuş vadiler bu bölgenin en karakteristik niteliğini teşkil eder.

2) Güney Norveç : Bu bölge kuzey kutup dairesinden Bergen paraleline kadar uzanır. Yüksek bar plato düzlüğü halinde parçalanmıştır.

3) Güney Norveç : Bu bölgede tabiat şartları değişiktir. Az çok geniş vadi tabanları kıyıya açılır. Bu vadilerin tabanları tarıma elverişlidir.

İKLİM

Norveç'in iklimi değişiktir. İklim kıyılarda denizin, batı rüzgârlarının ve sıcak su akıntısının tesirleri altındadır. Plato yüzünde ise sert bir iklim görülür.

YÜZÖLÇÜMÜ

324.000 kilometrekare

NÜFUSU

3.631.000 (Aralık 1963 itibarıyla)

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 11 kişi

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Oslo (Başkent) (482500), Bergen (116.600)

NORVEÇ'İN TARİHİ

Norveç'in tarihi, VIII. yüzyılın ortalarında, Vikinglerin Batı Avrupa'ya yaptıkları seferlerle başlar. Vikinglerden Herald Harfarge (860 - 933), Norveç'i hakimiyeti altında birleştirmiştir. Harfarge'den sonra gelenler tarafından bozulan bu birlik, Aziz Olaf Haraldsson ve oğlu iyi Magnus (1035 - 47) tarafından tekrar kurulmuştur. Birliğin kuruluşundan sonra İngiltere'ye, İscoçya'ya, İrlanda'ya seferler açılmıştır. Bu arada asillerle rahipler, daha sonra da krallık ile asiller arasındaki mücadele Norveç'in uzun zaman iç buhranlar geçirmesine yol açmıştır.

Norveç, 1397 de Danimarka'nın nüfusunu kabul eden Colmar Birliğine katılmıştır. 1537 de bu ülkede de reform cereyanı etkisini göstermişse de, ilerleme gayet ağır olmuştur. IV Christian (1588 - 1648) kiliseyi yeniden teşkilâtlandırmış, eski kanunları canlandırmış, ulusal bir ordu kurmuş, ticaret ve endüstriyi kalkındırmıştır. İkinci Kuzey savaşından (1709 - 1720) Norveç zaferle çıkmasına rağmen, bu savaşın millî kalkınma bakımından olumsuz tesirleri olmuştur. VIII. yüzyılın ilk yarısında, Norveç ekonomik yönden refaha kavuşmuştur. XIX. yüzyıl başında, İsveç Prensi Bernadotte, Holstein'i istilâ etmiş ve Kiel andlaşmasıyla Norveç'in, Danimarka'dan İsveç'e bırakılmasını sağlamıştır. 1814 tarihinde Norveç İsveç Krallığına ilhak edilmiştir. Menfaat ve gelenek ayrılıkları, bütün yüzyıl boyunca iki devlet arasında çatışmalara sebebiyet vermiştir. 1872 yılında, Norveç'de ilk işçi teşkilâtları kurulmaya başlanmıştır. Bu teşebbüsleri, İskandinav ülkeleri arası Çalışma Konferansı takip etmiş ve İskandinav ülkelerinde kurulmuş bulu-

nan sendikaların milli merkezler etrafında toplanması kararlaştırılmıştır. Norveç'te İşçi Sendikaları Federasyonu ilk merkezî kuruluş olarak 1899'da meydana gelmiştir. 1905 yılında, Norveç bağımsızlığını ilân ederek, Danimarka Kral ailesinden VII. Haakon'u kendisine kral seçmiştir. Bu tarihten sonra Norveç'in ekonomik bakımdan hızla kalkındığı görülmektedir.

II. Dünya savaşında, Norveç, Alman kıtaları tarafından (işgal) edilmiştir. Kral ve hükümeti savaşın bittiği 1945 yılında, yurtları kurtarıncaya kadar İngiltere'de kalmışlardır. Bu süre içinde Uisling'in Başkanlığında kurulmuş Alman taraftarı bir hükümet Norveç'i yönetmiştir.

POLİTİK TEŞKİLÂT VE İDARE

Norveç meşruti bir krallıktır. Yasama hakkı dört yıllık bir devre için tek dereceli olarak seçilen ve 150 üyesi bulunan «Storting» adlı parlamentodur. Hükümet, seçim yolu ile iktidara gelen parti üyeleri arasında kralın atayacağı başbakan tarafından kurulur.

İdarî bölüm bakımından Norveç 20 ile ayrılmış olup, bu iller valiler tarafından idare olunur.

Halen Norveç Parlamentosunda siyasi partiler şu şekilde temsil olunmaktadır :

Sosyalist Halk Partisi :	2
İşçi Partisi :	68
Hristiyan Halk Partisi :	13
Muhafazakâr Parti :	31
Merkez Partisi :	18
Liberal Parti :	18

EKONOMİK COĞRAFYA

TARIM

Norveç, dağlık ve ormanlıktır. Bu yüzden tarıma elverişli sahalara pek azdır. Genel yüzölçümünün ancak % 3.5'inin tarıma uygun olduğu söylenebilir.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Coğrafi durumu ve iklimi dolayısıyla Norveç evcil hayvancılığı geliştirme imkânlarından yoksundur. Sayı itibarıyla, büyük baş hayvanlar çok yer tutar. Av hayvanları da çoktur.

Balıkçılık Norveç'in büyük gelir kaynaklarından biridir. Bunu iki bölümde incelemek gerekir. Açık ve uzak deniz balıkçılığı ile kıyı balıkçılığı. Her yıl kış sonlarında morina balıkları avlanır. Uzak deniz balıkçılığı için, özel

balıkçı gemileri ile uzun süreli gezilere çıkılır; balina avcılığı için İzlanda'ya ve Antartika Denizlerine gidilir.

ORMANCILIK

Norveç ormanlarının alanı 74.000 km. karedir. Bu ormanların büyük bir kısmı özel şahısların mülkiyetindedir. Kesilen ağaçların büyük bir kısmı, işlenip, kereste haline getirildikten sonra ihraç edilmektedir. Orman ürünleri ihracı genel ihracatın % 17 sini teşkil etmektedir.

ENDÜSTRİ

Norveç endüstrisinde yurt içinde elde edilen ham maddelerin işlenmesi ve gemi inşa branşları geniş yer tutmaktadır. Kâğıt hamuru ve kâğıt endüstrisi, elektro-kimi ve elektro-metalürji sanayi kollarıdır.

MADENCİLİK

Yeraltı varlıkları bakımından pek zengin olmayan Norveç'de gümüş bileşikleri, bakır, demir filizleri, çinko ve kurşun bileşikleri, nikel, pirit elde edilmektedir. Norveç arazisinin dağlık ve bol akarsulara sahip olması yüzünden Norveç dünyada elektrik enerjisini beyaz kömürden en çok elde eden memleketlerin başında gelmektedir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Norveç'in esas gelini balıkçılık ve deniz ticaretidir. 100.000 kişi kadar mürettebatı olan 16.000 balıkçı gemisi vardır. Nüfus bakımından küçük bir memleket olan Norveç, deniz ticaret filosunun tonajı bakımından dünyada üçüncü gelir. Norveç gemileri dünyanın her tarafında yabancı limanlar arasında, yabancı milletlere ait ticaret eşyası taşırlar. Bu büyük ticaret filosunun kazancı Norveç topraklarının verimsizliğini karşılar ve dış ticaret blâncosunu düzenler.

Norveç'e ait dış ticaret rakamları 1962-1964 yıllarında şöyledir. (Dolar olarak) :

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	1.431.000.000	1.822.000.000	1.980.000.000
İhracat	937.000.000	1.074.000.000	1.296.000.000

CARİ PARA

Norveç Kuru. 1 Norveç kuru = 1.26 T.L.

Sendikacılık Hareketi

Norveç'te ilk işçi teşkilâtları 1872 yılında kurulmuştur. O tarihlerde kurulan sendikalar, 1873 yılı ekonomik krizi ile birlikte teker teker ortadan kalkmış, bunlardan sadece biri, Matbaa İşçileri Sendikası, varlığını muhafaza edebilmiştir.

1880 yılında çeşitli meslek kollarında tekrar bir canlanma başgöstermiş, buna paralel olarak memlekette işçi hareketini canlandırmak için yeni yeni teşebbüslere girişilmiştir. Özellikle ayakkabı işçileri ile terziler, bu ikinci hamlenin liderliğini yapmışlardır. Bu hal kısa zamanda bütün işkollarına sırayet etmiştir. Gerçekten, Norveç Sendikacılık tarihi 1880-1890 yılları arasında 70 sendikanın kurulduğunu kaydetmektedir.

1882 yılından itibaren Norveç sendikaları, millî sendikacılık anlayışına uyan bir teşkilâtlanma hamlesine girmişler, matbaa işçilerinin başlattığı bu harekete ağaç işçileri, fırıncılar, metal sanayii, taş kırıncılar ve diğer işçi grupları da katılarak, yurt seviyesinde teşkilâtlanmağa başlamışlardır.

Yürürlükteki kanunlar, teşkilâtlanma hürriyetini yasak etmediği için, Norveç'te işçilerin, sendikalar etrafında toplanmağa başlaması büyük mücadelelere yol açmıştır.

Bu tarihlerde Avrupa'nın diğer ülkelerinde vahim olaylar cereyan ediyordu. İşçilerin sendikalar kurmasına mani olabilmek için işkenceye kadar varan baskılara başvuruluyordu. Norveç'te ise, bazı sendika liderlerinin işten çıkarılması, sınır dışı edilmesi ve pek istisnâi olarak tevkif edilmesinden öteye bir baskı yapılmamıştır.

İSKANDINAVYA ÜLKELERİ ÇALIŞMA KONFERANSI

Norveç'te kısa bir zaman içinde sendika sayısı yükselince, bunların bir millî merkez etrafında toplanmaları fikri de taraftar bulmağa başlamış; işçiler bu suretle, gerçek anlamda dayanışmayı gerçekleştireceklerini, mücadelelerinde daha metodik hareket edebileceklerini anlamışlardır. Esasen bu tarihlerde, diğer İskandinav ülkelerinde de durum farklı değildi. İskandinav sendikaları arasındaki yakınlık ve işbirliği, 1897 yılında «İskandinav Memleketleri Arası Çalışma Konferansı»nın yapılmasını sağlamıştır. Bu konferansta, Danimarka, İsveç ve Norveç işçi delegeleri, ülkelerindeki sendikaları mümkün olan en kısa süre içinde millî sendikacılık merkezleri etrafında toplama kararı almışlar, bu karar, 3 Ocak 1898'de Danimarka'da, 5 Ağustos 1898'de

İsveç'de ve 1 Nisan 1899 da Norveç'de milli merkezlerin kurulması ile uygulanmağa başlanmıştır.

İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONUNUN KURULUŞU

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu'nun (LO) kuruluş kongresine 11 sendikayı temsilen 134 delege katılmıştır. O tarihlerde bu sendikaların üye sayısı 15282 idi. Kuruluş Kongresine katılanlardan, 1578 işçiyi temsil eden iki sendika, yeni federasyona derhal katılacaklarını bildirmişler; diğerleri, teşkilatlanma hedefleri ve federasyona ödenecek aidatların miktarı ilgili bazı pürüzlerin giderilmesinden önce prensipte destekledikleri milli merkez etrafında kümelenme fikrine rağmen, federasyona girmeyeceklerini ifade etmişlerdir. 1905 yılında pürüzler ortadan kaldırılmış ve diğer sendikaların da katılmasıyla Federasyonun üye sayısı 15.000 i bulmuştur.

1905, Norveç için unutulmaz bir yıl olmuştur. Bu tarihte Norveç - İsveç birliği sona ermiş ve Norveç bağımsızlığına kavuşmuştur. Bundan sonra, kısa bir süre içinde Norveç'de başdöndürücü bir ekonomik gelişme meydana gelmiş ve buna paralel olarak da sendikacılık hareketi kuvvet kazanmış, üye sayısı artmıştır.

Norveç sendikalarının üye sayısı yılları itibariyle şöyledir :

1905 — 15.600 üye
1910 — 47.000 »
1915 — 78.000 »
1920 — 142.000 »

Birinci Dünya Savaşı sonunda bütün dünya ülkelerinde kendisini hissettiren ekonomik kriz Norveç'de de sendikacılık hareketinin gelişmesini durdurmuş hatta geriletmiştir. 1923 yılında sendikalı işçi sayısı 85.000 e kadar düşmüştür. İşçi hareketi ancak, 1928 yılında toparlanmağa başlamış, bu tarihte, üye sayısı tekrar 100.000 e yükselmiştir. 1934 de ise, 172.000 işçi Federasyon etrafında toplanmıştır.

1935 - 40 yılları, Norveç sendikacılık hareketinin altın devridir. Bunda ekonomik şartların yanısıra, siyasî gelişmelerin de büyük rolü olmuştur. Gerçekten bu tarihlerde, Norveç'de iktidara İşçi Partisi gelmiştir. 1940 yılının 9 Nisanında, Hitler Almanyası Norveç'e hücum ettiğinde Federasyonun üye sayısı 350.000 e yükselmiş bulunuyordu. Alman işgali sırasında, nazilerin sendikaları ele geçirmeğe başlamaları, 100.000 kadar işçinin sendika üyeliğinden ayrılmasına sebep olmuştur.

Norveç sendikacılık tarihinin kaydettiği bu ikinci kriz de atlatılmış savaş sonrası, işçiler sendikalara yeniden katılmağa başlamışlardır. 1949 yılın

da, Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu, kuruluşunun 50 nci yıldönümünü kutladığı zaman üye sayısı 460.000'e yükselen dev bir işçi teşkilâtı haline gelmiştir.

Bundan sonraki gelişme şu şekilde gösterilebilir :

1950 — 500.000 üye

1954 — 533.957 »

1962 — 564.812 »

NORVEÇ SENDİKACILIK HAREKETİNİN BÜNYESİ

Demokratik bir kuruluş olan Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu (LO), Norveç'de beden işçileri ile fikir işçilerini teşkilâtlandırmış bulunan sendikaların büyük bir çoğunluğunu bünyesinde toplamıştır. Sendikacılık hareketinin bünyesini millî sendika şubeleri veya mahallî sendikalar meydana getirmektedir. 1961 yılı itibariyle, mahallî sendika şubelerinin sayısı 5.100'dür.

1923 yılında, Norveç İşçi Sendikaları Federasyonunun kongresi işkolu sendikaları şeklinde teşkilâtlanma ilkesini kabul etmişti. O tarihten beri, bu yönde yapılan bütün çalışmalara rağmen, kesin bir başarı sağlanamamıştır. Şu anda Norveç İşçi Sendikaları Federasyonunun bünyesinde meslek sendikaları da bulunmaktadır.

Norveç'de, kimya, elektro-kimya ve elektro-metalürji sanayiinde çalıştırılan işçilerin tamamı, Norveç Kimya Sanayi İşçileri Sendikası tarafından teşkilâtlandırılmıştır. Bütün demir ve metal işçileri de, keza bir sendika bünyesinde toplanmışlardır. Buna karşı, basın sanayiinde üç ayrı sendika vardır. Gıda sanayiinde meslekî esaslara göre kurulan sendikaları birleştirme gayretlerinden 1961 yılında sonuç alınmıştır. Çukolata işçileri sendikası, fırıncılar ve tütün işçileri sendikası birleştirilmek suretiyle, bir birlik gıda sendikası kurulması yönünde önemli bir adım atılmıştır. Ancak, et işçileri bu kuruluşa katılmamakta ısrar etmişlerdir.

BELLİBAŞLI SENDİKALAR

Demir ve Metal Sanayii İşçileri Sendikası	: 72.193 üye
Belediye Hizmetlileri Sendikası	: 55.387 »
Denizcilik Sendikası	: 46.390 »
Yapı ve İnşaat İşçileri Sendikası	: 52.062 »
Büro ve Ticarî İşler İşçileri Sendikası	: 36.608 »
Genel İşçiler Sendikası	: 29.973 »
Ulaştırma İşçileri Sendikası	: 23.735 »
Tarım ve Orman Sanayii İşçileri Sendikası	: 22.270 »

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonunun bünyesinde danışma organı olarak «Fikir İşçileri Dairesi» adlı bir kuruluş bulunmaktadır. Bu kuruluşa Federasyona bağlı bulunan sendikaların bazıları katılmışlardır. Fikir İşçileri Dairesi» daha çok Norveç İşçi Sendikaları Federasyonuna bağlı bulunan sendikalardan, fikir işçilerini teşkilâtlandırmış olanlar ile beden işçilerini bünyesinde toplayanlar arasında işbirliği yapmak ve çalışmalarını koordine etmek amacıyla kurulmuştur. 1961 yılı itibarıyla, Federasyona bağlı olup, aynı zamanda Federasyon bünyesi içindeki Fikir İşçileri Dairesinin de üyesi olan sendikaların toplam üye sayısı 135.377 dir.

Norveç İşçi Sendikalarının bölgesel faaliyetlerini düzenlemek, mahalli sendikalara çalışmalarında yardımcı olmak, bölgelerin dert ve dileklerini tesbit ederek, Federasyon adına sendikacılığın gelişmesine yardımcı olmak gibi görevler yüklenmiş olan 13 bölge temsilciliği vardır.

Federasyon ve üyesi milli sendikalar ayrıca bölgesel komiteler kurmuşlardır. Bunlar muayyen bir bölgedeki sendikaların faaliyetlerini koordine edici kuruluşlardır.

Federasyonun en yüksek organı kongredir. Kongre, her dört yılda bir toplanır. Kongreye katılan 300 delegeden 260 ı milli sendikalardan, 40 ı ise bölgesel komitelerden gelir.

Kongre, federasyon ana tüzüğünü değiştirir. İcra Heyetini, denetçileri seçer, federasyona ödenecek aidat miktarını tesbit eder.

İki Kongre toplantısı arasındaki devrede, Norveç İşçi Sendikaları Federasyonunun en yüksek organı «Genel Konseydir.» Genel Konsey 135 üyeden kuruludur. Bu üyelerden 100 ünü milli sendikalar seçer. Her bölgesel komiteyi temsilen birer kişi ve İcra Heyeti üyeleri de Genel Konseyin üyeleridir. Genel Konsey yılda bir kere toplanır.

Federasyonun günlük çalışmalarını İcra kurulu yürütür. İcra Kurulu üyelerini federasyon kongresi seçer. Bunların 15'i asıl 9'u yedek üyedir. 15 üyeden 6 tanesi her gün çalışırlar. Diğer üyeler genellikle, millî sendikaların başkanlarıdır. İcra Heyetinde devamlı görevli olanlar şunlardır: Başkan, Başkan Yardımcısı, Muhasip, Birinci Sekreter, İkinci Sekreter, Üçüncü Sekreter. İcra Heyeti haftada bir kere toplanır.

İHTİSAS BÜROLARI

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Merkezinde şu ihtisas büroları vardır :

Hukuk İşleri Dairesi

Basın ve Yayın Merkezi
Ekonomi ve İstatistik Merkezi
Verimlilik Merkezi
Kadın İşçiler Dairesi

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonunda muhasebe işleri merkezleştirilmiştir. Bir muhasebe dairesi, gerek federasyonun, gerekse üye kuruluşların muhasebelerini yürütür, hesaplarını tutar.

YAYINLARI

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu aylık bir dergi ve aylık İngilizce haber bülteni yayınlamaktadır.

AİDATLAR

İşçi aidatlarının büyük bir kısmı mahallî ve millî sendikalarda kalmakta, Federasyona belli bir miktar gönderilmektedir. Öte yandan, aidat miktarı da sendikadan sendikaya değişmektedir. Federasyona gönderilecek aidat miktarını üye teşekküllerin delegelerinden kurulan Federasyon Kongresi tesbit etmektedir. Örneğin, inşaat işkolunda sendikaya ödenen aidat miktarı haftada 6 - 8 krun arasında değişmektedir. Bunun 4 krunu millî sendikalara verilmekte gerisi mahallî sendikalarda kalmaktadır. Basın sanayiinde ise aidat miktarı 7 - 10 krun arasındadır. Norveç'de check-off (üye aidatlarının maaş bordrosundan kesilmesi) sistemine az rastlanır. Genel olarak, sendika temsilcileri veya mutemetleri aidatları toplarlar. Her millî sendika Federasyona, üye başına 0.60 krun aidat öder. Grevlerde Federasyon yardımı grevin sekizinci gününden itibaren yapılmaya başlanılır. Grev yardımından yararlanacak olanların aidatlarını ödemiş ve grevin başlangıcından en az iki ay önce sendikaya kaydolmuş olmaları gerekmektedir. Bir meslek kolunda ilân edilen grev yüzünden, diğer meslek kollarında da işsizlik başgösterirse, bu gibi problemlerle karşılaşan sendikalara da yardım yapılır. Greve başlanıldığında, ilgili sendikaların, grev yardımından yararlanacak olan işçilerin isimlerini hemen Federasyona bildirmeleri ve bu listeyi her hafta yenilemeleri şarttır.

Federasyon, malî durumu uygun olduğu sürece, ödevlerini tam olarak yerine getirmiş bulunan grevci işçilere günde 2.50 krun öder. Eğer grev millî sendikanın üyelerinden %25'inin katıldığı çapta ise, İcra Heyeti kararıyla bu miktar yükseltilebilir. Öte yandan her sendika, Federasyon ana tüzüğüne göre, üye başına asgarî 100 krun tutarında bir grev fonu biriktirmek zorundadır. Ana tüzük, bu fonun çeşitli yatırımlarda kullanılmasını da düzenlemektedir. Buna göre, şartların gerektirdiği durumlarda bu fon kullanılabilir.

NORVEÇ'DE TOPLU PAZARLIK

Norveç İşçi Sendikaları Federasyonu ve ona bağlı sendikalar, İşverenler Konfederasyonu ve konfederasyonun üyesi işveren birlikleri veya ayrı ayrı işverenlerle toplu pazarlık yapabilirler. Norveç'te toplu pazarlık sistemi, sendikaların ilk kuruluşlarıyla başlamıştır. İlk toplu iş sözleşmesini matbaa işçileri yapmışlardır. 1907 yılında ise, demir ve metal sanayiinde, milli seviyede ilk toplu iş sözleşmesi imzalanmıştır.

Norveç'de 1935 yılında İşverenler Konfederasyonu ile İşçi Federasyonunun, yaptıkları toplu pazarlık görüşmelerinde davranışlarını, anlaşmaya vardıkları çeşitli hak ve şartları taşıyan sözleşmeye «Temel Andlaşma» adı verilir. Bu Temel Andlaşmanın bazı hükümleri, her toplu iş sözleşmesinin başında yer almaktadır. Buna göre birinci maddede «işçi ve işverenlerin karşılıklı olarak yekdiğerinin teşkilâtlanma hakkını tanıdıkları» belirtilir. Temel Andlaşma'da bunun yanı sıra, toplu iş sözleşmesinin yürürlükte olması halinde, işin durdurulamayacağı; anlaşmazlıkların toplu iş sözleşmesinin uygulandığı işyerinin temsilcisi ile, sendika temsilcisi ve daha sonra da tarafların bağlı bulundukları işçi ve işveren kuruluşları temsilcileri arasında yapılan sözleşmeler sonucu halledilemedikleri takdirde İş Mahkemesine götürüleceği hususu yer almıştır.

Her işyerinde, Temel Andlaşma hükümlerine göre şu sayılarda sendika temsilcisi bulundurulmaktadır.

25 işçi çalıştırılan işyerlerinde 2 sendika temsilcisi

26— 51	»	»	»	3	»	»
51—151	»	»	»	4	»	»
151—300	»	»	»	5	»	»
301—500	»	»	»	6	»	»
501—750	»	»	»	8	»	»

Bu arada sendika temsilcilerinin; çalışma şartlarını bilen, kaabiliyetli şahıslar arasından seçileceği ve 21 yaşını doldurmaları gerektiği üzerinde de anlaşmaya varılmıştır. Sendika temsilcilerinin sadece bir yıl için seçilecekleri de hükme bağlanmış bulunmaktadır. Sendika temsilcilerinin, işyerinde işçiyi teşkilâtlandırmış bulunan kuruluşun resmî sözcüsü olduğu, çalışma barışını korumak ve işçi - işveren ilişkilerinin işbirliği içinde cereyanını sağlamakla görevlendiriliği, işyerinde çıkan şikâyetlerin hallinin, sendika temsilcilerince yürütüleceği; sendika temsilcilerinin işveren veya vekili ile doğrudan doğruya görüşmeye - iş saatleri içinde ve dışında hakkı olduğu - Temel Anlaşmada belirtilmiştir.

Anlaşmada sendika temsilcilerinin teminatı konusunda şunlar yer almış-

tır: Sendika temsilcisine haklı bir sebep olmadıkça, ihtarda bulunulamayacağı gibi, işine de son verilemez. Sendika temsilcisinin işine son verilecekse, İşçi Koruma Kanununda ya da yürürlükteki toplu iş sözleşmesinde başkaca hüküm yoksa 4 haftalık ihbar müddeti tanınır. İşçi Federasyonu, işverence ileri sürülen sebeplerin tarafsız bir tutum taşıdığını ileri sürerek, İş Mahkemesine başvurabilir ve temsilcinin işine son verilmemesini isteyebilir; bu takdirde işe son verme mahkeme kararından önce olamaz.

İşverenler konfederasyonu temel sözleşmede belirtilen görevlerini büyük ölçüde ihlâl ettiğini iddia ederek sendika temsilcisinin istifâ etmesini LO'dan isteyebilir. LO ileri sürülen iddiayı kabul etmediği takdirde anlaşmazlık İş Mahkemesince çözümlenir.

NORVEÇ'DE ÇALIŞMA HAYATI İLE İLGİLİ KANUNLARA GENEL BİR BAKIŞ

Norveç'de işçilerin 1899 yılında milli merkezlerini kurmaları üzerine, 1900 yılında işverenler de derhal toplanarak bir teşkilât kurmuşlardır. Bu teşekküllerin kuruluşunu izleyen birkaç yıl içinde de işçi - işveren ilişkilerini düzenleyen kanunların yokluğu kendini göstermiştir. İşçilerin işverenlerle münasebetlerinden doğan anlaşmazlıkların kanun yoluyla halledilmesini isteyen bir anlayış gün geçtikçe rağbet görmüş, nihayet, 1902 yılında, «**İş Anlaşmazlıkları Kanunu**» Parlamentoya getirilmişse de, bunun kanunlaşması ancak, 1915 yılında olmuştur. 1915 tarihli İş Anlaşmazlıkları Kanununa göre, işçi ve işveren münasebetlerinde, kesinlikle iki anlaşmazlık şekli birbirinden ayırt edilmiştir. Bunlar menfaat ve hak anlaşmazlıklarıdır. Bir Norveç'li hukukçunun tarifine göre, «**Hak anlaşmazlıkları, kanunun ne olduğu konusundaki, menfaat anlaşmazlıkları ise, kanunun ne olacağına dair anlaşmazlıklardır.**» 1915 tarihli İş Anlaşmazlıkları kanunu, hak ihtilâflarından dolayı greve veya lokavta gidilmesini yasaklamıştır. Diğer bir deyişle toplu iş sözleşmesi hükümlerinin yorumlanmasından doğan anlaşmazlıkların çözümlenememesi halinde greve veya lokavta başvurulmayacak, İş Mahkemesinin anlaşmazlık hakkında vereceği karar beklenecektir. Menfaat anlaşmazlıkları halinde de doğrudan doğruya greve veya lokavta gitme yolu geçici olarak kapatılmıştır. Tarafların, toplu pazarlık görüşmeleri sırasında anlaşamamaları sonucu, greve veya lokavta gitmezden önce Uzlaştırma'ya gitmeleri zorunluğu 1915 tarihli İş Anlaşmazlıkları Kanunu ile öngörülmüştür. Kanun grev ve lokavt haklarını da tanımakla beraber, menfaat anlaşmazlıklarında mu müesseseleri harekete geçirmeden önce, bazı ihbar sürelerini ve uzlaştırmayı şart kılmıştır. Greve veya lokavta kalkışacak olan taraf, bu yoldaki kararını devlet tarafından tâyin edilen arabulucuya bildirir; Arabulucu 10 gün içinde tarafları uzlaştıramadığı takdirde, onuncu günü takibeden 4 gün içinde greve veya lokavta gidilebilir. Bu suretle grev veya lokavt azami 14 gün kadar geciktirilebilmektedir.

Toplu iş sözleşmesinin yorumlanmasından doğan anlaşmazlıkların hali için başvurulacak olan İş Mahkemesi 7 üyeden kurulur. Bu yedi üyeden, üçü tarafsız, ikisi İşçi Federasyonunu temsilen, diğer ikisi de, İşverenler Konfederasyonunu temsilen görevlidirler. İş Mahkemesi bölgesel kuruluşlara da sahiptir. Bu takdirde Merkez İş Mahkemesi üst itiraz merciidir.

İŞÇİLERİN KORUNMASINA DAİR KANUN

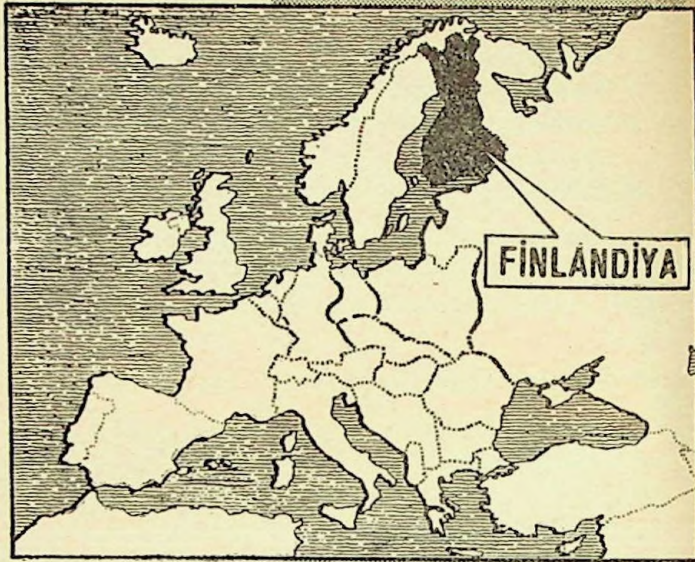
Bu kanunla 1936 yılına kadar toplu iş sözleşmeleri ile hükme bağlanan gece mesaisi, pazar ve tatil günleri yevmiyesi, fazla mesai, izin süreleri, işe son verme, işe alma gibi konular hükme bağlanmıştır.

MECBURİ TAHKİM

Norveç İşçi Sendikaları başlangıçtan beri, mecburi tahkimin karşısında olduklarını ifade etmişlerdir. Buna rağmen, 1913 yılında Hükümetin teklifi üzerine işçi - işveren ilişkilerinin düzenlenmesinde mecburi tahkim usulüne de başvurulmağa başlanılmıştır. Gerçekten 1916 ve 1920 anlaşmazlıklarında mecburi tahkim usulüne gidilmiş, fakat LO, 1928 yılında patlak veren anlaşmazlığın mecburi tahkim usulüyle halledilmesini reddederek, Hakem Kurulunun kararına itibar etmemiş ve greve devam etmişlerdir. Grevin gayri kanunî ilân edilmesi, işçilerin kitleler halinde tevkifi, sendikacıların cezalandırılması, Federasyonu mücadelesinden döndürmemiş ve anlaşmazlık gene taraflar arasında (İşverenler Konfederasyonu ile İşçi Federasyonu) anlaşma zemininin bulunmasıyla halledilmiştir. Bunun üzerine, itibarını kaybeden Hakem Kurulu Kuruluş Kanunu 1929 yılında kaldırılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı sırasında Londra'da sürgünde bulunan Norveç Hükümeti savaşın sonunda, Norveç'in yeni baştan imarı ve kalkınması konusunu görüşürken, çalışma barışının yeniden ümar hamlesinde elzem olduğunu belirtmesi ve işçi federasyonu başkanının işverenler konfederasyonu başkanı ile bu konuda anlaşmaya varması üzerine bir yıl süreli olmak kaydıyla tekrar mecburi tahkim müessesesi getirilmiştir. Bu daha ziyade ücretlerden doğan ihtilâfların tahkim halledilmesini öngörüyordu. Bir yıllık süre için kurulan usulü kaldırabilmek için sendikalar 1952 yılına kadar mücadele etmişler, nihayet 1953 başında başarıya ulaşmışlardır.

Finlandiya

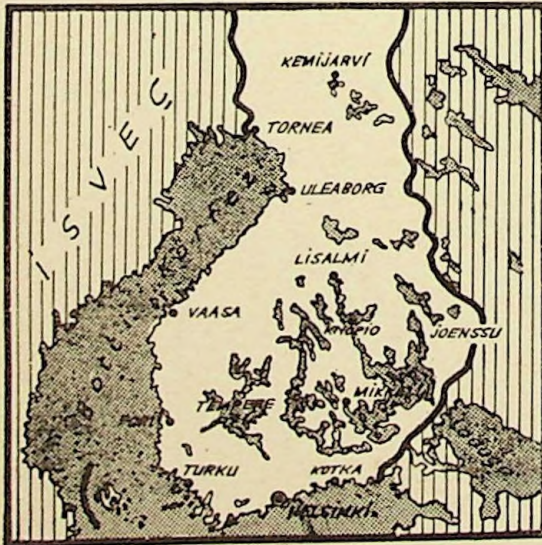
Genel Bilgi

Finlandiya, Baltık Denizi üzerinde bir kuzeydoğu Avrupa Cumhuriyetidir. Güneybatıda Botni Körfezi, kuzeybatıda İsveç, kuzeyde Norveç, doğuda Rusya, Güneyde Fin Körfeziyle sınırlıdır.

Finlandiya'nın güneyi ovalıktır, sık göllerle örtülüdür; burada yükseklik ancak 175 metreyi bulur. Baltık Denizi ile Fin Körfezini ayıran

Aland Adaları da Finlandiya'ya aittir. Akarsular, küçük çaylar halindedir; en önemlileri, Botni Körfezine dökülen Kemi Irmağı'dır. Güneyde yıllık yağış ortalaması 60, kuzeyde 40 cm. dir. Yıllık ısı ortalaması 1 derecedir.

Ülkede soğuk kuzey Avrupa iklimi hüküm sürer. Tipik bitki örtüsü, güney kıyılarında, yapraklarını kışın döken ormanlar, orta ve kuzeyde çarn ve dağ ormanlarıdır, kuzey şeridinde artık ağaç yoktur. Ülkedeki göllerin yüzölçümü 45.324 km² yi bulur.

YÜZÖLÇÜMÜ

337,113 kilometrekaredir.

NÜFUSU

Finlandiya'nın nüfusu 4.544,000 dir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 13 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Helsinki (başkent) (750.000); Turku (125.000); Tampere (128.000).

TARİHÇE

Finler 1154'te Hristiyan olmuşlar, XIX. yüzyılın ilk yarısına kadar İsveç Krallığı idaresinde yaşamışlardır. İsveç'ten Rusya'ya geçen ülke, 6 Aralık 1917'de bağımsızlığına kavuşmuştur. 1939 kasımında Rus tecavüzüne uğrayan ülke, 1940'ın martına kadar, dünyayı şaşırtan bir kahramanlıkla, mukavemet etmiştir. 1941 - 44 yılları arasında tekrar Rusya ile savaş başlamış ve 1947 Paris Andlaşması ile Karelya Bölgesi Rusya'ya bırakılmıştır. 45,688 km² yüzölçümü olan bu bölgedeki 400,000 Finli tamamen Finlandiya'ya çekilmiştir.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

Finlandiya bir Cumhuriyettir. Finlandiya Cumhurbaşkanı 6 yıl için seçilir. Millet Meclisi 4 yıl için seçilir. 1962 yılında yapılan seçimler sonunda Finlandiya Millet Meclisinde, siyasi partiler şu şekilde temsil olunmaktadır :

Ziraatçiler Partisi	53 milletvekili
Komünist Parti	47 »
Sosyal Demokrat Parti	38 »
Muhafazakârlar	32 »
İsveç Milli Partisi	14 »
Sosyal Demokrat Birliği Partisi	2 »
Küçük Çiftçiler Partisi	1 »

Finlandiya 10 vilayete bölünür, bunların en önemlisi 750,00 nüfuslu Helsinki'dir.

TARIM

Finlandiya nüfusunun çoğunluğu hayatını tarım ve ormancılıktan kazanır. Bir ziraat memleketi sayılır. Finlandiya'nın güney kesiminde meyvacılık yapılır. Sebze bahçeleri, ülkenin her yanında varsa da, çeşitleri pek azdır.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Finlandiya'da büyük baş hayvan beslenir, büyük ölçüde süt ve tereyağı elde edilir.

Hayvancılık ve Balıkçılık : Finlandiya'da büyük baş hayvan beslenir, büyük ölçüde süt ve tereyağı elde edilir.

Finlandiya'da balıkçılık; denizlerde, göllerde ve nehirlerde yapılır. Göl balıkçılığının önemi göllerin çok olmasından ve civar kasabalarda yaşayanların balıkçılıkla geçinmelerinden ileri gelir.

ORMANLAR

Finlandiya'nın her tarafı ormanlarla kaplıdır. Toprak, her türlü ağacın yetişmesine uygundur. Ülkenin iklimi şartları da keresteleri, en uzak köşelerde bıçkı tezgahlarının bulunduğu merkezlere nakletmeğe müsaittir. Ormanlar, devlet, kereste sanayi müteşebbisleri, çiftçi ve çeşitli tesisler tarafından işletilirler.

ENDÜSTRİ

Finlandiya'nın ihracatının % 80'ini kereste sanayii teşkil eder ve dünya kereste ihracatının başında gelir. Kereste sanayiinin yanında «hazır evler» istihali yapılmaktadır. Marangozluk çok ileridir. Finlandiya'da kâğıt yapma işi 1670 yılında başlamıştır. Kâğıt sanayiinde çok ileridir. Finlandiya'da makina, maden ve dokuma sanayii kolları da gelişmiştir. Gemi inşaat merkezi Turku'dadır. Bunların dışında Finlandiya'da dericilik, gıda maddeleri istihali, taş, balçık ve cam sanayii gelişmiştir.

MADENCİLİK

Başlıca bakır, mikel, çinko ve demir ocakları, kükürt, altın ve gümüş üretilmektedir. Kırmızı, gri, siyah granit bol miktarda olup, ihraç edilmektedir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Finlandiya'ya ait dış ticaret rakamları 1962 - 1964 yıllarında şöyledir : (dolar olarak)

Dış Ticaret	1962	1963
İthalat	922,540,000	997,505,000
İhracat	743,510,000	850,000,000

CARİ PARA

Fin Markkası. 1 Fin Markkası = 2.48 TL.

Sendikacılık Hareketi

Finlandiya'da ilk işçi hareketi, endüstriyel gelişmeye paralel olarak doğmuştur. Bu itibarla Finlandiya'da ilk sendikal hareketlere 1860 - 1870 yıllarında raslanıldığı ifade edilebilir. 1877 yılında Helsinki'de, sendika denilebilecek ilk teşekkül kurulmuştur. Bu tarihten yedi yıl sonra, kitap matbaacıları ilk milli sendikalarını meydana getirmişlerdir. Diğer ülkelerde olduğu gibi, Finlandiya'da da sendikalaşma teşebbüslerine erken başlanılmıştır. Bu, daha çok liberal burjuva hareketinde, reformist cereyanın öncüleri tarafından ortaya atılmış, daha sonra işçinin hak ve menfaatleri için mücadele eden radikal bir sendikacılık hareketi hüviyetine bürünmüştür.

Merkezi bir sendikacılık hareketi kurma yönünde ilk fikirler, 1900 yıllarında ortaya atılmıştır. 1905 yılında parlamenter reform yapabilmek gayesiyle girişilen genel grev hareketinden sonra, Finlandiya işçisi, merkezi teşkilât kurma fikrini tam manasıyla benimsemiştir. Bu tarihte Tampere'de toplanan işçi liderleri, Merkezi Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun kurulmasını kararlaştırmışlardır. Bu teşekkülün nasıl kurulacağı, ne gibi fonksiyonları ifa edeceği konusunda yapılan çalışmalar, 1916 - 1917 yıllarında artmıştır. Bu tarihte, Finlandiya işçi sendikalarına üye işçilerin sayısı, 40.000 den 160.000 e yükselmiştir.

Üye sayısındaki bu ani artışın, Finlandiya'lı komünistlere buradaki teşkilâtı ele geçirmek için bir zemin hazırladığı ve Rusya'da o tarihlerde cereyan eden olaylardan büyük ölçüde etkilendiği bir gerçektir. Nitekim, Rus ihtilaline paralel olarak, Finlandiya, bir iç savaşa sürüklenmiştir. Sendikacılık hareketi, bu iç harp sırasında da varlığını muhafaza edebilmesine rağmen, aşırı sol eğilimli unsurların sendikal hareket içinde güç kazanmasına engel olamamıştır. Netice olarak ta, Finlandiya sendikacılık hareketi, ülkedeki sosyal demokratik cereyana karşı mücadele etmek üzere kullanılan bir vasıta haline gelmiştir. Kısmen komünistlerin faaliyetlerine karşı duyulan reaksiyon, kısmen de Alman Nazi ideolojisinin etkileri sebebiyle, 1920 seneleri sonuna doğru Hükümete tesir edilerek, 1930 yıllarında komünist olarak nitelenen sendikal hareket dağıtılmıştır. Bu tarihlerden önce, bazı sendikalar, o zamanki sendika hareketinden ayrılarak, (SAK) adı altında yeni bir millî federasyon kurmuşlardır.

Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu (SAK), 1930 yılında kurulmuştur. Federasyon, bir taraftan işverenlerin düşmanca hücumları, diğer yan-

dan faşist ve komünist unsurların baltalayıcı faaliyetleri sebebiyle, kuruluş yıllarından itibaren büyük meselelerle karşı karşıya kalmıştır.

Federasyon, bütün güçlüklerle rağmen, üye sayısını kısa zamanda artırmakta başarıya ulaşmıştır. Gerçekten, 1930 yılında üye sayısı 15.000'ken, 1934'te 27.000'e yükselmiştir. Bu durum karşısında komünistler taraftarlarına SAK bünyesine girme ve orada bir kuvvet haline gelme yolunda tavsiye ve telkinlerde bulunmağa başlamışlardır. SAK'ın üye sayısı süratle yükselmeğe başlamış 1938 yılında 70.000'e ulaşmıştır. Üye sayısındaki bu artış, Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun toplu pazarlık gücünü artırmakla, işçi menfaatlerinin ve hakkının korunması yönünde büyük fayda sağlamıştır.

İkinci Dünya Harbinden sonra Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun üye sayısı iki misline ulaşmış 1944 yılındaki Fin - Sovyet çatışmasından sonra 100.000'i, 1945 yılında 300.000'i geçerek 1947 de 341.000'e ulaşmıştır. Finlandiya işçi sendikaları ve teşkilatlanmamış bulunan Finlandiyalı işçiler Harp sonrası borçlarının ödenmesinde üstün bir feragat ve fedakârlık örneği vermişlerdir. İşgal altında tutulan Carelia bölgesinden kaçan, yarım milyondan fazla Finli'nin yerleştirilmesinde de sendikacılar büyük gayret sarfetmişlerdir. Bu arada sendikal hareket içinde komünistlerle sosyal demokratların mücadelesi, bütün şiddeti ile devam etmekteydi. Aşırı sol, SAK'nın hakimiyetini elde edebilmek için, büyük bir mücadele halinde idi. Hattâ komünist unsurların gizli telkinleriyle gayri kanuni grevler düzenleniyor, ve işçi hareketlerini tehlikeli yollara sürüklemenin zemini hazırlanmağa çalışılıyordu. Ancak, 1949 yılında, komünistler Kemi şehrindeki mahalli bir grev hareketini genel grev haline sokmağa teşebbüs edince, iş çığrından çıkmıştır. Bu harekete paralel olarak Fin komünist basını, SAK'nın sosyal demokrat eğilimli liderlerine karşı tahriklerde bulunmuştur. Fakat memleketi böylece bir çıkmaza sürükleme gayreti başarısızlığa uğratılmış ve 1949 nisanında 100.000 den fazla işçiyi teşkilâtlandırmış bulunan 7 sendika, Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'ndan ihraç edilmişlerdir. Bu teşekküller, daha sonra, tüzük hükümlerine zıt hareket etmeyeceklerine söz verince tekrar üyeliğe kabul edilmişlerdir. Diğer ikisi, SAK tüzüğünü kabul etmediklerini beyan ettiklerinden Finlandiya İşçi Sendikaları Federasyonu'nun dışında kalmışlardır. Finlandiya'da, sendikacılık hareketindeki bu iç mücadele, işverenlerin bundan faydalanmaları sonucunu doğurmuştur. Harp sonrasının ekonomik çöküntüsü de işçi sendikalarının büyük bir mücadele devresine girmesine sebep olmuştur.

FINLANDIYA İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU'NUN BÜNYESİ

25 işkolu ve meslek sendikası SAK'ya üye bulunmaktadır. 4500 mahalli sendika bu teşkilatlara bağlıdır.

SAK'nin en yüksek organı, kongresidir; beş yılda bir toplanır. Üye sendikaların her biri üye sayısına göre ,kongreye delege gönderirler. Kongre, sendikacılık hareketinin hedef ve gayelerini tespit eder, prensipleri yerleştirir. İcra Heyeti ile Genel Konsey (**Yönetim Kurulu anlamında**) gerekli hallerde olağanüstü kongreye ortak karar verebilirler. Genel Konsey de kongre tarafından seçilir. Üye sayısı 30'dan az, 200'den fazla olamaz. Genel Konsey, senede bir kere, İcra Heyeti ise sık sık toplanır. Kongreler arasında en yüksek otorite, Genel Konseydir.

İcra Heyeti, SAK'nin idari organıdır. Bir kongre devresi için, kongre tarafından seçilir. İcra Heyeti bir başkan, bir ikinci başkan ve 14 üyeden ibarettir. Faaliyetlerinden dolayı Genel Konsey'e karşı sorumludur. Kongre kararlarına ve Ana tüzüğe aykırı olmamak şartıyla karar almada, İcra Heyeti'ne muhtariyet tanınmıştır. İcra Heyeti, alt komisyonlar kurabilir. Alt komisyonlara örnek olarak, Ücret Politikası ve Ekonomik Politika Komisyonu. Ücretler ve Toplu Pazarlık Komitesi, Propaganda ve Eğitim Komisyonu Teşkilatlanma Komisyonu, Kadın İşçiler Özel Komisyonu, Gençlik ve Spor Komisyonu, Ortak Verimlilik Komisyonu gibi komisyonlar gösterilebilir.

Üye kuruluşlar da aynı bünyeye paralel olarak meydana gelmişlerdir. (**Kongre, Genel Konsey, İcra Heyeti gibi**) Finlandiya'da takriben 14.000 sendika temsilcisi vardır. Sendika temsilciliğine Finlandiya sendikacılık hareketi içinde büyük önem verilmektedir. Sendika temsilcileri, sadece üye problemlerini ele almamakta, toplu iş sözleşmelerinin gereği gibi uygulanması, eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi gibi işlerle de ilgilenmektedirler.

İŞ PİYASASI SİYASETİ

İşçi - işveren ilişkilerinde toplu pazarlığın önemli bir faktör olarak kabulü Finlandiya'da İkinci Dünya Savaşının sonuna tesadüf eder. Bu tarihten sonra dır ki, kanunlar, toplu sözleşme müessesesine gerekli teminat hükümlerini getirmişlerdir. Fin kanunlarına göre, Cumhurbaşkanı'nca tayin edilen bir özel mahkeme, toplu iş sözleşmesinin ihlâlinden doğan uyuşmazlıkları ele alır; kanun hükümlerini yorumlar, ve bu gibi konularda kararlar alır. Münferit sendikalarla, işverenler arasında yapılan sözleşmelerin yanı sıra, 1946 yılında merkezi olarak yapılan bir toplu iş sözleşmesi ile, tarafların toplu iş sözleşmesinin uygulanmasında, uymaları gereken hususlar ortaya konmuştur.

ÜCRETLER

SAK tarafından izlenen ücret politikasının ana hatları şunlardır :

SAK memleket ekonomisinde bir duraklama yaratmaması kaydıyla işçilerin milli gelirlerden hisselerine düşen payı mümkün mertebe büyütme

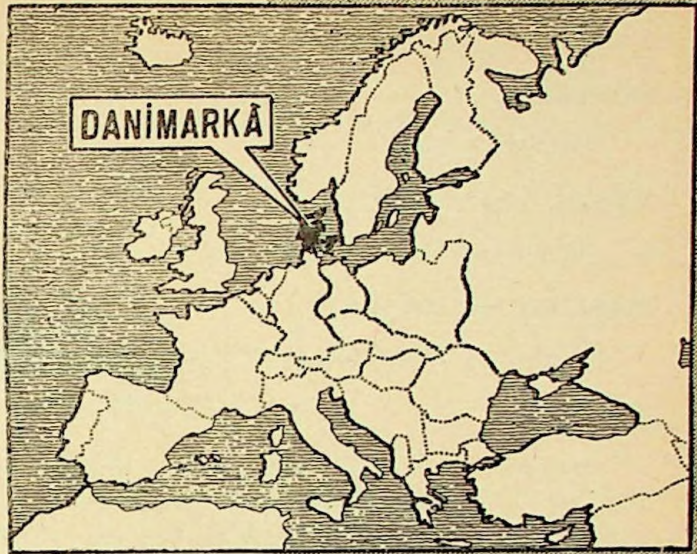
amacı güder. Bu itibarla, enflasyonist gidiş sezildiği anlarda SAK daha ziya-
de geri çekilmekle beraber, reel kazançların milli verimlilikle aynı oranda
elde edilmesine dikkat eder. SAK'nin ücret politikasında, dayanışma anlayı-
şı asıldır. Az ücret alanların ücretlerinin yüksek ücret alanlara nazaran da-
ha kısa zaman içinde yükseltilmesini ve ücret seviyeleri arasında derin uçu-
rumların meydana gelmemesine dikkat eder. Ancak bunda da verimlilik fak-
törü hassasiyetle dikkate alınır. Meslekî ustalık ve ihtisas kazanabilmek için
harcanan para ve zaman ücret seviyelerinin tayininde dikkatle gözönüne alınır.
SAK «deflasyon» halinde, faal ücret politikası takip eder. Bunda da, reel ücret-
lerin durumu dikkate alınır.

SAK, demokratik prensiplere göre kurulmuş ve bu prensiplerin ışığın-
da faaliyette bulunmakta olan bir teşkilâttır. Demokrasi anlayışını zayıflata-
cak teşebbüslerden dikkatle sakınır. SAK için grev, bir vasıttır. Bunun, işçi-
işveren münasebetlerinde bir ideal kabul etmemektedir.

EĞİTİM FAALİYETLERİ

SAK, 1950 yılında bir sendikacılık koleji kurmuş ve eğitim faaliyetlerini
bu kolejde yürütmeye başlamıştır. Ana kurslar yedi ay sürmekte ve bunlara 50
kursiyer kabul edilmektedir. Burada kursiyerler gerek diğer sendikaların,
gerek SAK'nin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde yetiştirilmektedirler. Diğer
tarafтан, her yıl 5-6 yaz kursları düzenlenmekte ve üye sendikalarla işbirli-
ği halinde 2-14 günlük seminerler yapılmaktadır. Ayrıca, 1 ay süreli kurs-
lar da düzenlenmektedir. Bu gibi kurslara ve uzun süreli 7 aylık kurslara
devlet de yardım etmektedir.

Danimarka

Genel Bilgi

Avrupanın en eski krallığı olan Danimarka, kıtada, kuzeye doğru bir çıkıntı teşkil eden Jutland Yarımadasından ve İskandinavya'ya doğru bir köprü vazifesini gören bir sıra adalardan meydana gelir.

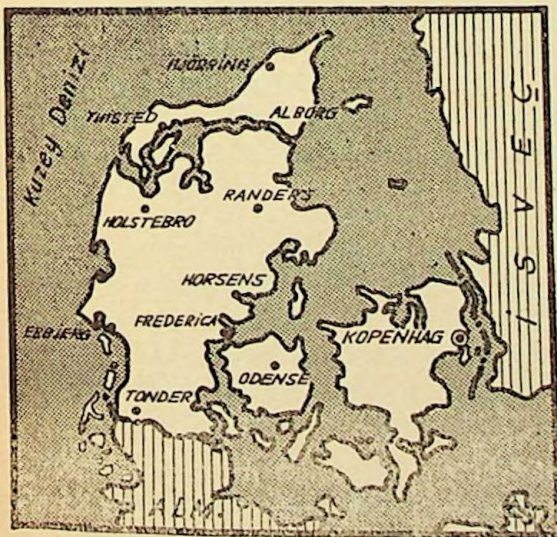
Danimarka iki farklı bölgeye ayrılır :

1. **Batı Jutland Kıyıları:** Memleketin en verimsiz ve tenha kısmıdır. Alçak kıyıları kumlar ve kumullarla örtülüdür. Kıyıların arkasında ise yer yer çalılar ve tarbarlarla örtülü topraklar yayılır.

2. **Doğu Jutland ve Adalar :**

Danimarkanın asıl canlı ve zengin bölgesi burasıdır. Yer yer, yüz metreye kadar yükselen moren yığınlarının meydana getirdiği tepeler hariç her taraf düz ovalardan müteşekkildir. Bölgenin her tarafı çayırlarla örtülüdür.

Danimarka mutedil bir iklimine sahiptir.

YÜZÖLÇÜMÜ

43.000 kilometrekaredir.

NÜFUSU

4,684.000 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 109 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Kopenhag (Başkent) 1,246,969; Aarhus (165,522); Odense (120.525).

TARİHÇE

Danimarka'da «Dan» kavmi yaşar. Bunlar da bütün öteki İskandinavyalılar gibi Tueton asıllıdır. Gene Tueton asıllı olan Dan dilini konuşurlar. Danlar şimdi yaşamakta oldukları ülkede IX. yüzyılda bir krallık kurmuşlardı. Kısa bir süre içinde sınırlarını genişleten Dan'lar Norveç ve İngiltere'yi de egemenlikleri altına almışlardı. İngiltere kısa zamanda Dan'lardan ayrıldıysa da Norveç, yüzyıllarca Danimarka'ya bağlı kaldı. Danimarka kralı aynı zamanda «Norveç Kralı» idi. 1397'de Kalmar Birliği kurularak İsveç'le Danimarka bir taç altında birleştiler. Birlik 1523'de İsveç'in ayrılmasıyla son buldu. Bu tarihten sonra İsveç, Danimarka'nın rakibi olarak, onu, gölgede bıraktı. XVI. yüzyılda Protestan (Lüteryan)'lığı kabul eden ilk devletler arasında Danimarka da bulunuyordu; bu sıfatla Otuz yıl Savaşlarına da katıldı.

1814 Kiel Andlaşması Norveç'i Danimarka'dan alarak İsveç'e verdi. Böylece Danimarka artık küçük bir devlet haline gelmişti. 1864'de Prusya, Danimarka'dan Schleswig, Holstein ve Lauenburg Dükliklerini aldı. 1919 Versailles Andlaşması ile Danimarka, Almanya'dan kuzey Schleswig'i geri aldı, böylece 3.883 kilometre kare toprak, 4 vilayet, 216.000 nüfus kazandı; bunun 80.000'i Almandı. İkinci Dünya Savaşı'nda Danimarka, Almanlar tarafından işgal edildi.

Danimarka bir ara Antiller'de birkaç küçük adaya sahip olmuşsa da, bunları 1917'de A.B.D.'ne satmıştır. Son olarak 1944'te İzlanda da Danimarka'dan ayrılmıştır. Bugün Danimarka'nın elinde dış topraklar olarak, Grönland Adası ile Faröer Adaları kalmıştır. Bu toprakların büyüklüğü 2 milyon 176 bin 999 kilometre kare olmakla beraber, nüfusları ancak 65.000'dir.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

Danimarka meşruti bir krallıktır. Bu eski krallıkta Schleswig - Hols-

tein - Sonderburg - Glücksburg hanedanı hüküm sürer. Hanedan Alman asıllıdır.

Parlamento (Folketing) 179 üyeden kuruludur. Hizmet süresi 4 yıldır. Başbakanı kral tayin eder.

Halen Danimarka Siyasi Partileri Parlamentoda şu şekilde temsil olunmaktadır :

Sosyal Demokrat Parti	76	milletvekili
Sosyal Liberal Parti	10	»
Muhafazakârlar	36	»
Liberaller	38	»
Bağımsızlar Partisi	5	»
Sol Kanat Sosyalist Partisi	10	»
Grönland ve Faröer Bölgeleri	4	x

İKTİSADİ COĞRAFYA

Danimarka; ovaları, ılımlı iklimi ve toprağı ile tarıma pek elverişli bir ülkedir. Tarıma ayrılan arazi 33.000 kilometre karedir. Danimarka ürününün büyük kısmı ehli hayvanları beslemekte kullanılır; buğdayla ve ithal olunan hayvan yemi posalarile beraber Danimarkanın ihtiyacının üstünde hayvan gıdası yapılır.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Danimarkanın asıl zenginliğini hayvancılık meydana getirir. Bu bakımdan dünyanın en iyi teşkilâtlandırılmış ülkesidir. Hayvancılık süt ve süttan mamul besin maddeleri için yapılır. Kümes hayvanları ve domuz da dahil olmak üzere, hayvan ürünleri, ihracatının 3/4 ünü meydana getirir. İhraç maddeleri arasında baş sırayı canlı ve kesilmiş hayvan, domuz, tereyağı, peynir, yumurta ve süt tozu teşkil eder.

Çeşitli adaları ve fiyordlarla Danimarka uzun sahillere sahip olduğu için balıkçılık bakımından uygun şartları haizdir. Bu yüzyılın başından beri Danimarkada balıkçı limanları inşa edilmiş ve motörlü balıkçı gemileri daha fazla sayıda kullanılmağa başlanılarak balıkçılık ileri seviyeye getirilmiştir. Avlanan başlıca balıklar şunlardır: Diplarya balığı, morina balığı, çitari balığı, yılan balığı, ringa ve uskumru. Balıklarının büyük bir kısmı taze olarak balıkçılık limanlarına götürülür. Orada müzayede ile satılır; buzlanır. Sandıklanarak memleket dışına yollanılır. Balık konserveçiliğı son derece ileridir; ihraç edilir.

ORMANCILIK

Danimarka'da ormanlar azdır. Kereste ihtiyacını dışardan karşılar.

ENDÜSTRİ

Zamanımızın ulaştırma araçları, ülkenin uygun coğrafi durumu kıyla-

rının uzunluğu, ham madde ithali ile işlenmiş madde ihracını kolaylaştıran uygun limanların çokluğu, Danimarkada 60 yıldan beri meydana gelen en düstriel gelişmeye ziyadesiyle yardımcı olmuştur. Danimarka sanai mamullerinin mükemmeliyeti ile tanınmıştır. Çeşitli tarım ürünlerinin işlenmesi bir çok sanai teşebbüslerin esasıdır. Bunlar arasında, süt tozu, peynir özü, et konservesi, şeker, bira, frenkrakısı, vişne likörü fabrikaları sayılır.

Danimarka sanayiinin ür. timi arasında şunlar da sayılabilir : Çamaşır yıkama makinaları, buharlı mutfak aletleri, değirmenler, ev çöplerini yok etmeğe mahsus tesisler, çelik levhadan yapılmış merkezî ısıtma cihazları, demiryolu vagonları, odunu ve madenleri işletmeğe mahsus makinalar, mekanik ve hidrolik makinalar, şişeleri doldurmağa mahsus makinalar, eşyayı pakete veya sandıklara koymağa mahsus makinalar, yol makinaları, çikolata ve kundura makinaları.

Danimarkada önemli tersaneler kurulmuştur.

Elektro-teknik sanayii gelişmiştir. Elektrikli motörler, dinamolar, elektrik telleri ve kablolar, büyük gemiler için elektrik kumanda aletleri, kara ve denizaltı kabloları, asansörler, telsiz, telgraf ve telefon malzemesi imal edilmektedir.

Çimento, sanayiin önemli bir dalını teşkil etmektedir.

Danimarka sanayiinin en eski mamulleri, teknik ve sanat bakımından nefasetleri dünyaca meşhur olan «porselen» lerdir. Zarafet ve hususiyetile tanınmıştır.

Diğer maddeler arasında şunlar da sayılabilir: Toz çekme aletleri, elektrik pilleri, çakmak taşı, hususî elektrik cihazları, tebeşir, «moler» tipinden kli, kalem uçları, kurşun kalemler, basım mürekkepleri, vernikler, matbaacılık için madenler, ilâçlar ve eczalar.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Danimarka sanayii çeşitli sahalarda geniş ihracat sağlar. Danimarka'nın coğrafi durumu çeşitli ve mükemmel limanları yabancı ülkelerle ticari ilişkilerini geliştirmiş ve Kopenhag transit merkezi haline gelmiştir.

Danimarkaya ait dış ticaret rakamları 1963 - 1964 yıllarında şöyledir (dolar olarak) :

	1962	1963	1964
Dış ticaret			
İthalat	2.155.000.000	2.155.000.000	2.592.000.000
İhracat	2.632.000.000	1.865.000.000.	2.076.000.000

CARİ PARA

Danimarka Kuru. 1 kuru = 1.30 TL.

Sendikacılık Hareketi

Danimarka ekonomisinin süratli bir gelişme devresine girmesi 1850 yılından sonra başlar. Bu tarihten itibaren, Danimarkada demiryolu şebekesi genişletilmiş, deniz yolları işletmeciliği gelişmeğe başlamış ve genel olarak çok sayıda insan şehirlere göç edip, yerleşmişlerdir. Ancak bu tarihlerde, emek arzının yüksek oluşu yüzünden şartlar çalıştıranların lehine gelişmektedir. Çalışanların durumu kötüleşmeğe başlamıştır. Fiyatlar yükselmekte, ücret seviyesi bunun çok altında kalmaktadır. İşçiden henüz toplu olarak hareket etme şuuru yerleşmemiştir. Kendisini iş arıyan binlerce kişiden biri olarak gören işçi, bulunduğu işin şartlarının kötü oluşu karşısında haklarının savunulabileceğini aklına dahi getirememektedir.

Günde 14 saat çalışmakta, aldığı ücret ile değil ailesinin, kendi karnını dahi doyurmaktan aciz bulunmaktadır; sağlığı için çok kötü olduğunu bildiği halde çocuklarının pek küçük yaşlarında ağır işlerde çalışmasına, çalıştırılmasına göz yummak zorundadır. Konut durumu daha da fecidir: Aile rin üçü - dördü ancak bir ailenin barınabileceği gayrisihhi yerlerde, — genellikle bodrum katlarında — bir arada yaşamaktadırlar.

1860 - 68 yıllarında Danimarkada her 100 çocuktan 36 sının iki yaşına gelmeden öldüğü ve Kopenhag'da yaşayanların 1/10 una devlet yardımı olarak parasız ekmek dağıtıldığı düşünülürse, şartların ne derece feci olduğu anlaşılabilir.

İşçinin bu durumu üzerine, bir şeyler yapılması lâzımgeldiği fikri Danimarkada git gide daha fazla taraftar toplamaya başlamıştır. İlk teşebbüs, maddi durumları iyi olan şahıslardan gelmiş, karşılıklı yardımlaşma esasına dayanan dernekler kurulmağa başlanmıştır. O tarihlerde bu derneklerin en büyüğü **Kopenhag Çalışanlar Derneği** idi ve üye sayısı 3000 civarındaydı. Ancak bu 3000 kişinin sadece yarısı, gerçek anlamda, emeğinin karşılığında aldığı para ile geçinmek zorunda olan kimselerdi; diğerlerinin maddi durumu, işçiyle kıyaslanmıyacak derecede iyi idi. Karşılıklı yardımlaşma dernekleri her ne kadar, gaye olarak işçinin maddi imkânlarının genişletilmesi yollarını araştırmakta idiyse de, bunun yanı sıra işçiyi eğitme yollarını araştırıyorlar, bu anlayışa paralel olarak konut problemini de ele alıyorlardı. Bu derneklere göre, işçi az kira ödeyeceği sıhhi konutlarda yaşamalıydı.

Bu derneklerin yönetiminde bulunan — maddi durumları işçiye kıyasla çok daha iyi olan — kişiler, toplu olarak hareket etmek, işçi haklarını temi-

nata bağlayıcı teşebbüslere girişmekden ziyade, işverenlerle daima iyi geçinmek, çalışma şartlarında ve ücretlerde insan olarak elde edilebileceklerle yetinmek arzu ve eğilimindeydiler.

Genel olarak, bu teşebbüsler sonucunda, işçinin ücretlerinde ve çalışma şartlarında hissedilir bir ferahlık meydana geldiği ileri sürülemez. Bu teşebbüslerin tek faydası çalışanlara bir araya gelebileceklerini, topluluklar kurabileceklerini göstermek olmuştur. Bu yolla, işçi arasından kopup gelen, onun dert ve problemlerini bilen şahıslar teşebbüs kabiliyeti kazanmışlar ve Danimarkada sendikacılık hareketini başlatmışlardır.

SENDİKACILIĞIN İLK YILLARI

21 Temmuz 1871 tarihinde Kopenhagda «**Socialisten**» adlı haftalık der-
ginin ilk sayısı yayınlanmış aynı yılın Ekim ayında da Sosyalist Enternas-
yonal'ın Danimarka şubesi «**Milletlerarası Çalışanlar Birliği**» adı altında faa-
liyete geçmiştir. Kısa bir süre içinde bu teşkilat, gerek sendikal alanda, ge-
rekse siyasi bakımdan kendini hissettirmeğe başlamıştır. Çeşitli meslek kol-
larında, sendika şubeleri meydana getirilerek ilk başta beş meslek kolu için
kurulan bu şubelerin sayısı zamanla artırılmıştır.

1871 den sonraki bir kaç yıl içinde Enternasyonal'in kendi bünyesi için-
de kurmuş bulunduğu sendika şubelerinin yanısıra, «hür» sendikalar da
kurulmağa başlamış kısa zamanda sendikal hareket bütün olarak bir kal-
kınma, gelişme devresine girmişti. Bu devrede sık sık grev hareketine baş-
vurulmağa başlanmıştır. Meselâ 1872 Nisanında sıvacılar çalışma saatlerinin
kısaltılması yolundaki taleplerinin reddedilmesi üzerine greve başvurmuşlar,
ancak maddi imkânlarının yetersizliği yüzünden grev başarıya ulaşamamış-
tır. O tarihlerde Sosyalist Enternasyonal'in Danimarka Şubesi Başkanı olan
Louis Pio 5 Mayıs günü grevcilerin desteklenmesini sağlamak amacıyla bir
miting düzenlemiştir. Louis Pio, başında greve gidilmesinin aleyhinde oldu-
ğu halde greve başvurulunca, desteklemekten geri kalmamış ve kamu görev-
lilerinin tarafsız kalması gerektiğini ilân ederek, işverenlerin tarafını tutma-
larını protesto etmiş; sözlerinin tesirsiz kaldığını görünce de miting tertip
edilmesini kararlaştırmıştır. Ancak izin verilmemiş, Pio ve yardımcıları tev-
kif edilmişlerdir. Fakat, zabıta kuvvetleri işçinin miting mahallinde toplan-
masına engel olamamış ve Danimarka sendikacılık tarihinde ilk defa işçi
ile asker karşı karşıya getirilmiştir. 1873 Martında Louis Pio «**asayiş ihlali**»
gerekçesiyle «**5 yıla**» yardımcıları ise «**3**» er yıl hapse hüküm giymişlerdir.
Bunun Danimarka sendikacılık hareketinin gelişmesi bakımından olumsuz
etkileri olmuştur. Çünkü hükümet sadece, yöneticilerini hapsedmekle kalma-
yıp, aynı zamanda Enternasyonalin şubesini de çalışmalarından alıkoymuş,

bu da gelişmeyi bir derece baltalamıştır. Louis Pio ve arkadaşları 2 yıl sonra affedilerek tekrar Enternasyonalin başına geçmişlerdir.

Louis Pio ve arkadaşlarının tevkifi işçinin teşkilatlanması aleyhinde olan çevreler için «çok yerinde bir karar» olarak kabul edilmiş ve işçi hareketinin bir daha dirilmemek üzere tarihe karıştığı inancı yerleşmiştir. Bu çevreler kısa bir zaman içinde yanıldıklarını anlayacaklardı. Gerçekten, Enternasyonalin mesleki sendika şubeleri, aynı meslek kollarında, kurulmuş bulunan «hür» sendikalarla birleşmek suretiyle çalışmalarına devam etmişlerdir.

1874 Nisanında, sendikalar bir araya gelmek suretiyle, «Sendikalar Merkez Komitesi» ni kurmuşlardır. Bu yeni teşkilâtın kurulmasıyla, Danimarkada sendikal hareketin liderliği Sosyalist Enternasyonalin elinden çıkarak yeni teşkilata geçmiştir. İlk başlarda Merkez Komitesine bağlı bulunan sendikaların sayısı onbir olduğu halde, kısa bir zaman sonra diğerleri de buraya üye olmuşlardır. Öyle ki, 1876 - 77 kışında üye sendikaların sayısı 32'yi bulmuştur. Bu sendikalardan bazılarının siyasi gayelerle hareket ettiklerini kabul etmek gerekir. Gene o tarihlerde Danimarkada kurulmuş bulunan bazı işçi teşkilâtları, Sosyalist Enternasyonalin birer organı olmak endişesi içinde Sendikalar Merkez Komitesine bağlanmaktan kaçınmışlardır. Sendikalar Merkez Komitesi bir süre işçi hareketinin ve siyasi hareketin kanalize edildiği merkez görevi görmüştür. Bu dönemde, merkezin siyasi fonksiyonunun sendikal çalışmalarına nazaran daha ağır bastığı ifade edilebilir.

İLK DANİMARKA İŞÇİ KONGRESİ

Bu durum 1876 yılında yapılan ilk Danimarka İşçi Kongresinde bir dereceye kadar düzeltilmiştir. Bu kongrede siyasi gelişmeyi takip ve politikayı tesbit ile görevlendirilen yedi kişilik bir komite kurulmuş ayrıca, Sendikalar Merkez Komitesine bağlı bulunan sendikaların birer temsilcilerinden kurulu bir komisyon da Danimarka işçi - işveren ilişkilerini düzenlemeyi üzerine almıştır. Görüldüğü gibi, Merkez Komitesinde sendikal çalışmaların yanı sıra siyasi çalışmalara da yer verilmekte devam ediliyordu. Bütün olarak alındığında bu reorganizasyon bekleneni vermemiştir. Sendikalar, kendilerine ait bir teşkilatta değil, Sosyal Demokrat Partinin çalışmalarının temelini teşkil edecek kuruluşlar hüviyetindeydiler. Bu suretle her iki görüşü de (Sendikacılık ve Siyaset), bir çatı altında birleştirme teşebbüsü daha başından tarafları tatmin etmekten uzak kalmıştır.

1871 - 75 yıllarında iktisadi durum düzelmiş, çeşitli meslek kollarındaki sendikalar temsil ettikleri işçinin gerek çalışma şartlarında, gerek ücretlerde yeni yeni haklar kabul ettirmişlerdir. Bu dönemde sık sık greve gidilmek

zorunluğu doğmuş ve işçi toplu olarak harekete geçtiği takdirde haklarını elde edebileceğini anlamıştır. Ancak, bu durum uzun sürmemiş 1878 - 79 yıl larında ekonomik krizin tekrar başgöstermesi üzerine, ortaya çıkan işsizlik tehlikesi önceki yıllarda kazanılan hakların korunmasını dahi tehlikeye dü şürmüştür. Bunun sonucunda işçiler ve sendikalar zor durumda kalmışlar dır. Bu yetmiyormuş gibi, ender rastlanılabilecek bir olay, işçinin liderlere karşı beslediği güveni kökünden sarsmıştır. Sosyalist Enternasyonalin Danimarka Şubesi Başkanı Louis Poi ve en yakın çalışma arkadaşı Poul Geleff, aniden Danimarka'yı terkederek, Amerika'ya gitmişler, İşçi haklarını yıllarca savunup, bu uğurda hapse giren bu şahısların, satın alınarak Amerika'ya kaçtıkları ve dâvalarına ihanet ettikleri kısa bir süre sonra anlaşılınca, işçinin itimadı tamamen sarsılmış, Liderlerinin her sözünü şüphe ile karşılamaya başlamışlardır.

Sendikacılık hareketi gerçek bir krizin içine girmiş bulunuyordu. Bu dönemde sendikalardan kitleler halinde istifalar başlamış ve sendikaların pek çoğu ortadan kalkmıştır. Bu suretle sendikal hareketin düşmanları tekrar rahat bir nefes alma imkânı bulmuş oluyolar bu sefer işçinin gerçekten mağlup edildiğine inanarak bu öldürücü darbeden sonra tekrar toplanabileceklerine ihtimal vermiyorlardı. Zaman bu zihniyet sahiplerinin nasıl yandııklarını tekrar ortaya koymuştur.

SOSYAL DEMOKRAT PARTİ

Uzun bir süre, Danimarka işçisinin üzerinde en fazla durduğu husus sendikal hareket liderliği ile siyasi gayelerin aynı çatı altında toplanmasının yarattığı sakıncalar olmuştur. Siyasi hedeflerin daima galebe çaldığı, sendikacılığın unutulmakta olduğu ileri sürülmüş, bunun böyle olmaması gerektiği fikri ısrarla savunulmuştur. Son hadiseler — **Louis Poinin ihaneti** — de siyasi liderlere karşı itimadı tamamen sarsmıştı. Gerçek sendikacılığa inanan liderler bu iki hareketi birbirinden ayırmanın zamanı geldiğine hükmederek, harekete geçtiler ve bu suretle Demokrat Birliği kuruldu. İşçinin siyasi kanaatlerine bir yön vermek gayesi taşıyan Birlik işçilerin gerek belediyelerde gerek Parlâmentoda temsil edilmeleri için siyasi teşkilatlanmasını koordine edecek bir hüviyetle işe başladı. Artık Danimarkada sendikacı, işçi hak ve menfaatlerini sendikal prensiplere uygun olarak savunacak, işçinin siyasi kanaatlerinin kanalıze edilmesi görevini ise bu siyasi kuruluş yapacaktır. Bu olay Danimarka sendikacılık tarihinde bir dönüm noktası teşkil etmiştir. 1879 yılına kadar Sendikalar Merkez Komitesi yaşamağa devam etmiş, siyasi liderliği ellerinde tutanlar, gene sendika liderlerini müşterek toplantılara çağırarak, fikir almak ve ortak bir politika tesbit etme arzusu taşımışlardır. Fakat, işçi hareketinin ikili kontrolü de kesin olarak son bulmuştur.

1880 - 1885 yılları arasında sendikalar tekrar kurulmağa başladılar. Artık teşkilatlanma Kopenhag hudutlarını aşmış, diğer büyük şehirlere de sırayet etmiştir. 1885 yılında ayakkabı işçileri, dokuma işçileri teşkilatlanmağa başlamış, 1877 yılında üç sendika daha kurularak, 1890 da sendikaların sayısı dokuza yükseltülmüştür. 1890 yılının sonunda sendika adedi 28 e ve 1897 yılında da 36'ya erişmişti.

FEDERASYONUN KURULUŞU

1896 yılında Göttenburg'da yapılan İskandinav ülkeleri İşçi Kongresi, sendikaların merkezîyetçi sisteme göre teşkilatlanması ilkesini kabul etmiş ve Kongreyi takiben Kopenhag'daki 54 sendika bir araya gelerek, sendikâk hareketi kordine edecek bir üst organ kurulmasında prensip andlaşmasına varmışlardır. Yedi üyeli bu yeni kuruluşun iki üyesi, Sosyal Demokratik Partinin temsilcileri durumunda idiler. Geleneksel işbirliğinin devamı faydalı görülmüştü.

1896 da Danimarkada işçiler bu teşkilatlanmayı yaparken, işverenler de geri kalmamış bir merkezî teşkilât kurmuşlardır, 1899 da ise, bugünkü Danimarka İşverenler Konfederasyonu kurulmuş oldu. İşverenlerin kuvvetlenmeğe başlaması ve birbiri peşi sıra lokavt hareketlerine başvurmaları karşısında, 1898 yılının 3 - 5 Ocakında 70.000 işçiyi temsil eden 40 teşkilâtın 405 delegesi bir araya gelerek Danimarka İşçi Sendikaları Federasyonunu kurdular. Yeni kuruluşun çalışmasını yürütme görevi 1896 da kurulan ve ikisi Sosyal Demokrat Partiyi temsileden 7 üyelik kuruluşa verilmiş; bu heyetin ve dolayısıyla yeni kurulan Federasyonun başkanlığına Jens Jensen getirilmişti. Jensen Başkan seçildikten sonra ilk konuşmasında, «Kurmakta olduğumuz işçi ordusu kudretli ve dayanışma içinde olmalıdır. Dayanışma ana prensiptir. Önümüzde kazanmak zorunda olduğumuz bir dünya vardır. Mücadelemiz demokratik prensiplerden asla uzaklaşmamalıdır; çünkü çalışmalarımızdan insanlık da faydalanacaktır. Bunu asla hatırdan çıkarmayalım...» diyor ve Danimarka sendikacılık hareketinin felsefesini ortaya koyuyordu. Jensen bir süre sonra Kopenhag Valisi olmuştur.

LOKAVT ve EYLÜL ANDLAŞMASI

Yeni Federasyona 33 milli ve 20 mahalli sendika derhal üye olunca toplam üye sayısı 51.000'i bulmuş oluyordu. 20 Mart 1899 tarihinde ise Federasyona bağlanan sendikaların sayısı 38'e, üye sayısı ise 61.000 e yükselmişti.

Buna paralel olarak, işverenler de kuvvet kazanmış, nihayet, karşılıklı olarak kuvvet denemelerine başvurulmuş bir devreye girilmiştir. 1899 Mayısında iki - üç küçük grev hareketini İşverenler Teşkilâtı, genel lokavta başvur-

mak için yeter sebep saymışlardır. Gaye sendikal hareket yeteri derecede güçlenmeden yıpratmaktı. Kısa bir süre içinde lokavt 40.000 işçiyi ilgilendirir bir hal aldı. Bu tarihlerde Danimarka İşçi Federasyonunun 73.000 üyesi vardı ve bunların 40.000 i lokavt yüzünden işlerinden uzaklaştırılmış durumdaydı. Üç milyon işgününün kaybedildiği 19 hafta boyunca lokavt devam etti. Federasyon 1,5 Milyon Danimarka kronu; üye teşkilâtlar 1,5 milyon kron harcadılar. Diğer ülkelerden de 600.000 kron yardım geldi. Lokavt sonunda hangi tarafın kârlı çıktığını tayine imkân yoktu: Her iki taraf da gayesini gerçekleştiremedi denebilir. Ancak sendikal hareket için bu olay yeni bir merhalenin aşılması demekti. Bundan böyle Danimarkalı işveren, sendikanın pazarlık hakkını ve işçi adına hareket edebileceğini kabul etmek zorunda kalacaktı ve nitekim işverenler sendikaları tanıdılar. Diğer taraftan bu olay, işçinin moralini de kuvvetlendirmiş, kendilerine güvenlerini arttırmış ve sadece kendi kuvvetlerine güvenmeleri gerektiğini öğretmiş oldu. Bu Lokavtın, Danimarkada işçi-işveren ilişkilerinin düzenlenmesinde önemli bir rol oynadığını kabul etmek lâzımdır.

Anlaşmazlık 5 Eylül 1899 da sona erince, İşçilerle işverenler arasında **EYLÜL ANDLAŞMASI** adı verilen ve o tarihten bu yana, Danimarkada işçi işveren ilişkilerinin temelini teşkil eden ana sözleşme imzalanmıştır.

Federasyon kurulduğunda, üye sendikalar, mutlak merkezîyetçi sistemin lehinde olmadıklarını bildirmiş ve kendi çalışmalarına Federasyonun müdahale etmemesini karara bağlamışlardı. Federasyon işçi hareketinin sembolü olarak kalacak, üst kuruluş sıfatıyla, Kongresinde tesbit edilen genel politikanın yürütülmesi ve sendikal hareketin koordine edilmesi görevini yerine getirecekti. Prensipite anlaşmaya varılmasına rağmen, uzun yıllar, Federasyon'a müdahale yetkisinin verilmemesi anlaşmazlıklara sebebiyet vermiştir. Federasyona daha geniş yetki tanınmasını isteyenler, özellikle ücret görüşmelerinde bunun elzem olduğunu iddia ederlerken, sendikaların büyük bir çoğunluğu geniş muhtariyet peşinde idiler. Bu konuda yapılan mücadelede ilk başlarda Federasyon, yetkileri daralmış olarak çıkmıştır. Eylül Adlaşması da Federasyonun yetkilerinin daraltılmasında önemli rol oynamıştır. Eylül Andlaşmasına göre taraflar sempati grevi ilân edebilecekler, grev veya lokavt halinde boykot yapabileceklerdi. Federasyon, anlaşmazlıkla doğrudan doğruya ilgili bulunmayan sendikaları bu gibi hareketlere katılmağa davet hakkına sahipti. Gerek işçiler, gerek işverenler buna sık sık başvurumağa başlayınca, çalışma hayatında barışı kurma ihtimali azalmağa başlamıştı. Diğer taraftan Federasyonun bu yetkisini kullanması da, anlaşmazlıkla doğrudan doğruya ilgisi bulunmayan tarafları memnun etmiyordu. 1900 yılında Federasyon Ana Tüzüğü'nün değiştirilmesi yoluna gidildi. Yeni hükme göre, Federasyon sempati grev veya boykotları ile ilgili kararı

ancak kongrenin 2/3 çoğunluğuyla alabilecekti. İki yıl sonra dok işçileri ve tahmil tahlîye işçileri, gemi ateşçilerinin grevini desteklemek üzere sempati grevine davet edildiler, ancak, sonuçta grev kaybedildi. Bunun üzerine sendika çevrelerinde memnuniyetsizlik arttı ve 1903 yılında Danimarka Genel İşçiler Sendikası, Ana Tüzüğü'nün tekrar değiştirilerek, arzusu hilafına hiç bir sendikanın sempati grev veya boykotlarına iştirak ettirilemeyeceğinin hükme bağlanmasını istedi. Kongre değişiklik teklifini kabul etti ve o tarihten itibaren Federasyon'un yetkisi tavsiyeden öteye gitmedi. Ancak, Federasyonun tavsiyelerinin genellikle kabul edildiğini de kaydetmek lâzımdır. Sendikaların elde ettikleri husus, kendilerine danışılması imkânının tanınması olmuştur.

FEDERASYON'UN OLAĞAN ÜSTÜ KONGRESİ

Birinci Dünya Savaşından önce ve sonraki bir kaç yıl içinde Federasyon İcra Heyeti sık sık hayat pahalılığı endekslerine göre ücretlerin yeniden gözden geçirilmesi işini üzerine almış ve İşverenler Teşkilâtı ile andlaşmaya vardığı misbetlerin üye teşkilatlarının sözleşmelerine otomatik olarak aksetmesini sağlamıştır. Hattâ 1919 yılında çalışmanın sekiz saat olarak tesbiti hususunda bir genel sözleşme de yapmış ve üye sendikalar bu karara muhalefet etmemişlerdir. Fakat 1921 yılında sonra tekrar işsizlik başgösterince, Federasyon yöneticilerinin — küçükbir ekseriyetle — kabul ettiği daha önce ücretlere aksettirilmiş bulunan hayat pahalılığı yardımlarının bir miktar indirilmesi kararına iki sendika itiraz etmiş ve altı hafta süren bir lokavt olmuştur. Bu olay, Federasyonun, üye sendikaları bağlayan sözleşmeler yapmaya yetkili olup olmadığı meselesini tekrar ortaya çıkarmıştır.

Üye kuruluşlarda başgösteren bu memnuniyetsizlik 1922 yılında olağanüstü kongreye gidilmesi sonucunu doğurmuştur. Kongrede Genel İşçiler Sendikası, getirdiği yeni değişiklik teklifiyle, Federasyonun veya İcra Heyetinin kendisine bağlı teşekküller adına ücret veya çalışma şartlarını tesbit için toplu pazarlık yapma yetkisinin kaldırılmasını, hele ilgili sendikanın muhalefeti halinde asla böyle bir yola gitmemesini ve ilgili sendikaların temsilcileri hazır bulunmadığı takdirde, Federasyon yöneticilerinin hiç bir toplu pazarlığa katılmak hakkının bulunmamasını istemiştir. Genel İşçiler Sendikası, teklifleri kabul edilmediği takdirde Federasyondan çekileceklerini de açıklamış ve bu tehdit karşısında teklif 235'e karşı 287 oyla kabul edilmiştir.

Olağanüstü Kongrede Federasyonun yetkilerinin kapsamı da tartışılmış ve genel menfaati ilgilendiren konularda, işverenlerle merkezi olarak sözleşme yapılabilceği kararlaştırılmıştır. Meselâ Federasyon çalışma saatlerini,

ücretli tatil günlerini, sanayiın sosyalizasyonu gibi konuları merkezi olarak görüşebilecekti.

Genel İşçiler Sendikasının teklifi, Federasyonunun ne yapip ne yapamıyacağını açığa çıkarıyor, diğer bir deyişle, Federasyonun yetkileri biraz daha kısılıyordu. 1931 yılında sendikal bünye içindeki bu pürüzler bir dereceye kadar halledilebilmiştir. Ancak bu gün için bile bu konudaki anlaşmazlıkların kesin olarak son bulduğu iddia edilemez.

FEDERASYON'A HÜCUMLAR

1879 yılında mevcut 52 milli ve 40 mahalli sendikadan 38 inin derhal üye olduğu, yukarda belirtilmişti. Bunların üye sayısı 51.000 civarındaydı. Üye sayısı 1919 da 123.000; 1920 de 362.000 i buldu. 1927 yılı sonunda ise bir düşüş oldu ve üye sayısı 310.000 e indi. Savaş sıralarında devlet işçiye yapılan sigorta yardımının miktarını artırdığı için, üye sayısında suni bir artış olmuştu. Sonradan eski şartlar altında sigorta yardımı yapılmağa başlanınca üye sayısı da düşmüş oldu. Diğer taraftan, o tarihlerde hâlâ Federasyona bağlı bulunmayan sendikaların sayısı da büyük bir yekûn tutmaktaydı. Sendikalar Federasyona bağlanmakla, muhtariyetlerini kaybedecekleri endişesi içindeydiler. Hatta Federasyona bağlı bulunan bazı sendikalar da ayrılmak için fırsat kolluyorlar ve sendikal alanda karşılaşılın her türlü başarısızlığın günahını Federasyona yüklemek için yarışıyorlardı. Üye sendikaların Kongre gündemlerinin birinci maddesini genellikle «Federasyondan Ayrılma» teşkil ediyordu. Aslında, Federasyona hücum edilen konuların çoğunda Federasyonun zaten yetkisi yoktu; fakat «aldatma politikası» içinde, işçiye Federasyon kötüleniyordu.

1925 yılında Genel İşçiler Sendikası, yaptığı bir kaç grevden sonra, işverenlerin lokavtı ile karşı karşıya kalınca en kolay yol olarak suçu, Federasyona bulmağı tercih etti ve yöneticilerin ehliyetsizliğinden bahisle Federasyondan ayrıldı. O tarihlerde Genel İşçiler Sendikasının üye sayısı 155.000 in üzerindeydi. Federasyon bu suretle hemen hemen üye sayısının yarısını kaybetmiş oluyordu. Bu lokavt 12 hafta sürdü ve 100.000 işçiye doğrudan doğruya, binlerce işçiye de dolaylı olarak etkiledi. Federasyon 27 milyon kron harcıyarak işçinin fazla mağdur olmasını önlemeğe çalıştı. Bu lokavt teşebbüsü Danimarka sendikacılık hareketinde ikinci dönüm noktası teşkil etmiş, o zamana kadar Federasyona üye olmayan sendikalar da teker teker üye olmağa başlamışlardır. Genel İşçiler Sendikası 1928 yılında tekrar üye olmanın yollarını araştırdı ve isteğı kabul edilerek, yeniden Federasyon bünyesine alındı. İşverenler, Federasyon üyesi olsun olmasın, lokavtı her sendikaya yöneltmişlerdi. Sonuçta, sendikalar birleşmekle meselelerin daha kolaylıkla

halledilebileceğine inandılar ve bu suretle 1959 yılı sonunda Danimarka İşçi Sendikaları Federasyonunun üye sayısı 740.000 in üstüne çıkmış oldu.

TOPLU PAZARLIK

Danimarkada ilk toplu iş sözleşmesi 1873 Mayısında marangozlar tarafından yapılmıştır. Sözleşme, ücretlerde artışın yanı sıra, toplu iş sözleşmesinin uygulanma ya da yorumlanmasından doğan anlaşmazlıkların tarafların 3'er temsilcisinden kurulu bir heyet tarafından halledilebileceğini de hükme bağlamışlardı; Esasen geçen yüzyılın sonunda, Kopenhag'de ve Danimarka'nın diğer önemli sanayi merkezlerinde toplu iş sözleşmesi kapsamına girmeyen işçi hemen hemen kalmamıştı. Bugün de durum farklı değildir. Danimarka'lı işçilerin üçte ikisi milli veya bölgesel seviyede yapılan sözleşmelerin kapsamındadır; geriye kalanlar ise mahalli sözleşmelerin teminatı altındadır.

Danimarka'da toplu iş sözleşmelerinin süreleri 1 - 3 yıl arasında değişmektedir. 1906 yılında, Basın Teknisyenlerinin işverenleriyle yaptıkları toplu sözleşmenin süresi 8 yıl idi. Buna karşı ücretler yükseltilmiş ve Danimarka İşçi Sendikaları Federasyonunun çalışma saatlerinin 8 saata indirilmesi için yapmış olduğu merkezi sözleşmeden çok yıllar önce basın teknisyenleri günde 8 saat çalışmaya başlamışlardı. Ancak kabul etmek gerekir ki, bu gibi uzun süreli sözleşmeler sendikacılık hareketi içinde istisna teşkil etmiştir. 1916 yılında sözleşmelerin 2 yıl süreli yapılması kararlaştırılmıştı; İkinci Dünya Savaşı sırasında ise bir yıllık toplu iş sözleşmeleri imzalanmaktaydı. Savaş sonrası tekrar 2 yıllık ve 1958 yılında da çalışma saatlerinin kısaltılması sebebiyle 3 yıllık sözleşmeler kabul edilmiştir.

EYLÜL ANDLAŞMASI

Daha önce belirtildiği gibi, Eylül Andlaşması 1899 yılında işverenlerin işçi teşkilatlarını parçalamak amacıyla giriştikleri lokavttan sonra yapılmış ve işverenler gayelerinde başarıya ulaşamamışlardı. Eylül Andlaşması Danimarka'da sadece işçi-işveren ilişkilerinin değil çalışma hayatı ile ilgili kanunların çıkarılmasında ve geliştirilmesinde de etkili olmuştur.

Eylül Andlaşması tarafların grev ve lokavt hakkına sahip olduklarını kabul ediyor; yetkili organının 3/4 çoğunluğuyla kabul edilmediği sürece tarafların bu yollara başvuramayacakları şartını koşuyordu. Ayrıca, greve veya lokavta başvuracak olan üyelerini desteklemeyeceklerini de kararlaştırmışlardı. Taraflarca imzalanan sözleşmelerin geçerliğine de hürmet edilecekti. Diğer taraftan anlaşmada temsilcilerinin teminatına dair hükümlere de geniş yer verilmişti.

Eylül Andlaşmasının yorumlanmasından doğan anlaşmazlıkların halli için, bir hakem heyeti kurulması fikri başından beri tarafların üzerinde durduğu hususlardan biri idi. Toplu sözleşmelerden doğan anlaşmazlıktan halli için bir daimi hakem kurulu kurulması yolundaki teklif ilgi görmüş ve tarafların üçer temsilcisinden kurulu bir hakem heyeti teşkil edilmiş, başkanının gene sendika ve işveren temsilcileri tarafından ve kendi aralarından seçilmesi üzerinde de anlaşmaya varılmıştı. Bir süre için çalışmaları sadece Eylül Andlaşmasının yorumlanmasından doğan anlaşmazlıklara mün hasır kalmış olmasına rağmen, bu kuruluşla, Danimarka'da ilk hakem müessesesinin yerleştirildiği söylenebilir.

1908 yılında basın sanayiinde doğan bir anlaşmazlık İç İşleri Bakanlığı araya girmesi ile halledildi. İç İşleri Bakanı bu anlaşmazlığı takiben, «1908 yılının Ağustos Komisyonu» adı verilen bir komisyonun kurulmasını ve bunun hakem usulü ile ilgili teklifler hakkında bir araştırma yaparak grev veya lokavtı önleyici tedbirleri incelemesini istedi. Bir tarafsız başkanlığın, da taraflar temsilcilerinden kurulu komisyon üç teklif üzerinde anlaşmaya vardı. Buna göre :

1 — Toplu iş sözleşmelerinden doğan anlaşmazlıkların hallinde başvurulacak bir usul tespit edilmelidir.

2 — Daimi Hakem Kurulu kurulmalıdır.

3 — Bütün iş anlaşmazlıklarını ele alacak resmî bir arabulucu tâyin edilmelidir.

Komisyon doğabilecek anlaşmazlıkları iki grupta topladı; Menfaat anlaşmazlıkları ve Hak (veya kanun) anlaşmazlıkları. Hak veya kanun anlaşmazlıkları — ki, daha ziyade yapılan sözleşmelerin hükümleriyle ilgili idi. Komisyonca tesbit edilecek usul gereğince hareket edilecekti. Anlaşmazlık hakeme tevdi edilecek ve taraflar uzlaştırılmağa çalışılacaktı; muvaffak olunmadığı takdirde hakem kararı tarafları bağlayıcı ve kesin olacaktı. Bu usul zamanla bütün toplu iş sözleşmelerine konulmağa başlanmış, 1934 yılında kanunî zorunluluk olmuştur. Hakem kurulları daima taraf temsilcilerinden ve bir tarafsız aracından meydana gelmektedir. Bazan iki yıl süre ile seçilmekte, bazan her anlaşmazlık için tâyin edilmektedir.

Eğer, anlaşmazlık bir menfaat anlaşmazlığı ise, meselâ, toplu pazarlık görüşmeleri sırasında ücretlerde veya çalışma şartlarında anlaşmaya varılamıyorsa, taraflar durumu hakem kuruluna getirme zorunluğunda değillerdir; greve veya lokavta başvurabilirler.

DAİMİ HAKEM KURULU

1908 yılının Ağustos Komisyonu tarafından yapılan tavsiye gereğince, 1910 yılında Danimarka Parlamentosu'ndan çıkarılan bir kanunla Daimi Hakem Kurulu kurulmuştur. Aslında bu daha çok İş Mahkemesi hüviyetindedir. Kararları kesindir. Daimi Hakem Kurulu adı verilmesindeki sebep, tarafların Eylül Andlaşması ile esasen böyle bir kuruluş üzerinde anlaşmaya varmış olmalarıdır. Daimi Hakem Kurulu kurulmadan önce toplu iş sözleşmesinin uygulanmasından doğan anlaşmazlıklar için normal mahkemelere başvurulmaktaydı. Anlaşmazlığın normal mahkemelerce karara bağlanması hem uzun sürüyor hem de işçi - işveren ilişkilerinde yeter derecede tecrübe sahibi olmayan mahkemelerden çıkan kararlar tarafları memnun etmekten uzak kalıyordu. Bu itibarla başından beri sendikalar, işçi - işveren ilişkileriyle ilgili konularda çıkan anlaşmazlıkların bir özel mahkemeye — **İş Mahkemesine veya kendi tabiri ile Daimi Hakem Kuruluna** — havalesinde ısrar etmişlerdir. İşverenler de gayrikanuni grevlerin bu suretle önlenebileceğini düşünerek aynı yolu tercih etmişlerdir. Bu itibarla yapılan toplu iş sözleşmeleri yürürlükte kaldığı sürece, her iki taraf da çalışma barışını kurup, teminat altına alacak tedbirlerin kanun yoluyla alınmasını faydalı saymışlardır. İlk Daimi Hakem Kurulunun çalışma alanı sadece Eylül Andlaşmasının ihlali iddialarından doğan anlaşmazlıklara münhasırken, 1910 yılında kanunla kurulan İş Mahkemesi veya Hakem Kurulu, toplu sözleşmelerin ihlâl edildiği iddialarından doğan her anlaşmazlığı ve gayri kanuni olduğu iddia edilen grevler hakkında hüküm vermeğe yetkili kılınmıştı.

Prensip olarak, hakem usulüne göre kurulan hakem komiteleri sözleşme hükümlerinin yorumlanmasından doğan münferit anlaşmazlıkların halinde görevli kılınmış ve Daimi Hakem Kurulunun görevi hafifletilmek istenmiştir. Toplu iş sözleşmesinin ihlâl edildiğine dair anlaşmazlıklar İş Mahkemesine veya Daimi Hakem Kuruluna gitmektedir.

Bazı anlaşmazlıklar sadece Daimi Hakem Kuruluna getirilebilir. Taraflardan birinin hakem komitelerince verilen karar gereğince hareket etmeyi reddetmesi veya anlaşmazlığın hakem komitesine tevdiine razı olmaması hâlinde, iş Daimi Hakem Kurulu'na götürülecektir. Öte yandan, anlaşmazlıklarla ilgili tazminat talepleri hakkında da hüküm vermeğe Daimi Hakem Kurulu yetkilidir.

Toplu iş sözleşmesine taraf olanlar aralarında yaptıkları sözleşme hükümlerine uymak zorundadırlar. Sözleşme hükümlerine uyulmadığı takdirde, Daimi Hakem Kurulu sözleşmeyi ihlâl eden tarafı tazminata mahkûm edebilir. Sözleşmeyi ihlâl eden münferit işçi veya işveren de meydana getir-

dıkları zararı ödeme yükümlülüğündedirler. İşçilerin gayri kanuni olarak işi terketmeleri veya işbaşı yapmamaları eğer taraf teşkilâtların ortak kusurundan ileri gelmişse ve Daimi Hakem Kurulu işçi veya işveren teşkilâtının müştereken kusurlu olduğunu tesbit ederse, her ikisi hakkında da para cezasına hükmedebilir. Danimarka Sendikacılık hareketinde bunun birçok örnekleri vardır. Mahkeme kararına uyulmaması ender raslanılan bir durum olmakla beraber, Danimarka sendikacılık tarihinde bunun da misalleri vardır. Birinci Dünya Savaşını takiben, Sıvacılar Sendikası'nın gayri kanuni grev hareketi sonucunda Daimi Hakem Mahkemesi 100 kron para cezasına hükmetmiştir. Sendikanın greve devam etmesi karşısında bu defa 1000 kron ve nihayet 60.000 kron para cezası verilmiştir. 1919 yılında Dok İşçileri Sendikası, gayri kanuni grevden doğan zararın tazmini için 800.000, ertesini yıl bir başka gayri kanuni grev yüzünden 300.000 krona mahkum edilmiştir. Gerek Sıvacılar Sendikası, gerekse Dok İşçileri Sendikası'nın bu cezaları ödeyememe durumu dolayısıyla, hesaplarına ve mallarına el konmuş ve tüzel kişiliklerinin son bulduğu ilân edilmiştir. Bunun üzerine ilgili sendikaların üyeleri başka isimlerle yeni sendikalar kurmuş ve eski sendikaların malî sorumluluğundan kurtulmağa çalışmışlardır.

O tarihlerde de işverenler her ne pahasına olursa olsun çalışma barışını kurma gayreti içinde olduklarından sendikaların bu manevralarını bütünlükten ve mesele yapmamışlardır.

1920 yılında denizciler ve gemi ateşçileri ile dok işçileri tekrar gayri kanuni greve başvurdular. Denizciler ve Gemi Ateşçileri Sendikası 400.000 Dok İşçileri ise 300.000 krona mahkum edildiler. Anlaşmazlık iki buçuk ay sürdü ve gene sendikalar tazminatı ödeyememe durumuna düştüler, fakat işverenler bunu da istemediler. Grevlerin, siyasi gerginliğin sonucu olduğu düşünülüyordu. Ancak, bu görüşün doğru olmadığı 1956 yılında denizciler gayri kanuni greve başvurunca anlaşıldı. Hakem komitesinin kararını reddeden denizciler 250.000 krona mahkum edildiler; işbaşı yapmadıkları gibi, bu miktarı da ödemekten kaçınıncaya, yeniden 750.000 krona mahkum edildiler. Anlaşmazlık 39 gün sürdü ve taraflar hakem kararına göre anlaşmaya vardılar. Buna göre, 1 milyon kronluk tazminat 10 ayda ödenecekti. Sendika aidatları artırılmak suretiyle bu para ödendi.

İŞ MAHKEMESİNİN TERKİBİ

Daimi Hakem Kurulu altı asil, on altı yedek üyeden kuruludur. Bu üyeleri taraflar seçerler. Başkanlık Divanı (Başkan ve 3 Yardımcısı) 1 yıl için Çalışma Bakanlığı'na tayin edilir. Her iki teşkilâtın iki yıllık süre için seçtiği

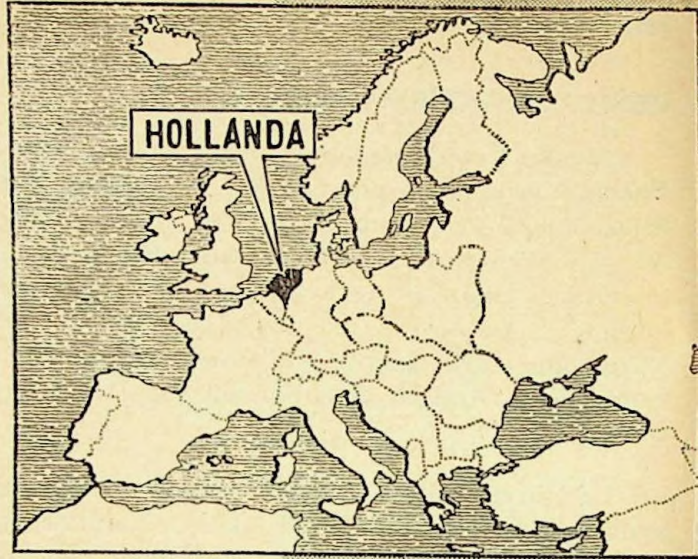
üç üyeden biri hukukçu olmalı ve normal mahkemelerde hakimlik yapma ehliyeti bulunmalıdır. Diğer üyeler normal sendikacılarıdır.

RESMİ UZLAŞTIRMA KURULU

Ağustos Komisyonunun üçüncü teklifi de 1910 yılında ele alınmıştır. Daimi Hakem Kuruluna, iş anlaşmazlıkları ile ilgili bütün kanuni meseleler verilirken Resmi Uzlaştırma Kurulu da menfaat anlaşmazlıklarında arabuluculuk görevi yapmaktadır. İlk başlarda Hükümet tarafından sadece bir uzlaştırıcı tayin edilirken, 1921 yılında kanun değiştirilerek Uzlaştırma Heyeti kuruldu ve bunların sayısı üç'e yükseltildi. Bu arabulucular, Daimi Hakem Kurulunun teklifi üzerine Hükümet tarafından üç yıllık süre için tayin edilmektedir. Aralarında iş bölümü yaparlar ve içlerinden birini başkan seçerler.

Uzlaştırma kurulu çalışma barışının kurulmaması veya bozulmaması kamu menfaatini tehdit ettiği takdirde, tarafları toplantıya çağırarak yetkisine sahiptir. Kanun, Uzlaştırma Kurulunun müdahale sahasını belirlememiştir. İşçi ile işverenler arasında doğabilecek anlaşmazlıklarda, hükümeti ve amme menfaatini temsil etme ve tarafları uzlaştırma yetkisi vardır. Uzlaştırma kurulu delil toplamak ve tarafları tam manasıyla dinleyebilmek için grev veya lokavtı iki hafta müddetle geciktirebilir. Bu süre iki hafta daha uzatılabilir.

Hollanda

Genel Bilgi

Hollanda bir Batı Avrupa devletidir. Kuzey ve batısında Kuzey Denizi, güneyinde Belçika, doğusunda Almanya vardır.

Kuzey Avrupa Ovası'nın batı ucunda bulunan ülke, hiçbir yerde 200 metreyi aşmayan bir düzlüktür. Batı kıyıları, bazan bir hayli içerilere kadar deniz yüzeyinden de alçaktır. Bunlar kurutulma, sedlerle suları önleme sayesinde kazanılmış top. raklardır. 1932 yılında Zuider Zee Körfezi'nin de önemli bir bölümü kurutularak büyükçe bir arazi kazanılmıştır. Zuider Zee'nin kuzeyinden başlayan Frizon Takım adaları, gittikçe küçülen ve Almanya'nın kuzey kıyılarına kadar uzanır.

İklim Batı Avrupa deniz iklimidir. Yıllık yağış ortalaması 65 cm. kadardır. Yıllık ısı ortalaması 9 derecedir. Tipik bitki örtüsü, yaprakların, kışın döken ormanlardır. Kuzeyde çayırlar vardır. Doğudaki çayırlarda hem hayvancılık, hem de tarım yapılır.

YÜZÖLÇÜMÜ

32,438 kilometrekaredir.

NÜFUSU

11,810,000 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 354 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Hollanda'nın Başkenti Haag (Lahey) d'r. (850,000); Amsterdam (1,320,000); Rotterdam (1,114,000); Utrecht (350,000) büyük şehirleridir.

TARİHÇE

Hollanda'nın ilk ahalisi Romalılara tâbi olarak yaşayan Batavlardır. Daha sonra Frizon'lar gelip yerleşmişlerdir. Fransız'ların hakimiyetinden sonra memlekete Avusturya'lı Hanedan'lar hakim olmuştur. Charles Quint'ten sonra İspanyol Kralı Philip II Hollanda'ya sahip olmuş, fakat halka yaptığı zulümden ötürü ihtilâl çıkmıştı.

İhtilalle beraber «Birleşik İller» adıyla bir birlik teşekkül etti. Başa «Stathoudes» ünvanıyla Guillaume d'Orang geçti.

Bundan sonra Hollanda'nın Fransa ile uzun bir mücadele devresi başlar. Büyük ihtilâlde Fransız orduları Hollanda'yı işgal ettiler. 1795 de Cumhuriyet, 1806 da Krallık kendini gösterdi. 1815 de Hollanda Belçika ile birleşerek tek devlet halini aldı, 1830 da ayrıldılar ve Hollanda müstakil oldu. 1940 - 45 yıllarında Alman ordularının istilâsında kaldıktan sonra, müttefiklerinin zaferiyle özgürlüğüne kavuştu.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

Hollanda'nın ilk anayasası, 1814 de kabul edilmiş çeşitli yıllarda değişikliklere uğramıştır. Buna göre devlet meşrutî bir krallıktır.

Devletin icra kuvveti kralda, teşrii kuvveti ise iki meclisten kurulu olan parlâmentodadır.

1963 yılında yapılan seçimlere göre Millet Meclisinde Hollanda siyasi partileri aşağıdaki yüzdeler oranında temsil edilmektedirler.

Halk Katolik Partisi	% 32
İşçi Partisi	% 28
Liberal Parti	% 19
Anti-revolutionary Parti	% 9
Tarihi-Hristiyan Parti	% 9
Diğerleri	% 12

Hollanda 11 ile ayrılmıştır. Her ilin bir «**temsilciler meclisi**» vardır ve üyeleri Yüksek Meclis üyelerini seçme hakkını haizdir.

İKTİSADİ COĞRAFYA

Hollanda arazisinin 25.600 km. karelik kısmında tarım yapılabilmektedir. Hollanda hektar başına alınan ürün bakımından dünyada başta gelir. Tarım bakımından ülke iki büyük bölgeye ayrılır:

1. Batıda verimli bir alüvyon tabakası ile örtülü polderler;
2. Doğuda nisbeten fakir ovalar.

Birinci bölgede hayvancılık, bahçe tarımı yapılır. Tarım ürünleri arasında patates, şeker pancarı, buğday başta gelir. Tarım ürünleri ihtiyaca kâfi gelmekten uzaktır. Şeker pancarı ve patates hariç, diğerleri yıllık ihtiyacın ancak birkaç aylık kısmını karşılar.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Hayvancılık Hollanda'nın batısında verimli alüvyon tabakası ile örtülü polderlerde yapılır. Burada daha ziyade büyük baş hayvan yetiştirilir.

Kuzey Denizi'nin balık bakımından zengin banklarının karşısında sıralanan haliçler, Hollanda'yı yüzyıllardan beri dünyanın en büyük balıkçı memleketlerinden biri haline getirmiştir. Hollanda'nın denizci bir memleket oluşu balıkçılıkla başlar.

ORMANCILIK

Hollanda'da ormanlık alan, genel yüzölçümün 2.700 kilometrekarelik kısmıdır.

ENDÜSTRİ

Hollanda'da endüstri kolları arasında, başta, gemi inşa tesisleri gelir. En büyük tezgâhlar Rotterdam şehrinde. Kıymetli taş traşçılığı fayansçılık, pamuklu dokumalar, petrol tasfiyehaneleri, kömür endüstrisi, vagon, otomobil, bisiklet, çeşitli makinalar, elektrik cihazları yapımı, tuğla, cam,

çimento, kimya, dericilik, kâğıt ve selüloz endüstrileri gelişmiştir.

MADENLER

Hollanda maden bakımından zengin değildir. Demiri olmadığı için çelik yapamaz, dışarıdan alır. En zengin madeni taş kömürüdür; yılda 12 milyon ton çıkartılır. Petrol kaynakları da zengindir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Nüfus bakımından dünya devletleri arasında 39 uncu olan Hollanda'nın dünya ticaret ve ekonomisindeki payı son derece önemlidir.

Hollanda'ya ait dış ticaret rakamları 1962 - 1964 yıllarında şöyledir (dolar olarak) :

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	5.352.000.000	5.967.000.000	7.056.000.000
İhracat	4.584.000.000	4.962.000.000	5.808.000.000

CARİ PARA

Gulden (Florin). 1 Gulden = 2.48 TL.

Sendikacılık Hareketi

Hollanda'da sendikacılık diğer batı Avrupa ülkelerine göre daha geç tarihlerde başlamıştır. 1872 yılına kadar yürürlükte kalan ve gene olarak teşkilatlanma ve birlik kurma hakkını sınırlayan kanunların varlığı ve sanayileşme devresine sonrakı tarihlerde girilmiş olması buna sebep olarak gösterilmektedir.

Hollanda'da işçi hareketine ilk olarak 1860 - 1870 tarihleri arasında rastlanmaktadır. Daha ziyade kalifiye işçileri bünyesinde toplamış bulunan meslek kollarında önceleri karşılıklı yardımlaşma esasına uygun olarak kurulan teşkilâtların daha sonra işçi sendikaları şeklini aldığını görüyoruz. Bu alanda ilk teşebbüs basın teknisyenlerinden gelmiştir. O tarihlerde basın teknisyenleri «ölüm, kaza, hastalık ve doğum» olaylarında karşılıklı olarak yardımlaşmayı mümkün kılacak kuruluşları meydana getiriyorlar ve bu bünyelerde teşkilâtlanıyorlardı. 1866 yılında elmas kesicileri, marangozlar da aynı şekilde teşkilâtlar kurmuşlardır.

1871 yılında Hollanda Genel İşçi Sendikaları Federasyonu (ANVV) adı altında merkezî bir işçi teşkilâtı kurulmuştur. Daha ziyade liberal eğilimli olan bu kuruluş işverenlerle işbirliği yapmanın ve işçi menfaatleri ile ilgili konularda karşılıklı istişarede bulunmanın gereğine inandığını ilân ediyordu. Sosyalist sendikalar bu kuruluşa katılmamışlardır.

BÖLÜNMELER

1877 tarihinde Hollanda Genel İşçi Sendikaları Federasyonu'nda bir bölünme olmuştur. Bölünme genel politikadaki fikir anlaşmazlıklarından ziyade dinî sebeplere dayanmaktaydı. Protestanlar «**Patrimonium**» adını verdikleri teşkilâtı meydana getirdiler. Bu teşekkül de işçi işveren münasebetlerinde sert hareketlerden kaçınılması gerektiğini iddia ediyor ve grev teşebbüslerini tasvip etmediğini belirtiyordu.

1881 yılında tekrar bir bölünme olmuş, bu defa da Genel İşçi Sendikaları Federasyonu'ndaki sosyal demokrat unsurlar «**herkese adalet**» sloganı ile Federasyon bünyesinden ayrılarak kendi teşkilâtlarını meydana getirmişlerdir.

Roma Katolik Kilisesi'ne mensup işçiler o tarihlerde sendikacılık hareketinden kendilerini ayırma yolunda bir teşebbüse girişmemiş bulunuyorlardı.

Hollanda sendikal hareketi içinde katolikler 1890 tarihinden sonra tesiri kazanmağa başlamışlardır.

1891 yılında Hollanda Genel İşçi Sendikaları Federasyonu, 2000 üye ye sahip küçük bir kuruluş halini almış ve 1891 yılından sonra Hollanda sendikal hareketi içindeki önemini tamamen kaybetmiştir.

1891 yılının Hollanda sendikacılık hareketi bakımından önemi, Hristiyan sosyal teşkilâtının ilk kongresini o tarihte yapmasıdır. Bu kongre Amsterdam'da yapılmış ve Papa'nın izni ile katolikler arasında ilk teşkilâtlanma başlamıştır.

Diğer taraftan aynı yıl Brüksel'de sosyalistlerin ilk enternasyonalı toplanmıştır. Burada alınan en önemli kararlardan biri «... hangi meslek kolunda olursa olsun kurulmuş bulunan sendikaların bir merkez etrafında toplanmasını sağlayacak meslekî federasyonların teşkili» idi. 1893 yılında kurulan «Millî İşçi Sekreterliği» bu karar uyarınca girişilen teşebbüslerin bir sonucudur. O tarihte buna yedi sendika ile bir siyasî teşkilât katılmıştı.

1895 de üye sayısı 15.000 e yükselen Millî İşçi Sekreterliği, kanunsuz grev hareketlerine başvurmuş ve daha sonra da anarşistlerin kontrolü altına girmiştir. Buyüzden, bazı sendikalar, Millî İşçi, Sekreterliğinden ayrılmış, ya da ihraç edilmişler ve teşkilât zayıflamıştır.

NVV'NİN KURULUŞU

1903 yılında Amsterdam doklarında grevler başlamış, bunu demiryolu işçilerin grevleri izlemiştir. Her ne kadar bu grevler önceleri işçi lehine gelişmişse de sonraları, sendikaların birbirine düşmesi, anarşistlerle, sosyal demokratik eğilimli liderlerin mücadeleleri ve işçi arasında dayanışmanın sağlanamaması yüzünden aleyhe dönmüş ve işçi derin bir hayal kırıklığına uğramıştır.

Hollanda'daki işçi teşkilâtları arasındaki mücadelenin en ağır ve ilişkilerin en nahoş olduğu 1904 yılında, işçileri teşkilâtlandırmak ve bir millî merkez etrafında toplamak fikri tekrar taraftar kazanmağa başlamış ve 30 Temmuz 1905 de Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV) kurulmuştur.

Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV) kısa zamanda gelişmiş, 1906 da üye sayısı 19.000 civarında iken, 1914 de 80.000 e ulaşmıştır. Aynı tarihte Millî İşçi Sekreterliği'nin üye sayısı ise ancak 10.000 idi. Hollanda

İşçi Federasyonu'nun bu gelişmesi modern sendikaların zaferi olarak isimlendirilebilir. 1920 yılında NVV'nin üye sayısı 247.000 i bulmuştur.

HRİSTİYAN İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU

1909 yılında 5000 işçiyi temsil eden on sendika tarafından **Hristiyan İşçi Sendikaları Millî Federasyonu** kurulmuştur. İlk başlarda katolikler ve protestanlar aynı bünyede toplanmışlarsa da, sonraları, Piskopos bunun doğru olmadığını belirtince, tekrar ayrılmış ve Hristiyan İşçi Sendikaları Federasyonu, sadece Protestan mezhebine mensup olan işçileri teşkilâtlandıran bir millî merkez hâlini almıştır. 1909 yılında 9300 katolik işçiyi temsil eden 10 teşkilât birleşerek **Katolik İşçi Sendikaları Bürosu**'nu kurmuşlardır. 1926 yılında bu teşkilât «**Katolik İşçiler İttihadı**» adını almıştır. 1910 yılında protestanları teşkilâtlandıran işçi federasyonunun üye sayısı 7000 idi; 1920 yılında 70.000 e erişti. Bu tarihte katolik teşkilâtın üye sayısı ise 158.000 civarındaydı.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Hollanda'da sendikacılık hareketi hızla gelişmiş, sendikalı üye sayısı artmıştır. Bu dönemde bir yandan geniş teşkilâtlanma kampanyalarına girilirken, eğitim çalışmalarına da hız verilmiştir.

1933 yılında sendikalı işçi sayısı 828.000'i bulmuştur. İkinci Dünya Savaşı'na kadar olan devrede genel olarak, çalışma barışı korunmuştur.

1930 yıllarının ekonomik krizi sendikal harekete zarar vermiş, toplu pazarlık müessesesi eski tesirini kaybetmiş, işsizlik gittikçe genişlemiştir. 1933 de 828.000 olan sendikalı sayısı 1938 de 743.000 e düşmüş, ancak bu tarihten sonra ekonominin canlılığa kavuşmasıyla tekrar toparlanarak 798.000 e erişmiştir.

İki dünya savaşı arasındaki devrede Millî Sendikalar Sekreterliği'nin üye sayısı azalmış, Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu'nun üyeleri ise artmakta devam etmiştir. Komünist unsurlar NVV'yi ele geçirmek istemişlerse de bunda başarı kazanamamışlardır.

İşgal yıllarında işçi hareketi, kötü günler yaşamıştır. Kuruluştan sonra sendikacılık hareketini canlandırma yolunda yeniden teşebbüsler başlamıştır. Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV) ve Hristiyan İşçi Sendikaları Millî Federasyonu tekrar eski isimleri ile ortaya çıkmışlar, Katolik İşçiler Birliği ise «**Katolik İşçiler Hareketi (KAB)**» adını almıştır. 1940 yılında, halâ 10.000 üyesi olan Millî Sendikalar Sekreterliği tarihe karışmıştır. Bu arada «**Birleşik Sendikalar Federasyonu**» adında yeni bir teşkilât kurulduysa da, bu teşkilâtı Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu ile birleştirme teşebbüsleri sonuç vermemiştir.

BUGÜNKÜ DURUM

Bugün Hollanda'daki millî sendika merkezleri şunlardır :

1. Hollanda Sendikalar Birliği (NVC)

Bu teşkilâtın nüvesini, Hollanda'da ilk kurulan millî merkez, «Hollanda Genel İşçi Sendikaları Federasyonu» teşkil etmektedir. NVC'ye 15 sendika bağlıdır; 12.500 üyesi vardır.

2. Hristiyan İşçi Sendikaları Federasyonu (CNV)

Bu teşkilâttaki 1877 yılında kurulmuş bulunan «Patrimonium» un devamıdır. Halen 26 sendika bağlı olup, üye sayısı 217.000 dir.

3. Katolik İşçiler Hareketi (KAB)

Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonuna üyedir. 420.000 üyesi vardır.

4. Birleşmiş Sendikalar Federasyonu (EVC) ve Bağımsız Sendikacılık Hareketi

Anarşistlerin ve komünistlerin toplandığı teşkilâttır.

5. Hollanda İşçi Sendikalar Federasyonu (NVV)

Milletlerarası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (ICFTU) üyedir.

Bugün için gerçek anlamda sendikal hüviyeti olan üç millî teşkilât vardır. Bu teşkilâtlardan ikisi (KAB ve CNV) tamamen dinî esaslara göre kurulmuş olmalarına rağmen, diğeri, yani NVV, sosyal inançlar üzerine bina edilmiş bir teşkilâttır; bir başka deyişle NVV'nin ideali sosyal kalkınmanın gerçekleştirilmesidir.

MİLLÎ SENDİKA MERKEZLERİ KONSEYİ

Geçen yarım yüzyıllık süre içinde, bu üç millî merkez arasındaki işbirliği tedricen arttırılmıştır. Alman işgali sırasında, Hollanda'da Almanlar tarafından **Nederlands Arbeidsfront (Hollanda İşçi Cephesi)** adı altında yeni bir teşkilât kurulmuş ve bu bağımlı kuruluş CNV ve NVV ye mensup sendikaların paralarına el koymuş ve milyonlarca gulden harcamıştır.

Savaş yıllarında sendika liderleri ile işverenler arasında da görüşmele-
re devam edilmiş ve savaştan sonra Hollanda'da İşçi Sendikaları ile işve-
renler arasında ne gibi bir işbirliği yapılacağı hususunda görüş teatisin-
de bulunulmuştur.

1945 yılında NVV ve diğer iki dinî teşkilât biraraya gelerek, ortak işbirliği esaslarına dayanan «**Millî Sendika Merkezleri Konseyi**» ni kurmuşlardır.

Bu çeşit millî bir sendikal konsey meydana getirilmesinin başlıca gayesi, herbir teşkilâtın benimsediği ilkelere karşılıklı saygı göstererek bütün Hollanda işçilerinin sosyal ve ekonomik durumları ile ilgili ortak çalışmalar yapmaktır.

Bu gaye ile kurulan konsey aracılığıyla yapılan işbirliği, 1945 yılında Roma Katolik Kilisesinin, katoliklerin NVV ile işbirliği yapamayacaklarını bildirmesi üzerine sona ermiş, ancak 1958 yılında, yeniden işbirliğine başlanmıştır.

İŞVEREN ve İŞÇİ TEŞKİLATLARI ARASINDA İŞBİRLİĞİ

Hollanda'nın liberal bir devlet haline gelişinden hemen sonra millî merkezlerle, 27 Mayıs 1945 tarihinde kurulan **Foundation of Labour** «**Çalışma hayatının temeli**» adındaki derneğe bağlı işveren teşekkülleri arasında devamlı bir işbirliğinin temelleri atılmıştır.

Bu teşkilâtın ana gayeleri şunlardır :

- a) İşçiler arasında teşkilâtlı bir işbirliğine dayanan iyi ilişkilerin kurulması,
- b) Hollanda işçilerinin sosyal ve kültürel seviyelerini yükseltecek tedbirlerin alınması,
- c) Ücret, çalışma şartları, iş anlaşmazlıkları, işe alma, işten çıkarma, fazla mesai, tatiller, sosyal sigortalar ve mesleki eğitim gibi konular da dahil olmak üzere, topyekûn bütün çalışma hayatını veya belli bazı sanayi kollarını kapsayan kararnameler çıkartılması için ortak çalışmalar yapılması.

Yukardaki gayeler bir Protokole bağlanmış ve «**Çalışma hayatının temeli**» isimli protokol, Hükümet tarafından da tanınmıştır.

SİYASÎ PARTİLERLE İSTİŞARE

NVV tamamen partiler üstü bir kuruluştur. Millî sendikal merkezler arasındaki ilişkiler, sendikacılık hareketinin siyasî partilerle yapmış olduğu görüşmeler dolayısıyla, bazen kötü bir yöne sürüklenmektedir. Hollandada benimsenen görüşe göre sosyal, ekonomik ve politik çalışmaların sınırları çok kere birbiriyle çatışmaktadır. Bazı konularda sendikacılık hareketi ile siyasî partiler arasında istişareler faydalı hattâ gerekli olabilir, fakat bu ilişkiler, birbirlerinin gayretlerine engel olacak şekilde değil, aynı zamanda memleketin birtakım meselelerine de çözüm, çareleri bulunması amacını taşımalıdır.

1940 İLE 1960 YILLARI ARASINDAKİ GELİŞMELER

Hollanda'da işçi hareketinin 1940 yılındaki üye sayısı şöyledir :

Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV)	319.099
Roma Katolik İşçileri Sendikası (RKWV)	168.137
Protestan Hristiyan İşçi Sendikaları Federasyonu (CNV)	118.900
Hollanda İşçi Sendikaları Merkezi (NVC)	50.750
Milli İşçi Sendikaları Sekreterliği (NAS)	10.330
Protestan İşçi Sendikaları Milli Merkezi (CNVC)	2.279
Hollanda Sendikalist Hareket Federasyonu (NSV)	1.614
Eski Katolik İşçi Sendikaları Federasyonu (OKVV)	806
Herhangi bir federasyona bağlı olmayan sendikaların mensupları	108.396
Toplam üye sayısı	736.311

Durum 1 Ocak 1960 senesinde aşağıdaki şekle gelmiştir:

Hollanda İşçi Sendikaları Federasyonu (NVV) (31 Aralık 1962)	
de NVV'nin üye sayısı 510.000 i geçmiştir	486.372
Roma Katolik İşçi Sendikaları Federasyonu (KAB)	400.140
Protestan Hristiyan İşçi Sendikaları Federasyonu (CNV)	218.992
Hollanda İşçi Sendikaları Merkezi (NVC)	11979
Hiçbir federasyona bağlı olmayan Sendikalara kayıtlı işçi sayısı	230.000
Toplam üye sayısı	1.347.483

Bu iki devre arasında Hollanda sendikacılık hareketinin gücü de gittikçe artmıştır. İmzalanan toplu sözleşme sayısında bir hayli artış kaydedilmiş, sendikalar ve federasyonlar, resmi ya da yarı resmi sayısız devlet organlarında (İşsizlik sigortası ve diğer sosyal sigorta kurullarında) söz sahibi olmuşlardır. 1945 yılından sonra bu yöndeki gelişmeler daha da hızlanmıştır.

Bu arada, en az 25 işçi çalıştıran işyerlerinde çalışma konseyleri kurulmuştur.

HEDEFLER

Sendikacılık hareketinin bugünkü çalışmalarının hedefleri.

a) Üyelerine daha elverişli çalışma şartları sağlamaya çalışmak.

NVV'nin benimsediği ana gaye Hollanda işçilerine ve ailelerine daha iyi çalışma ve yaşama şartları temin etmektir.

Bunun bir sonucu olarak NVV, sosyal ve ekonomik hayatta herkese eşit yükselme şansı sağlayacak bir reform yapmak peşindedir. Toplumun refahını artırmak gayesiyle, lüzumlu mamullerin üretilmesi; işçilerin işyerlerine hissedar olması NVV'nin programında yer almıştır. NVV gerçekleştirmeye çalıştığı bu hedefe ulaşmak için gerekirse, üretim araçlarının kamulaştırılmasını ya da büyük ölçüde kontrol altına alınması görüşünü de benimsemiştir.

NVV teşkilâtı, işçilerin hayat şartlarının gelişmesini önleyen bütün engellerin ortadan kaldırılması için tedbirler alınmasını sağlamaya çalışır.

Gerek NVV ve gerekse NVV'ye bağlı teşkilâtlar, sosyal ve ekonomik sorumluluklarını yerine getirmek üzere eğitim ve öğretim çalışmalarına hız vermişlerdir.

NVV, toplum içinde herkesin, eğitilerek arzu edilen kültür düzeyine ulaştırılmasını; mevcut iş imkânlarının ve millî gelirin adil ölçüler içinde dağıtılmasını ister.

b) Millî gelirin, üreticiler arasında adil ölçüler içinde dağılımını sağlamak üzere mücadele edilmesi hususu, sosyal ve ekonomik konsey ile, bu konseye bağlı komisyonların ve hastalık fonu konseyinin hazırlamış olduğu raporlarda yer yer belirtilmiştir.

İşçilerle işverenler arasındaki toplu sözleşme görüşmeleri, Foundation of Labor teşkilâtının ücretler komisyonunda yapılır.

c) Sosyal Sigortalar konusunda işbirliği; sosyal sigortalar mevzuatı kapsamının genişletilmesi, mecburi eğitimin süresinin uzatılması, yürürlükteki iş ve Sosyal güvenlik mevzuatının geliştirilmesi, sakatlık kanununun değiştirilmesi, NVV nin bu günkü önemli meseleleri arasındadır.

d) İşçinin, işyerinin sevk ve yönetimine katılmasına imkân veren kanun ve mevzuatın kapsamının genişletilmesi de çalışma konularından birini teşkil etmektedir. 1950 yılında yürürlüğe giren iki kanun ile işçinin sosyal ve ekonomik hayatta söz sahibi olmasına imkân verecek zemin hazırlanmış işyerlerinde kurulan kurullarda işçi ile işverenin eşit sayıda temsilcileri vasıtasıyla söz sahibi olmaları sağlanmıştır. Sosyal ve ekonomik konseyin koordinasyon kurulu 15 işveren temsilcisi, 15 işçi temsilcisi (NVV 7, KAB 5, CNV 3), ve hükümet tarafından tayin olunan 15 hükümet temsilcisinden kuruludur. Bu kurul Hükümetin istişari organı olup, sosyal ve ekonomik konularda hükümeti temsil ettiği gibi, bu konularda düzenleyici çalışmalar yapma yetkisine de sahiptir. Bu suretle sendikali işçiler hükümetin sosyal ve iktisadî hayatında müessir bir nüfuz icra eder hale gelmişlerdir.

e) Binlerce sendika temsilcisinin çalışma konseylerinde, sınıî kurullarda, iş emniyeti komitelerinde yer alması ve sendika temsilciliği görevini yerine getirebilmeleri için, bu yöneticilerin, bu meselelerle ilgili eğitim görmeleri gerekmektedir. Bundan başka gerek sendika üyelerine ve gerekse sendika yöneticilerine yüksek kademelerde alınan ve geniş işçi kitlelerinin sosyal menfaatlerini ilgilendiren kararlar hakkında bilginin devamlı olarak iletilmesi gereklidir.

f) Sendikacılık hareketi, bunlardan başka, çeşitli uluslararası kuruluşlarda Hollanda'yı temsil etmekte ve iktisaden geri kalmış ülkeler sendikalarını maddi ve manevi yardımda bulunmaya çalışmaktadır.

Belçika

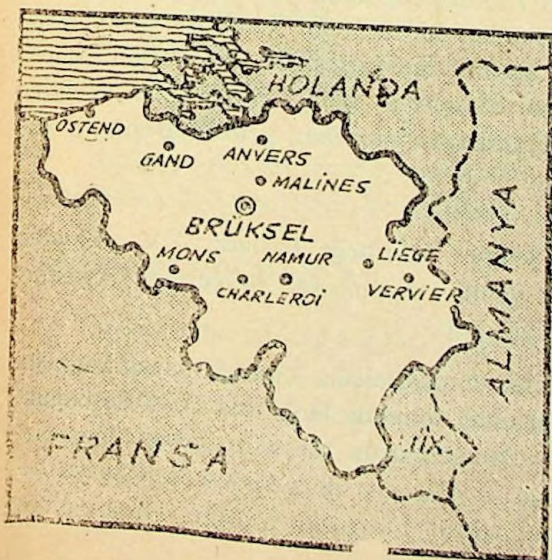
Genel Bilgi

Belçika Avrupa'nın kuzeybatısında, krallıkla idare edilen bir ülkedir. Kuzey ve kuzeydoğuda Kuzey Denizi ve Hollanda, doğuda Almanya, Güneydoğuda Lüksemburg, güney ve batıda da Fransa ile sınırlanmıştır.

Yüzölçümü Trakya'dan biraz büyük olan Belçika, kuzeybatı Avrupa'nın ovalık kesiminde bulunur. Belçika dört tabii bölgeye ayrılmaktadır:

- Yukarı Belçika;
- Maden kömürü havzası;
- Orta Belçika;
- Aşağı Belçika.

Yukarı Belçika, batıdan doğuya doğru bir yayla şeklinde uzanmakta ve yüksekliği 400-800 metre arasında değişmektedir. Maden kömürü havzası ise, Fransa hududundan başlayıp Yukarı Belçika bölgesine ve oradan da Flandre mevkiine kadar uzanmaktadır. Orta Belçika bir sıraya gelmiş ovalardan müteşekkildir ve burada yükseklik 200-400 metre

da iki kesime ayrılmaktadır. Suni olarak verimlileştirilmiş, aslında verimsiz topraklardan meydana gelen kesime «Doğu Flandre», kumlu topraklarla, bataklıkların bulunduğu kesime ise «Batı Flandre» adı verilmektedir.

Belçika'yı sulayan nehirlerin uzunluğu toplam olarak 2000 km. den çoktur. Bunların başlıcaları Meusse ve Escaut'tur. Çok sulak bir memleket olan Belçika'nın ovalık kesimindeki kanallar birçok nehirleri birbirine bağlar.

Belçika'da kışlar ılık geçer, yaz aylarında da fazla sıcak görülmez. Atlas Okyanusu'ndan esen sıcak rüzgarlar ve Golf Stream (sıcak su akıntısı)'in bir kolu ülkeye sıcak bir iklim sağlar. Kışlar sisli ve bulutlu geçer.

YÜZÖLÇÜMÜ

30.500 kilometrekaredir.

NÜFUSU

9,428,100

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 309 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Brüksel (başkent) 1,057,923; Antwerp (654,508); Liege (452,317)

TARİHÇE

Belçika adı, eski Kelt yerlileri olan Belgae'lerden gelir. Roma İmparatoru Caesar M.Ö. 57 yılından başlayarak, yedi savaşta bunların ülkesini zaptetmişti. Bu istila sonunda Latin dili, Roma Hukuku ve daha sonra da Hristiyanlık Belçika'ya yerleşti. V. Yüzyılda bir Germen kavmi olan Franklar Ren Nehri boyunca ilerliyerek, Belçika'nın ovalık kesimlerine yerleştiler. Bu, Belçikalıların bölünmesine yol açtı. Roma medeniyetini benimsiyen güney Belçikalılar Wallonlar'ı, Franklardan gelen ova halkı ise Flamanlar'ı meydana getirdi. Bunların yaşadığı yere de Flandre adı verildi.

Ortaçağ'da Belçika'da derebeylik hüküm sürmeğe başladı. XV. yüzyılda Belçika tahtı, kraliyet aileleri arasında yapılan evlenmeler sonucunda Avusturya Hanedanına daha sonra da İspanya'ya geçti.

Bu arada Hollanda, Protestanlığı kabul etmiş, Belçika Katolik olarak kalmıştı. Bu yüzden Hollandalılarla çeşitli savaşlar oldu, sonunda Hollanda 1648 de bağımsızlığını kazandı. Belçika bu savaşlar yüzünden uzun bir süre savaş alanı olarak kaldı ve nihayet 1713 tarihli Utrecht Andlaşması ile yeniden Avusturya hakimiyeti altına girdi. 1795'de memleketi tekrar Fransızlar aldılar. Napoleon'un

1815'te Brüksel yakınlarındaki Waterloo'da yenilmesine kadar bu ülkelerde kesin bir barış kurulamadı.

Napoleon'un yenilmesinden sonra toplanan Viyana Kongresi, Belçika ile Hollanda'yı birleştirdi. Bu durum 1830'a kadar sürdü. O yıl Belçikalılar Hollanda'dan ayrılarak yeniden bağımsızlıklarını ilân ettiler ve Sax-Cobourg hanedanından Leopold kral seçildi. Çok iyi bir idareci olan I. Leopold ile II. Leopold memleketi hızla kalkındırarak kısa bir zaman içinde örnek bir memleket haline getirdiler. H. Leopold'dan sonra tahta çıkan I. Albert zamanında Birinci Dünya Savaşı patlak verdi ve Belçika bundan büyük zarar gördü.

İkinci Dünya Savaşı sırasında III. Leopold kral bulunuyordu. Bu hükümdar, müttefiklerine haber vermeden Almanlara teslim oldu. 400,000 Belçikalı mecburi çalıştırma kamplarına sürüldüler. Hükümet Kralın teslim kararını tanımadı ve İngiltere'ye kaçtı. Menfadaki Belçika Hükümeti olarak çalışmalarına devam etti ve savaşın sonunda Belçika'ya döndü. III. Leopold pek kısa bir müddet tekrar krallığa getirildiyse de çıkan kargaşalıklar sonunda, oğlu Boudin lehine tahttan feragat etti. Boudin 1951 yılında kral olarak taç giydi.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

7 Şubat 1831 tarihli Belçika Anayasasına göre memleket meşruti krallıktır. Belçika'da çift meclis sistemi vardır. Senato 4 yıl için seçilir. Üyelerinin bir kısmı doğrudan doğruya halk tarafından seçilirler. Diğer bir kısmı ise eyalet temsilcileri durumundadır. Senato'ya halk tarafından doğrudan doğruya seçilenlerin sayısı Millet Meclisindeki milletvekillerinin sayısının yarısı kadardır. Millet Meclisi de, 4 yıl için, her 40,000 kişiye bir milletvekili olarak seçilir.

Son seçimlerde Belçika siyasi partileri Millet Meclisi'nde şu şekilde temsil olunmaktadır :

Hristiyan-Sosyal Parti	% 36
Sosyalist Parti	% 30
Liberal Parti	% 23
Komünist Partisi	% 3
Diğerleri	% 8

Belçika dokuz eyalete ayrılmıştır. Her eyalet daha küçük mahalli idare teşkilâtı olan komünlere bölünmüştür.

İKTİSADİ COĞRAFYA

Belçika'da tarıma büyük önem verilir. Ancak Belçika'nın bir tarım memleketi olarak önemi, elde ettiği toprak mahsullerinin miktarları bakımından değildir; fakat entansif tarımın en ileri bir seviyeye ulaştığı bir memlekettir. Buğday, çavdar gibi tahıllar, patates, şeker pancarı gibi bitkilerden alınan verim dün-

yanın hiç bir ülkesinde Belçika ve Hollanda'daki kadar yüksek değildir. Buna rağmen toprak ürünleri ihtiyacın ancak bir kısmını karşılar. Buğday istihali ihtiyacın ancak 1/5'ini karşılar. Başlıca ürünleri buğday, yulaf, patates, şeker pancarı, keten, kenevir, şerbetçi otu, çeşitli sebze ve meyvadır.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Belçika'da sığır, domuz, at ve koyun beslenir. Sığırların sayısı ,500,000'den fazladır, 40,000 kadar koyun ve 200,000'e yakın at vardır.

Kıyı kasabalarında balıkçılığa önem verilmektedir. Bilhassa morina ve ringa balıkları avlanır. İstridyeye yetiştirilir.

ORMANLAR

Belçika'nın kampin ve Arden bölgesi ormanlıktır.

ENDÜSTRİ

Belçika'da endüstri hareketini başlıca 3 kolda toplamak mümkündür. Bunlar :

— Dokumacılık

— Maden çıkarma ve kömüre bağlı olan ağır endüstri

— Makina imalatı, kimya endüstrisi, camcılık ve fayansçılık, çimento, başta şeker ve nişasta olmak üzere çeşitli besin maddeleri endüstrisi.

Sambre-Meuse nehri vadisi ağır endüstri bölgesidir. Buradaki en büyük endüstri bölgeleri Liege, Mons, Charloi ve Namur'dur.

MADENCİLİK

Belçika maden bakımından çok zengindir. Güneyde Arden'lerin eteklerinde çok zengin demir ve taşkömürü yatakları vardır. Elde edilen madenler çinko, bakır, kurşundur.

TİCARİ VE MALİ DURUM

Belçika; buğday başta olmak üzere çeşitli gıda maddeleri, çeşitli maden cevherleri, yün, pamuk, petrol ithal eder. Pamuklu, yünlü, ipekli ve ketenli dokumalar, çelik, kurşun, demir, çelik ve bakır mamulleri, kâğıt ve kimyevi müstahzarat ihraç malları arasındadır.

Belçika en çok, Fransa, Almanya, Hollanda, İngiltere ve Lüksemburg'la ticaret yapar. Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği'nin 1962 - 1964 yıllarındaki dış ticaret durumunu gösteren rakkamlar şöyledir (dolar olarak);

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalât	4,476,000,000	5,113,000,000	5,928,000,000
İhracat	4,344,000,000	4,851,000,000	5,604,000,000

CARİ PARA

Belçika Frangı. 1 Belçika Frangı = .18 TL.

Sendikacılık Hareketi

Belçika'da işçilerin sendikalar tarafından teşkilâtlandırılmasına 1857 yıllarında başlanılmıştır. O tarihlerde ilk defa dokumacılar sendika kurmağa çalışmışlar, ancak bu ilk çabalar özellikle işçilerin toplu olarak hareket etmenin ve dayanışma içinde olmanın önemini idrak etmemeleri yüzünden olumlu sonuçlar verememiştir. Ancak Belçika'da sendikacılığın 1857 yılında başladığı ileri sürülebilir.

Bugün 750,000 işçiyi temsil eden ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (ICFTU) bağlı bulunan Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu (FGTB) 1898 yılında kurulmuştur. Belçika'da işçi hareketi siyasi alandaki teşkilâtlanmaya paralel bir yol tutmuştur. Gerçekten 1897 yılında işçileri teşkilatlandırmak amacıyla Belçika Sosyal Demokrat Partisi'nin bir «özel komite» kurduğu bilinmektedir.

TEŞKİLATLANMA HEDEFLERİ

Belçika işçi hareketinin gelişmesine işkolu sendikalarının mı, yoksa meslek sendikalarının mı daha faydalı olacağı uzun yıllar tartışma konusu olmuştur. Neticede çeşitli işkollarına ve sendikaların faaliyet sahalarıyla bölgelerine göre değişik tiplerin kabulü yoluna gidilmiştir. Meselâ büro işçileri, teknisyenler meslek sendikalarında kümelenirken, metal, yapı, ağaç, ulaştırma, giyim sanayiinde çalışanlar işkolu esasına göre teşkilatlanmışlar ve işkolu sendikaları kurmuşlardır. Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonuna hem milli sendikalar hem de bölgesel seviyede teşkilâtlanmış federasyonlar bağlıdır.

KONFEDERASYONUN ANA HEDEFLERİ

Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu, herhangi bir siyasi parti ile hiçbir bağı olmadığını ileri sürmesine rağmen, bünyesinde Sosyal Demokrat Parti, Kooperatifçilik Hareketi ve Kardeş Sosyalist Teşekküllerin temsil edildiği «Ortak Teşebbüs Komitesi» nin üyesidir. Bu bakımdan Konfederasyon'un hedef ve gayelerine ulaşmada siyasi teşkilâtlarla yakın bir işbirliği içinde olduğu ileri sürülebilir.

ÜYE TEŞKİLATLAR VE ORGANLARI

Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na 15 işkolu federasyonu ve meslek sendikası bağlı bulunmaktadır.

Konfederasyonun en yüksek organı «**Kongre**» sidir. Kongre üç yılda bir toplanır. İşkolu federasyonlarını ve bölgesel kuruluşları temsilen 500 kadar delegé üç yılda bir toplanarak, Belçika işçi hareketinin ana politikasını belirler, İcra Kurulu üyelerini ve Genel Sekreteri seçer.

İki kongre arasında en yüksek organ Konfederasyonunun «**Milli Komite**» sidir. Bu organ, Kongre kararlarının eksiksiz uygulanmasının sorumluluğunu taşır, federasyon ve bölgesel kuruluşların temsilcilerinden meydana gelir.

Konfederasyonun İcra Kurulu 20 üyeden meydana gelir; günlük işlerin yürütülmesi görevi Sekreterliğe aittir. Sekreterlik; Genel Sekreter, bir genel sekreter yardımcısı ve iki milli sekreterden meydana gelir.

KONFEDERASYONUN İHTİSAS BÜROLARI

Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun genel merkezindeki ihtisas büroları şunlardır :

- Ekonomik Araştırma ve Sosyal Mevzuat Bürosu
- Sendikacılık Eğitimi Bürosu

Bu büro sadece eğitim seminerleri ve kursları vasıtasıyla değil aynı zaman da «mektuplaşma» metodu ile de öğretim yapmaktadır.

- İşyeri İşletme Komiteleri Koordinasyon Bürosu
- Propaganda Bürosu
- Genç İşçiler Bürosu
- İşçi Tatil Bürosu
- Basın Bürosu
- Kütüphane
- İdari İşler Bürosu (muhasabe, daktilo bölümü, matbaa, kırtasiye)

AİDATLAR

Belçika sendikaları ve federasyonları üyelerinin ücretlerinden yüzde 1-2 oranında aidat alırlar. Aidatların bir kısmı teşkilâtların masraflarının karşılanmasına, bir kısmı Konfederasyona, bir kısmı da «**Grev Fonu**» na gider.

BELÇİKA'DAKİ DİĞER MİLLİ SENDİKACILIK MERKEZİ

Belçika İşçi Sendikaları Konfederasyonu Belçikalı işçileri temsil eden yegâne üst kuruluş değildir. Maalesef işçiler iki büyük teşkilatta toplanmışlardır. Bu durum Belçika işçi hareketinin gücünü büyük ölçüde zayıflatmıştır. Çok defa üst kuruluşlar arasındaki menfaat çatışmaları, işçilerin aleyhine sonuçlar yaratmıştır.

Belçika'da kurulu ikinci milli merkez «Belçika Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu» dur. Uluslararası Hristiyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı bulunan bu kuruluşun üye sayısı 700,000'in üstündedir. 1886 yılında kurulduğu belirtilen bu teşkilât Belçika'da hızlı gelişme ortamı bulmuş ve üye sayısı 1911 yılında 11 bin iken 1965'de 700,000'in üstüne çıkmıştır.

ICFTU'NUN GENEL MERKEZİ BELÇİKA'DADIR

Belçika sendikacılık hareketinin önemli bir yanı da Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) nun genel merkezinin Belçika'da olmasıdır. Hür dünyada 60 milyon işçiyi ve bu arada Türk-İş üyelerini de temsil eden bu güçlü teşkilâtın genel merkezi Brüksel şehrindedir.

Lüksemburg

Genel Bilgi

Lüksemburg Batı Avrupada küçük bir devlettir. Batısında, kuzeyinde Belçika, doğusunda Almanya, güneyinde Fransa vardır.

Ülke, 500 metreyi geçmeyen bir yayladır. Ren'in Moselle Kolu ile bundan ayrılan Our, Almanya sınırını çizer. Yıllık yağış 80 cm'yi geçer. Yıllık ısı ortalaması 10 derece kadardır. Batı Avrupa deniz iklimi hüküm sürer.

YÜZÖLÇÜMÜ

2586 kilometrekaredir.

NÜFUSU

320.000 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

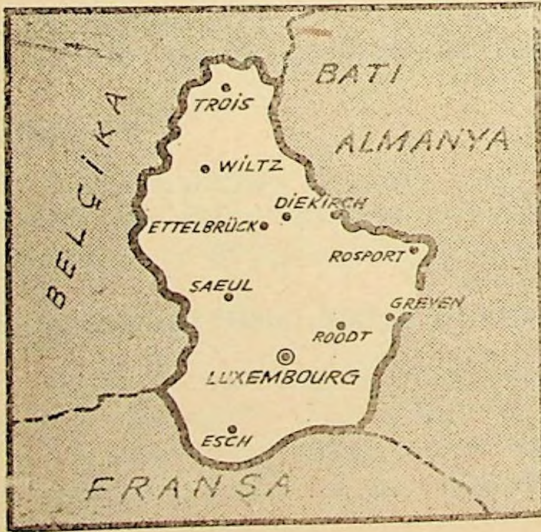
Kilometre kare başına 128 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Lüksemburg (başkent) 73,221

TARİHÇE

1815 yılındanberi Massau Hanedanının idaresi altında bulunan Lüksemburg'un tarafsızlığı 4 Mayıs 1867 Londra anlaşması ile teminat altına alınmış

bulunmasına rağmen, bu tarafsızlık, Birinci Dünya Savaşı'nın başlangıcında Almanya tarafından ihlâl edilmiş; Lüksemburg, sayısız protestolarına rağmen, Birinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar Alman işgali altında kalmış ve 11 Kasım 1918 tarihli andlaşma ile istiklâline kavuşmuştur. İkinci Dünya Savaşın-da yine Alman işgaline uğrayan Lüksemburg'un bu esareti 1940 dan 1945'e kadar devam etmiş ve müttefiklerin zaferi sonucunda ikinci defa olarak kurulmuştur. Lüksemburg Atlantik Paktının üyesidir ve Benelux Devletleri arasındadır.

POLİTİK TEŞKİLAT VE İDARE

Lüksemburg Büyük Dükalık şeklinde idare olunur.

Halen Lüksemburg siyasî partileri Lüksemburg Meclisinde şu nisbetlerle temsil edilmektedirler.

Sosyal — Hristiyan Parti	% 40
İşçi — Sosyalist Parti	% 37
Demokrat Parti	% 10
Komünist Partisi	% 10
Diğerleri	% 3

EKONOMİK COĞRAFYA

Lüksemburg'da tarımda kullanılan toprakların yüzölçümü 1413 kilometrekareyi bulur. Başlıca ürünleri yulaf, buğday, arpa, çavdardır. Patates üretimi tahıldan sonra en önemli yeri işgal eder, bol miktarda yetiştirilir. Buğday Meselle ve Sauer bölgelerinde toplanmıştır. Geniş gül bahçelerinde gül yetiştirilir, komşu ülkelere ihraç edilir.

HAYVANCILIK VE BALIKÇILIK

Lüksemburg'da hayvancılık ve tatlı su balıkçılığı ekonomik bakımdan önem taşımaz.

ORMANLAR

Genel yüzölçümünün 862 kilometrekaresini kışın yapraklarını döken ormanlar kaplar.

ENDÜSTRİ

Lüksemburg'da demir sanayii başta gelir. Çelik endüstrisi ünlüdür. Eldiven sanayii, değirmencilik ve biracılık kayda değer.

MADENCİLİK

Zengin demir madenleri vardır.

TİCARİ VE MALİ DURUM

Lüksemburg dışarıya şarap ve bira satar. İleri endüstrisiyle geçinir.

Lüksemburg'a ait dış ticaret rakamları «Belçika Bölümünde» verilmiştir.

CARİ PARA

Lüksemburg Frangı. 1 Lüksemburg Frangı : 0.18 TL.

Sendikacılık Hareketi

Lüksemburg'da da ilk sendika 1864 yılında basın sanayii işçileri tarafından kurulmuş, bu sendikayı 1965 de bütün işçileri ve 1871 yılında da eldiven işçileri sendikaları takip etmiştir.

Alman İmparatorluğuyla 1871 de imzalanan gümrük ve para birliği anlaşmalarından sonra büyük bir hızla gelişmiştir. Bu arada Alman işverenleri, demiryollarıyla bazı büyük fabrikalara sahip olurlarken, Alman İşçi Sendikaları da Lüksemburg'da şubeler kurmaya başlamış ve ancak 1906 yılından sonra bu şubeler Lüksemburg'da müstakil federasyonlar etrafında toplanabilmişlerdir.

Birinci Dünya savaşı sırasında ve savaştan bir süre önce kadın berberleri, deri işçileri, tekstil, inşaat, metal ve demiryolu işçileri sendikalar kurmuşlar, 1916 yılında faaliyetlerine başlayan Genel İşçiler Sendikası ise memleketin en kuvvetli sendikalarından biri olmuştur. 1 Temmuz 1917 tarihinde Lüksemburg'da bütün sendikaların katıldığı bir toplantı yapılmış, bu toplantı sonucu Lüksemburg İşçi Sendikaları Konseyi adındaki teşkilât kurulmuştur. Bu teşkilât 1919 yılında Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonuna (IFTU) üye olmuştur.

Savaş sonrası yıllarda Almanya ile ticarî ilişkilerin kesilmesi Lüksemburg'u ekonomik yönden ikinci bir ortak arama zorunluğunda bırakmış, öte yandan büyük ilerlemeler kaydeden işçi hareketi, 1918 yılındaki 8.600 kişilik üye sayısını 1920 yılında 23.800'e çıkarmıştır.

Bütün Avrupa ülkelerinde etkilerini gösteren ekonomik buhran 1921 yılında Lüksemburg'da da kendini hissettirmiş ve bu devre içinde, işçi hareketi büyük sarsıntılar geçirmiştir. Ancak 1925 yılında Parlâmentoya yapılan tesirlerle iş komiteleri tekrar kurulmuş ve Sosyal Sigortalar Kanununda geniş bir reform yapılmıştır.

Bu arada 1921 yılındaki genel buhran hariç, savaş sırasında ve sonraki yıllar içinde sendikalar genellikle sakin bir hava içersinde çalışmışlar ve hattâ idarî kuruluşlara yaptıkları tesirlerle mali isteklerinin genellikle makul karşılanmasını sağlamışlardır.

KURŞUNA DİZİLEN SENDİKACILAR

İkinci Dünya Savaşında birçok sendikacı memleketi terketmek zorunda kalmıştır. Ancak Lüksemburg için esas felâket daha sonra kendini göstermiş

ve nihayet 30 Ağustos 1942 tarihinde Mihverler Lüksemburg'u istilâ etmişlerdir. Bu hâl karşısında Lüksemburg işçisi 1 Eylül 1942 tarihinde genel bir grev hareketine başvurmuş ve bu hareketiyle bütün dünyada bir ilgi ve sempati yaratmıştır. Genel grev sebebiyle işgal kuvvetleri memleket içinde sıkı yönetim ilân ederek, askerî mahkemeler de sendikacıları muhakeme etmişler, bunların çoğunu kurşuna dizmişlerdir. Savaş sona erince işçi hareketi tekrar eski şuuruna kavuşma imkânını bulmuş ve yeniden teşkilâtlanmaya başlamıştır.

Bununla beraber, savaştan hemen sonraki yıllar içinde Lüksemburg'da büyük bir nizamsızlığın hüküm sürdüğü de bir gerçektir. Harbin sonunda Lüksemburg'a dönen hükümet, hazineyi bomboş bulmuş, idarenin felce uğradığını ve ülkenin büyük bir karışıklık içinde olduğunu görmüştür. Diğer yandan işsizlik en büyük problem olarak ortaya çıkmıştır. Bu sahada çeşitli tedbirler almağa çalışan hükümet, Çalışma Bakanlığının ücret ve çalışma şartlarıyla ilgili olarak vereceği kararlarda işçi ve işveren teşekkülleriyle danışılmasını gerekli bulmuştur. Bu tatbikat neticesi hükümet, işçi ve işverenlerin temsil edildiği üçlü bir «**Millî Çalışma Komitesi**» kurulmuştur. Bu komite, hükümete ekonomik plânlama tedbirleriyle ilgili tavsiyelerde bulunmak, memleketin iktisadî ve sosyal kalkınmasını izlemek, işçi ve işveren teşkilâtları ve iktisadî konseyle işbirliği yapmak, demokratik hayatın kontrolü için hükümete yardımlarda bulunmakla görevlendirilmiştir.

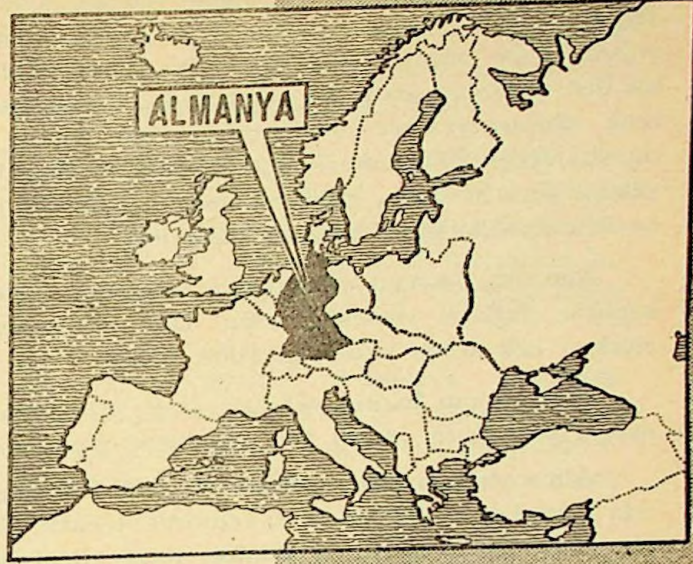
Yine, yukarda belirtilen yıllar içinde, sendikal çalışmalar bir parça canlanmış ve teşkilâtlanma hızı artmıştır. Bu arada memleket içinde varlıklarını hissettirmeye başlayan sendikalar 16 Ekim 1944 tarihinde, ücret sistemleri, sosyal güvenlik, meslekî eğitim, iş mahkemelerinin kurulması ve sosyal yardımların uygulanmasına dair iktisadî ve sosyal bazı isteklerini hükümete vermişlerdir.

Bu arada tek bir üst kurul bünyesinde toplanma fikri de sendikalar arasında günden güne daha fazla rağbet görmeye başlamıştır. Ancak memleketteki komünistler böyle bir üst kuruluşa hakim olabilecekleri kanısıyla yoğun bir çalışmaya girişmişler, öte yandan Hristiyan sendikacılar kendilerine mahsus bir teşkilât kurmakta gecikmemişlerdir. Bu devre içinde kurulan Lüksemburg İşçi Sendikaları Konfederasyonu ayrılma ve parçalanma hareketlerine rağmen varlığını korumayı başarmıştır.

Lüksemburg İşçi Sendikaları Konfederasyonu CGT bugün 30.000 üyeye sahip olup, bu üyeler çoğunlukla iki büyük teşkilât, Genel İşçiler Federasyonu ve Ulaştırma İşçileri Federasyonu bünyesinde toplanmışlardır.

Basın Sanayii İşçileri Federasyonu (memleketteki en eski sendika) Fikir İşçileri Sendikası, Garson ve Otel İşçileri Sendikası, Ahçılar Sendikası, Berberler ve Gardiyanlar Sendikası diğer sendikal kuruluşlar arasında sayılabilir. Memleket içinde ücret mukabili çalışan işçi sayısı 100.000 kadardır.

Almanya

Genel Bilgi

Almanya bir Orta Avrupa memleketidir. Doğuda Çekoslovakya, Polonya, kuzeyde Baltık Denizi Danimarka ve Kuzey Denizi, batıda Hollanda, Belçika, Lüksemburg, Fransa, güneyde İsviçre, Avusturya ile sınırlanmıştır.

Almanya İkinci Dünya Savaşının sonunda, 1937 sınırları esas alınarak dört işgal bölgesine ayrıldı. Bunlardan A.B.D., İngiltere ve Fransa işgal bölgelerine Batı Almanya, Rus işgal bölgesine de Doğu Almanya denildi.

1949 yılında Almanya'da iki ayrı cumhuriyet doğdu: Batı işgal bölgesindeki Federal Alman Cumhuriyeti ile Doğu işgal bölgesindeki Alman Demokratik Cumhuriyeti. Doğu Berlin şehri Alman Demokratik Cumhuriyeti'nin, Bonn şehri de Federal Alman Cumhuriyeti'nin başkenti oldu.

COĞRAFİ DURUM

Almanya başlıca iki tabii bölgeye ayrılır. Kuzey Almanya

büyük Avrupa ovasının bir bölümüdür. Güney Almanya ise yüksek yaylalar ve dağlarla kaplıdır. Aachen, Hannover, Liipzig ile Neisse nehri üzerindeki Görlitz, ovanın güney sınırını teşkil eder. Ova, Kuzey Denizi'nde son bulur. Kıyılar son derece düzdür; ancak bir kaç tane iyi limana raslanır. Kuzey Denizi'ne akan nehir ağızları iyi birer liman vazifesi görür. Kuzey Almanya ovasındaki tepelerin yüksekliği 300 metreyi geçmez. Güney Almanya'daki ormanlık dağlar ve yüksek yaylalar derin, güzel vadilerle kaplıdır. Alp Dağlarının kuzey etekleri ise Almanya'nın güney sınırına kadar iner.

Almanya ovasının ortalarından başlayarak güneye doğru bütün memleketi kaplıyan dağların yüksekliği azdır. Orta Almanyanın dağlarının hemen hepsi alçaktır; pek azının yüksekliği 1000 metreyi bulur.

Almanya'nın başlıca nehirleri Oder, Elbe, Weser, Ren ve Tuna'dır. Almanya'nın başlıca önemli gölü güneydeki Konstanz Gölüdür.

Almanya hem kara, hem de okyanus ikliminin tesiri altındadır. Kuzeybatıda Atlas Okyanusundan gelen rutubetli ve sıcak rüzgarları kesecek dağlar yoktur. Golstream'in (sıcak su akıntısı) Kuzey Denizine giren bir kolu da, Kuzey Almanya kesiminin ikliminin mutedilleşmesine sebep olur. Güney Almanya dağlık ve daha soğuktur. Orta Almanyada ise tam bir kara iklimi hüküm sürer. Bu bölgede kışlar soğuk, yazlar sıcaktır. Almanyada yağmur özellikle yaz aylarında daha fazladır. Ren Havzası Almanyanın en sıcak ve en fazla yağış alan bölgesidir.

YÜZÖLÇÜMÜ

Genel yüzölçümü 249.000 kilometrekaredir. (Federal Almanya)

YÜZÖLÇÜMÜ

Almanyanın nüfusu 57.888.000'dir. (Federal Almanya)

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 232 kişi düşer. (Federal Almanya)

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Batı Berlin (2.200.000), Hamburg (1.900.000), Münih (1.200.000), Kolonya (800.000) Bonn (başkent — 150.000)

TARİHÇE

Bugünkü Almanların dedeleri olan Germenler bundan 2000 yıl önce Ren Nehri'nin batısında yaşıyorlardı. Tarihte Germenlerden ilk defa bahsedilmesi, bunların, Romalılarla temasları sonucunda olmuştur. Germenler, Romalılar za-yıflayınca sel gibi üzerlerine akmış ve Hunların Avrupayı istilalarına paralel

olarak bu kavim de Avrupa'ya yayılmağa başlamıştı. Roma İmparatorluğu'nun topraklarını işgal eden Germen kabileleri Romalıların âdetlerini, kültürlerini hatta dillerini benimsemişlerdi. Yalnız Ren ve Elbe arasındaki asıl Germen Anayurdundaki Almanlar kendi dil ve âdetlerini korumasını bildiler.

Almanlar Büyük Karl (Şarlman) zamanında en geniş imparatorluğa sahip bulunuyorlardı. Büyük Karl o zamanlar, bugünkü Fransa, Almanya, Belçika, Avusturya, Kuzey İtalya, İsviçre ve Doğu İspanya'ya hakim bulunuyordu. Büyük Karl'ın hükmü altında bulunan topluluklar Alman ve Latin lehçelerini kullanıyorlardı. Latin lehçesini kullananların bulundukları yerler sonraları İtalya, Fransa ve İspanya olarak ayrıldılar.

Büyük Karl'ın geniş imparatorluğu torunları zamanında parçalandı. Bu parçalanmanın başlangıcını 843 yılında yapılan Verdun Andlaşması teşkil eder. Bu Andlaşma ile Fransa Almanya'dan ayrı bir devlet hâline geliyordu. Dağılan Büyük Karl İmparatorluğu birçok dükallıklara bölündü. Her dükalık ayrı bir Alman halk kolunun yurduydı.

MUKADDES ROMA İMPARATORLUĞU

1200 yıllarından itibaren Mukaddes Roma İmparatorluğu adını alan devlet de gene çok dükalık ve prensliklerden ibaretti. Mukaddes Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasının en önemli sebeplerinden biri, devlet ile kilise arasında çıkan anlaşmazlıklar olmuş ve bu İmparatorluk 1806 yılında Napoléon tarafından ortadan kaldırılmıştır. Fransa bu tarihten sonra bir süre Almanya'ya hakim olduysa da, kısa bir zaman içinde Almanlar tekrar aralarında birleştiler; Fransızlara karşı ayaklanıldı ve Napoléon, Leipzig ve Waterloo'da yenildi. Bu yenilgiden sonra 1814-15 tarihlerinde toplanan Viyana Konferansı, Almanya'daki 300 den fazla bağımsız devletin sayısını 38'e indirdi. İmparatorluk yerine Alman Konfederasyonu kuruldu. Ancak Almanya'nın hakiki bir kuvvet olarak belirmesi 1861 yılından sonra Bismark zamanına rastlar.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Bu savaşın görünür ilk sebebi Avusturya Arşidükü Franz Ferdinand'ın 28 Haziran 1914 de Bosna'da öldürülmesidir. Avusturya - Macaristan bu olay üzerine Sırbistan'a savaş açtı, arkasından da Rusya, Avusturya - Alman sınırı boyunca yürüyüşe geçti. Almanya bunun üzerine Rusya'ya ve Rusya'nın müttefiki Fransa'ya savaş ilân ederek Lüksemburg ve Belçika üzerinden Fransa'ya girdi; bu sırada İngiltere, de Almanya'ya karşı savaşa katıldı. Savaşın ilk yılları Almanya ve müttefikleri için başarılı geçtiyse de sonunda yenilmeleriyle sonuçlandı.

ALMAN CUMHURİYETİ

28 Haziran 1919 da imzalanan Versay Andlaşması ile Almanya bütün sömürgelerini kaybettiği gibi komşu memleketlere de toprak vermek zorunda kalıyordu. Ayrıca 33 milyar dolarlık bir harp tazminatı da ödiyecekti. Bu ağır mağlubiyetten sonra bütün Alman hükümdarları haklarından feragat ettiler, Weimar'da yapılan bir anayasa ile 1919 yılında cumhuriyet ilân edildi. Friedrich Ebert ilk Alman Cumhurbaşkanı oldu. Reichstrat ve Reichstag adında iki meclis kuruldu. 1925 yılında Mareşal Paul von Hindenburg ikinci Cumhurbaşkanı oldu. Memlekette büyük bir işsizlik vardı. Para kıymetini kaybetmişti. Yer yer ayaklanmalar oluyordu. Halk gerçek bir birliğe susamıştı; her türlü vaade kanmaya hazırdı. Bu durumda ikinci defa seçilen Hindenburg, 1933 yılında Adolf Hitler'i başbakanlığa getirdi.

NAZİ DEVRİ

Hitler Nasyonal-Sosyalist İşçi Partisi'nin lideri bulunuyordu. Bu ad sonradan kısaltılarak Nazi Partisi, mensupları da «**Nazi**» olarak anılmıştır.

Hitler derhal basın ve radyoyu kontrolü altına alarak tarihte eşine ender raslanan bir mutlakiyet kurdu. 1934'de Hindenburg'un ölümü üzerine Hitler kendine önder anlamına gelen «**Führer**» ünvanını vererek devlet başkanlığını da ele aldı. Reichstrat'ı feshetti. Meclis olarak yalnız Reichstag vardı. O da doğrudan doğruya Nasyonal Sosyalist Partisi'nin elinde bulunuyordu. Hitler iktidarı elinde tutabilmek için 1934'de kanlı bir temizlik hareketine girişti. 1935'de bütün yahudileri Alman vatandaşlığından çıkardı. 1936'da ise İtalya ile Roma - Berlin Mihveri'ni kurdu. Rayşland bölgesini işgal etti. Askeri gücünü gittikçe ve devamlı olarak arttıran Hitler 1933'de Avusturya'yı ve Çekoslovakya sınırları içinde bulunan Südetleri Alman topraklarına kattı. 1939 yılında bütün Çekoslovakya'yı, Litvanya'dan da Memel bölgesini aldı. Doğu Prusya ile Almanya arasındaki Polonya Koridorunu ve bu bölgedeki Danzing şehrini istedi. Polonya bunu reddedince Alman ordularına Polonya'yı işgal emrini verdi.

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI

1 Eylül 1939'da Alman birlikleri Polonya'yı işgale başladılar. 3 Eylülde Fransa ile İngiltere Almanya'ya savaş ilân ettiler. 1940 yılının ilk aylarında Alman birlikleri Danimarka, Norveç, Hollanda, Belçika ve Lüksemburg'u işgal ettiler. 1940 Haziranında Fransa teslim oldu. Bunun üzerine İtalya da Almanya'nın yanında savaşa girdi. 1941 yılında Balkan Yarımadasını da işgal eden Hitler, aralarındaki andlaşmayı bozarak Rusya'ya hücum etti. 7 Aralık 1941'de Amerika Birleşik Devletleri de batı devletlerinin yanında savaşa katıldı. Almanya'nın başarısı 1943 yılına kadar devam etti. O yıl Alman ordularının Stalin-grad'da uğradığı başarısızlıktan sonra, Almanya, Japonya ve İtalya da çökmeye

başladılar. Bu arada Batılı Müttefikler gittikçe kuvvetlenmiş ve Almanya ağır kayıplar vermeğe başlamıştı. Nihayet 1945'in ilkbaharında Almanya toprakları işgal edildi ve Nazi Almanyası 7 Mayıs 1945'de kayıtsız şartsız teslim oldu.

SAVAŞ SONRASI

Savaştan sonra Almanya; Amerika, İngiltere, Rusya ve Fransa'nın kontrolünde hükümeteş bir memleketti. 1947'ye kadar Almanlara bazı bölgelerin idaresi verildi. Sonraları dört işgal devleti arasında anlaşmazlık çıktı. Ruslar Almanya'yı ekonomik bir bütün olarak kabul ediyor, batılılar ise, bütün Almanya'da 4 büyük partili bir devlet kurmak istiyorlardı. Neticede Batı ve Doğu Almanya'da ayrı ayrı birer devlet kuruldu.

BATI ALMANYA

İkinci Dünya savaşından sonra Almanya'nın batısında kurulan devlettir. Resmi adı Federal Alman Cumhuriyeti'dir. Yüzölçümü Berlin hariç 249.000 kilometrekaredir. Nüfusu 57.888.000'dir. Başkenti Bonn şehridir.

DOĞU ALMANYA

İkinci Dünya Savaşından sonra Almanya'nın doğusunda kurulan devlettir. Resmî adı Almanya Demokratik Cumhuriyeti'dir. Yüzölçümü 107,173 kilometrekaredir. Nüfusu 16,255,000 dir. Başkenti Doğu Berlin şehridir. Doğu Almanya bugün Sovyet Rusya'ya bağlı bir Demir Perde ülkesidir.

POLİTİK TEŞKİLÂT ve İDARE

İkinci Dünya Savaşından sonra Ruslarla Batılıların Almanya'nın geleceği konusunda anlaşamamaları sonucunda, Batılılar kendi bölgelerinde bir hükümet kurmak için teşebbüse geçmişler ve Batı Almanya'daki 11 «Lander»'e (eyalet) bir kurucu meclis topluyarak demokratik ve federal tipte bir anayasa hazırlamaları için yetki vermişlerdir. Hazırlanan Anayasa 8 Mayıs 1949 da Bonn'da toplanan Parlâmento Konseyinde de onaylanmıştır. Anayasa eyaletlere daha geniş idari yetki tanımaktaydı. Basın, sinema ve sağlık işleri ile eyaletler ilgilenecek, mali işlerde de, yük, merkezi hükümetin üstünden kalkacaktı. Anayasa-göre vergi alma bile, merkezi hükümetle eyaletler arasında bölüşülmüştür. Memleket bütün milletin temsilcilerinden mürekkep «Bundestag» ile, eyalet hükümetleri üyelerinden meydana gelen «Bundestrat» tarafından idare edilmektedir.

Federal hükümet 20 Eylül 1949 da işe başlamış ve aynı tarihte askeri hükümet hukuki varlığını kaybetmiştir. Almanya üzerindeki müttefik kontrolü, o tarihten itibaren gittikçe azalmaya başlamış, nihayet 1952 de Bonn'da imzalanan bir andlaşma ile Batılılarla Almanya arasında yeni ilişkiler kurulmuştur. Böylece Federal Almanya Cumhuriyeti iç ve dış işlerinde tam bir bağımsızlık kazanmış bulunmaktadır. Müttefiklerin elinde sadece bazı askeri ve siyasi haklar vardır.

Almanya'da 1949 Anayasa'sına göre iş başına gelen ilk hükümet, vazifeye 20 Eylül 1949 da başlayan ve Hristiyan Demokrat Birliği, Hür Demokrat Parti ve Alman Partisi mensuplarının teşkil ettiği bir koalisyon hükümeti olmuştur. O tarihlerde Başbakan Konrad Adenauer'di.

Halen Federal Almanya parlamentosunda siyasi partiler şu şekilde temsil olunmaktadırlar :

Hristiyan Demokrat Parti	250	milletvekili
Sosyal Demokrat Parti	217	»
Hür Demokrat Parti	50	»

EKONOMİK COĞRAFYA

İkinci Dünya Savaşının sonuna kadar başlıca iki tip toprak sistemi Alman tarımına hakim bulunuyordu. Doğu Almanya, özellikle Elbe'nin doğusu, büyük arazi sahiplerinin elindeydi. Batı Almanya'da ise araziye daha çok köylüler sahipti. Savaşın sonra bu durum değişti, büyük topraklar köylülere dağıtıldı. Bilhassa Doğu Almanya'da arazi çok küçük parçalara bölündü. Doğu Almanya'da ortalama 50-200 dönümden fazla toprak sahibi yoktur.

Toprak reformu Batı Almanya'da da yapıldı. Fakat ormanlık bölgeleri bir tarafa bırakırsak, geniş araziler zaten bu bölgede önemli bir rol oynamıyordu. Onun için yeniden iskan işi küçük çapta kaldı. Buradaki arazi sahiplerinin toprağı 50-500 dönüm arasında değişmektedir.

Çiftçilik modern usullere göre ve makinalarla yapılır. Doğu Almanya ovalarında patates ve çavdar yetiştirilir. Orta Almanya ve Silezya'nın başlıca ürünü ise buğday, patates, şeker pancarıdır. Rutubetli sahil ovalarında ve Alp Dağları eteklerinde de meyva, üzüm yetiştirilir. Almanya'nın Batı ve Doğu olarak ikiye ayrılması Alman tarımı için zararlı olmuştur. Bilhassa ekilebilir arazisi daha az olan Batı Almanya daha zararlı çıkmıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonra Almanya'da bütün diğer ekonomi kolları gibi, tarım da büyük bir kriz geçirmiş, ancak Marshall Planı'ndan gördüğü yardım sayesinde 1949 yılından sonra kalkınma yoluna girmiştir.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

Almanya'da çiftlikler dışında kalan arazi otlak olarak kullanılır. Koyun azdır, fakat çok sayıda sığır ve domuz yetiştirilir. Almanya ihtiyacı olan tavuk ve yumurtanın çoğunu ithal eder.

Göl ve nehirlerde bol balık bulunmaktadır. Açık deniz balıkçılığı da kıyı şehirlerinin başlıca endüstrisini teşkil eder.

ORMANCILIK

Bu konuda Alman halkı çok dikkatlidir. Bu işle uğraşanlar, ormana zarar vermeden, her yıl hangi cinsten kaç tane ağaç keseceklerini bilirler. Ayrıca her yıl kesilen ağaçların yerine yenileri dikilir.

ENDÜSTRİ

Almanya'da endüstri bilhassa Birinci Dünya Savaşından sonra geniş ölçüde makineleşmek yoluna girmiştir. Bu alanda büyük gelişme gösteren Almanya'da makineler hızla el işinin yerini almış, 1925'de endüstride 13,000,000 işçi çalışırken, bu miktar, 1933'de 9,000,000 a düşmüştür. Bunun sonunda meydana gelen işsizliği Nasyonal Sosyalist Partinin ekonomik politikası önlenmiş, İşsizleri büyük ölçüde silâhlanma, yol yapımı gibi işlerde çalıştırmıştır. Bu sıvaset etkisini hemen göstermiş 1939 yılında işyerlerinde 22,000,000 işçi çalıştığı halde gene de işçiye ihtiyaç duyulmuştur. Öte yandan, ham madde olmaması «*ersatz*» (suni madde) politikasına yol açmış, kömürden akar yakıt, ağaç liflerinden tekstil, kazeinden selüloz gibi maddeler yapılarak, bulunmıyan ham maddelerin yerinin doldurulmasına çalışılmış, bu da daha fazla işçinin istihdam edilmesini mümkün kılmıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonra ham madde eksikliği kendisini daha fazla göstermiştir. Batı Almanya gerek dışarıdan gördüğü geniş yardım, gerekse kendi halkının çalışması sayesinde çok geçmeden ihracata başlamış ve hemen 1951 yılında ithalat ve ihracatı birbirine eşit olmuştur.

Bugün Federal Alman Cumhuriyeti'nin endüstrisinin temelini kömür, demir ve çelik teşkil eder. Makina, taşıt, gemi, elektrik ve müzik âletleri, kimyevi maddeler, eşya, kâğıt, baskı makineleri, hassas optik âletler vs. Batı Almanya'nın en önemli ihraç maddeleri arasındadır.

MADENLER

Almanya'daki madenlerin çoğu memleketin Batısında bulunur. Bunlar arasında demir, kömür, bakır, çinko, kurşun, nikel, gümüş sayılabilir. Alman toprakları petrol bakımından fakirdir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Almanya çeşitli endüstri maddeleri ve biraz kömür ihraç eder. Muhtelif ham maddelerle besin maddeleri ithal eder. Birinci Dünya Savaşından önce memleketimizin en çok ticaret yaptığı memleket Almanya idi. Harp yıllarında sifira kadar düşen bu ticaret sonradan tekrar canlanmıştır. Almanya dünyanın hemen her memleketi ile ticaret yapar.

Almanya ya ait dış ticaret rakamları 1963 — 1964 yıllarında şöyledir. (Dolar olarak)

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	12,776,000,000	13,019.000.000	14.616.000.000
İhracat	13.260.000.000	14.617.000,000	16.212.000.000

Sendikacılık Hareketi

Almanya'da sendikacılığın gelişmesi, her memlekette olduğu gibi, muhtelif sebeplerin tesiri ile kolay olmamıştır.

19 uncu yüzyılın başlarında Almanya, sanayi hayatına girmesinin başlıca engellerinden birini teşkil eden Lonca sisteminden yeni yeni kurtulmağa başlamıştı. 1850 den önceki yıllarda Almanya'da büyük fabrikalara seyrek rastlanmaktaydı. Almanya'da sanayi ilerlemesini sağlamak için Hükümetlerin geniş bir maddî ve manevî yardım politikası izlemeye başlaması 1825 yılından sonrasına rastlar. Hükümetlerin zihniyetinde ve politikasında sanayii teşvik edici bir zihniyetin doğmasına en büyük sebep olarak, Napolyon savaşlarını takiben İngiltere sanayiinin kendini derhal toplaması ve milletlerarası pazarlarda hakimiyetini kurması gösterilmektedir.

O tarihlerde Alman sanayii çeşitli problemlerle karşı karşıya idi. Bunların başında 1834 Gümrük Birliğine rağmen Alman Birliği'nin henüz kurulamamış olması, teşebbüs fikrinin yetersizliği, Loncaların yaşamaya devam edip, ekonomik ve endüstriyel hayatı halâ birtakım dar kaideler içinde tutması ve nihayet sermaye kifayetsizliği belirtilebilir.

Sanayi gecikmesine paralel olarak sendikacılık hareketi de gecikmiş ve ancak 1848 Fransa sosyalist ihtilâlinin tesirlerinin Almanya'da da kendini göstermesinden sonradır ki, burada da işçi hareketi gelişmeye başlamıştır. Almanya'da ilk sendika 1848 yılında, bir sosyalist olan Stephan Born tarafından kurulmuştur. Born çalışma şartlarının düzeltilmesi ve ücretlerin yükseltilmesini bir muhtıra ile Frankfurt parlâmentosuna aksettirmiş ve fakat o tarihten sonra devamlı olarak siyasî mücadelelere katılmış 1854 tarihinde Almanya'dan kaçmak zorunda kalmıştır.

O tarihlerde hükümetler, sosyalistler ve sendika hareketleriyle devamlı olarak mücadele etmişlerdir. Sosyalist ve sendikalist hareketler Almanya'da birbirine karışarak ilerlemiştir. Sosyalist fikir ve hareketlere, sendikaların kurulup gelişmelerine karşı birtakım önleyici tedbirler alınır, liderleri hapse atma tehdidi ile karşı karşıya bırakılırken, diğer taraftan 1850 yılından sonra bu iki hareketin gelişmesinde başlıca faktör olan sanayi hayatının muntazam bir gelişme seyri takip ettiğine tanık olunmaktadır.

Almanya'da ilk defa olarak 1861 yılında Saksonya Eyaletinde işçilerin sendika kurma hakları tanınmıştır.

Berlin'de Stephen Born isimli bir matbaa dizgi operatörünün liderliği altında Alman İşçileri Kongresi toplanarak merkezî bir «İşçi Kardeşliği» teşkilâtı kurmayı kararlaştırdı. Bu kuruluşun ana gayesi sendikaları merkezî bir üst kuruluş bünyesinde toplamaktı. Kongrenin istekleri şunlardı: Normal kabul edilebilecek bir ücret seviyesinin sağlanması, işsizlik yardımı ve küçük çocuk çalıştırmanın kaide ve kurallara bağlanması.

Bu teşebbüs önlenmiştir.

1860 yılına kadar işçi hareketi bir duraklama geçirmiş ve ancak 1860 dan sonra işçi hak ve hürriyeti, teşkilatlanma teşebbüsleri başhyabılmıştır. Siyasî şartların değişmesi işçi haklarını tanımak istemiyen davranışlarda bir gevşeme meydana getirmiş ve sendika hürriyeti ve sendikalar kurma hakkı daha anlayışla mütalâa edilmeye başlanmıştır. Nitekim ilk olarak 1861 de Saksonya'da 1869 da Kuzey Alman Federasyonunda bu haklar tanınmıştır. Bu dönemde Basın Teknisyenleri ile Tütün İşçileri tekrar taleplerini ileri sürmeye başlamışlardır. 1869 Ocağında Alman İşçileri Genel Kongresi, Berlin'de toplanmış ve 12 merkezi meslek birliği kurulmasını kararlaştırmışlardır. Ancak bu teşebbüs, işçi liderleri arasında çıkan anlaşmazlıklardan ötürü başarıya ulaşamamıştır. Bu arada, «İşçi Eğitim Birlikleri» nin işçi hareketinin gelişmesinde büyük rol oynadığını kaydetmek lâzımdır.

1877 yılında 50.000 işçiyi temsil eden 23 sendika kurulmuş bulunuyordu.

İŞÇİ HAREKETİNE DARBE

1878 yılında Sosyalizm Kanununun yürürlüğe girmesi ile işçi hareketi darbe yemiştir. 1890 tarihine kadar yürürlükte kalan bu kanunu, Bismark, gün geçtikçe kuvvetlenen Sosyal Demokratlara karşı bir mücadele vasıtası olarak kullanmıştır. 1878 de Alman İmparatoruna karşı girişilen iki suikast teşebbüsü adetâ, sosyal demokratlara karşı bir savaş açılmasına sebep olmuştur. Bu kanunla, «Sosyal Demokratların sosyal bakımdan tehlikeli faaliyetleri» yasaklanıyor ve «Devlet ve cemiyet nizamını sarsmağa matuf sosyalist faaliyetler» de bulunan teşkilâtların da kapatılması öngörülüyordu. Kanunda hernekadar sendikalardan bahsedilmiyorsa da uygulama bütün şiddetiyle sendikaları hedef aldı. Prusya İçişleri Bakanı, bütün grevleri «İhtilâl tohumları» ile dolu kabul ettiği için ağır bir şekilde cezalandırıyordu. Sendikaların pekçoğu kapatıldı; yayın organlarına ve mallarına el kondu.

Sendikaların bazıları «Yardım Sandıkları» hüviyetini alarak diğerleri «meslekî eğitim dernekleri» haline girerek kendilerini yeni düzene uydurdularsa da, büyük bir çoğunluğu rejimin ağır baskısına dayanamadı.

Ancak, «Sosyalizm Kanunu» da sendikacılık hareketini ortadan kaldıramadı. 1899 da Ruhr Kömür Havzasında maden işçileri grev yaptılar Kamu

oyu işçilerin bu teşebbüsünü destekledi ve sonuçta Bismark Hükümeti 1892 de düştü. Aynı tarihte Sosyalizm Kanununda da geniş değişiklik yapıldı. Ancak teşkilatlanma hakkı ile ilgili diğer kaideler halâ hükümetin elinde sendikalarla mücadele edebilecek yeterlikte vasıtalar halindeydi.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞINA KADAR

Sosyalizm Kanununda yapılan değişiklikten sonra sendikalar tekrar faaliyete geçtiler. Karl Liegen liderliğinde bir Sendika Merkez Komitesi kuruldu. 1919 tarihlerinde bu komite Alman İşçi Sendikaları Genel Konfederasyonu ismini alacaktır. 1892 yılında Almanya'da Halberstadt şehrinde 300.000 işçiyi temsil etmekte olan delegeler toplandı. Komite, sendikaların merkezi birlikler halinde teşkilatlanmasını istedi. Birkaç yıl içinde sendikal hareket büyük bir gelişme gösterdi ve ücret artışları ile çalışma şartlarının azaltılıp, düzeltilmesi için acı mücadeleler başladı.

1904 de işverenler teşkilât kurdular. Bu tarihlerde işverenler lokavt yapıyorlar ve sendikalı işçileri kara listelere dahil ederek işten çıkarıyorlar ve tekrar işe alınmalarına engel oluyorlardı.

1913 tarihinde «Hür sendikaların» üye sayısı 2.5 milyona yükselmişti. Refah programları yapıyorlar, sendikal basını geliştiriyorlardı.

İşçi hareketinin belkemiğini teşkil eden «hür sendikalar» yanında iki hareket daha gelişti. İşçilerin sefaleti kilisenin gözünden kaçmamıştı; ancak, kliseye göre, problemin halli «Charity» ye dayanmalıydı.

Piskopos Kettler ve Kolping, işçileri birlikler teşkil etmeleri hususunda teşvik ediyorlar ve fakat sınıf mücadelesi fikrini ve sendikacılık felsefesini reddediyorlardı. Fakat 1891 de Papa XIII. Leo'nun «Rerum Novarum» u işçilere ekonomik menfaatlerini korumak için harekete geçmeleri fetvasını veriyordu. Ve nitekim 1890'dan itibaren bazı Hristiyan sendikaları kurulmağa başladı. Bunların ilki 1894 de kurulan Hristiyan Maden İşçileri Sendikasıdır. 1899 yılında Hristiyan sendikaları Mainz'de ilk konferanslarını yapmışlardır. 1901 yılında yeni kurulan Alman Hristiyan İşçi Sendikaları Federasyonu'nun Genel Sekreterliğine Adam Stegerwald seçildi. 1913 tarihinde üye sayısı 350.000'e yükselmişti.

Bünyesi itibariyle daha küçük, fakat mazisi daha gerilere giden bir teşebbüs te İngiliz sendikacılık hareketini yakinen incelemiş olan Max Hirsch adlı bir şahıs tarafından başlatıldı. Bu sendikalara Hirsch - Duncker sendikaları deniliyordu; bunlar, ilk olarak 1868 yıllarında Alman Terakki Partisinin teşvikiyle kuruldu. Kuruluşlarında «karşılıklı yardımlaşmayı» gaye edinen bu teşkilâtlar aynı zamanda grev hareketini reddediyorlardı. Bu teşkilâtın üyeleri Sosyal

Demokrat Partiyi desteklemediklerine ve üyesi bulunmadıklarına dair imza verme zorunluğundaydılar. Çalışma barışını kurmanın şart olduğu yolundaki düşünceleri sosyalizm kanununun uygulanması sırasında polisin ağır baskısı ile oldukça sarsıldı. 1913 yılında bu teşkilâtların üye sayısı da 170.000 civarındaydı.

Birinci Dünya savaşı sırasında Alman Hükümeti işçi politikasını değiştirdi. Alman sendikacılık tarihinde ilk defa olarak, hükümet, sendikaları işçinin yetkili temsilcisi olarak tanıdı; hattâ savaş ekonomisinin idaresinde bazı sorumluluklar da yükledi. İşçilerin ve işverenlerin temsil edildikleri meslek kolalarında ortak komiteler kurulması suretiyle. (Uzlaştırma Komiteleri) ücretlerden ve çalışma şartlarından doğan anlaşmazlıkları çözümlemeye çalıştı. Ancak sonraları genel olarak savaş şartlarının yıpratıcı tesirleri, gıda azlığı, insangücü eksikliği tekrar işçi - işveren ilişkilerinin bozulmasına ve grevlere sebebiyet verdi.

1918 mağlubiyetinden sonra işverenler sendikaları tanıdılar ve «**Sarı Sendikalar**» ı desteklemekten vazgeçeceklerini açıkladılar. 1918 den önceki devrelerde hür sendikalar, sarı sendikalarla büyük bir mücadele yapmak zorunluğu ile karşı karşıya bırakılmışlardır. Bu çeşit kuruluşlara, «İşçi davasına ihanet edenlere yataklık yapan müesseseler» deniliyordu.

Sendika ve işveren temsilcileri bir «Merkezî Çalışma Cemiyeti» meydana getirdiler. Bu ortak kuruluş sanayide ve ticarî hayatta karşılaşılan ekonomik ve sosyal problemlerle ilgilenecekti. Ancak ne Merkezî Çalışma Cemiyeti, ne de bu gaye için kurulan benzeri komisyonlar faydalı olabildiler. İşçi bunların faaliyetlerinden, umduğunu elde edemedi. Bunun yanısıra Ruhr havzasının işgalinin doğurduğu meseleler, markın değerinin düşmesi işçi - işveren düşmanlığını körükledi. Yapıcı bir işbirliğinin imkânsız olması karşısında Merkezî Çalışma Cemiyeti 1924 yılında fesh oldu.

1919 tarihli Cumhuriyet Anayasası çalışma şartlarıyla ekonomik sorunların halledilmesi için teşkilâtlanma hakkını kişinin temel hak ve hürriyetleri arasında sayıyordu.

Beden işçileri ve fikir işçileri «**ücretlerin ve diğer çalışma şartlarının tesbitinde eşit söz sahibi ve bir bütün olarak ekonomi içinde müstahsil kuvvetlerin tam mânasıyla geliştirilmesi için «işbirliği yapmaya»** davet edileceklerdi.

Anayasaya göre «**ekonomi konseyleri**» ve «**İşçi konseyleri**» teşkil edilecekti. Bu plân ancak kısmen uygulanabildi. 1920 tarihli İşçi Konseyleri Kanunu işçilere işletmelerin ve kamu tüzel kişiliklerinin yönetimine katılma hakkını kısıtlı olarak tanıyordu. İşçiler personel ve politika meseleleri ile ilgili konularda söz sahibi idiler. Bunun dışında Berlin'de gene işçi ve işveren temsilcilerinin katıldığı bir «**Millî Ekonomik Konsey**» kuruldu.

SAVAŞ SONRASI

Savaş sonrasında sendikalar büyük gelişme kaydettiler. Teşkilatlanmaları çeşitli güçlükler doğuran, kamu hizmetlileri, tarım işçileri dahi kudretli birlikler meydana getirdiler. Ancak iktisadî kriz ve durmadan yayılma seyri gösteren enflasyona paralel olarak, işverenler, işçi istekleri karşısında ısrarla direnmeye başladılar. Bu çabalarında işverenlerin antidemokratik kuvvetlerin desteğini bulduğunu da kaydetmek gerekir.

1920 yılında Wolfgang Kamp liderliğinde bazı politikacıların telkini ile ve General Von Luttwitz kumandasındaki bazı Alman Birlikleri hükümet darbesine teşebbüs ettiler. Cumhuriyet sallanıyordu. İşte bu anda, Karl Liegen'in liderliğinde hür sendikalar genel grev ilân ettiler ve 1.200.000 işçi derhal işyerlerini terketti. Darbe teşebbüsü bu suretle önlenmiş oldu; Cumhuriyet kurtulmuştu. Siyasî bir silâh olarak grevin ne derece etkili olabileceğinin en güzel örneği verilmiş oluyordu.

Weimer Cumhuriyeti sırasında sendikacılık hareketi gene üç ayrı yönde gelişmişti. Bunların içinde en önemli yeri üç ayrı teşkilât halinde bulunan «hür sendikalar» teşkil ediyordu. Bunlar:

1. **Alman Sendikaları Genel Federasyonu**
2. **Fikir İşçileri Sendikaları Federasyonu**
3. **Kamu Hizmetlileri Genel Federasyonu**

Hristiyan işçi sendikaları «**Alman İşçi Konfederasyonu**», Hirsch - Dunker Sendikaları ise bir «**Sendika Birliği**» meydana getirmişlerdi.

Birinci Dünya savaşından önce fikir işçilerinin kurdukları birlikler sayıca çok az ve zayıf durumdaydılar. Bunların pekçoğu sendikacılık felsefesini reddetmekteydiler. Ticarî işler işçilerinin kurdukları kuruluşlar arasında, aslında işveren olan üyeler dahi vardı. 1918 tarihinden sonra bu «**burjuva**» işçi birlikleri, işverenleri bünyelerinden uzaklaştırarak, toplu pazarlık yapma gayreti içine girdiler. Bu kuruluşlardan bir tanesi — **Ticarî İşler İşçileri Sendikası** — Hristiyan Konfederasyona üye oldu. Bu teşkilâtın belli başlı yöneticileri daha sonra, Nasyonal Sosyalist Parti saflarına katıldılar ve 1933 yılından sonra sendikaları tahrip faaliyetinde baş rolü oynadılar.

Kamu hizmetlileri birliklerinin ilki Birinci Dünya Savaşından sonra kurulmuştu ve bu tarihten itibaren de büyük bir hızla gelişti.

1920 yıllarında patlak veren ekonomik kriz 6 milyon işçiyi işinden etmiş, ücretler anormal seviyeye düşmüş ve sosyal mevzuatta büyük gerileme kaydedilmişti. Bu, aşırı cereyanlar için bulunmaz bir ortamdı. Nitekim, komünistler derhal hücre faaliyetine giriştiler. Daha önce sendikal hareketi bölme te-

şebbüsleri etkisiz bırakılmıştı. Beri yandan nasyonal sosyalistler de bir «**Nasyonal Sosyalist İşletme Teşekkülü**» kurarak, sendikacılık hareketini zayıflatıcı ve tahrip edici çalışmalara başladılar.

Cumhuriyet rejimi tekrar sallanmaya başlamıştı; bunun üzerine, üç ana işçi teşkilâtı daha sıkı bir işbirliği ile harekete geçmeyi kararlaştırdılarsa da iş isten geçmiş oldu.

1933 Mayısının ikinci günü Nasyonal Sosyalist İşletme Teşkilâtı ve Partinin «**stormtroopers**» i hür sendika merkezlerini basarak, mallarına el koydular. Belli başlı liderler hapse atıldılar. Öbürleri görevlerinden alındılar. Bu durumda gelecekteki politikanın ne olacağı aylarca kararlaştırılamadı ve nihayet kitle olarak bütün sendika üyelerinin biraraya getirildiği «**Alman İşçi Cephesi**» teşkil edildi. «**Alman İşçi Cephesi**» aslında Nasyonal Sosyalist Partinin bir organı durumundaydı; üyeleri «**üstün ırk**» mensubu oldukları sürece, işçi veya işverenlerden teşekkül ediyordu. Bu teşkilât İşçilerin ekonomik çıkarlarının korunması için kurulan hür sendikalardan tamamen ayrılıyordu. Gaye «**milletin üretici kuvvetlerinin Nasyonal Sosyalist felsefeyi**» benimsemesini sağlamaktı.

Hitler diktatoryası binlerce sendikacıyı işsiz, ihtiyaç içinde bıraktı; yok etti. Birçoğu «**toplama kamplarına**» yollandı; diğerleri hapishanelerde çürümeye terk olundular.

Nazi rejimine ve hertürlü baskı ve tehdide rağmen sendikacılar birbirleriyle teması muhafaza etmişlerdir.

SENDİKALARIN TEKRAR DOĞUŞU

1945 Almanya'nın mağlubiyet yılı oldu. Mağlubiyetten sonra, özellikle Batı Almanya'da müteşebbis heyetler kurularak sendikacılığı tekrar canlandırmağa çalıştılar. Yeni kurulan teşekküllerde de fikir anlaşmazlıkları göze çarpıyordu.

1933 yılından önce, sendikal hayatta söz sahibi olup, Hitler rejimine tank olan sendikacılar bu defa, sendikal hareketin her türlü ideolojik mücadelelerden uzak kalarak, işçi dâvalarına eğilmesi gerektiği fikrini savunmaktaydılar. Bunlara göre siyasî kanaat, din ve ideolojik görüş ayrımı yapılmaksızın işçiler tek bir teşkilât bünyesinde toplanmalıdırlar. Yeni bir sosyal düzenin vücudunda getirilmesi kuvvetini işçi dayanışmasından ve birlikte hareket etme şuurundan almalıdır. Bu sendikacılar, sendikaların işyeri esasına göre kurulması gerektiği inancındaydılar.

1946 yılında İngiliz işgal bölgesindeki sendikalar Hans Böckler'in liderliğinde bir üst kurul meydana getirdiler. Teşkilâta Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu adı verildi. Fransız ve Amerikan işgal bölgelerinde de merkezî teş-

kilâtlar kurma yoluna gidildi. 1947 yılında İngiliz ve Amerikan işgal bölgelerindeki sendikalar ortak yürütme konseyi kurdular; buna, daha sonra Fransız bölgesi sendikaları da katıldı. Sovyetler işgal bölgesindeki işçilere ise, işkolu esasına göre Almanya Hür Sendikalar Konfederasyonu kurdurdular ve bu suretle bütün Alman işçilerini bünyesinde toplayacak tek bir üst kuruluş meydana getirme teşebbüsü başarısızlığa uğramış oldu.

1949 yılının Ekim ayında Federal Almanya Cumhuriyeti sınırları içindeki sendikalar Münih'te kongre yaparak Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonunu (DGB) kurdular ve başkanlığa Hans Böckler seçildi.

O tarihlerde Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonuna şu sendikalar üye idiler :

1. Metal İşçileri Sendikası
2. Genel Hizmetler, Ulaştırma ve Haberleşme İşçileri Sendikası
3. Maden İşçileri Sendikası
4. Kimya ve Kağıt Sanayii İşçileri Sendikası
5. Demiryolları İşçileri Sendikası
6. Toprak, Taş İşleri ve İnşaat İşçileri Sendikası
7. Tekstil ve Giyim Sanayii İşçileri Sendikası
8. Otel ve Lokanta İşçileri Sendikası
9. PTT İşçileri Sendikası
10. Ağaç Sanayii İşçileri Sendikası
11. Basın Teknisyenleri ve Kağıt İşçileri Sendikası
12. Ticaret, Bankacılık ve Sigorta İşleri İşçileri Sendikası
13. Eğitim Hizmetlileri Sendikası
14. Deri Sanayii İşçileri Sendikası
15. Bahçe, Orman ve Ziraat İşçileri Sendikası
16. Sanatkârlar Sendikası

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu 1949 yılından bu yana büyük bir gelişme göstermiş ve üye sayısı 6.5 milyona yükselmiştir. Uluslararası hür sendikacılık âleminin en kudretli üyelerinden biri haline gelen DGB 1949 yılından beri Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na üyedir. DGB bugün de bünyesine 16 milli sendika toplamıştır.

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun ekonomik ve sosyal politikasının ana hatları şunlardır :

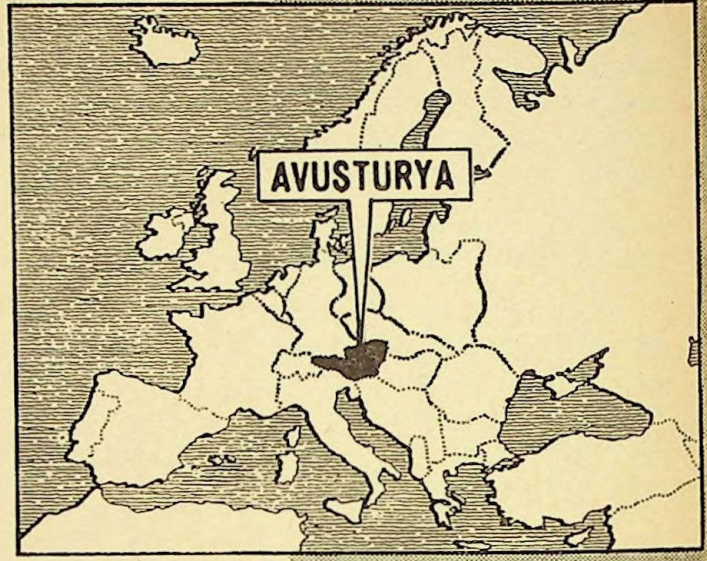
- 1 — Tam çalıştırmanın sağlanması,
- 2 — Millî gelirin adil bir şekilde dağılımının temini,
- 3 — Para değerinin korunması,
- 4 — Uluslararası alanda iktisadî işbirliğinin sağlanması.

Alman İşçi Konfederasyonu ekonomik hayatın düzenlenmesinde planlı olarak hareket edilmesi gerektiği görüşündedir. Plânlı ekonomi ile tam çalıştırmanın mümkün olabileceğini belirten Konfederasyon, gerek çalışanların iş güvenliğinin sağlanmasında ve gerek para değerinin korunmasında plânın önemli rol oynayacağına işaret etmekte plân ve programların hazırlamasına ve uygulamasına işçilerin de katılmaları, gerektiği görüşünü savunmaktadır.

Alman İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun sosyal politikası iki esas üzerine bina edilmiştir: **Çalışma hakkı ve sosyal güvenlik.**

DGB'ye göre Devlet bu hakları teminat altına almalı, işçiler serbestçe ve hür olarak teşkilâtlanabilmelidirler. İşçinin grev hakkı hiç bir surette ihlal edilmemeli, toplu pazarlık hakkına devlet müdahale etmemelidir. Sanayideki teknolojik değişimlerin işçiye zarar vermemesi için hıniaye edici kanunlar çıkarılmalıdır. Sigorta dalları geliştirilmeli, toplumda herkesin faydalanacağı şekle sokulmalıdır.

Avusturya

Genel Bilgi

Avrupanın ortasında ve denizlerden uzakta bir iç devlettir. Etrafı Almanya, Çekoslovakya, Macaristan, Yugoslavya ve İtalya ile çevrilmiştir. Batı'dan itibaren 3/4'ü dağlık; ancak, doğuda Tuna üzerinde bazı düzlükler vardır.

YÜZÖLÇÜMÜ

84.000 kilometrekaredir.

NÜFUSU

7.073.807 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometre kare başına 84 kişidir.

İKLİM

Orta Avrupa iklimine dahildir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Viyana (merkez) 1.627.000; Graz (237.000); Linz (196.000) Salzburg (108.000); İnsbruck (101.000)

TARİHÇE

Ahalisi Cermen aslından

olan ve Almanca konuşan Avusturya, İkinci Dünya Savaşından önce kısa bir süre Almanya ile birleşmiş, fakat Almanya'nın İkinci Dünya Savaşından mağlup çıkmasıyla ondan ayrılmıştır. Politik sınırlarında meydana gelen bu büyük değişmelere paralel olarak ekonomik kudreti bakımından da eski önemini kaybetmiş ve bugünkü kaynaklarıyla Avuranın mütevazı bir ülkesi haline gelmiştir.

POLİTİK TEŞKİLAT VE İDARE

Avusturya Federal Parlamentosunda siyasi partilerin sahip oldukları sandalye sayısı şöyledir :

Avusturya Halk Partisi	81
Sosyalist Parti	76
Hürriyet Partisi	8

EKONOMİK COĞRAFYA

TARIM

Avusturya arazisinin % 48 inde tarım yapılmaktadır. Özellikle Linz Havzasında tarımla uğraşılmaktadır.

HAYVANCILIK

Hayvancılık Avusturya Alpleri vadilerinde yapılır. Yazın sürüler yüksek otlaqlara çıkarılır, kışın tekrar vadi içindeki kuytu yerlere indirilir. Böylece dağlık bölgelerde hayvancılık ve yaylacılık birlikte yapılır ve süt, peynir üretilir.

ENDÜSTRİ

Avusturya'da en gelişmiş sanayii dalları şunlardır : Kağıt ve selüloz endüstrisi, merkezi Viyana ve Graz da bulunan makina imalatı ve Viyana havzasıyla Voralberg'de toplanmış olan tekstil ve özellikle pamuklu endüstrisi, elektrik ve kimya endüstrisi, son derece ilerlemiş olan odun ve kereste endüstrisi ve aşağı Avusturya'da merkezi bulunan dericilik endüstrisi.

MADENCİLİK

Avusturya'nın çeşitli maden kaynakları içinde üçü önemlidir: Linyit, demir ve 1940 dan beri petrol, bakır, kurşun, mangenez de vardır.

TİCARİ VE MALİ DURUM

Avusturya'nın 1962 — 1964 yıllarındaki dış ticaret durumu şöyledir. (dolar olarak).

Dış ticaret	1962	1963	1964
İthalat	1.548.000.000	1.675.000.000	1.860.000.000
İhracat	1.260.000.000	1.325.000	1.340.000.000

Başlıca ithalat malları, maden kömürü ve çeşitli ham maddelerdir. İhracat mallarının başlıcaları ise demir cevheri, odun, bazı mamul eşyalardır.

CARİ PARA

Avusturya Şilini. 1 Şilin = 0.34 TL.

Sendikacılık Hareketi

Bütün diğer ülkelerde olduğu gibi, Avusturya'da da sendika hareketleri, esas itibariyle 19 uncu asrın başlarında meydana gelen sanayileşme hareketinin bir sonucudur. Bununla beraber, yeni doğan sanayi işçileri çalışma şartları ve durumlarına uygun bir sendikacılığa kavuşuncaya kadar, çok uzun zaman geçmiştir. 1848 den önce işçi kuruluşları kurulmasını hedef tutan ilk deneme ve teşebbüsler, daha ziyade mali durumları uygun olan vasıflı işçi grupları tarafından yapılmıştır. Bununla beraber, ancak 1870 tarihli Sendikalar Kanununun çıkışından sonra, sendikaların kurulabilmesi için kanunî ortama kavuşulmuş oldu. Bu kanunu takiben, bir taraftan süratle mesleki sendikalar doğduğu gibi, diğer taraftan da mevcut sendikalar gelişmeğe yüz tuttu.

Avusturya işçi hareketi başlangıcında iki faktör tarafından etkilendi: Kili-se ve Marxizm. Daha 1873 yılında, bugünkü mülki sınırlar içinde Sosyalist eğilimde 96 sendika ve çeşitli işçi kuruluşları ile 36 Hristiyan cemiyeti vardı.

Avusturya sendikacılığının devamlı olarak gelişmesine engel olan unsur, sendikacılık çalışmalarıyla, siyasi mahiyetteki faaliyetlerin çok sıkı bir şekilde birbiriyle kaynaşmış ve bağlanmış bulunmasıydı. Aslında, sosyalistlerin ilmi ve radikal olmak üzere ikiye bölünmüş olması, 1874 denberi Avusturya sendikacılık hareketini de etkilemiştir. Bunun yanı sıra, anarşizm 1883 — 1886 yıllarında en yüksek noktasına varmıştı. 1885 yılından itibaren Avusturyada olağanüstü durumlara ait bazı kanunlar çıkartılmış olup, bunlar 1891 yılına kadar yürürlükte kalmıştır.

Katolik çevrelerin etkisiyle, Avusturya daha o devirlerde, yani İngiltere ve İsviçre'yi takiben, Avrupanın en mükemmel sosyal kanunlarına sahipti. (Hamile işçilerin korunması, kadın işçilerin gece çalıştırılması yasağı 1883 denberi sosyal mevzuatın uygulanmasını kontrol amacıyla kurulan sanayi tefiş heyetleri, Kaza Sigorta Kanunu, hastalık sigorta kanunu gibi...)

İKİ AYRI GÖRÜŞ

1890 yılından sonra Avusturyanın hızlı bir kalkınmaya girmesini takiben sendika organizasyonlarının gelişmesi de süratlenmiştir. Bu tarihten itibaren izlenen politikanın sonucu, o güne kadar vasıflı işçilere ait sendikalarca kabul edilmeyen vasıfsız işçiler de sendikalara kabul edilmeye başlamıştır.

1892 tarihinde Londra'da toplanan Uluslararası Sendika Kongresinde iktisadi ve meslekî gayeler takip eden sendikalarla, bu hedeflerin yanında siyasi gayeler de güden kuruluşlar arasındaki fark açık olarak meydana çıkmış bulunuyordu. Bu iki ayrı görüşün, koordine edilebilmesi için Viyana'da, bir sendika komisyonu kurulmuştur. 1894 de Hristiyan Sendikalar da aynı amaçla bir komite teşkil etmişlerdir. Bu komite 1903 de Hristiyan Sendikalara ait bir sendika komisyonu hâline getirilmiştir.

1908 senesinde Milli Sendikalar tarafından Viyana'da 150 Sendika Birliğini temsil eden «**Alman İşçileri Birliği Merkez Komisyonu**» kurulmuştur.

Bununla beraber bu kuruluş o tarihlerde kuvvetli ve sağlam bir bünye görünümünde değildi. Nitekim 1895 yılı sonunda, ülkedeki 6'563,329 işçiden ancak, % 2 sini sendikalar bünyesine toplayabilmişti. 1904 de Avusturya, 205.651 sendikalı işçi ile sayı itibarıyla İngiltere, Almanya ve İtalya'dan sonra dördüncü durumda bulunuyordu. Yine aynı tarihte, Avusturya İmparatorluğuna bağlı ülkelerden Macaristan, ancak 53.169 sendikalı işçiye sahipti. Sendikalı işçi sayısı hızla artarken, 1908 den sonra meydana gelen ekonomik buhran bu gelişmeyi durdurmuştur.

Ekonomik durumun yeniden düzelmesi, 1913 yılında uluslararası Sendikanın üye sayısını 428363, Çek - Sosyalist Sendikanın üye sayısını 103813, Hristiyan Sendikanın üye sayısını 88340 ve Milli Sendikanın üye sayısını ise 30000 çıkarmıştır.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

1914 de Birinci Cihan Savaşının arifesinde Avusturya 650000 sendikalı işçi sayısı ile Büyük Britanya, Almanya, Birleşik Amerika Devletleri, Fransa ve İtalya'dan sonra altıncı mevki almış bulunuyordu. Buna karşı imparatorluğa dahil Macaristan 111966, Bosna Hersek 5522 sendika üyesine sahipti. Toplam olarak Avusturya — Macaristan İmparatorluğu bir arada 770000 sendika üyesine sahip bulunuyordu.

Birinci Cihan Savaşı Avusturya'da Sendikacılığın normal gelişmesini ve sosyal mevzuat sahasındaki ilerlemeleri aksatmıştır. Öyle ki, mesela daha 1904 tarihinde ele alınmış olup, 1914 de bütün hazırlıkları tamamlanmış bulunan ihtiyarlık sigortası tasarısı kanunlaşamamıştır. Bununla beraber, Birinci Cihan Savaşı sonrasına ait bir takım işlerin düzenlenmesi amacıyla daha 1917 yılında yani savaş içinde «**Sosyal İdare Bakanlığı**» adı altında bir Bakanlık kurulmuştur. Bu Bakanlığın görevleri arasında İş Hukukuna, işçilerin korunmasına, sosyal yardıma ait meselelerin halli gibi işler vardı.

Savaşın bitmesine yakın, Hükümet yaklaşan terhis işlerinin düzenlenmesi

için bir komite kurmuş ve bu komiteye sendika temsilcileri de alınmıştı. Eski imparatorluğun mağlubiyet ve hezimetini ile yeni Devletin doğuşu günlerinde sendikalar kurulan nizamın nüvesini teşkil etmişlerdir.

1919 tarihli St. Germain andlaşması Avusturya'nın nüfusunu 40 milyondan 6,5 milyona indirmiştir. Bu suretle Tuna İmparatorluğunun parçalanması, ekonomik ve siyasi problemler doğurmuştur. İlk Avusturya Cumhuriyeti, sendikaların gelişmesini engelleyen ve ortadan kaldırılması imkânı kolay bulunamayan bünyevî bir işsizlikle mücadele etmiştir. İşçiler ilk olarak, savaş sırasında uygulanmayan çeşitli sosyal kanunların tekrar yürürlüğe girmesinde başarı göstermişlerdir. Bunlar arasında, 8 saatlik İş Günü Kanunu, İşletme Komiteleri Kanunu, toplulukla iş anlaşmazlıklarını çözümlemekte görevli hakem kurulları teşkiline ait 1919 tarihli kanun belirtilebilir.

1919 yılı sonunda Hristiyan Sendikaları, Uluslararası ve Milli Sendikaların katılmasıyla bir sendika kongresi yapılmıştır. Bu arada uluslararası, sendika da 1920 den itibaren, «Serbest Sendika» adını almıştır. Serbest Sendika 1921 yılında 1.079.777 üye ile Birinci Cumhuriyet devrinde en parlak devrini yaşamış, fakat bu miktar, 1932 sonunda 520162 ye kadar düşmüştür. Aynı devre içinde Hristiyan, Milli ve Tarafsız sendikaların üye sayıları o derece artmıştır ki, Marxist Sendikalar, Hristiyan ve Milli Sendikalar karşısında üstünlüklerini geniş ölçüde kaybetmişlerdir. Tıpkı siyasi mücadeleler gibi, sendikalar tarafından girilen mücadeleler de bu yıllarda ve ağırlığı gittikçe daha çok hissedilen işsizlik karşısında şiddet kazanmıştır. Bu dönemde işçinin tek mücadelesi bir iş yeri ve çalışma imkânı bulabilme gayreti olmuştur. Mücadelelerin ana noktasını, işyerlerinde ancak sendikalı işçilerin çalıştırılması ve sadece bunların, sendikalar tarafından büyük mücadeleler sonucu elde edilen haklardan yararlanmaları görüşü ile buna karşı ileri sürülen, işyeri seçimi serbestliğinin muhafaza edilmesi görüşü teşkil etmiştir.

1926 yılı sonunda, yani enflasyon sonucu zorunluluk hâlini alan para reformundan tam üç yıl sonra, işsizlerin sayısı hemen hemen 253000 i bulmuştur. Bunların aileleri de dikkate alındığı takdirde bütün nüfusun % 10 unu teşkil eden bir işsizler kütlesi vardı.

Gerek Serbest Sendikalar, gerek İkinci Cumhuriyet devrindeki Sendikalar Birliği için 1926 yılında işçi yüksek okulları ve sendikacılık okulunun kurulması çok büyük önem taşımaktaydı. Sendika yöneticileriyle, üyelerin esaslı bir şekilde yetiştirilmesi hususundaki gayretler küçümsenemeyecek nitelikteydi.

İŞSİZLİĞİN ETKİLERİ

1927 yılının Temmuz ayında ülkede iç politika çekişmeleri sonucu, adeta bir ihtilali andıran olaylar çıkmış, bir çok ölü ve yaralı verilmişti. Bu yüz-

den, Hristiyan Sendikalar da, sosyalistler gibi, kendi toplantılarının güven içinde yapılmasını sağlamak üzere, askeri teşkilâtı andıran bir takım teşekkül kurmaya başlamışlardı. Bu suretle, sonraları Faşist bir yön almış olan «Heimatschutz» ve milli teşekküller de dahil olduğu halde, bütün birlikler ve kuruluşlar, demokratik esaslara dayanan devletin zararına ve aleyhine olarak bir çeşit askeri teşkilât meydana getirmiş oluyorlardı. Bu, kuvvete dayanan kuruluşlar ise, şiddet kullanmaya büyük bir önem veriyorlardı. 1928 yılında Milli Meclis tedhiş teşebbüslerini önlemek amacıyla bir kanun kabul etmiştir. Bu kanun sendikasız işçilerin her hangi bir iş yerinde çalıştırılmalarını önlemeyi öngörüyordu.

1929 buhranı, Avusturya'nın ekonomik durumunun yeniden nazik bir safhaya girmesine yol açmıştır. İktisadî krizin en yüksek noktaya ulaştığı 1933 yılında işsizlerin sayısı da 450.000'e yükselmiş bulunuyordu. 1933 yılında patlak veren bir parlamento buhranından faydalanmak isteyen Hükümet, devletin bünyesinde esaslı bazı değişiklikler yapmaya kalkışmış, Sendikaların tesir sahalarını yok etmek ya da daraltmak için işçi kuruluşlarına ısmarlama yöneticiler getirilmiş, siyasi partiler, bertaraf edilmişti. Bu olayları takiben 1934 yılında Sosyal Demokratların ihtilali başlamış ve Serbest Sendikaların genel grev hareketlerine giriştikleri görülmüştür. Ancak mesleki organizasyonların zaafı derhal ortaya çıkmış ve işsizlik tehlikesiyle karşılaşan işçilerde görülen grev yorgunluğu dolayısıyla bu hareket başarı kazanamamış, Hükümet çok şiddetli mücadele vasıtalarından faydalanmak suretiyle ayaklanmayı bastırmıştır. Bu ağır mücadelelerde Sosyal Demokratlar 1500 ölü ve 5000 yaralı vermişlerdir.

Şubat olaylarından sonra Serbest sendikalar ve Sendikalar Birliği feshe-dilmişdir. Mart 1934 te Hristiyan sendikalar Milli Sendikalar ve Tarafsız Sendikalar tarafından «Tek Sendika» kurulmuştur. Yeni sendika Mart 1934 tarihli bir kanunla kamu hukukuna dayanan bir kuruluş hâline getirilmiştir. Bu kanuna kadar diğer sendikalar özel hukuk esaslarına dayanmakta ve cemiyetler kanunununa göre kurulmaktaydılar. Kanunun çıkışından sonra tek sendika, işçi odalarının (Arbeiterkammern) bütün fonksiyonlarını yüklediği gibi, bülümum cari toplu sözleşmelerde de taraf olabilmıştır.

Birinci Cumhuriyetin yıkılışından önceki günlerde, o zamanki Hükümet, işçi liderleriyle ve hatta o tarihlerde gayrimeşru bir şekilde çalışmakta olan serbest sendikalarla anlaşmaya önem veriyordu. Bu çeşit gayretlerin hedefi ise, Devletin varlığını müstereken koruma idi.

1939 da Paris'te Avusturya sendikalarını yabancı ülkelerde temsil gayesiyle bir teşekkül kurulmuştur. Bu teşekkül, Devletin bütünlüğünün ortadan kalkmasına rağmen, Uluslararası Sendikacılık hareketince tanınmıştır. Avus-

turya'da ise, memleketin Almanya'ya iltihakından sonra Tek Sendika feshedilmiştir.

KONFEDERASYON'UN KURULUŞU

Avusturya'nın Almanya'ya iltihakından sonra, (Anschluss), bu memlekette mevcut sendikalar yerine «**Alman İş Cephesi**», yani cebri bir organizasyon kurulmuştur. Böyle bir kuruluşun serbest işçi sendikalarıyla uzaktan yakından bir ilgisi bulunmadığı ortadadır. Buna rağmen siyasi yönleri ne olursa olsun bütün sendikacılar ortak çalışmaya, zamanın şartlarına göre «gayri meşru» şekilde devam etmişlerdir. Nitekim 1938 ile 1945 yılları arasında bu hareketlerin öncülerinden 247 sinin idam veya hapisle cezalandırılmış bulunması, bunun en kuvvetli delilidir.

Üçüncü Reich henüz çökmeden kısa bir süre önce, 1945 Nisan ayında, eski Avusturya sendikalarının öncüleri bir araya gelerek, yeni bir «**Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu**» nun kurulmasını sağlamışlardır. 1945 sonunda ise bu Konfederasyonun üye sayısı, bütün güçlülere rağmen, 298000'i bulmuştur.

1945 de kurulan bu teşekkülün 1934 deki Sendikalar Birliği'ne göre özelliği, münferit sanayi gruplarını imkân nisbetinde toplamış olmasıdır.

Kaybedilmiş her savaştan sonra olduğu gibi, memlekette paranın satın alma gücü son derece düşmüş ve fiatlarla gelirler arasında büyük bir denge-sizlik meydana gelmişti. Sendikalar Birliğinin de katıldığı bütün ücret ve fiat anlaşmaları sonucunda enflasyonu önlemek mümkün olabilmıştır. 1950 yılında yapılan ücret ve fiat anlaşmaları münasebetiyle çok büyük anlaşmazlıklar, çıkmış, cebir ve şiddet hareketlerine başvurulmuş; komünistler bunlardan yararlanarak Hükümeti devirmeğe çalışmışlardır. Bu gaye ile girişilen tedhiş hareketleri, Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonunu, cebir ve şiddete karşı aynı şekilde mukabele zorunda bırakmıştır. Bu arada komünistler genel, greve ve Sendikalar Konfederasyonunu ellerine geçirmeğe teşebbüs etmişler, fakat başarı kazanamamışlardır.

İkinci Cumhuriyet döneminde 1938'den önceki devreden farklı olarak, çalıştırma oranı çok yüksek olmuştur. 1938 de işçi sıfatıyla ancak 1290000 kişinin hastalık sigortasına kayıtlı olmasına karşı 1951 de bu miktar, Cumhuriyetin kurulmasından beri en yüksek noktasına vararak 2,051,050 ye ulaşmıştır.

1947 senesinde toplu iş sözleşmesi hakkında yeni bir kanun kabul edilmiştir. Bu kanun sendikalara, işveren sendikalarıyla toplu sözleşme yapma, imkânını vermektedir. Bu imkândan yararlanan sendikalar 1952 yılı sonuna kadar 1811 sözleşme yapmışlardır.

Bugün Avusturyada İşçi Sendikaları Konfederasyonu gerek siyasi, gerek ekonomik alanda en etkili unsur haline gelmiştir. Bu gelişmeyi, Konfederasyonun partiler üstü bir politika izlemesi sonucunda işçilerin birbirleriyle kardeş kavgasına girişmemeleri, dayanışma içinde ve yek vücut bir cephe kurmuş olmalarıyla izah etmek mümkündür. Bunun dışında, bir taraftan yöneticilerin Sendikalar Konfederasyonunun sahip olduğu kudreti Devlet ve ulusal ekonomi içinde yüklendikleri sorumlulukları bilmeleri, diğer taraftan iki büyük siyasi partinin, İkinci Cihan Savaşını izleyen dönemde, bütün savaş sonu müşküllerine rağmen, iş birliği yapmış olmaları, memlekette işçi sınıfının birbirine düşmesini önlemiştir.

Avusturya ulusal ekonomisinin devamlı olarak gelişmesi, işçi sayısındaki artışlar sonunda nüfusun bünyesinde meydana gelen değişmeler, sanayileşme ve şehirleşme eğilimleri, tarımın mekanikleşmesi ve olaylar, Avusturya Sendikalar Konfederasyonunu devamlı olarak meşgul etmektedir.

KONFEDERASYON'UN YAPISI

Avusturya Sendikalar Konfederasyonu dünyanın en iyi organize edilmiş sendikaları arasında yer almaktadır. Land'larda Avusturya Sendikalar Konfederasyonun Land İcra Komiteleri kurulmuş olup, bütün bölge sekreterlikleri ile Sendikalar Konfederasyonunun mahalli büroları, bu İcra Komitelerine bağlıdır. Bu suretle, Avusturyada sendikacılığın şakuli bir kuruluş sistemine tabi tutulduğu açıkça görülmektedir.

Sendika üyesinin mahalli grup toplantılarından başlayan şakuli bünye, bölge kongreleri, Land kongreleri yollarından geçerek, sendika kongresine, nihayet konfederasyon kongresine kadar gitmektedir.

Konfederasyon kongresi İcra Kurulunu seçer. İcra kurulu, bir başkan, iki başkan vekili ve genel sekreterden ibarettir.

İcra kurulu Konfederasyonun idarî işleriyle meşgul bulunmaktadır. Konfederasyonu dışa karşı temsil görevi, başkanla, genel sekreter veya bunların vekillerine aittir. Konfederasyonun kongresinde ayrıca beş üyeden kurulu denetleme kurulu da seçilir.

Gerek Konfederasyonda, gerek sendikalarda siyasi partilere yakın gruplar İcra Kurullarında temsil edilir. Bunlar sosyalist, hristiyan, komünist ve tarafsız sendikacılarıdır. Komünist sendikacılar 1950 hadiselerinden sonra İcra Kurulundan çıkarılmıştır.

İŞÇİ HAREKETİNİN GÜCÜ

Avusturya Sendikalar Konfederasyonu büyük bir güce sahiptir. Ülkede hiç

bir organizasyon Sendikalar Konfederasyonu kadar bütün kuruluş ve işletmelere el atamamıştır. Konfederasyonun kuvvet ve kudretini, ikinci Cumhuriyet devrinde hiç bir genel greve teşebbüs edilmemiş bulunması da açıkça göstermektedir. Üye sayısına oranla grev sayısı pek düşük, yapılan grevlerin devam süreleri ise çok azdır (ortalama 11 saat). Esasen, sırf grev tehdidi bile, sendikaların çeşitli isteklerinin kabul edilmesi için yeterli olmaktadır. Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ÖGB) nun üye sayısı 1 milyon 600 bindir. 1945 yılından sonra tekrar kurulan ÖGB'ye 16 milli sendika bağlıdır. Bunların en büyükleri metal ve maden işkolunda kurulmuşlardır; her ikisi 270,000 işçiyi teşkilâtlandırmış durumdadır. ÖGB'ye bağlı en küçük sendika ise Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşçileri Sendikasıdır. Bunun üye sayısı ise 13,000 dir.

Avusturyada sendika aidatları haftalık veya aylık kazançların % 1.5'u nisbetindedir. Bazı sendikalarda bu oran % 2'ye kadar yükselir. ÖGB aidat müessesesini büyük ölçüde merkezileştirmiştir. Her ne kadar sendikalar faaliyetlerinin çoğunda bağımsız hareket etme imkanına sahiplerse de, aidatların % 85'i Konfederasyonda birikir ve sendikaların masraflarının çoğu ÖGB tarafından karşılanır. Sendikalarda kalan oran, yani aidatların % 5-18'i üyelere ek yardım, yaz tatil evleri inşaa gibi özel çalışmalar için kullanılmaktadır. Sendikaların personel maaşları, kiralari vs. Konfederasyonda toplanan paralardan ödenir. Grev fonu da merkezileştirilmiştir.

Avusturya'da her sendikanın 15 günde bir veya aylık çıkan dergi ve gazeteleri vardır. Yayınların tamamı Almandır ve üyelere bedelsiz dağıtılır.

Eğitim alanında ÖGB'nin faaliyetleri çok geniştir. Viyana'da üç sendikacılık koleji ÖGB tarafından idare edilmektedir. Diğer yandan seminerler, hafta sonu kursları da açılmaktadır.

SOSYAL POLİTİKA

Avusturya'da 1964 yılı itibariyle 4000 den fazla toplu iş sözleşmesi yapılmıştır. Avusturya İşçi Sendikaları Konfederasyonunun iktisadi ve sosyal politikasının esasları şunlardır :

- 1 — Milli gelirin adilâne dağılımını sağlamak
- 2 — Plânlı ekonomi
- 3 — Tam istihdamın tesisi
- 4 — Fiat artışlarının kontrolü müstehliki koruyucu tedbirlerin alınması
- 5 — Ana sanayi kolları ve bankaların millileştirilmesi.

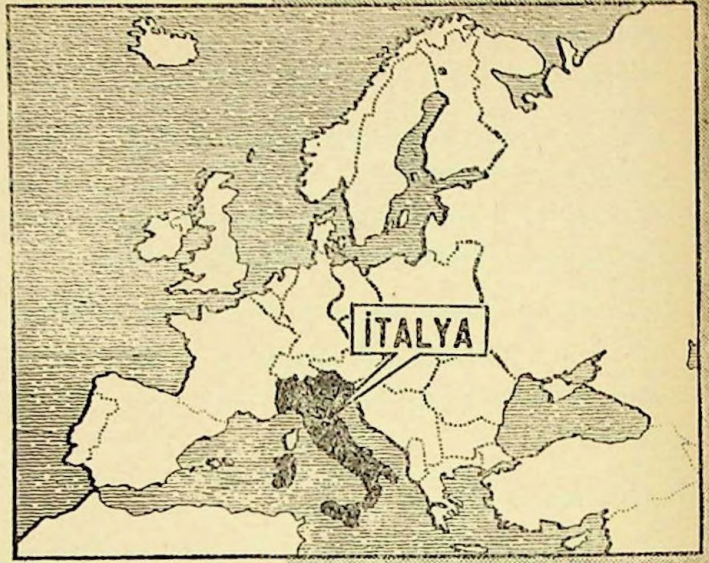
6 — Kamu sektöründe gerekli reorganizasyon tedbirlerinin alınması, bu sektörde çalıştırılanların toplu pazarlık ve grev hakkına sahip kılınmaları.

- 7 — Eşit işe eşit ücret politikasının istisnasız ülkenin her kesiminde uygulanması.
- 8 — Yıllık ücretli izinlerin asgari üç hafta olarak tesbiti.
- 9 — Sosyal güvenlik müesseseleri ve sigortaların kapsamına vatandaşların tamamının alınması.
- 10 — Eğitim reformu : mesleki eğitimin teşvik edilmesi, burs müessesesinin geliştirilmesi, yetişkinlerin eğitiminin dikkatle ele alınması.
- 11 — İşçinin boş zamanlarını değerlendirebileceği tesislerin kurdurulması.
- 12 — Ülkenin ekonomik ve sosyal sorunlarıyla ilgili kararların alınmasına, plân ve programların hazırlama ve uygulamasına işçilerin iştirakının sağlanması.

İŞÇİ BANKASI

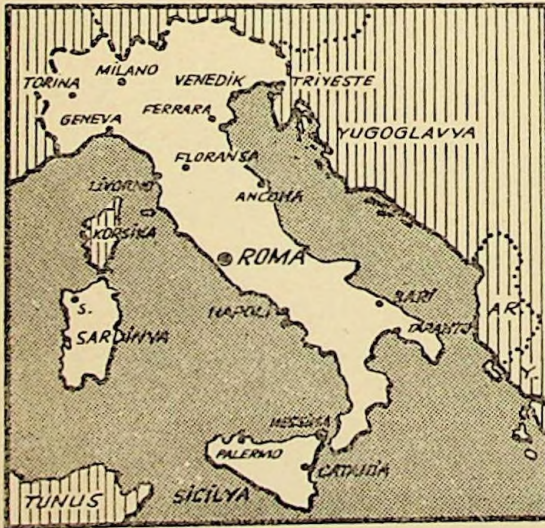
Konfederasyon'un parası, sendikalar tarafından kurulan «İşçi Bankası»nda saklanır. Bankanın sermayesinin yarısı konfederasyona, diğer yarısı da tüketim kooperatiflerine aittir. Bu bankaya dışardan da önemli miktarda mevduat yatırılmaktadır.

İtalya

Genel Bilgi

Güney Avrupa'da bir cumhuriyettir. Bir yarımada üzerinde kurulu olan İtalya'nın kuzeyinde İsviçre ve Avusturya, doğusunda Adriyatik Denizi, güneyinde Yunan Denizi ve Akdeniz, batısında Tiren Denizi ve Fransa vardır. İtalya'ya ait Sicilya adası ülkenin güneybatısında, Sardinya adası da batısındadır.

Türkiye'nin yarısından daha küçük olan İtalya'nın belli başlı engebeleri yarımadayı kuzeyden güneye doğru kaplıyan Apenninler, kuzey topraklarını kaplıyan Alpler'dir. İtalya'da faal yanardağlar da vardır. Bunların en önemlisi Napoli yakınlarındaki Vesuv'dür.

İtalya'nın en önemli nehirleri Po ile Tiber'dir. Tiber Kuzey Apenninler'den çıkar uzunluğu 405 km.dir.

PO Ovası, İtalya'nın tarım ve sanayi bölgesidir. Nüfusun büyük çoğunluğu burada oturur. En

iyi kara ve demiryolu şebekesi buradadır. Çok verimli olan Po Ovası, Lombardiya Vadisi diye de anılır. Adriya Denizi'nin kuzeyine Adriya Ovası denir. Burası ekime elverişli değildir.

YÜZÖLÇÜMÜ

324,000 kilometrekaredir.

NÜFUSU

50,708,000'dir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 157 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Roma (başkent) 2,245,000; Milano (1,598,000); Napoli (1,196,000); Turin (1.050,000)

TARİHÇE

Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasından yeni çağlara kadar İtalyanlar siyasi bir bütün kuramadılar. İtalya tarihi, birleşmiş bir topluluğun tarihi değil, çeşitli idarelerdeki ayrı ayrı toplulukların tarihidir. Roma İmparatorluğu'nun tarihi, İtalya'nın eski tarihi demektir. Bu bakımdan, Odaacr'ın Roma İmparatorluğunun harabeleri üzerinde bir devlet kurarak tahta geçtiği 476 yılı İtalya tarihinin başlangıcı olarak kabul edilebilir.

Odaacr'ın krallığı çok sürmemiş ve 488 yılında Ostrogotlar tarafından yıkılmıştır. Ülkede kurulan Got Krallığı da son Got kralının 552 de ölmesi üzerine Bizansa bağlanmıştır. Bundan sonra da İtalya'yı bir german olan Lombordlar istilâ etmiş ve İtalya'ya yerleşmiştir. Bu kavim Roma'yı tehdit etmeğe başlayınca Papa Frank kavminden yardım istemiş, Lombardların istilâ hareketi durdurulmuş, sonraları da Franklar Lombardiye adını alar İtalya'yı ilhak etmişlerdir.

İtalya'da bundan sonra Mukaddes Roma İmparatorluğu'nun kurulduğunu ve daha sonra şehir devletlerinin hakimiyetinin arttığını görüyoruz. Onbeşinci Yüzyılda asrın sonlarına doğru İtalya'da yabancı isitlâlar devri başlamıştır. Fransızlar, İspanyollar, Almanlar zaman zaman İtalya'yı paylaşmışlar ve İtalya toprakları, mükafat olarak dağıtılır hâle gelmiştir. İtalya 18 inci yüzyılda da istilalara sahne olmuş, Napolyon'un İtalya'yı, bir krallık haline getirmesinden 1814 yılına kadar Fransa'ya bağlı kalmıştır. Napolyon'un düşmesinden sonra 1815'te toplanan Viyana Kongresi İtalya'yı Avusturya ile Papalığın idaresine vermişse de kargaşalıklar önlenememiştir. İtalyanlar

yabancılarından kurtulmak istemesi Avusturya ve Fransa'nın buna karşı çıkması kargaşalıkların ana sebebi olmuştur. 1849'da II. Viktoria Emanuele'nin başkanlığa getirdiği Kont Cavour Avusturyalılardan kurtulmak için Fransızlardan yardım istemiştir. Fransız ordusu 1859'da Alpleri geçmiş ve İtalya'nın kurtuluş savaşı başlamıştır. Milano ve Lombardiya Avusturya lardankurtarmış İtalyanların en sevilen kahramanı Garibaldi, Sicilya ve Napoli'yi ele geçirerek, Vicotri Emanuele'nin topraklarına katmıştır. Garibaldi Romayı da ele geçirmek istemişse de bunda başarı kazanamamıştır. Üç yıl sonra Fransızların Rusya savaşı için Romadan çekilmeleri üzerine, Viktoria Emmanuele Romayı almış; Papalık, birleşen İtalya'nın bir parçası olmuştur. 1871 de Parlamento ile Hükümet Romaya taşınmıştır. 1911 de Türkiye'ye savaş ilân eden İtalya, Batı Trablus'u işgal etmiş, 1914'te Fransa'nın müttefiki olarak Birinci Dünya Savaşına katılmıştır.

FAŞİST İTALYA

Savaştan sonra İtalya'da faşist hareketleri başlamış, Eski bir asker olan Benito Mussolini Faşizm teşkilatını kurmuştur. 1922 'de Mussolini'nin partisinin kuvvetlenmesi üzerine Kral Victorai Emanuele (II), Mussolini'yi başbakanlığa getirmiştir. Bunda nsonra Almanlarla sıkı bir işbirliği yapan İtalya, İkinci Dünya Savaşına katılmış, anek savaştan yenik çıkmıştır. Savaştan sonra kral, oğlu Umberto lehine tahttan çekilmiş, ancak krallığın Faşizme hizmet ettiğini unutmayan halk, aynı yıl krallığa son vermiş ve cumhuriyet ilân edilmiştir.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

İtalyan Parlamentosu iki meclisten meydana gelir : **Senato ve Millet Meclisi**. Senato üyeleri 5 yıl için seçilirler. Parlamento cumhurbaşkanını 7 yıl için seçer; cumhurbaşkanı başbakanı tayin eder.

İtalyan Millet Meclisinde siyasi partiler şu şekilde temsil olunmaktadır

Hristiyan Demokrat Parti	260
Komünist Parti	166
Sosyalist Parti	87

İKTİSADİ COĞRAFYA

TARIM

İtalya'da ekilebilen toprakların 2/3'sü buğday ekiminde kullanılır. Buğday, halkın en önemli besini olduğundan, memleketteki üretim yetmez, her yıl yüzbinlerce ton ithâl edilir, diğer tarım ürünleri, üzüm, zeytin, mısır ve üzumdür.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

İtalyada hayvancılığa büyük önem verilmektedir. Dağlık bölgelerdeki otlaklarda 10 milyon kadar keçi ve koyun beslenir. Beslenen sığır sayısı 9 milyon civarındadır.

Balıkçılık İtalyan ekonomisinde önemli bir yer tutar. Akdeniz memleketleri arasında balıkçılık bakımından en ileri olan İtalya'dır. İtalya balıkçılık filosu irili ufaklı 50,000 tekne kadardır.

ORMANLAR

İtalya'da ormancılık önemli değildir.

ENDÜSTRİ

İtalya'da sanayide 6,000,000 işçi vardır ki, bu miktar, çalışanların % 30'u dur. Küçük büyüklü endüstri tesislerinin sayısı 700 bini geçer. Milano'da ipekli dokumacılık, Spezia'da gemi inşa tezgâhları, Venedik'te dantelcilik, camcılık ve diğer bazı endüstri kolları, otomobil, uçak, tarım âletleri, makina, kimya endüstrisi önemlidir.

MADENCİLİK

Enerji kaynaklarından maden kömürü ve petrol yok denecek kadar azdır. Toksana'da bir miktar linyit ve Emiya'da bir miktar petrol çıkarılır. Fakat çok büyük miktarda elde edilen idro-elektrik enerjisi bu noksanı bir dereceye kadar karşılar. Elba adasında işletilen demir madenleri ihtiyacı karşılamaktan çok uzaktır. Kükürt ve mermer bakımından zengindir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

İtalyanın başlıca ithal madenleri kömür, petrol, yağlı maddeler, demir, bakır pamuk, yün, selüloz, kauçuk gibi ham maddelerle bazı besin maddeleridir. İhraç ettiği başlıca eşyalar ise, meyvalar, yaş veya konserve sebzeler, çeşitli dokumalar, gemi, otomobil, elektrik cihazları ve diğer çeşitli makinelerdir. Deniz ticaret filosunun ve dünyada en canlı bir turizm memleketi oluşunun sağladığı para ithalat ve ihracat değerleri arasındaki farkı kapatacak önemdedir. Ülkemizin en çok ticaret yaptığı memleketlerden biri de İtalya'dır.

İtalya'ya ait dış ticaret rakamları 1962 - 1964 yıllarında şöyledir (dolar olarak) :

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalât	6,096,000,000	7,581,000,000	7,236,000,000
İhracat	4,704,000,000	5,075,000,000	5,964,000,000

Sendikacılık Hareketi

İtalya, asırlar boyunca Avrupa Medeniyetinin önderliğini yapmış; insanlığa büyük hizmetlerde bulunmuş olan dahilere uzun yıllar bir vatan teşkil etmiş ve dünya medeniyetini muhteşem abideleriyle süslemiştir. Muhteşem Roma İmparatorluğu, Orta Çağın şehircilik akımı, ticaret ve bankacılıkdaki ilk ve önemli adımlar, sanat, fen, ve edebiyat yönleriyle Rönesans, İtalya'nın meydana getirdiği muhteşem abideler arasında ilk akla gelenleridir.

Ancak, çağımıza kadar muhteşem bir mazi, ne kökleşmiş gelenekler, ne de kuvvetli Kilise, İtalya'nın büyük buhranlar geçirmesini önleyememiştir. İngiltere, Fransa ve Belçika gibi Avrupa memleketleri endüstrileşme yolunda büyük adımlar atarken, İtalya tarım ülkesi olmaktan bir kurtulamamış, 18 inci Asır sonlarıyla 19 ncü Asır başlarında Avrupa memleketleri ekonomik yönden büyük bir hızla gelişmeler kaydederken, İtalya siyasi bir takım karışıklıklara sahne olmuştur.

1961 yılında yapılan ilk sayımlarda İtalya'da nüfusun % 75'inin okuma yazma bilmediği ortaya çıkmıştır. Ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel ve psikolojik engeller sendikacılık hareketini de etkilemiş, bu yüzden kuvvetli sendikaların kurulabilmesi uzun süre mümkün olamamıştır. Bununla beraber, ülkenin belirli bazı bölgelerinde görülmeğe başlanan endüstrileşme hareketleri sonucunda bir takım işçiler, karşılıklı yardımlaşma dernekleri halinde bir araya gelmeye başlamışlardır. Bu meydana, 1848 yılında ilk olarak 40 kadar basın teknisyeni bir araya gelmiş ve işçi haklarını korumak gayesiyle, bir yardımlaşma derneği kurmuşlardır. Bu arada, çalışanların çoğunluğunu meydana getiren tarım işçileri de kendilerine has bazı teşkilâtlar meydana getirmeğe çalışmışlardır. Bazı istatistiklere göre, 1862 yılında İtalya'da 417 karşılıklı yardımlaşma cemiyeti olduğu bu 417 teşkilâtın toplam 111,618 üyeye sahip oldukları tespit edilmiştir. 1885 yılında ise bu rakamlarda büyük ölçüde değişiklikler olmuş, 4821 cemiyet ve bunların 971,296 üyeleri bulunduğu anlaşılmıştır. Bu teşkilât daha ziyade, İtalya'nın kuzey ve Orta kesimlerinde, özellikle, Lombardy, Piedmont, Veneto, Emili, ve Tuscany bölgelerinde toplanmıştır. Ancak, yardımlaşma derneklerinin sadece kendi mesleklerine karşı ilgi duymaları sebebiyle, teşkilâtlar birbirleriyle ilişki kuramamış ve memleket çapında bir teşkilâtlanma faaliyetinin yürütülmesini sağlayamamışlardır.

Nihayet mesleki sendikalar hüviyetine sahip olan karşılıklı yardımlaşma dernekleri zaman zaman müşterek bazı faaliyetlere girişmişlerdir. Bu cümleden olmak üzere, 1896 ve 1908 yıllarında memleketteki işçiler iki genel grev hareketine başvurmuşlar; Ancak, bu grevlerden arzu edilen sonuçlar elde edilememiştir.

KONFEDERASYON'UN KURULUŞU

Sendikalaşma yolunda sarfedilen çabalar 1906 yılında olumlu bir şekilde sonuçlanmış, İtalya'daki sendikalar bu tarihte tek bir merkez etrafında toplanma imkânını bulabilmişlerdir. Genel İşçi Konfederasyonu (C.G.I.) ismi verilen bu teşkilât, bünyesinde hem mesleki ve hem de işkolu tipi sendikaları andıran teşkilâtları toplamayı başarmıştır. İtalya'nın Birinci Dünya Savaşına girmesiyle sendikacılık hareketinin gelişmesi bir süre kesilmiş ve bu arada savaşın getirmiş olduğu çeşitli tesirlerle İşçi hareketinde bazı ayrılıklar başlamıştır. Birinci Dünya Savaşı sonunda sendikacılık hareketi tam manasıyla değişik gruplara ayrılmış, Hristiyan sendikacılar, **İtalyan Hristiyan İşçileri Konfederasyonu (C. I.L.)** adı altında kendilerine has bir teşkilât kurmuşlardır. Bu arada 1912 yılında kurulmuş bulunan **(U.S.I.)** adlı merkezi teşkilât da Birinci Dünya Savaşından sonra ikiye ayrılmış, bu üç teşkilâta ilâveten **Milliyetçi İtalyan İşçi Birliği (U.I.L.)** adı altında bir dördüncü teşkilât daha kurulmuştur. Bu tarihten itibaren İtalyan Sendikacılık hareketi dört ayrı teşkilât tarafından temsil olunmuş, ancak Mussolini'nin İtalya'da duruma hakim olmasıyla hür sendikacılık hareketi büyük bir darbe yemiştir. Bu devrede sendikaların kurulması hükümetin iznine bırakılmış ve ancak Eşit sendikalar faaliyet gösterebilmiştir. Dikta baskısına rağmen gerçek sendikalar gizliden gizliye faaliyetlerini yürütmüş hatta sendikacılık hareketindeki ayrılıklar giderilerek, ortak düşman diktatöryaya karşı aynı saflarda yer alınmıştır.

İŞBİRLİĞİ VE ANLAŞMAZLIKLAR

Bu birlik havası, nihayet Mussolini bertaraf edildikten sonra, 1944 kongresiyle fiiliyata dökülmüş, bu kongreyle, İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (C.G.I.L.) kurularak, işçi hareketi içindeki siyasi grupların hepsi (Katolikler, Cumhuriyetçiler, Sosyalistler ve Komünistler) tek bir teşkilât etrafında toplanmışlardır.

Ancak bu işbirliği de uzun sürmemiş, Komünist grubun, sadece Komünist Partisinin arzularını yerine getirmeğe çalışması ve C.G.I.L.'i milletler arası Komünizm hareketine âlet etmek için uğraşması işçi hareketi için büyük tehlikeler yaratmıştır. Buna paralel olarak, grevler siyasi bir takım mülahazalarla ilân edilmiş ve sendikacılık hareketi gerçek yolundan uzaklaşmağa

başlamıştır. Nihayet taraflar arasındaki mücadele son raddeye gelmiş, Komünistlerle sempatizanları bir tarafta, Hristiyanlar, Cumhuriyetçiler ve Sosyal Demokratlar diğer tarafta toplanmıştır. Birliğin tamamen bozulmasına sebep olan en son olay C.G.I.L bünyesindeki Komünist grubun, İtalya'daki genel bir grev hareketinde Komünist Parti Lideri P. Togliatti'nin arzularını yerine getirmeğe çalışması olmuştur. Siyasi kuvvetlerin sendikalara, karşı menfi tutumlarını protesto amacıyla 24 saatlik genel grev hareketine başvurulmuş, ancak, Komünist grup bu hareketi saboté ile, fabrikaları işgal etmek ve umumî binalara hücum etmek gibi bir takım teşebbüslerde bulunmuştur.

YENİ KURULUŞLAR

Bu çalışmaları yakından izleyen Demokrat İşçi sendikaları hiç bir sorumluluk kabul etmeyeceklerini; işçi hareketinde artık birlik ve beraberlikten bahsedilemeyeceğini açıklamışlardır. Bundan sonra C.G.I.L. dan ilk olarak Hristiyanlar ayrılmış ve 16 Ekim 1948 tarihinde **Hür İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (LCGIL)** adı altında yeni bir teşkilât kurmuşlardır. 1949 Mayısında Sosyal Demokratlar ve Cumhuriyetçiler de CGIL'dan ayrılarak, **İtalyan İşçi Sendikaları Federasyonu (FIL)** adıyla bir üçüncü teşkilât meydana getirmişlerdir. Nihayet 5 Mart 1950 tarihinde LCGIL ve FIL teşkilâtlarına bağlanmayan üyeleri bünyesinde toplayan bir teşkilât daha meydana gelmiştir. (U.I.L. İtalyan İşçileri Birliği). Kuruluşlarından hemen sonra, Hristiyan ICGIL idarecileriyle temas kuran FIL idarecileri, iki teşkilâtı birleştirerek, hür ve demokratik bir işçi hareketi meydana getirmeğe taraftar olduklarını belirtmişlerdir. Temaslar olumlu bir şekilde sonuçlanmış ve 1 Mayıs 1950 tarihinde iki teşkilâtın birleşmeleriyle yeni bir İtalyan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (**CISL**) ortaya çıkmıştır.

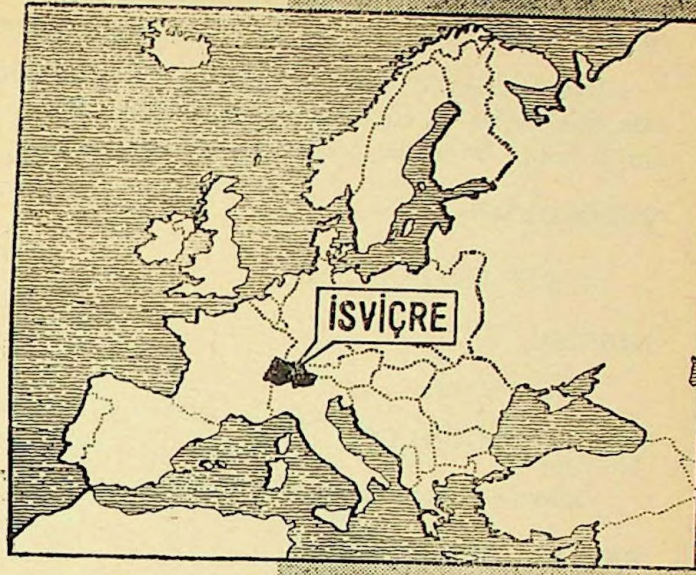
CISL'in kurulmasıyla İtalyan sendikacılık hareketi belli başlı üç teşkilata sahip olmuştur: **Hür ve demokrat CISL, Milliyetçi Sosyal Demokrat UIL, Komünist eğilimli CGIL.**

Bu üç teşkilât arasında en fazla kuvvet ve kudrete CISL sahip olup, bugün hür dünya işçileri nazarında hür İtalyan sendikacılığını da temsil eden yine bu kuruluştur.

Kendisine bağlı mesleki ve işkolu sendikalarının sahip bulunduğu çeşitli kategori ve işkollarına mensup işçileri bünyesinde toplayan CISL, kuvvet ve kudretini üyesi bulunan 2.450.523 işçiden almaktadır.

İtalya'nın idari bölünüşüne paralel olarak CISL, 94 ayrı ilde birer ayrı şube kurmuştur. Teşkilâtın idare organları, Genel Kurul, Genel Konsey, Yürütme Kurulu ve sekreterlikten ibarettir.

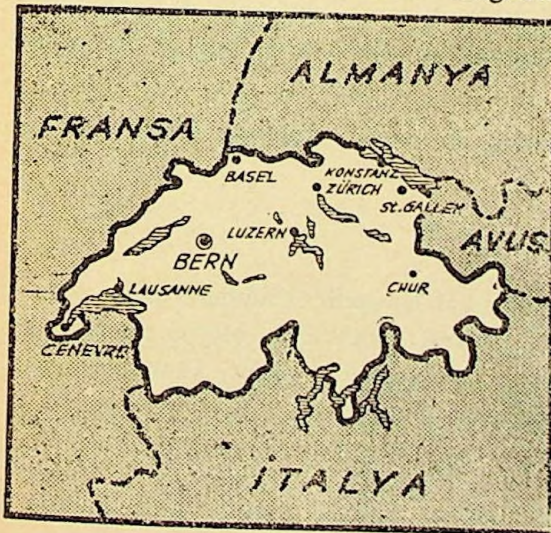
İsviçre

Genel Bilgi

İsviçre, Orta Avrupa'da bir devlettir. Kuzeyinde Almanya (Bavyera), doğusunda Avusturya ile Liechtenstein, güneyinde İtalya, batısında Fransa bulunur.

İsviçre dağlık bir ülkedir. Dağlar genç ve sarpıtır. Kuzeye doğru arazi oldukça alçalır. Fransa'dan başlayan Alp Dağları, İtalya - İsviçre sınırı boyunca, İsviçre'nin önemli bölgelerini kaplıyarak Avusturya'ya doğru uzanır.

İsviçre'de ırmaklar derin vadiler açarak, dağlar arasından geçer. Rhone Nehri güney İsviçre'de, Alpler'in yüksek bir noktasında doğar, Cenevre Gölüne döktülür; gölün öbür ucundan Fransa'ya geçerek yoluna devam eder. Ren Nehri de İsviçre'den doğar. Konstans Gölünü geçer, Almanya ile sınır çizer, bir çok kolları İsviçre'yi sular. İsviçre aynı zamanda bir göller ülkesidir. Cenevre Gölü Fransa ile paylaşılmıştır.

Kuzeyde Konstans Gölü de Almanya ile bölüşülür. Güneyde İtalya ile paylaşılan göllerin en ünlüsü de Maggiore ile Lugano'dur.

Ülkede yüksek dağlar iklimi, güneyde bazı bölgelerde Akdeniz iklimi, batıda Batı Avrupa deniz iklimi hüküm sürer. Yağış boldur; yıllık ortalama 140 cm.'yi bulur. Yıllık ısı ortalaması 13° derecedir.

YÜZÖLÇÜMÜ

41,925 kilometrekaredir.

NÜFUSU

5,660,000'dir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 138 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Bern (başkent) (169,000); Cenevre (181,000). Lozan (133,000).

TARİHÇE

İsviçre'nin eski adı «**Helvetia**» dır. Bu bölgeye ilk önce Keltler ve Helvetler yerleşmiştir. Ülke, sırasıyla Romalılar'ın Burgondlar'ın, Franklar'ın, Almanya (**Kutsal Roma-Germen**) İmparatorluğu'nun yönetiminde yaşamıştır. XIII. Yüzyılın sonlarında, milli kahraman Guillaume Tell, Almanlara karşı ayaklanmış, daha sonraki yüzyılda da İsviçre kantonları iç bağımsızlıklarına kavuşmuşlardır. XIX. Yüzyıl başlarında Napoleon, İsviçre'ye girmişse de, ülkenin bağımsızlığına dokunmamıştır. XIX. Yüzyıl ortalarında, Katolik kantonlarla Protestan kantonlar arasında anlaşmazlık çıkmışsa da kısa sürede uzlaşma sağlanmıştır.

İsviçre iki büyük dünya savaşında da tarafsız kalarak, tarafların arasını bulmaya çalışmıştır.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

İsviçre 25 eyaletten kurulu bir Federal Devlettir. Cumhurbaşkanı aynı zamanda hükümetin başıdır. Bern'deki Federal Hükümetle, Meclis dışında, kanton denen her eyaletin de meclisleri ve hükümetleri vardır, kanunları ayırdır. Kanunlar doğrudan doğruya halk oyuna sunulur.

Kantonlar büyüklük ve nüfus bakımından birbirine uymaz. Nüfusları 15,000 olan kantonlar bulunduğu gibi 1,000,000'un üstünde nüfusa sahip kanton da

vardır (Zürih Kantonu). İsviçre kantonlarının bazılarında Almanca, bazılarında İtalyanca ve Fransızca konuşulur.

İsviçre siyasi partileri parlâmentoda şu şekilde temsil olunmaktadırlar.

	Milli Konsey	Devlet Konseyi
Katolik Muhafazakârlar	24	40
Radikal Demokratlar	26	32
Sosyalistler	26	5
Ziraatçiler ve diğerleri	24	23

İKTİSADİ COĞRAFYA

TARIM DURUMU

İsviçre'nin başlıca ürünleri buğday (yılda ortalama 5 milyon ton), patates (1.5 milyon ton), tütün (14,000 ton) dır. Buğday yetmediğinden dışarıdan da alınır.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

İsviçre'de sığır beslenir. Ülkede 1,660,00 kadar sığır vardır. Yılda 32,000 ton tereyağı, 61,000 ton da peynir elde edilir. İsviçre'de tatlı su balıkçılığı yapılır.

ORMANLAR

İsviçre'nin tipik bitki örtüsü Alp bitkileri ve bazı yerlerde, yapraklarını kışın döken ormanlardır.

ENDÜSTRİ

Elektrik enerjisinden İsviçre'de çok faydalanılır. Besin, dokuma, kimya endüstrileri gelişmiştir. İsviçre saatçilikte dünyada birincidir. Yılda ortalama 5 milyon kadar saat ihraç eder. Bu sanayi alanları dışında yeryüzünün en ileri turist çeken ülkelerinden biri olması, İsviçre'ye büyük refah sağlamıştır.

MADENCİLİK

İsviçre, yer altı zenginlikleri bakımından fakirdir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

İsviçre dışarıdan, başta buğday olmak üzere besin maddeleri, çeşitli ham maddeler, pamuk, ipek satın alır. İhraç malları arasında pamuklular, dokumaya ait çeşitli el sanatı işleri, saat, çeşitli makinalar, kimyevi maddeler ve ilâç, peynir, yağ, süt tozu ve çikolata başta gelir. İthal ettiği malların değeri biraz daha fazlaysa da, turizmin sağladığı para dış ticaret bilânçosunu lehine çevirir.

rir. Ticaretinin önemli kısmını komşuları Almanya, Avusturya ve İtalya ile yapar.

İsviçre'ye ait dış ticaret rakkamları 1962-1964 yıllarında şöyledir (dolar olarak)

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalat	3,000,000,000	3,238,000,000	3,600,000,000
İhracat	2,220,000,000	2,417,000,000	2,652,000,000

CARİ PARA

İsviçre Frangı, 1 İsviçre Frangı = 2,05 TL.

Sendikacılık Hareketi

İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu 437.006 işçiyi temsil etmektedir. Konfederasyona 15 millî sendika bağlıdır. İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonunun bünyesinde işkolu sendikaları, meslek sendikaları ve işyeri sendikaları (**mahallî sendikalar**) vardır. Özel sektörde işkolu ve meslekî sendikalar faaliyet halindedir. Kamu sektöründe ise, iki büyük kamu kuruluşunda çalışan işçileri iki sendika teşkilâtlandırmıştır. **Posta Telgraf Telefon Hizmetleri İşçileri Sendikası ve Devlet Demiryolları İşçi Sendikası** Bu teşekküller aynı zamanda Kamu Hizmetleri Görevlileri Federal Sendikasına bağlıdır. Bu teşekkülün 144.000 üyesinden 131.300 ü İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonunun da üyesi durumundadır.

Küçük sendikaları ve mahallî sendikaları birleştirerek büyük sendikalar meydana getirme işi İsviçre’de henüz tamamlanamamıştır. Meselâ, giyim sanayiinde işçileri üç federasyon teşkilâtlandırmıştır. Basım sanayiinde, tipograflar, teknisyenler ile ciltleme ve karton imalatı işçilerini üç ayrı sendika toplamıştır. Haberleşme işkolunda mevcut üç teşkilât, gerek İsviçre İşçi Sendikaları Federasyonuna gerek, Kamu Hizmetleri Görevlileri Federasyonuna bağlıdır. Bu işkolunda kurulu dördüncü sendika sadece Kamu Hizmetleri Görevlileri Federasyonuna azadır. Gümrük işçilerini teşkilâtlandıran iki sendika, Konfederasyona bağlı, Gümrük memurlarını temsil eden sendika ise Kamu Hizmetleri Görevlileri Federasyonuna üyedir. Bu ayrılığa sebep olarak İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonunun kurulmasında gecikildiği ileri sürülmektedir.

İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonunun yanısıra İsviçre’de başka millî merkezler de vardır. Bunların içinde en önemlisi **İsviçre İşçi Birlikleri Federasyonudur (FSE)**. Bu teşekkül daha ziyade özel sektörde, özellikle büro işçilerini teşkilâtlandırmış bulunmaktadır. Buna teknisyenler, ustabaşları, müzisyenler vs. dahildir. İsviçre İşçi Birlikleri Federasyonunun üye sayısı 104.537’dir ve İsviçreli işçilerin ekonomik ve sosyal problemlerinin halli için İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu ile işbirliği yapmaktadır. Son yıllarda bu iki teşekkül arasındaki ilişkilere tam bir kardeşlik havası hakimdir.

İsviçre’deki diğer millî sendika merkezleri arasında şunlar da yer almaktadır : İsviçre Hristiyan Millî Sendikaları Federasyonu (**79.600 üye**) Proteston İşçi Birlikleri (**14.700**) İsviçre Muhtar Sendikalar Federasyonu (liberal eğilimli) (**18.000 üye**). Bunlardan başka banka memurlarını, öğretmenleri, bazı beledi-

ye hizmetlilerini, zabıta memurlarını teşkilâtlandıran ve mevcut millî merkezlerden hiçbirine bağlı olmayan bazı işçi kuruluşları da vardır.

İsviçre'de çalışan bütün işçiler dikkate alındığı takdirde % 65 inin teşkilâtlandırılmış olduğu ifade edilebilir.

İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu federal bir bünyeye sahiptir. Çalışma şartlarının ve ücretlerin tesbiti doğrudan doğruya millî sendikalara bırakılmıştır. Konfederasyonun yetkisi, diğer ülkelere millî merkezlerine nazaran, özellikle, memleketin federal karakteri sebebiyle sınırlandırılmıştır. İsviçre'de bu konuda ademi merkeziyet usulü uygulanmakta ve toplu pazarlık görüşmeleri ilgili sendika ile işvereni arasında yapılmakta, millî merkeze fazla bir yetki tanınmamaktadır. 1964 yılında özel sektörde yürürlükte bulunan ve sendikalar tarafından yapılan sözleşmelerin sayısı 1800 dür. Konfederasyonun çalışmaları daha ziyade genel konularla ilgili bulunmaktadır: ekonomik, malî ve sendikal politikanın tesbiti, sosyal politika, sosyal güvenlik politikası, iş mevzuatı, işçilerin korunması gibi.

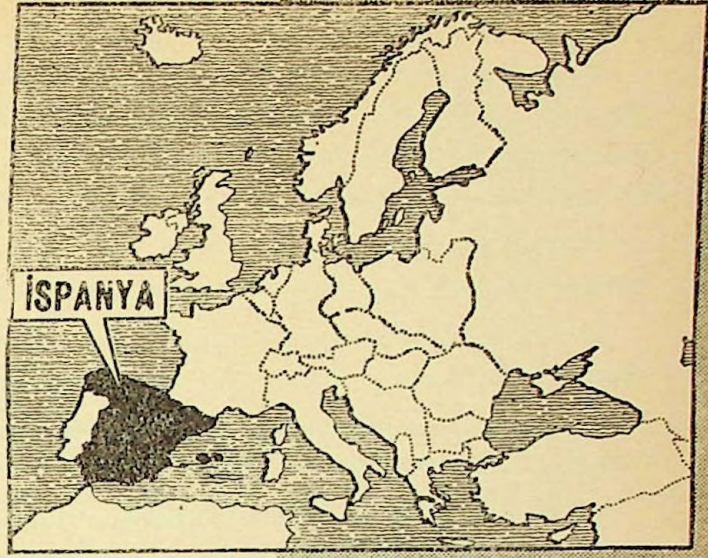
Millî sendikalar Konfederasyonuna ödedikleri aidat miktarını bizzat tesbit ederler.

SENDİKALAR ve ÜYE SAYILARI

İsviçre İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı olan sendikalar, üye sayıları ve kendi toplam üye sayısına oranı şöyledir.

Sendikanın İsmi	Üye sayısı	Erkek	Kadın	Yekün üye sayısına oranı %
İnşaat ve Ağaç İ.S.	83,304	82,811	493	19.1
Elbise, Deri İşçileri	7435	4,025	3,410	1.7
Karton Sanayii, cilt işleri İ.S.	4,634	2,289	2,345	1.1
Demiryolları İ.S.	61,292	59,792	1,500	14.0
Ticaret, Ulaştırma				
Gıda ve Müskirat İ.S.	42,012	31,399	10,613	9.6
Basın Teknisyenleri	3,988	3,933	5	0.9
Metal Sanayii, Kol. ve Duvar				
Saatçiliği	119,302	119,302	11,004	29.8
Genel Hizmetler İ.S.	36,898	34,160	2,783	8.5
PTT İ.S.	6,190	4,510	1,680	1.4
Kumaş Dokuyucuları	588	435	153	0.2
Telefon ve Telgraf Görevlileri	2,795	1,066	1,729	0.7
Tekstil ve Fabrika İşçileri	22,245	14,925	7,320	5.1
Tipograflar	12,682	12,392	290	2.6
Gümrük işçileri	3,744	3,744	—	0.9
Yekün	437,006	393,656	43,350	100.0

İspanya

Genel Bilgi

İspanya Güneybatı Avrupa'da bir krallıktır. Kral naibi ünvanını taşıyan General Franco tarafından yönetilir.

İspanya, İber Yarımadasındadır. Kuzeyinde Biskay Körfezi ve Fransa; doğusunda Akdeniz, Cebelitarık Boğazı ile Atlas Okyanusunun bir goirintisi olan Cadiz Körfezi; batısında Portekiz ve Atlas Okyanusu vardır. İspanya her ne kadar Akdeniz ikliminin tesiri altındaysa da birçok kesimlerinde değişik hava şartlarıyla karşılaşılır

YÜZÖLÇÜMÜ

504.700 kilometrekaredir.

NÜFUSU

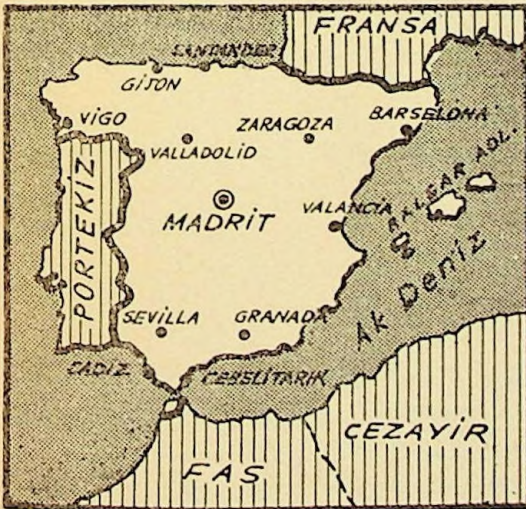
31,000,000 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 61 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Madrid (başkent) 2,300,000; Barcelona (1.500,000); Valensiya (500,000); Sevil (442,000)

TARİHÇE

İspanya M.O. 201 den M.S. 406 ya kadar Roma İmparatorluğunun bir parçasıydı. Daha sonra, Gotların ve Vandalların kurduğu kuvvetli krallığı, VIII ci asırda Araplar yıktı. 1492 de bir taraftan Kral Ferdinand ve Kraliçe İzabel İspanya'yı birleştirmeye çalışırken, diğer taraftan da Kristof Kolomb İspanya tahtı için yeni dünyayı keşfediyordu.

Filip II zamanında İspanya en parlak devrini yaşadı. Gerileme, 1588 de «yenilmez armada» adı verilen donanmanın İngiltere'ye mağlubiyeti ile başladı.

18 inci yüzyılda İspanya hanedanı taht için Napolyon'a karşı koyarken, Amerika'daki İspanyol sömürgeleri de bağımsızlıklarını ilân ediyorlardı.

1923 den 1930 a kadar İspanya, askerî bir diktatör olan General Miguel Primo de Riveranın idaresindeydi.

18 Haziran 1936 da General Francisco Franco tarafından idare edilen bir isyan çıktı; Orduda çıkan isyan çok geçmeden bir iç savaş halini aldı. Hitler ve Mussolini Franco'ya yardım ederken Rusya'da kralcıları koruyordu. Son kraliyet kuvvetleri 29 Mart 1939 da teslim oldu.

İspanya bu suretle Franco'nun diktatörlüğü altına girdi.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

Memleket, Franco'nun tayin ettiği kabine tarafından idare olunur. Falanj Partisinin ve Cortes denilen Parlamentonun rolü fazla değildir.

6 Temmuz 1947 de yapılan referandum ile İspanya'nın yeniden bir meşrutî krallık olması ve Franco hanedanının tahta sahip bulunması kabul edilmiştir. Franco kendi halefini, Parlamentonun 2/3 ekseriyetini kabul etmesiyle tayin yetkisine sahiptir.

İspanya bu suretle Franco'nun diktatörlüğü altına girdi. rını hükümet tayin eder.

İKTİSADÎ COĞRAFYA

TARIM

Tarım bakımından genel olarak fakir bir ülkedir. Arazinin % 60 gibi büyük bir kısmı verimsiz veya çok az yararlanabilen topraklardan müteşekkildir. Bilhassa merkezdeki platolar en verimsiz bölgelerdir. Kuzeybatıdaki yağışlı bölge ile, doğu ve güney doğudaki sulanan ovalar tarım bakımından zen-

gin köşeleridir. Fakat genel olarak İspanya bir tarım memleketidir. Portakal, limon, badem, fındık, üzüm ve diğer Akdeniz meyvaları boldur.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

İspanya'da balıkçılık başka Avrupa ülkelerine göre önemli bir yer tutmaz. İspanya'da büyükbaş hayvanlar, koyun, keçi, domuz ve kümes hayvanları beslenir.

ORMANLAR

İspanyol ormanlarından mühim miktarda kereste elde edilir. Dam, man tar ve alfa otu başlıca nevileridir.

ENDÜSTRİ

İspanya'da dokuma endüstrisi önemlidir. Bu endüstri Katalonya'da, İspanya'nın en büyük limanı olan Barselona'da ve Pirenelere doğru sokulan Ebro vadisinde toplanmıştır. Bu vadi boyunca dokuma endüstrisi merkezleri olan kasabalar sıralanır.

MADENCİLİK

İspanya maden kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Başlıca madenleri : bakır, gümüşlü kurşun, civa, kömür ve demirdir.

TİCARİ ve MALİ DURUM

İhraç maddeleri arasında başta Akdeniz mahsulleri gelir (üzüm, zeytin yağı, turuncgilleri, badem, mantar). İkinci derecede ise bazı madenlerdir. (demir, bakır, civa). İspanya'da turizm sanayii çok ileridir.

İspanya'ya ait dış ticaret rakamları 1962 - 1964 yıllarında şöyledir (dolar olarak) :

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İthalât	1,570,000,000	1,955,000,000	2,260,000,000
İhracat	743,000,000	736,000,000	941,000,000

CARİ PARA

İspanyol Pezetası. 1 İspanyol Pezetası : 18 TL.

Sendikacılık Hareketi

Ispanya İşçi Sendikaları Genel Konfederasyonu (UGT) 1888 yılında yapılan bir kongreden sonra Barselona'da kurulmuştur. Bu kongreye 4668 işçiyi temsilen 22 delege katılmıştı.

Konfederasyon kongresinden sonra yayınladığı bildiride ilkelerini şu şekilde açıklıyordu :

- İspanyol işçilerini teşkilâtlandırmak;
- İşçileri teşkilâtlandırmış bulunan bütün dernek, federasyon ve sendikaları kendisine bağlamak,
- Diğer ülkelerdeki kardeş işçi teşkilâtları ile yakın işbirliği yapmak ve işçi sorunlarının çözümlenmesinde dayanışma içinde hareket etmek;
- İşçilerin çalışma şartlarını geliştirmek, onlara yeni hak ve menfaatler sağlamak ve iş kanunlarının islahı için Hükümetle işbirliği yapmak;
- Haftalık çalışma saatlerini 48 saat olarak belirlemek;
- Asgari ücretlerin kanunların teminatı altına alınmasını sağlamak;
- Eşit işe eşit ücret prensibinin uygulanmasını temin etmek.»

Gerçekten İspanya İşçi Sendikaları Genel Konfederasyonu 1883 yılından 1936'ya kadar yukarıda sıralanan ilkelerin gerçekleştirilmesi için büyük çaba sarfetmiş ve bir dereceye kadar başarı da kazanmıştır. Bu devrede İspanya'da işçilerin korunması ve haklarının teminat altına alınması için kurulan müesseseler ve alınan tedbirler şunlardır :

- Sanayide iş kazalarından korunma tedbirlerinin alınması.
- Çocuk işçilerin korunması (12 yaşından küçüklerin geceleri çalıştırmamaları, hafta sonu tatillerinin düzenlenmesi vs.)
- Sosyal Sigortalar Kurumu
- Ortak Sanayi Konseylerinin kurulması (Bunların vazifesi istihdam şartlarını ve ücret seviyesini tesbit etmektir).
- İşçi - İşveren ve hükümet mümessillerinden kurulu «Millî Çalışma Konsey» lerinin teşkili.
- Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) nın konferanslarına üçlü delegasyonlar halinde katılma.

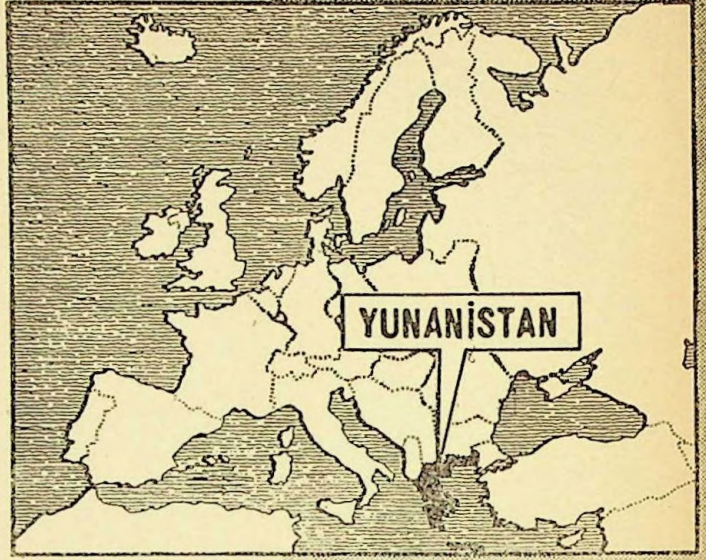
1936 yılının Temmuz ayında, Faşist askerî kuvvetler İspanya'da hükümet idaresini ellerine geçirdiklerinde İspanya İşçi Sendikaları Genel Konfederasyonu'nun 2 milyon üyesi vardı. Faşistler, işçi liderlerinin komünizm'e karşı ve hür sendikacılık taraftarı olmalarına rağmen, sendikalara ve sendikacılara karşı amansız bir mücadeleye girişmişler, işçilerin hak mücadelelerini «komünist hareketi» olarak göstermişlerdir. Sendika liderlerinin çoğu öldürülmüş, İspanya'dan kaçarak başka ülkelere sığınanlar kurtulmuşlardır. Uluslararası İşçi Sendikaları Federasyonu (IFTU) nun yardımları İspanya'da hür sendikacılık hareketinin yaşamasını sağlayacak kudrette olamadı. Bunun sorumluluğunu o tarihlerde Uluslararası Federasyona bağlı millî merkezlerin tutumlarında aramak gerekir. Millî merkezlerin çoğu sendikal hedef ve gayeleri, hükümetlerinin siyasi davranışlarına göre ayarlamışlar ve İspanyol sendikacılarının demokrasi yolunda yaptığı mücadeleye fazla yardımcı olamamışlardır. Bu arada, Faşistler de İspanya'daki hareketlerin tamamını komünist cereyanının birer tezahürü olarak göstermekte başarı kazanmıştır. Komünistlerin o tarihlerde İspanya'da çok faal oldukları bir gerçekse de, işçi hareketlerinin büyük bir çoğunluğu, sendikal hak ve hürriyetleri kurtarma gayretiyle yapılmaktaydı. İspanya İşçi Sendikaları Genel Konfederasyonu'nun dış ülkelere kaçabilen liderleri, 1949 yılında Cenevre'de yapılan uluslararası hür sendikalar konferansına ve aynı yılın Aralık ayında Londra'da toplanan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) kuruluş kongresine katılmışlardır. O tarihten bu yana Batı Avrupa ülkelerindeki İspanyol liderleri ve Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu, İspanya'da sendikal hak ve hürriyetlerin tanınması için mücadele etmektedirler.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu İspanya Hükümetini altı defa Uluslararası Çalışma Teşkilatına şikayet etmiş ve hür sendikacılığın gelişmesine fırsat vermeyen bu zihniyetle mücadele edilmesini istemiştir. Çalışma teşkilatının bu alandaki teşebbüsleri fazla faydalı olmamakta ve İspanyol işçisi toplu pazarlık ve grev hakkından mahrum işçiler arasında yer almaktadır. İspanya'da iki sendikal düzenin nasıl olduğunun anlaşılabilmesi için **Yeni İspanyol Grev Kanunu** yla ilgili Ceza Kanunu hükümlerine bakmak kâfidir :

21 Aralık 1965 tarihinde İspanya Parlamentosu (Cortés) tarafından yapılan değişikliğe göre, İspanya'da bir grevin yapılabilmesi için, «grevin; devletin güvenliğini tehlikeye sokmaması, devlet otoritesini sarsmaması, günlük hayatın normal akışını baltalamaması ve ulusal üretime ciddi bir şekilde zarar verecek nitelik taşımaması» gerekmektedir.

Faşist İspanya'da Hükümetin sendikal hak ve hürriyetlerden anladığı işte budur;

Yunanistan

Genel Bilgi

Balkan Yarımadasında kurulmuş bir krallıktır. Bu krallık, Balkan Yarımadasının güney ucunda dağlık bir toprak parçasıdır. Kuzeyde Arnavutluk - Yugoslavya, doğuda Bulgaristan ve Türkiye, batıda denizden İtalya ile komşudur. Yunanistan bir takım yarım adalarla bir sürü toplu ve münferit adalardan kuruludur ve Balkan Yarımadasının en çok çöküntülere uğramış olan parçasıdır.

Yunanistan'ı altı bölgeye ayırmak mümkündür: 1 - Batı Trakya, 2 - Makedonya, 3 - Teselya, 4 - Epir, 5 - Atik, 6 - Mora. Bunlardan Batı Trakya bir parçası Türkiye'nin Rumeli kısmında kalan düz bir ovanın devamıdır. Batı Trakya sınırlarını Meriç ile Mesta belirler. Bu iki akar su arasında kalan fakat düzlüğünü de kaybeden topraklar hakikatte Bulgaristan'da uzanan ve Makedonya'ya giren Rodop dağları ile Ege arasında kalan dar bir koridordur. Bugün, halkının büyük

bir Türk olan Batı Trakya'da daha ziyade tütün yetiştirilir. En önemli limanı Dedeağaç'tır.

İkinci kısım Makedonya'dır. Mesta ile Vardar nehirleri ve Makedonya dağları ile Ege Denizi arasında kalan bu parçada bir de Halkidikya yarımadası vardır. Bu bölgenin ünlü limanı Selanik'tir.

Üçüncü kısım Teselya'dır. Burası gözüne alabildiğine ufuklara kadar dayanan muazzam bir ovadır. Yunanistan'ın en yüksek rakımlı Olympe Dağı (2918) m. bu bölgenin batı kısmındadır.

Dördüncü kısım Epir'dir. Pindos Dağları ile arızalanmış olan Epir, bir takım dağları ve aralarındaki vadilerle Korent Körfezi'ne dahil olur ve oradan Mora Yarımadasına girerek Akdenize ulaşır.

Yunanistan'ın beşinci bölgesi Atik yarımadasıdır. Çok dağlık ve denize doğru bir silsile dağ halinde giden bu yarımada, Atina gibi tarihi, Pire gibi ticari bakımdan önemli şehirlere sahiptir.

Altıncı kısım Mora yarımadasıdır. Yunanlıların Peleponnez dedikleri bu yarımada akarsuları, ovaları, yemyeşil vadileri, zeytin ve portakal ağaçları, güzel bağları ve zenginlikleriyle Yunanistan'ın en güzel bağları ve zenginlikleriyle Yunanistan'ın en güzel kısmını teşkil eder. Korent, Kalamata ve Patras şehirleri bu bölgenin en hareketli yerleridir.

Yunanistan Akdeniz iklimi için güzel bir örnektir. Kışları ılımlı ve yağmurlu, yazları sıcak ve kurudur. Her tarafta maki denilen çalılıklar ve yapraklarını dökmeyen ağaçlar serviler, çamlar, palmyeler bulunduğu gibi dut, incir, zeytin ağaçları da bu ülkeye başka bir özellik vermektedir. Yunanistan'ın batı tarafı genellikle daha çok yağmurlu, ısısı daha ılımlıdır.

YÜZÖLÇÜMÜ

130.900 kilometrekaredir.

NÜFUSU

8.451.000 kişidir.

NÜFUS YOĞUNLUĞU

Kilometrekare başına 64 kişidir.

BAŞLICA ŞEHİRLERİ

Pire nüfusu dahil Atina (1.853.000) Selanik (374.000)

TARİHÇE

Ege denizinin batısına Hellada, doğusuna da Tyonya adı verilmiştir. Aradaki adalara bakılırsa Herodot'un dediği gibi insan bu kayalardan sıçrayarak bir taraftan diğer tarafa geçebilir. Bu iki kıyı bir kumaşın iki parçası gibi bir-

birinin aynıdır. Zira üçüncü zamanda çökmüş, Egeid adlı bir kıtanın bıraktığı bir denizle ayrılmışlardır. İyonyada Milattan önce Akalar yaşamış ve arkadan gelen tazyikler dolayısıyla Girit adasına geçmişler orada en aşağı Milattan 3 bin yıl önce Minos adlı bir medeniyet yaratmışlardır. Daha sonra bura halkı muhacerete devam ederek Helladaya çıkmışlar şimdiki Mora Yarımadasında Miken medeniyetini kurmuşlardır. Hellada'nın asıl halkı Pelask adı verilen bevaz tenli yerlilerdir ki bunlar Balkan yarımadasından buraya inmiş olan Avrupa sakinleridir. Yine Asyadan boğazlar yoluyla Tuna boylarına yerleşmiş olan Torlar da Milattan 1200 yıl önce güneye inerek Akaları geldikleri adalara sürmüşler ve bugünkü Yunanistan'da yerleşmişlerdir. Bunlara Avrupalı Dorienler adını vermişlerdir. Akalar da İyonya da oturdukları için daha sonra isimlerine İyonyen denilmiş ve Ege denizi kıyılarında bu suretle İyonyerlerle Dorienlerin rekabeti başlamıştır. Nihayet Milattan sonra kavim mücadeleleri, sitelere yerlerini terk etmiş, daha sonra İskender İmparatorluğu her iki sahili almış. Fakat Milada yaklaştıkça Romalıların Balkan yarımadasında ve Anadolu'da baskıları şiddetlenmiştir. Nihayet Pompe Yunanistanı zaptetmiş, Jül Sezar da Anadoluyu almıştır. Romalıların saltanatı, Asyalıların Avrupaya hücumu ile parçalanmış Batı Roma yıkılıp Doğu Roma bir müddet daha yaşattıktan sonra Ortaçağda Morada prenslikler kurulmuş ve Fatih Sultan Mehmet 15 inci asrın ortasında hem Bizans İmparatorluğunu hem de prenslikleri ortadan kaldırmıştır. Tam dört asır Osmanlı İmparatorluğu idaresinde bir takım beylerbeylikler şeklinde idare edilen Yunanistan 1821 de başlayan bir ihtilal ile bağımsızlığa doğru yürütmüştür. Yunan ihtilâlini dışardan Rusya, İngiltere ve Fransa da desteklemişlerdir. İlk defa, Odesa rumları tarafından kurulan ve adına Etniki Eterya denilen Yunan İstiklal Cemiyetinin gayreti ile 1821 de silaha sarılan Mora yarım adası Rumlarına Ruslar, İngiliz ve Fransızlar da yardım etmiş, 1826 da yapılan Navarin baskını ve Osmanlı-Rus savaşı, Yunanlıların işini, kolaylaştırmıştır. Osmanlı - Rus savaşı sonunda imzalanan 1829 Edirne muahedesile Yunanistan, Mora ve Atik yarımadalarından ibaret bir toprak parçasına kavuşmuştur. Bavyera hanedanından davet olunan Prens Otthon burada bir süre hakimiyet sürmüş ise de, sonradan çekilmiş ve İngiltere'nin arzusile Danimarka hanedanına bırakmıştır. Prens Jorj, Danimarka kralının oğludur. İngiltere bu arzusunun yerine getirilmesi üzerine Akdenizde kendisine ait yedi adayı Yunanistana terk etmiştir. Bu arada çeşitli fırsatlar, Yunanistan'ın büyümesine sebep olmuştur. Yunanistan, 1864 de Yunan denizi adalarını, 1881 de Tesalyayı, 1912 Balkan Harbi dolayısıyla de Girit, Epir, Selânik ve Batı Trakya'yı da topraklarına katmış ve Meriç nehrine dayanmıştır. Birinci dünya savaşının sonunda galipler safında yer alan Yunanistan müttefiklerin müsaadesiyle Anadoluya'da geçmiş fakat burada mağlubiyete uğrayarak topraklarına çekilmiştir. Yapılan Lozan anlaşması gereğince Yunanistan ne yeni bir toprak parçası, hatta ne de tek bir drahmi tazminat alabilmıştır.

İkinci dünya savaşına, İtalyanların hücumu yüzünden karışmağa mecbur olan Yunanistan, 6 Nisan 1914 de Alman ultimomuna karşı koyduğundan 20 gün içinde baştan başa işgal edilmiş, havadan paraşütçü tümenlerle Girit'e inen Almanlar burayı ele geçirmişlerdir. Bütün Adalar denizindeki Yunan adaları Almanlar tarafından zaptedilmiş, bu durum savaşın sonuna kadar sürmüştür. Almanların çekilmesi üzerine Yunanistan bütün kaybettiği yerleri geri almış ve bugünkü topraklarına kavuşmuştur.

Uzun yıllar Yunanistan, Cumhuriyetten krallığa, krallıktan Cumhuriyete geçme denemesi içinde çırpınır görüyoruz. Üstelik 3 Aralık 1944 de bir iç savaş başlamış, solcularla sağcılar kanlı savaşlara girmişler, nihayet komünistler mağlup olmuş, İngilizlerin askeri yardımı, Amerikalıların ekonomik bağışlarıyla kral taraftarları iş başına gelmiştir. Bugün müteveffa Kral Pol'un oğlu Kostantin iş başındadır.

POLİTİK TEŞKİLAT ve İDARE

Yunanistan meşruti bir krallıktır. Son yapılan seçimlere göre Yunan siyasi partileri, parlâmentoda şu şekilde temsil olunmaktadırlar :

Merkez Birliği Partisi	171	Milletvekili
Radikal Milli Birlik Partisi	103	»
Birleşik Demokrat Sol Partisi	22	»
Diğerleri	4	»

İKTİSADÎ COĞRAFYA

TARIM

Yunanistan bir tarım ülkesidir. Fakat toprağın ancak beşte biri tarıma uygundur. Çünkü verimli ovaları azdır. Akarsuları yazın kuruyan cılız sulardır. Teselya ovası tarıma uygundur. Teselya'dan başka münbit topraklar Batı Trakya ve Makedonya da bulunur. Ekili toprakların yarısı tahıl ekimine ayrılmıştır. En fazla buğday, arpa, çavdar ve mısır yetiştirilir. Buğday yılda 1.5 milyon ton kadar yetiştirilmekle beraber ihtiyaca yetmez. Meyvalar (**bilhassa Akdeniz meyvaları**) ihracat bakımından daha önemlidir. Turunçgiller ve incir en yaygın meyvadır. Fakat asıl önemli olan bağlar ve zeytinliklerdir. Bağların yüzölçümü ekili yerlerin % 18 i kadardır. Üzüüm en çok adalarda ve Mora'da yetiştirilir. Endüstriyel bitkiler içinde tütün özellikle önemlidir. Dırâma, Serrez. Ksanti bölgelerinde yetiştirilen tütünler Kavala limanından ihraç edilir.

HAYVANCILIK ve BALIKÇILIK

İklimin kuraklığından ötürü Yunanistan'da kocabaş hayvan olarak bir miktar sığır ve manda beslenir. Kuraklığa daha çok uyabildikleri için koyun ve keçilerin sayısı daha fazladır.

ORMANLAR

Yunanistan orman bakımından fakirdir. En geniş yer kaplıyan Akdeniz makileridir.

ENDÜSTRİ

Yunanistan'da endüstri fazla gelişmemiştir. Ülkenin kömür ve petrol gibi enerji kaynaklarına sahip olmayışı, endüstriyel gelişimi zorlaştıran sebeplerdendir. Ancak büyük şehirlerde ve limanlarda bazı fabrika ve atelyeler kurulmuştur. Bunlar arasında değirmenler, çimento fabrikaları, pamuk, yün ve ipek dokuyan çeşitli fabrika ve tezgahlar, Kuzey Yunanistan'da toplanmış olan tütün ve sigara fabrikaları, nihayet şarap ve zeytinyağı imalathaneleri sayılabilir.

MADENCİLİK

Yunanistan maden bakımından pek fakir sayılmaz. Bakır, çinko, kurşun, manbenez ve zımpara gibi madenle rmevcuttur. Muhtelif yerlerde maden kömürü de işletilmektedir. Paros adasında mermer çıkarılmaktadır.

TİCARİ ve MALİ DURUM

Yunanlılar eskiden beri ticaret hayatındaki girginlikleri ile tanınmışlardır. Doğu Akdeniz'in hemen bütün pazarlarında, hatta Batı Avrupanın ve Amerikanın başlıca ticaret merkezlerinde sıklık Yunanlılara raslanılır.

Yunanistanın ihracatının başında tarım ürünleri gelir. Başlıcaları tütün, zeytin ve zeytin yağı, kuru üzüm, şarap, deri ve ham ipektir. İthal ettiği maddeler de buğday, un başta olmak üzere bazı besin maddeleri ile iplik ve dokumalar kimyevi maddeler, çeşitli makinalar, yakıtlar ve kerestedir.

Yunanlılar eskiden beri ticaret hayatındaki girginlikleri ile tanınmışlardır. lar olarak)

Dış Ticaret	1962	1963	1964
İhracat	2,426,00,000	2,900,00	2,900,000
İthalat	6,081,000,000	8,040,000	8,000,000

CARİ PARA

Drahmi. 1 Drahimi = .30 TL.

Sendikacılık Hareketi

Yunanistan'da sendikacılık hareketi 1879 yılında, birtakım mahalli sendikaların kurulmasıyla başlamıştır. Ancak bu çeşit teşkilâtlar daha çok, birer yardımlaşma derneği niteliğinde bulunmaktaydılar. Bu bakımdan Yunanistan sendikacılık hareketinin 1914 yılından itibaren anlam kazandığı söylenebilir...

Sendikacılık hareketinin kıpırdanış devrelerine rastlayan 1890 yıllarında, Yunanistan'ın içinde bulunduğu şartlar bir hayli ilgi çekicidir. Bu tarihlerde ve özellikle 1890 yılına kadar Yunanistan'da, çalışanların genel nüfusa oranı çok düşük olmuş, hattâ bazı işler için Türkiye ve İtalya'dan kalifiye işçi getirilmiştir. Bu tarihlerde genel nüfusun % 5 ini teşkil eden işçi sınıfının ancak % 2 si endüstride çalışmaktaydı.

Bu şartlar altında gelişmeye çalışan sendikacılık hareketi, kişisel feragat ve fedakârlığı gerektirmiş, ancak 1896 — 1911 yılları arasındaki devrede topluca hareket etme fikri yavaş yavaş önem kazanmağa başlamıştır. Bu tarihler arasında ücret ve çalışma şartlarını teminat altına almak gayesiyle, başta tütün işçileri olmak üzere, tramvay işçileri demiryolları işçileri, denizciler ve maden işçileri grev hareketlerine başvurmuşlar, hattâ bu kabil hareketler esnasında kuvvet gösterilerine girmekten de geri kalmamışlardır. Bu grevlerde işçiler işverenin hariçten işçi temin etmesini önlemek amacıyla zaman zaman işyerindeki malzemeleri de parçalamışlardır.

Bu devrede Yunanistan, çeşitli sosyal akımların hüküm sürdüğü bir ülke görünümündedir. Özellikle, Alman sosyalizminin tesiri altında kalan Yunanistan'da Alman Sosyal Demokratlarından DR. Alex Steimetz bir hayli etkili olmuştur.

DÖNÜM NOKTASI

1909 ihtilâli, Yunanistan'da sosyal hayatın gelişmesi ve Yunan sendikacılık hareketinin kişiliğini kazanmasını sağlayan bir dönüm noktası olmuştur. Bir görüşe göre, bu ihtilâl bir askeri hareket olmaktan öteye geçmemiş başka bir görüşe göre de halk tarafından benimsenip, desteklenen bir hareket olmuştur. Ancak, hakikat şudur ki, 1909 ihtilâli Yunan sendikacılığına, Yunan işçi hareketine yeni bir anlayış, yeni bir hareket tarzı getirmiştir.

İhtilâlin başarıya ulaşmasında Yunan sendikalarının büyük rol oynamış olmaları, o tarihe kadar, Yunanistan'da bahsi dahi geçmeyen çalışma politikası ve sosyal politikanın ele alınmasını sağlamıştır.

Nihayet 1918 Ekiminde, sendikacılık hareketini bir merkez etrafında toplama gayretleri fayda vermeğe başlamıştır. Nitekim, Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (GSEE) 1918 kasımında kurulmuş ve aynı tarihlerde bir de Sosyalist parti teşekkül etmiştir. Özellikle Birinci Dünya Savaşı sırasında ve savaşı takip eden yıllar içinde, Yunanistan'da endüstrileşme hareketleri de başarı kazanmağa başlamış ve yine bu devre içinde Güney Rusya ve Türkiye'den gelen mültecilerle endüstri işçisi önemli sayıda artmıştır. Kuruluşundan kısa bir süre sonra, Yunanistan Sosyalist Partisi, Rus ihtilâlinin tesiri altında kalmış ve gerçek sosyalistler teker teker parti bünyesinden uzaklaşarak yada uzaklaştırılarak, Sosyalist Partisi, komünizan fikirlerin merkezi durumuna gelmiştir.

BÖLÜNME

Buna paralel olarak, Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun da kurulduğu tarihte, çeşitli ideolojilerin yıpratıcı tesirleri ile karşı karşıya kaldığı görülmektedir. İdeoloji mücadelelerinin sendikacılık hareketini etkilemesi, her ülkede olduğu gibi, Yunanistan'da da görülmüş ve işçi hareketi bölünerek üç konfederasyon meydana gelmiştir.

Bölünmenin kronolojik safhaları şöyledir :

1920 yılında Yunanistan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun İkinci Genel Kurul toplantısında, özellikle komünistlerin telkin ve baskılarıyla, işçi hareketi, Yunan komünistleri tarafından kontrol altına alınmıştır. Komünistlerin işçi hareketini ellerine geçirmeleri karşısında reaksiyon gösteren bir grup sendikacı ayrı bir teşkilât kurmuşlarsa da, bunun ömrü kısa olmuş ve ancak üç ay kadar yaşayabilmiştir. 1920 yılından sonra, Komünistlerin tahrik, telkin ve direktifleriyle Yunanistan'da ideolojik grevler yapılmaya başlanılmıştır. Bu cümleden olmak üzere 1923 yılındaki genel grev hareketleri kanlı bir şekilde bastırılmış ve o tarihten itibaren yedi ay süre ile hiçbir sendikal faaliyet yürütülememiştir.

1924 yılında Cumhuriyetin ilânıyla, parlamenter hak ve hürriyetlerin yanı sıra sendikal haklar da tanınmış ve emirlerini Yunanistan Komünist partisi tarafından alan Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu tekrar grev hareketlerine başvurmuşlardır. Yunan Komünistlerinin siyasî hedeflerine erişmesine hizmet gayesi taşıyan bu grevler genel olarak başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

İşçi hareketini kesin olarak kontrol altına almak isteyen Yunan Komünistlerinin telkinleriyle Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu, biri 1926 Nisan

nında, diğeri aynı yılın Kasım ayında olmak üzere iki büyük kongre yapmıştır. Bu kongrede anti-komünist cereyan ağır basmış ve komünizme karşı olan sendikacılar, kongre kararlarını istedikleri yöne çevirmişlerdir. Bu kongrede, komünist enternasyonal ve Komünist Partisiyle temasları önleyecek kararların çoğu oybirliğine yakın bir çoğunlukla alınmıştır. Nitekim, 1928 yılından itibaren Yunan sendikacılık hareketi mutedillerin hakimiyeti altına girmiş, aynı yıl GSEE Uluslararası Sendikalar Federasyonuna üye olmuştur. Konfederasyonun komünistlerin kontrolünden çıkması üzerine 1929 yılında aşırı sol eğilimli kuruluşlar kendi üst teşkilâtlarını meydana getirmişlerdir.

Yunanistan'daki siyasî gayelerinin gerçekleşmesi için komünistler tarafından kuruluşu gerekli görülen bu yeni teşkilâta «**Birleşik Yunan İşçileri Konfederasyonu**» adı verilmiştir. 1930 yılında Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun Beşinci Kongresi yapılmış ve sosyalist eğilimli bir grup sendikacı bu teşkilâttan ayrılmış ve 1931 yılında Pan - Elen Konfederasyonunu kurmuşlardır.

BİRLEŞME

1935 yılında «**Birleşik Cephe**» adı verilen bir eğilim sonucu ve özellikle Faşizm ve Nazizme karşı mücadele edilmesi gayesiyle Yunanistan'da mevcut üç konfederasyon bir kurucu kongreden sonra birleşmişlerdir. Tabiatıyla, bu sonucun alınmasında en önemli rolü Yunan Komünistleri oynamıştır. Yeni kurulan konfederasyonun ilk icraatı, Yunan işçilerini 5 Ağustos 1936 tarihinde bir genel grev hareketine davet etmek olmuş, ancak bu teşebbüs bekleneni verememiştir. Aynı günün gecesi General Kohn Metaxas bir hükümet darbesi yaparak, idareyi ele almış ve böylece Yunan Sendikacılık hareketi de dikta rejiminin kontrolüne sokulmuştur.

Tam bir dikta rejimi kuran General Metaxas diktasından sonra, İkinci Dünya Savaşı sırasında değişik tip bir totaliter rejimin baskısını kabullenmeğe mecbur kalan Yunanistan'da sendikalar da, o tarihlerde kurulan ve çekirdeğini, Komünist Partisinden direktif alan Yunan Komünistlerinin teşkil ettiği, «**Millî Kurtuluş Cephesi**» nin kontrolü altına girmişlerdir.

Yunanistan'ın Almanlar tarafından işgali sırasında, Mısır'a kaçmış bulunan Georges Papandriou, 1944 Temmuzunda burada Milliyetçi ve Komünist grupların katıldığı bir koalisyon hükümeti kurmuş ve işgalin sona ermesiyle de, aynı yılın Ekiminde Yunanistan'a gelmiştir. Ancak, bundan kısa bir süre sonra, 4 Aralık'ta komünistler, bütün memleket içinde bir ayaklanma teşebbüsüne girişmişler; bu teşebbüs, İngiliz askeri kuvveterinin yardım ve Mısır'dan gelen Yunan ordusunun gayretleriyle 1945 Ocak ayının ortalarında bastırılabilmiştir. Ayaklanmanın bastırılmasından iki ay sonra bütün isyan.

cıları kapsayan genel af çıkarılmıştır. Aftan sonra, derhal yeni bir ayaklanma hazırlığına girişen komünistler, 1946 yılı başlarında yeniden isyan çıkarmışlardır. Bu ikinci isyan hareketi, ancak 1950 yılında ve uzun mücadelelerden sonra bastırılabilmiştir.

MÜCADELELER

Yunanistan'ın bağımsızlığını kazandığı ve yoğun bir iç mücadeleye sahne olduğu bu devrelerde, sendikacılık hareketi de aynı mücadeleleri yaşamıştır. Bu mücadelelerin ilk safhasında, o tarihlerde Çalışma Bakanlığı görevini yüklenmiş bulunan, Komünist Partisine mensup Porphyrogenes'in gayretiyle Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonunun liderliği komünistlerin eline geçmiştir.

Her türlü maddî ve manevî imkân ve destekten yoksun olan hür sendikacılar mücadeleye devam ederek, Yunan sendikacılık hareketine bir yön vermeğe çalışmışlardır. Bu mücadele ve gayretler 1948 yılında yapılan 9 uncu kongrede olumlu şekilde sonuçlanmış ve bu kongrede Genel Sekreterlik görevine getirilen Fotis Makris Yunan Sendikacılığının yeni bir anlam kazanmasında önderlik yapmıştır. Bir yanda komünistlerin tahrikleri, öbür yanda reaksiyoncu hükümetler ve işverenlerle yapılan şiddetli mücadeleler GSEE'yi ve işçi arasındaki dayanışmayı zaman zaman tehlikeye düşürmüştür. Bütün bunlara rağmen, 1948 yılında Genel Sekreterlik görevini alan Fotis Makris'in liderliğinde, Yunan Sendikacılık hareketi, iç ve dış etkilere sıyrılmaya, memleketin ekonomik ve sosyal hayatında önemli rol oynamaya başlamıştır.

SENDİKACILIK BÜNYESİ

Yunanistan da sendikal teşkilatlanma, mahalli sendikalar vasıtasıyla yapılmaktadır. Yunan İşçi Sendikaları Konfederasyonu (GSEE) 436.548 üyeye sahip olup, bütün ülkede konfederasyona bağlı 34 Federasyon, 66 sendika merkezi ve 2409 mahalli sendika vardır.

Mahallî sendikalar belirli bir yerdeki aynı meslek gurubundan olan işçileri teşkilâtlandırmaktadırlar. Her ilde bulunan sendikaların o il sınırları içinde bir merkez etrafında toplanmalarıyla, sendika merkezleri meydana gelmektedir. Öte yandan aynı işkoluyla ilgili mahalli sendikaların yurt çapında biraraya gelmeleriyle federasyonlar doğmaktadır. Dolayısıyla, bir sendika üyesi işçi ya mahallî sendikasının bağlı bulunduğu merkez sendika veya yine mahallî sendikasının üye olduğu federasyon aracılığıyla konfederasyonun himayesine girmektedir. Ayrıca, herhangi bir birliğe bağlı olmadan, doğrudan doğruya Konfederasyona üye olan sendikalarda vardır. Kamu hizmetlerinden kurulmuş sendikaların ve özellikle Komünistlerin kontrolü altında bulundukları için üyelik müracaatları reddedilen bazı sendikalar Konfederasyon bünyesi dışında kalmış-

lardır. Bunların yanısıra çok sayıda olan tarım işçilerini de teşkilâtlandırarak Konfederasyona almak henüz mümkün olamamıştır.

Konfederasyonun en yüksek idarî organı Pan-Ellen kongresidir. Üç yılda bir yapılan bu genel kurul toplantılarında, 29 kişiden kurulu Yönetim Kurulu ve Genel Sekreterle, Malî Sekreter seçilmektedir. Yönetim Kurulu, Konfederasyon icra kurulunu meydana getirmek üzere kendi arasında bir Genel Sekreter yardımcısı ve altı üye seçmektedir. İki Genel Kurul toplantısı arasındaki yıllarda Konfederasyon idaresi İcra ve İdare Kurulları tarafından yürütülmektedir.

NATO ÜYESİ AVRUPA DEVLETLERİ

Belçika, Danimarka, Fransa, İzlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İngiltere, Yunanistan, Türkiye

İKTİSADİ İŞBİRLİĞİ ve KALKINMA TEŞKİLATINA (OECD) ÜYE OLAN AVRUPA DEVLETLERİ

Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya, Yunanistan, İzlanda, İrlanda, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, Portekiz, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, İngiltere

ORTAK PAZAR'A ÜYE OLAN AVRUPA DEVLETLERİ

İtalya, Fransa, Almanya, Belçika, Hollanda, Lüksemburg

Asosiye üyeler : Yunanistan ve Türkiye

AVRUPA SERBEST TİCARET BÖLGESİ DEVLETLERİ (EFTA)

İngiltere, İsveç, Norveç, Danimarka, Portekiz, Avusturya, İsviçre

KİTABIN HAZIRLANMASINDA FAYDALANILAN ESERLER

I —,T Ü R K Ç E :

Hayat Ansiklopedisi

İktisat ve Ticaret Ansiklopedisi

Erinç, S. ve Ongür, S. : Ülkeler Coğrafyası; Ankara, 1960.

Talac, C. : İçtimai Siyaset; Ankara, 1960.

Ünsal, E. : İşveç Sendikacılık Hareketi; Ankara, 1965

II. Y A B A N C I D İ L :

ICFTU : Brief History of the International Trade Union Movement; Brüksel 1962.

ICFTU : European Trade Union Movement; Brüksel, 1962.

Swedish Information Institute. : Facts on Sweden; Stockholm, 1964

OECD : Main Economic Indicators (May 1965); Paris, 1965.

ICFTU : Shop-Stewards; Brüksel, 1964.

ICFTU : The Austrian Trade Union Movement; Brüksel, 1960.

ICFTU : The British Trade Union Movement; Brüksel, 1960.

ICFTU : The Danish Trade Union Movement; Brüksel, 1961.

ICFTU : The French Trade Union Movement; Brüksel, 1961.

ICFTU : The German Trade Union Movement; Brüksel, 1960.

ILO : The Swedish Trade Union Movement; Cenevre, 1959.

OECD : The OECD Observer (December 1964); Paris, 1964.

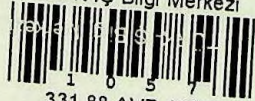
LO : The Trade Union Movement in Norway; Oslo - 1963.

New York World-Telegram and The Sun : The World Almanac 1964; New York, 1964.

Free Labour World : Twenty Years of ÖGB; Brüksel, 1964.

ICFTU : Yearbook of the International Free Trade Union Movement; Brüksel, 1964.

TÜRK-İŞ Bilgi Merkezi

331.88 AVR 1966